

NORSK ARBEIDSMANDSFORBUND

PROTOKOLL

over forhandlingene ved forbundets

21. landsmøte i Oslo i dagene

12.—18. september 1948

REFERAT VED ERLING LIAN

OSLO 1949

ARBEIDERNES AKTIETRYKKERI

Saksregister.

Møtets åpning	5
Minnetale	5
Formannens hilsmingstale	7
Gjestenes hilsmingstaler	9
Forslag om å innby N.K.P. forkastes	62
Generalsekretæren for internasjonale ønskes velkommen	93
Ny landsmøtesekretær	113
Internasjonale representant hilser landsmøtet	116
Hvordan valget av representanter fant sted	25
Navneoppsett	38
Fullmaktene godkjennes	47
Nok en fullmakt godkjennes	61
Konstituering	58
Vedtagelse av dagsorden og forretningsorden	59, 60
Beretning, regnskap og revisjonsrapporter	63
Beretning 1945 og 1946	63
Beretning for 1947	68
Regnskap og revisjonsrapport	71
Muntlige beretninger	77, 88, 90, 93, 97, 113, 122
Kassererens muntlige beretning	124
Bergverkene	127, 134
Landets økonomiske stilling (statsråd Meisdalshagen)	84
Et intermesso	96
Nedsettelse av arbeidstiden i gruveindustrien	103
Uriktig referat i «Friheten»	120
Innføring av ulykkesforsikring	136
Ansettelse av reisesekretær	139
Votering	143
En lovkomité nedsettes	143
Innbydelse til fest	144
Veiarbeiderne og pensjonsordningen	144
Forslag til forandring av forbundslover	144
Avdelingens lover	153
Et forslag vedr. forsikringskassen som var forbigått	183
Kontingentens størrelse	193
Godtgjørelse til avdelingskassererne	194
De nye kontingentsatser etc.	197
Bevilgninger til anleggsdriften	154
Statsråd Langhelles foredrag	154
De finske gjester tar avskjed	159

Alderstrygd og rikstrygdeverket	159
Skatt og skattetrekk	161
Forbundets gullmerke	163
Opplysningsvirksomheten	164
Utvidelse av representantskapet	166
Innkjøp av feriehem	166
Frihet for frykt på arbeidsplassen	167
Produksjonsutvalgene	168
Gruveinternasjonale virksomhet	173
Edw. Mattsons oversikt	173
Eget gruvearbeiderforbund	183
Søknader om bidrag	194
Søknad fra N.K.U.	233
Innstilling fra budsjettkomiteen om innkomne forslag fra avd.	195
Til forretningsordenen	197
Redaksjonskomiteen fremmer sin innstilling	197
Votering ved navneoppsett	201
Nasjonalisering av gruveindustrien	204, 220
5 lønnede tillitsmenn vedtas	212
Valg av de fastlønnede tillitsmenn	213
Johs. M. P. Ødegaard får enestående hyllest	213
Valgkomiteens nye innstilling på forbundsstyret	227
Representantskapet	228
Varamenn til representantskapet	231
L.O.s representantskap	231
Kontrollkomité	232
Komité til revisjon av forbundets lover	233
Attentatet mot Nordland Arbeiderblad	234
Avslutning	234

Person- og taleregister.

Ahlstrand, A. Th. 13.	Bergundhaugen, Lars 65, 70, 101, 122, 123, 147, 170, 194, 201, 204, 234.
Amundsen, Ove 126, 163.	
Andersen, Haftor 113.	
Andersen, Hjalmar 66, 100, 165.	Botten, Konrad 113, 115, 122, 142, 232, 234.
Andersen, Karl Aug. 142.	
Andersen, Leif 138.	Bottenvand, K. 62, 111, 129, 196, 201, 223, 227, 228, 229, 233, 235.
Andreassen, Levin 142.	Brekkan, Jan 65, 91.
Antonsen, Hilmar 93, 227.	Bøe, Edv. 224.
Aanerud, Leif 71.	Børsum, H. L. 218, 237.
Aarvik, L. 68, 127.	Bystadhaugen, H. 122.
Aas, Andreas 111, 128, 130, 142, 148, 157, 194, 201, 221, 230, 233.	
Bakken, Lars 65, 69, 91, 97, 124, 164, 166, 172, 230.	Einer-Jensen 218.
Bech, Oie 68, 77, 103, 110, 111, 113, 127, 130, 135, 192, 207, 211, 220, 225, 230.	Eriksen, Birger 92, 120, 172, 196, 212, 228, 235.
	Eriksen, Collin 66, 89, 92, 172.
	Evensen, Lars, statsråd 10, 209, 226.

- Forslund, Oscar E. 217, 238.
 Foster, John 16, 238.
 Fredriksen, Hans 167.
 Frogh, Carl Joh. 93, 94, 96, 121, 158, 212.
 Fugleborg, P. 137.
 Grefsrud, Elisabeth 235.
 Hansen, Hans 60.
 Hasselstrøm, G. 102, 122, 123, 138, 194.
 Haugli, Jorulf 89, 172.
 Henriksen, Chr. 38, 47, 52, 61, 62, 68, 69, 71, 96, 114, 126, 122, 132, 135, 144, 147, 156, 168, 197, 212, 213, 215, 220, 224, 239, 240.
 Henriksen, Oscar 112.
 Herø, Odin 93, 157.
 Hoem, Einar 51, 113, 121, 123, 196.
 Holmen, Ingvald 137, 138, 224, 230, 234.
 Horvli, Johan 141.
 Høiås, Johannes 114, 158.
 Isaksen, Didrik 52.
 Jakobsen, Arnt 134.
 Jakobsen, Jakob 128.
 Janson, Johan 139, 141.
 Jansson, Oscar 61, 102, 122.
 Jonge de, K. 116.
 Juvik, Knut 147.
 Karlsen, Alb. 64, 65, 66, 67, 78, 90, 169, 212, 227, 239.
 Karlstad, Ludvik 63, 64, 65, 66, 89, 92, 126, 137, 156, 158, 165, 212, 213, 233.
 Karlsruud, J. P. 61, 70, 123, 227, 229, 232, 233.
 Kristiansen, Otto 143, 228.
 Langhelle, statsråd 154, 158.
 Langseth, Guttorm 141.
 Larsen, Bjarne 141.
 Larsen, Chr. 14, 216.
 Lien, A. K. 52, 62, 124, 136, 137, 138, 139, 141, 183, 195, 196, 197, 204, 212, 234.
 Lien, Lars 220.
 Lindell, Karl 15.
 Martinsen, David 88, 138, 213.
 Mattson, Edw. 18, 109, 173, 217, 237.
 Meisdalshagen, statsråd 84.
 Methonen, Viljo 17, 159.
 Moi, Tønnes 233.
 Moljord, Kristian 51, 53, 63, 96, 114, 122, 141, 205, 221, 229, 232, 235.
 Mortensen, Kr. 71.
 Mydland, Olaf 68, 110, 129, 137, 194.
 Nilsen, Ole 60.
 Nordahl, Konrad 12.
 Nylund, fru 239.
 Nystad, Per 150.
 Næss, Lars 62, 63, 70, 94, 101, 123, 130, 134, 156, 162, 171, 195, 201, 204, 229.
 Olsen, Olaf 94.
 Olsen, Ragnvald 53.
 Olsen, Rudolf 134, 135.
 Reines, Bernh. 69, 115.
 Rekve, Andreas 112, 141, 171, 197, 201, 219, 223, 229.
 Roald, Olav 194.
 Sagdal, Trygve 130.
 Sakariassen, Emil 63, 115, 138, 142, 172, 194, 201, 212, 229, 233.
 Schei, Einar 110, 129, 219.
 Sivertsen, Johan 138, 158.
 Skauen, Knut 171.
 Skjauuff, Hans 145, 158.
 Skjærseth, Fr. 60, 192, 194, 200, 201, 213, 229, 230.
 Skrede, Johan 90, 96, 121, 233, 235.
 Skredderhaug, Oddbjørn 62, 63, 64, 65, 67, 70, 88, 92, 156, 171.
 Stensås, Svend 96, 102.
 Syrstad, B. 61, 68, 131.
 Södersten, Wiktor 110, 217.
 Sørensen, Johannes 112, 135, 138, 172.
 Sørnum, Johs. 225.
 Tamnes, John 113, 200.
 Tranmæl, Martin 15.
 Verpe, Asmund 219.
 Westengen, Kolbjørn 96, 126, 141.
 Ødegaard, Emil 138, 157.
 Ødegaard, Johs. M. P. 5, 24, 52, 53, 60, 62, 63, 77, 84, 88, 93, 95, 96, 103, 120, 122, 131, 136, 140, 143, 144, 147, 148, 153, 159, 161, 163, 164, 165, 166, 167, 183, 192, 194, 196, 197, 200, 204, 215, 217, 218, 219, 220, 225, 229, 234, 235.
 Ørsal, Thorleif 94.
 Østrøm, Karl 70, 142.

MØTETS ÅPNING

Søndag den 12. september 1948 klokken 12 samledes i den store sal i Folkets Hus i Oslo representantene til Norsk Arbeidsmandsforbunds 21. ordinære landsmøte. Salen var vakkert pyntet med flagg, emblemer og blomster.

Møtet ble åpnet med et musikkprogram av *Robert Levins* kvartet og sangforeningen *Arbeidsmann*, hvoretter *Arne Paasche Aasen* leste sin prolog til landsmøtet.

Forbundets formann, *Johs. M. P. Ødegaard* slo derpå til lyd og uttalte:

Ærede gjester og representanter!

På forbundsstyrets og representantskapets vegne har jeg den ære å ønske representanter og gjester velkommen til Norsk Arbeidsmandsforbunds 21. landsmøte.

Vi vil først minnes de av våre kamerater som siden siste landsmøte har avgått ved døden.

Jeg kan ikke gå lenger enn til dem som har så langt medlemskap i forbundet, at de har opparbeidet seg rettigheter i forsikringskassen. Når vi hører at det er henvend 300 stykker, sier det seg selv at jeg ikke kan nevne hver enkelt. Det er imidlertid noen som jeg finner å burde nevne. Det er først og fremst Ludvig Larsen, medlem av forbundsstyret i mer enn en periode. Larsen avgikk ved døden i desember måned 1946.

For oss som kjente Ludvig Larsen var det ikke vanskelig å se at han allerede på siste landsmøte bar sterkt preg av alvorlig sykdom, og han ble også liggende syk her i byen umiddelbart etter landsmøtet, og vi forstod at han ikke ville klare påkjeningen.

Ludvig Larsen var besjelet av en sterk interesse for fagorganisasjonen. Han tok alle sine tillitsvervsplikter meget alvorlig og sparte ingen anstrengelser når det gjaldt å ivareta

fagorganisasjonens interesser. Det var forbundet med atskillig besvær for Larsen å delta i forbundsstyrets møter. Han hadde sin bopel i Skien, flere timers jernbanereise hver vei, men han uteble aldri fra møtene, før sykdommen gjorde seg så sterkt gjeldende at han måtte gi opp. Forbundet og hans organisasjonskamerater har meget å takke ham for.

Jeg vil også nevne kasserer I. B. Aase i Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, som avgikk ved døden i mai måned 1948.

I. B. Aase var ikke medlem av vårt forbund, men har på grunn av sitt lange organisasjonsarbeid i L.O. gjort seg fortjent til å nevnes. Aase var av den trauste typen som satte merker etter seg i sitt organisasjonsarbeid.

Jeg vil også nevne en av arbeiderbevegelsens pionerer her i landet, Magnus Nilsen, som avgikk ved døden i 1947.

Den største innsats har Magnus Nilsen gjort i den politiske bevegelse. I mange år var han sekretær i Det norske Arbeiderparti, mange år medlem av Oslo bystyre som arbeidernes representant, men jeg ser det slik, at det var ikke minst betydningsfullt det arbeid han la ned i Stortinget i alle de år han var medlem av tinget. Han har fortjent vår og for øvrig den samlede arbeiderklasses takk for sin innsats.

Alle de andre av våre organisasjonskamerater som er gått bort, men som jeg ikke kan nevne ved navn, har alle gjort en innsats som vi er dem takk skyldig for.

Av kamerater utenfor vårt lands grenser som vi har hatt et langt samarbeid med vil jeg nevne formannen i Dansk Arbejdsmandsforbund, Axel Olsen, som avgikk ved døden i juni måned 1947.

Axel Olsen har avlagt flere besøk på våre landsmøter, og gjennom det skandinaviske samarbeid kjente han våre forhold meget godt og viste alltid stor interesse for vårt arbeid og de resultater som vi kunne komme fram til. Axel Olsen var en av de personer som gjorde seg sterkt gjeldende, først og fremst i sitt eget land, men han betød heller ikke så lite i det skandinaviske samarbeid. Vi følte også sorgen sammen med våre danske kamerater da vi mottok budskapet om hans bortgang.

Alle har ydet etter sin evne til gagn for sin samtid og for arbeiderklassen i framtiden.

Vi lyser fred over deres minne.

(1 minutt stillhet fulgte etter talen, som ble påhørt stående.)

Formannen fortsatte så:

Kamerater!

I de tre år som er gått siden vi sist var samlet til landsmøte har det vært nok av arbeidsoppgaver, og de framlagte beretninger vil fortelle noe om dette.

Jeg er på det rene med at det er mange som finner at resultatene — framskrittene er små, og jeg kan forsikre at vi *alle* har ønsket å komme lengre.

Når resultatene skal bedømmes, jeg kan gjerne si: kritiseres, da bør man søke å finne fram til den rette bakgrunn. Bakgrunnen er ikke vanskelig å finne dersom man vil.

Det kan kanskje høres som en forslitt glose når jeg sier: «Man må ikke glemme at vi har gjennomlevd 5 års krig», og det er ikke mer enn snaue 3½ år siden krigen sluttet og man kunne ta fatt på gjenoppbyggingen. Med gjenoppbygging tenker jeg ikke nå på de materielle ødeleggelser som krigen brakte oss, jeg tenker i første rekke på det oppbyggingsarbeid som måtte finne sted innen våre organisasjoner.

I 1945 da vi holdt vårt siste landsmøte hadde vi på langt nær kommet helt fram, men vi var kommet et godt stykke på vei. Vi fikk først i 1946 den endelige føling med de vanskeligheter som krigen brakte oss, og da fikk man også den virkelige føling med den annen part, når det er spørsmål om lønns- og arbeidsvilkårene. Det var ingen overraskelse å erfare at den andre parten ikke har lært så svært meget i de 5 vanskelige år.

Det vil kanskje også høres som en forslitt glose når jeg drister meg til å si: «I og med at arbeiderklassen sitter med makten i regjering og storting er man *nødt* til å se noe annerledes på mange ting enn når man ikke har det hele og fulle ansvar for land og folk.»

Fagorganisasjonens oppgaver og arbeidsmåte må nødvendigvis bli preget av denne endrede situasjon. Jeg går ikke nærmere inn på detaljene her, da det er så vel kjent, og har vært sterkt framme i diskusjonen.

Når det gjelder det arbeid som både vårt forbund og organisasjonen for øvrig har syslet med, så har det hvilt på de beslutninger som er fattet, med overveiende flertall i kompetente forsamlinger.

Alle må vel være enig i, at det først og fremst er om å gjøre å søke å løfte de lavest lønnede arbeidsgrupper opp på gunstigere lønnsvilkår, og det har lyktes i noen grad. Om man ikke har nådd så langt som man kunne ønske, får imidlertid være en sak for seg. Retningen er imidlertid den riktige, det er

farten som det kan bemerkes noe til. Er vi alle enig om å gjøre hva vi evner, hver for oss, vil farten også bedres.

Jeg må nok ennå en gang nevne noe som kanskje høres som en forslitt glose: «Valutavanskelighetene». Det lar seg nemlig ikke bortforklare, at dette spørsmål er *meget alvorlig*. Ja, alvorligere enn vi egentlig forstår fullt ut.

Det kan nok ligge nær å resonnerer som så, at innen vårt forbunds virkeområde skulle det ikke være så farlig. Vi har jo Staten som den største arbeidsgiver. Ved anleggsdriften er kanskje valutaspørsmålet ikke *direkte* det mest preserende. Men man må jo huske på at det er en sammenhengende lenke hele vårt arbeidsliv. Intet kan skilles ut som noe for seg selv, da mister man balansen.

Når vi skal vurdere tingene, så må man ikke glemme at det er ikke ene og alene det pengebeløp en får i lønningsposen som er det alt-overveiende, det beror like meget på hva en får for pengene.

Jeg skal ikke gå i detaljer her, det blir bare å referere kjennsgjæringer. Jeg ville bare ikke unnlate å peke på dette moment.

Jeg vil også peke på en annen vesentlig faktor: *De sosiale framskritt* som er gjort i perioden siden siste landsmøte. Først og fremst gjelder det den politiske utvikling vi har hatt i landet og arbeidet med å gjenreise landet. Et av de viktigste framskridt som er gjort i arbeidslivet er gjennomførelsen av Ferieloven, som sikrer alle arbeidere 3 ukers ferie. Vi er på ny rykket opp ved siden av våre naboland. Vi har videre fått lønn for 1. og 17. mai, som er opphøyet til høytidsdager. Vi hadde neppe kommet dit hen for 1. mai vedkommende om vi ikke hadde hatt en regjering og et storting, som var utgått fra arbeiderklassen. Videre har det lyktes oss ved forhandlinger med Staten å få gjennomført lønn under sykdom for flere grupper av våre medlemmer. Jeg tror vi har all grunn til å rette en hjertelig takk til regjeringen og stortinget for hva de har gjort for arbeiderklassen i landet. En annen betydningsfull og viktig sak, som er under arbeid er spørsmålet om en pensjonsordning for statens anleggsarbeidere. En sak som vi kan peke tilbake på ble reist for mange år siden av forbundet. Det er nedsatt et utvalg til å arbeide med dette og forbundet er representert i utvalget. Det er helt på det rene at utvalget vil motta en deputasjon fra de gamle anleggsarbeidere, så de selv kan holde fram sitt gamle krav. Enn videre har en et utvalg i arbeid for å revidere hele vår sosiallovgivning. Jeg vil understreke som

mitt ønske at disse viktige saker må kunne bli forberedt og behandlet slik i de avgjørende instanser at resultatet kan foreligge innen utgangen av 1949. For til den tid vet vi hvilken regjering og storting vi har, og at vi da kan gjøre regning med den gunstigste løsning. Alt i alt er det betydelige ting som allerede er utført. Det beror på om vi kan bevare disse goder. Det beror på oss selv, at vi hver især medvirker til å få en sammensetning av neste storting, slik som vi vil ha det. Enhver vil sikkert gjøre sin plikt.

Atter en gang: Velkommen. (Klubben falt.)

Gjestenes hilsningstaler.

Formannen fortsatte: I likhet med tidligere har vi fulgt vår vakre tradisjon å innby representanter for de organisasjoner og institusjoner som vi samarbeider med. Følgende gjester er møtt fram: Fra Regjeringen: Lars Evensen. Arbeidernes faglige Landsorganisasjon: Konrad Nordahl og Gunnar Bråthen. Det norske Arbeiderparti: Martin Tranmæl og Hans Sundrønning. Norsk Bygningsarbeiderforbund: Malfr. Bergseth og Peder Framnes. Norsk Jernbaneforbund: M. Trana. (Vi har mottatt telegram om at han er forhindret grunnet organisasjonsarbeid, men han sender de beste ønsker for landsmøtets forhandlinger.) Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund: Astri Rasmussen og Karsten Torkildsen. Norsk Kommuneforbund: Thorbjørn Henriksen og Arthur Karlsen. Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund: H. L. Børsum. Norsk Skog- og Landarbeiderforbund: P. H. Vestad og Arne Veen. Norsk Papirindustriarbeiderforbund: Fritz Fridholm. Arbeidernes Opplysningsforbund: Anders Mørk. *Spesielt innbudt*: A. Th. Ahlstrand.

Av *utenlandske gjester* er møtt: Svenska Grov och Fabriksarbetareförbundet: Einar Sandberg, Sverige. Svenska Väg- och Vattenbyggnadsarbetareförbundet: Sven Egnell og Einar Johansson. Svenska Gruvindustriarbetareförbundet: Edw. Mattson (møtte også fra Gruveinternasjonalen) og Wiktor Södersten. Dansk Arbejdsmandsforbund: Chr. Larsen, Alfr. Pedersen og Chr. Gram. Keramisk Forbund i Danmark: Einer-Jensen og Johannes Schou. Kvindeligt Arbejderforbund i Danmark: (Forbundet var forhindret fra å delta, da det selv åpnet kongress 12. september. — Landsmøtet vedtok etter forslag av Ødegaard å sende sin hilsen til kongressen i Kvindeligt Arbejderforbund i Danmark). Finlands Arbetareförbund: Viljo Methonen. Finska Glasindustriarbetareförbundet: Karle Andersson. Finska Bygg-

nadsarbeidareförbundet: (forhindret p. g. a. egen kongress). Nordiske Väg- och Anläggningsarbetareunionen: Oscar E. Forslund, Sverige. Skandinaviska Ömsesidighetskommittén: Karl Lindell. International Grov- og Fabriksarbejder-Føderation: K. de Jonge, Holland (kommer først om et par dager, da han deltar i kongress i København). Miners' International Federation: Edw. Mattson. National Union of Mineworkers, Durham, England: John Foster, Thomas Fullerton og A. Langthorne.

Jeg ønsker samtlige våre gjester velkommen blant oss. (Kraftig bifall.)

Statsråd Lars Evensen: Kamerater! Jeg har den ære og glede på regjeringens vegne å takke for den vennlige innbydelse og overbringe regjeringens hilsen til Norsk Arbeidsmandsforbund og til landsmøtets deltakere. Jeg vil samtidig takke for formannens anerkjennende ord for det som er utført i perioden. I nære 50 år har Arbeidsmandsforbundet stått først på Landsorganisasjonens medlemsliste. I over 50 år har Arbeidsmandsforbundets medlemmer vært de første på de steder hvor landets næringsliv skulle bygges ut med kraftverker, gruvedrift, havneanlegg, nye industrier osv. eller hvor landet skulle bindes sammen med veier og jernbaner. Det samme har vært tilfelle etter frigjøringen. For godt utført arbeid etter krigen takker jeg forbundet og forbundets medlemmer. Store oppgaver venter fremdeles på oss, og Arbeidsmandsforbundets medlemmer får fortsatt hendene fulle. Av den 10 års plan eller oversikt over kraftverker har vi 124, derav er 39 verker nybygd, utvidet eller ombygd og satt i drift etter 1945 til nå. 85 nye verker eller utbygninger står igjen fram til 1955. De større anlegg vil først være fullt utbygd framover mot 1960. Det vil øke maskininstalleringen med ca. 50 prosent og kraftproduksjonen med ca. 65 prosent. Kan vi skaffe flere maskiner er det mulig å øke anleggene. Når det gjelder gruvene så drev tyskerne rovdrift. Det var mangel på oppfaring. Dels ble det totale ødeleggelse som ved Sydvaranger og Svalbard. Når det gjelder gruvedriften er vi på langt nær nådd førkrignivå. Dette er et stort tap for landet, da vi i dag kan selge alt hva som kan skaffes av malmer og metaller. Svalbard ligger i år 50 prosent over førkrigsproduksjonen. Et meget godt arbeid er utført deroppe i den lange vinternatten. Når det gjelder Sydvaranger, så er en ferdig med planene for gjenoppbyggingen og arbeidet her må drives av all kraft. Jo før i drift, jo før letter det vår økonomiske stilling og distriktets forhold. Dunderlandsfeltet er kjøpt hjem. Vi bør få i gang bedre undersøkelser, planleggingen, forsøksdrift osv. Det er meningen å ta fatt på Dunder-

landsfeltet i alle tilfelle når Sydvaranger er kommet i gang. Grongkisen må også vies større oppmerksomhet. Staten har mange og store interesser i bergverksdriften. For å få undersøkelser, drift, salg osv. mest mulig samordnet og planmessighet i arbeidet bør disse statens interesser samles i et Statens bergverksselskap. Dette er for tiden under utredning. Jeg tror en slik organisasjonsform for statens gruvedrift vi gi større trygghet og også bedre forholdene for gruvearbeiderne. Så har vi veiarbeidsdriften. Fra borgerlig hold gis det uttrykk for at regjeringen er uvillig overfor veianleggsdriften. *Dette er ikke riktig.* Vi er like interessert som noen annen i at veianleggsdriften fremmes mest mulig rasjonelt og effektivt. Spørsmålet er om en skal drive alle veiprojekter samtidig og ikke få noen ferdig på årrekker, eller om en skal konsentrere driften mer om færre anlegg for å få de veier ferdig som betyr mest og som er kommet lengst, eller hvor viktige økonomiske interesser står på spill. Et eksempel: Vi hadde et ras i Årdal i sommer, kraftkabel og vei raste ut. Det betyr flere måneders forsinkelser for verdifull rjernproduksjon, som skulle settes i gang i august. Det var for lite folk. Årdal Verk avsto hva det kunne av hensyn til driften. På den annen side fylkesgrensen hadde en anlegg av en typisk turistvei. Folkene var villig til å la seg overføre til Årdal, men det var umulig å få dette til. En eller annen byråkratisk hindring var til stede. Det er denslags veiadministrasjon jeg er imot. Hensynet til stedbunden arbeidskraft spiller inn. Jeg er klar over det og rimelige hensyn må tas. Veier er en langsiktig investering, men er både berettiget og riktig, men veier kan ikke eksporteres. Situasjonen etter krigen har vært den at vi har hatt for lite å selge til andre land. Uten å ha gode varer å levere, får en ingen varer igjen. Vi har manglet både forbruksvarer, råvarer, maskiner osv. En økt drift i skogen har kunnet skaffe oss disse varer. Mer tømmer betyr også flere boliger i Norge. I valget mellom nye, langsiktige veiprojekter og økt skogsdrift har vi i dagens situasjon søkt å fremme skogsdriften. Fordi den betyr løsningen av den dagsaktuelle forsyningssituasjon og gir grunnlaget for å bedre landets og den enkeltes økonomi på lang sikt. Det er også utgangspunktet for en mer effektiv veibygging på lengere sikt. Aktivistene i Bondepartiet har med støtte fra borgerlig hold proklamert hogst-stopp. Det klages over manglende forsyninger. Vi mangler mye, det er riktig. Men når de borgerlige søker å forherlige situasjonen i 20-årene og 30-årene med de «fylte butikker» som var den gang og hvor lett det var for husmødrene dengang, så er det grunn

til å tenke etter. Vi husker den såkalte overproduksjon i tyve-årene og begynnelsen av tredveårene. Den framkalte en arbeidsløshet på titusener og som ikke minst rammet Arbeidsmandsforbundets medlemmer. Vi husker våren 1935 og veiarbeidertariffen. Med en forskudd av 35 øre. I flere fylker var betalingen 55 øre. Det som kjennetegner borgerlig styre fra 1920- og 30-årene kan være fylte lagre og butikker, men på den annen side var det arbeidsløshet, nødsarbeid, små lønninger og slunkne mager for arbeidsfolket. Jeg tror vi nå etter hvert har fått mer balanse mellom igangsatte projekter og tilgang på varer. Det vil bety mindre tomgang og større effektivitet. Jeg tror også at det skal lykkes nokså snart å få bedret den alminnelige forsyning av forbruksvarer. Marshallhjelpen vil bety meget, men varig bestemmes forholdene alt vesentlig av vårt eget arbeid. Står vi sammen om oppgavene skal vi løse vanskene. I dette arbeid håper jeg vi som før skal kunne regne med aktiv støtte fra Arbeidsmandsforbundets medlemmer. Jeg vil håpe at dette landsmøte vil bidra til å fremme dette samarbeid. (Bifall.)

Konrad Nordahl: På Landsorganisasjonens og de øvrige innenlandske organisasjoners vegne frembærer jeg på det hjerteligste en takk for innbydelsen til å overvære deres landsmøte. Lars Evensen var inne på det pionérbesøk dette forbund har medvirket i innen arbeiderklassen. Jeg vil understreke det. Dette forbund var også pionéren når det gjelder fagorganisasjonens oppbygging. Det er neppe noe enkelt forbund hvor så mange av fagorganisasjonens medlemmer har gått gjennom som Arbeidsmandsforbundet. Det har tilført fagorganisasjonen en kraft som en ikke kan måle. Forbund som gjennom årene har utgått fra Arbeidsmandsforbundet sitter da også her i dag ganske naturlig som gjester på deres landsmøte. En stor del av de som har vært medlemmer av Arbeidsmandsforbundet har senere spilt en stor rolle innen andre organisasjoner og i statens virksomhet. Derfor understreker jeg vår store takknemlighet til dette forbund. Arbeidsmandsforbundet er over 50 år. I disse årene har vårt samfunn gjennomgått en veldig utvikling. Hvis vi hadde høve til i dag virkelig å se for oss det samfunn en hadde for 50 år siden, så ville en se at det var *to forskjellige verdener*. Det er ingen tvil om at fagorganisasjonen i stor grad har bidratt til denne omlegging av samfunnet. I dag er fagorganisasjonen blitt en maktfaktor, som samfunnet må regne med. Hvordan har vi så oppnådd denne maktposisjon? Ved alle de tusener og hundretusener av tillitsmenn og medlemmers ofre

gjennom årene for å høyne arbeiderklassens levestandard og innflytelse på samfunnsforholdene. Jeg tenker på en ting som de kollektivavtaler vi har bygget ut og som har gjort oss medbestemmende, at vi har et ord med når det gjelder våre lønns- og arbeidsforhold. Vi har alltid hatt organisasjonsfrihet, men vi sloss for friheten til å opprette kollektivavtaler. Vi har hatt en motpart som også skulle anerkjenne oss, og det har kostet et stort arbeid. Vi har hatt fiendtlige regjeringer som har bremset oss. Jeg kan nevne tukthusloven, boikottloven osv. Etter hvert som innflytelsen er blitt større og sterkere, er disse lovene kommet vekk. Vi arbeider nå med å få vekk de siste skjemmende merkene. Vi er i dag blitt et mønster for fagbevegelsen i hele verden. Vi vet at vi har et stort ansvar, for med makt følger ansvar. Mange ganger har vi sett eksempler på folk med makt, men uten ansvar. Disse menneskene har ikke klart sine oppgaver.

Jeg håper og tror at fagorganisasjonen skal forstå sitt ansvar og handle deretter. Det er imidlertid andre grupper som mener å ha lært av oss og som ut fra et såkalt «saklig» grunnlag forsøker å lage politisk konfliktstoff. Evensen var inne på aktivistene i Bondepartiet. Metodene og hensiktene der forstår vi. De søker å finne fram til en politisk konflikt. Tenk om vi i denne situasjon når vi forhandlet med staten om veiarbeiderne eller andre grupper som har staten som arbeidsgiver, hadde gitt parole om stans av papirindustrien. Da ville nok borgerpressen ha skreket opp og vi ville blitt dømt til store erstatninger. Hovedhensikten med de framstøt vi ser er klar. Vi ser også kommunistene arbeider, når det gjelder Herøya og kravet om 42 timers arbeidsuke for skiftarbeiderne. Der er det også de politiske hensyn som spiller inn. Som med Bondelaget som tar skogen og vil lage hoggstans, tar kommunistene en av de bedrifter som skaper valuta for landet. Skal 42-timersuken gjennomføres må det først og fremst være for dem som arbeider under dagen eller i sunnhetsfarlige bedrifter. De andre kommer langt ned på listen når det gjelder 42 timers arbeidsuke. Vi kan ikke la politiske spekulanter få drive sitt spill, selv om det kan se ut som om det er et saklig moment til stede. Jeg er overbevist om at dere er deres ansvar bevisst og at en vil gå inn for å bedre arbeiderklassens stilling i fellesskap med den øvrige organisasjon, og innenfor rammen av våre kollektivavtaler. I dette ønske hilser jeg landsmøtet og ønsker til lykke med de kommende forhandlinger. (Bifall.)

A. Th. Ahlstrand (forbundets mangeårige hovedkasserer):

Kamerater! Jeg skal ikke si mange ordene, det er jeg ikke vant til. Men jeg må få takke forbundsledelsen for at jeg har fått anledning til å få komme til stede og treffe gamle kjenninger og kamerater. (Sterkt bifall.)

Chr. Larsen (Dansk Arbejdsmandsforbund): På vegne av de danske organisasjoner takker jeg for den vennlige innbydelse til dette landsmøte og ønsker dere held og lykke til i de dagers arbeid som forestår. Det er arbeidsmennesenes storting som her er samlet og som skal drøfte det arbeid som er utført i perioden. En kan kanskje si som det allerede er sagt, at det kunne ha vært bedre. Men en må samtidig ha for seg spørsmålet om mulighetene har vært til stede for å oppnå mer. Hadde mulighetene vært der, så ville en ganske sikkert også ha nådd lengre. Men forholdene i denne periode har ikke ligget slik til rette. Vi kjenner hverandre gjennom mange år. Vi har gjensidig vært representert hos hverandre og vi har i mange år hatt et intimt samarbeid, fordi arbeidsmennesene i Norge og arbeidsmennesene i Danmark har felles interesser, et felles mål som de søker å oppnå. Vi gledes med dere over at det så hurtig er lyktes dere å bygge organisasjonen opp igjen sterkere enn noensinne og på tross av de ulykker som rammet deres land under krigen, slik som krigen også rammet vårt land. Vi holdt sammen fordi vi visste at det var det eneste som kunne redde oss ut av situasjonen og det som hadde betydning for arbeiderklassen. Organisasjonsmessig kan vi si at vi er nådd så langt at ingen kan splitte oss eller drive oss tilbake, iallfall ikke i et fritt samfunn. Ingen makt kan stanse vår frammarsj. Eders land ligger høyere enn vårt over havet og Norge ligger 700 mil fra vårt, men vi er likevel så nær hverandre at vi følger med i det som skjer hos dere og støtter opp om deres arbeid når det er påkrevet. Fagorganisasjonen står ikke alene. Vi har et sterkt parti ved siden av oss og som vi har arbeidet med i alle år og som fører våre saker fram i samfunnslivet. Dette parti er arbeiderklassens eneste og sanne venn, som vi må gå hånd i hånd med. Derfor må vi også støtte den presse som våker over arbeiderklassens saker og interesser. Vi er kommet så langt at streikbrytere og samfunnshjelpere er en saga blott. Vi må fortsatt forstå betydningen av å stå samlet og stå i kontakt med hverandre. Det er et ansvar vi har. Vi står i en annen stilling i dag enn tidligere. Vi må vurdere hvor langt vi kan gå ut fra den økonomiske stilling i sin alminnelighet. Dette tok vi i betraktning i Danmark, da vi i 1947—48 hadde tariffforhandlinger. Vi valgte å ta det tilbud som forelå, istedenfor å ta en konflikt.

Det har alltid vært oss en glede å være til stede her og vi vil med den største interesse lytte til diskusjonene. Vi håper på en lykkelig utgang av forhandlingene og med ønsket om fortsatt framgang, bringer jeg på ny de danske organisasjoners hilsen og takk for innbydelsen. (Bifall.)

Martin Tranmæl: Kamerater! Det norske Arbeiderparti takker for innbydelsen som det setter stor pris på. Arbeidsmannsforbundet og Det norske Arbeiderparti er faktisk tvillingbrødre. Sammen sto vi fra den første spede begynnelse, sammen vokste vi opp til å bli ynglinger og voksne menn. Nettopp ved gruvene og anleggene rundt i landet hadde arbeiderbevegelsen sine første kraftstasjoner. Der ble grunnlaget lagt til den store oppmarsj for fagorganisasjonen og for arbeiderklassens eget parti. Det er veteranenes drøm som nå går i oppfyllelse. De skulle ha vært til stede her i dag, de mange veteraner som gikk i spissen i de første så vanskelige år. Men vi som har tatt arven opp etter veteranene, skal med begeistring og tro fortsette deres arbeid. Fagorganisasjonen har mange epoker, som skapte nytt liv. Vi hadde fagopposisjonen. Den skapte meningsbrytninger, liv og rørelse, men ikke noe brudd i rekkene. I dag finner vi noe nytt som har til formål å dyktiggjøre oss i produksjonsutvalgene. En oppgave av den aller største betydning. Vi må til enhver tid være på bølgelengde med de kamerater vi har i statens styre og stell, slik at vi i fellesskap kan skape et solidarisk og trygt grunnlag for den samlede arbeiderklasse. Det står til hver enkelt av oss å sikre dette grunnlag og det er i det arbeid vi nå må gå inn til. En spesiell takk til deg, Johs. M. P. Ødegaard, samarbeidets mann.

» (Kraftig bifall.)

Karl Lindell: Jeg har den ære på vegne av den Skandinaviske Ömsesidighetskommittén, Nordiska Våg- og Anlægningsarbeidareunionen og de svenske organisasjonene å takke for innbydelsen. Vi er glad over denne tradisjon således å kunne være til stede ved deres landsmøte og knytte nye bekjentskaper med representantene ute fra landet. Det betyr så meget for det internskandinaviske og internasjonale samarbeid. Vi har stort sett de samme problemer å kjempe med. Vi forstår meget vel at dere her i landet har hatt store vanskeligheter etter okkupasjonen. Vi må derfor uttale vår store glede over at dere har klart oppgavene så bra. Dagens situasjon i Sverige er også vanskelig. Stillingen og situasjonen ute i verden har fått innflytelse også over våre forhold. Vi har spesielt valutaspørsmålet og forsyningsspørsmålet. Det gjelder om for oss som dere å få

øket produktiviteten, den eneste måte nemlig for å bedre vår levestandard. Fagorganisasjonen hos oss står også i et sterkt samarbeid med partiet. Vi står nå midt oppe i en bitter valgkamp, som vil finne sted neste søndag. Vi er dog forhåpningsfulle og mener at vi skal klare å holde arbeiderstyret. Det betyr meget for oss, først og fremst, men også for dere. Vi har i vårt land på forskjellig vis søkt å utbygge våre velferdsorganer. Vi må også søke å komme dit hen at vi får et felles arbeidsmarked i Skandinavia og at de fordeler et land har også skal komme andre lands arbeidere til gode, hvis de får arbeid hos oss. Jeg ønsker de beste resultater for deres forhandlinger. (Bifall.)

John Foster: President og kamerater! Det er i sannhet en ære, og en stor glede å treffe dere i dag og framføre de broderligste hilsener og gode ønsker fra de britiske gruvearbeidere.

Som representant for mer enn 700 000 organiserte gruvearbeidere, er vi dypt interessert i deres framgang. Det kan noteres at i løpet av den siste uke har representanter for 8 000 000 fagorganiserte medlemmer diskutert enhver fase av nasjonal, økonomisk og innenrikspolitikk, og vi holder ennå fast ved sannheten, at forenet er vi en makt, splittet taper vi.

Som representant for en nabostat, kan vi henvise til utallige fordeler framkommet etter at Arbeiderpartiet er kommet til makten. Ved gruvearbeidernes årlige konferanse, holdt i juni d. å., var det meg en glede og ære å sende ut følgende resolusjon:

«Vi noterer tilfredsheten over framgangen og mot virkeliggjørelsen av Minearbeidernes avtale. Konferansen uttrykker videre sin takk til Arbeiderpartiet og det Nasjonale Kull-direktorat for de viktige reformer og forbedringer, som er blitt virkeliggjort i lønninger og arbeidsforhold siden 1. januar 1947.»

Bak denne resolusjon ligger historien om 18 kritiske måneder i vår nasjons liv, hvor enhver knapphet og vanskjøttelse i industrien ble motarbeidet; intet ble skjult og en skal vite at det er mer enn 1 000 gruver, gode, dårlige og blendede

På grunnlag herav vil dere forstå noen av de alvorlige oppgaver som lå foran Arbeiderpartiet. Men ved gjensidige anstrengelser kjempet vi oss igjennom. Resolusjonen som jeg nettopp henviste til ble enstemmig vedtatt. Jeg skal bare nevne noen av de reformer som er satt ut i livet siden Arbeiderpartiet kom til makten. 1) Kompensasjon for forskjellige arbeider. 2) Frie bad på arbeidsplassen. 3) Spesielle treningslokaler og opplysningsanstalter for ungdom som vil gå inn som gruvear-

beidere. 4) Bedriftsutvalg og råd ved de nasjonale og distriktsvise gruveadministrasjoner, som behandler alle saker som angår industrien, herunder den sanitære og hygieniske og vern og velferd på arbeidsplassen. Jeg kunne gå videre i detaljer om de forbedringer det er lyktes oss å oppnå. Det har alltid vist seg at hvor komplisert og vanskelig en situasjon enn har vært og hvor håpløst det enn har sett ut, så har det lyktes å undersøke saken fra grunnen av og under diskusjonen om løsningen har en funnet fram i forståelse og har forstått sitt eget ansvar for utviklingen og i fellesskap gått inn for en økt produksjon. Gjennom regjeringens nasjonalisering av kullgruvene og andre viktige industrier er det skjedd store forbedringer. Gruvearbeidernes lønninger alene er økt med £ 70 000 000 over en periode av 18 måneder. Dette ble godkjent av hele nasjonen. Gruvearbeiderne som var nr. 73 på listen over lønnsinntakere er nå rykket fram på førsteplassen, unektelig et storverk av regjeringen. Den ba oss om å framlegge et forslag til forbedringer og det ble gjort ved vårt forbund. Regjeringen tok hensyn til våre krav. Den mistro som tidligere var til stede på grunn av utbytningen i denne industri ved gruveeierens egoisme som satte profitten foran gruvearbeidernes levestandard, har veket plassen for fellesinteressen. Storbritannias befolkning vet at nasjonaliseringen bare er begynnelsen til sosialiseringen og til etableringen av folkets rettigheter og for å skape en tryggere eksistens. Et stort produksjonsprogram ligger foran oss. To hundre millioner tonn kull fra de underjordiske og elleve millioner tonn fra de åpne gruver må vi fravriste moder jord ved ekstraordinære anstrengelser og enda må vi få fram mere kull, fordi vi er oppmerksom på at det er så overmåte nødvendig av hensyn til vårt lands gjenreising, økonomisk og politisk. Det samme som kan sies av gruvearbeiderne, kan sies av de øvrige industriarbeidere. Vi er alle merksom på at vi selv kan være med i dette gigantiske arbeid for en bedre levestandard og et sikrere arbeidsliv. Ved forenede anstrengelser av alle: dokkarbeidere, jernbanefolk, sjøfolk, mekanikere, murere, landarbeidere, vitenskapsmenn, lærere og alle andre, håndens som åndens arbeidere, skal det lykkes å nå rett, frihet og fred, som er hele menneskehetens mål. Motta våre hjerteligste hilsninger med takk for den vennlige innbydelse. Fra gruvearbeiderne i mitt fylke, Durham: Godt mot og gud velsigne dere. (Bifall.)

Talen ble tolket av Aksel Zachariassen.

Viljo Methonen: Fagforbundskamerater! På vegne av Finlands Arbetareförbund og Finska Glassindustriarbetareförbun-

det, en hjertelig takk for innbydelsen og den vennlige mottakelse. Vi ønsker forbundet de beste resultater av deres kongress. Fagorganisasjonen i Finnland har alltid sett sine problemer og saker i samband med de øvrige skandinaviske land. Norge har for oss stått som et foregangsland. Vi strever for å vise vår takknemlighet overfor de skandinaviske land. Men vi har våre politiske vanskeligheter å kjempe med. Vi er glad over å kunne være til stede her blant dere og følge deres problemer. Vi ønsker de beste resultater av de kommende forhandlinger. (Bifall.)

Edw. Mattson: Kamerater! Jeg ber om på mine egne og min kollega Wiktor Söderströms vegne å få takke for vennlig innbydelse til Eders kongress. Jeg har også i oppdrag fra Svenska Gruvindustriarbetareförbundet å overbringe en hjertelig hilsen og lykønsking til kongressen. Med broderforbundet her i Norge har vårt forbund i mange år opprettholdt et intimt og vennskapelig samarbeid, et samarbeid som under de 5 vanvittige krigsårene 1940—45 riktignok var avbrudt, men som dog ble opptatt samme dag, den 8. mai 1945, da de tyske overfallsmenns motstand på alle fronter brøt sammen. Det tyske herrefolkets soldater overfalt det lille fredelige Norge og i nære 5 år hadde de landet under sin jernhel. Norge kom med i krigen uten å ha forsyndet seg mot noen krigførende makt. Det hadde ingen nasjonalistiske ambisjoner, det hatet ingen, det ville bare leve i fred. Det samme kan sies om Danmark, som samme morgen som Norge, den 9. april 1940 oversvømmes av Hitlers utkommanderte voldsmenn. Krigsårene var hjerteløst harde for Norge og Danmark. Folket påtvungtes av en hærmakt, som ikke bare tok landet materielt i besittelse, men også ville forandre folkets tenkesett. Men det norske og senere også det danske folket tok opp den harde kampen mot voldsmennene. I Eders land ble motstanden møtt med masser av dødsdommer og andre overgrep, men dette bare stålsatte frihetsbegrepet hos folket. Den samme harde kampen måtte de i Norge føre mot overløperne og de norske landssvikere. Men under disse års undertrykkelse kjente dere, eller iallfall ante dere, at frihetens vår atter skulle opprinne over landet. Etter de mange år av heroisk kamp mot vold og kulturdrepende hunner kunne vi den 8. mai 1945 fra Sverige hilse Eders tilbakevenden til friheten.

Den svenske nøytraliteten under de mange og vanskelige år skal jeg ikke berøre i dag. En ting er sikker: Solidaritetsfølelsen for de ulykkelige broderfolkene var enstemmig hos hele Sveriges befolkning. Vi kan beklage at Sverige ikke formådde

å gjøre mere for nabofolkene, og ikke kunne forkorte deres lidelser. Den humanitære hjelp vi ga var imidlertid et uttrykk for en ekte solidaritet, et ærlig vennskap. Og vi har fortsatt og fortsetter stadig med vår hjelpevirksomhet etter beste evne til Europas lidende folk. Nåvel, det skandinaviske samarbeid ble gjenopptatt sommeren 1945 og er senere utviklet på betryggende måte. Med beundring følger vi i Sverige fagbevegelsens så vel som den politiske bevegelses arbeid i Norge, og vi gleder oss ved Eders framskridt. Når det gjelder vårt norske broderforbund og spesielt vedrørende gruverne, så er vi bekjent med at vanskelighetene der etter krigen var av lengre varighet enn ved mange andre arbeidsplasser. Imidlertid gikk gjenoppbyggingsarbeidet innen Eders forbund så storartet at de allerede i november 1945 hadde muligheter for å holde kongress. Dette kunne skje takket være den levende interesse for organisasjonen som var bevart hos medlemmene. Derved kunne dere umiddelbart legge tilrette det framtidige organisasjonsarbeid innen forbundets virksomhetsområde så vel innen landet som interskandinavisk og internasjonalt. Jeg tror en kan si at våre norske kamerater har grunn til å føle seg tilfreds med denne utvikling samt hva en har oppnådd etter den 8. mai 1945. Om organisasjonens store arbeid for å få orden på overenskomstene om lønns- og arbeidsvilkår etter krigen, kan for en utenforstående — jeg understreker det — bare antydningvis forstås. Jeg er dog praktisk organisasjonsmann til å forstå at bak hele gjenoppbyggingsarbeidet ligger en overordentlig organisatorisk virksomhet fra så vel Eders forbunds funksjonærer som avdelingsstyrer og de enkelte dyktige medlemmer. Takk være dette Eders målbevisste organisasjons- og konsolideringsarbeid står den norske arbeiderklasse i dag beredt til å beskytte sine medlemmer i deres berettigede bestrebelse for ytterligere bedre sosiale forhold. Når det gjelder forholdene i Sverige skal jeg herom gi en kort redegjørelse. Om jeg da først oppholder meg ved de sosiale forhold, så har vi jo en ganske stor sosiallovgivning. Ulykkesforsikringen sikrer den syke fri legehjelp og opphold på sykehus. Dessuten får de etter 2 dager sykepengene, hvor sykepengene står i relasjon til den skadedes årsfortjeneste med varierende beløp opp til 14 kroner pr. dag. Hvor arbeidsevnen gjennom invaliditet er nedsatt med minst en tiendedel, får en livrente, som ved 100 pst. invaliditet er nedsatt med minst en tiendedel, får en livrente, som ved 100 pst. invaliditet skal motsvare $\frac{2}{3}$ deler av arbeidsinntekten. Hvis ulykken har ført til dødelig utgang, tilkommer en begravelseshjelp med 250 kroner

og en livrente til den etterlevendes enke et beløp som motsvarer fra $\frac{1}{3}$ til høyst $\frac{5}{6}$ av avdødes årlige arbeidsfortjeneste. For yrkessykdommer er bestemmelsene i prinsippet de samme som ulykkesforsikringsloven. Den 1. juli 1950 trer loven om obligatorisk sykeforsikring i kraft. Forsikringen omfatter sykebehandling og sykepenger. Behandlingen omfatter $\frac{3}{4}$ av utgiftene for legehjelp samt reise til og fra sykehus. Sykeunderstøttelsen er kr. 3.50 pr. dag + kr. 2.00 for hustru + 50 øre for barn under 16 år. Sykeunderstøttelsen kan erholdes i 730 dager. I loven er det forutsatt at den obligatoriske forsikringen kan kompletteres med en frivillig forsikring. Summen av understøttelsen fra den obligatoriske forsikringen, lønn som den forsikrede kan være berettiget til å oppebære samt frivillig forsikring får dog ikke oppgå til mer enn $\frac{1}{360}$ av den forsikredes årsinnkomst.

Folkepensjonsloven. Fra og med den 1. januar 1948 gjelder nye bestemmelser i folkepensjoneringsloven. Ved 67-årsalderen er hver borger berettiget å erholde alderspensjon uten noen som helst spørsmål om trang. Pensjonen er for enkeltperson 1 000 kroner og for mann og hustru 1 600 kroner årlig. På visse steder forhøyes denne pensjon med bostedstillegg. Landet er med hensyn til omkostninger for bolig og brensel inndelt i 4 ulike grupper, og det bostedstillegg som erholdes kan variere fra 100 til 600 kroner pr. år. Bostedstilleggene blir dog ikke gitt generelt uten etter visse undersøkelser av vedkommendes inkomster.

Arbeidsløshetsforsikring. Den yngste av våre sosialforsikringsgrener er arbeidsløshetsforsikringen. Tross arbeidsløshetsproblemet er minst like gammelt som industrialismen, varte det helt til midten av 1930-tallet innen vi i Sverige fikk de første arbeidsledighetskasser med statsbidrag. Dette betyr ikke at tanken på forsikring ved arbeidsløshet er så ny sett i samband med de øvrige sosialforsikringer. Tvert om — en arbeidsløshetsforsikring med bidrag fra arbeidsgiverne og staten er et meget gammelt arbeiderkrav. At det tok så lang tid å gjennomføre denne forsikringsreform beror givetvis på flere ulike faktorer, som jeg ikke her skal komme inn på. Forordningen om anerkjente arbeidsløshetskasser ble utferdiget år 1934, men flere viktige forandringer har siden funnet sted. I Sverige er arbeidsløshetsforsikringen frivillig (mens den som bekjent i Norge er obligatorisk), men omfatter dog i dag over 1 million forsikrede medlemmer, og fondene overstiger 100 millioner kroner. Ved disse store fond har arbeidsløshetsforsikringen blitt en god garanti for medlemmene. Staten bidrar med opp til 75 prosent

av det utbetalte understøttelsesbeløp. Siden 1945 gis også et krisetillegg av 75 øre pr. understøttelsesdag, hvilket tillegg helt betales av statsmidler. I forvaltningsbidrag til kassene gir staten gjennomsnittlig kr. 3.30 pr. medlem. Gjennomsnittlig er understøttelsessatsene kr. 5.00 pr. dag, med hustru kr. 7.00 og med 2 barn kr. 9.00 pr. dag. Har familieforsørgeren mer enn 2 barn, kan dog de sammenlagte satser fra arbeidsledighetskassen gå opp til $\frac{9}{10}$ av arbeidsfortjenesten. I parentes bemerket kan jeg nevne at blant de 36 arbeidsledighetskasser i Sverige står gruveindustriarbeidernes som nr. 4 når det gjelder fonds utregnet pr. medlem.

Ferielov. Lovbestemt ferie innførtes i Sverige først år 1938. Gjennom kollektivavtale hadde visse grupper av arbeidere før den tid sikret seg en viss ferie — på det private arbeidsmarked i alminnelighet, dog høyst en uke, et unntak utgjorde bl. a. gruveindustrien i nordre Sverige, hvor feriens lengde var 12 dager. 1938 års ferielov er nå erstattet av en helt ny lov gjeldende fra og med 1946 og hvorved minimumsferien er 2 uker pr. år. Hovedregelen er, at arbeidstakeren erholdes en dags ferie for hver måned som en har arbeidet 16 dager. Fra hovedregelen unntas visse arbeidsgrupper, nemlig 1) arbeidstakere under 18 år, 2) gruvearbeidere og andre arbeidere under jord samt gruvearbeidere også over jorden i Norrbottens län, 3) skiftarbeidere. Disse grupper har $1\frac{1}{2}$ dags ferie for hver måned de har vært ved bedriften, altså for et helt år 18 dager. Arbeidere som i sitt arbeid er utsatt for røntgen og radioaktive stråler får 3 feriedager for hver måned, for helt år altså 6 ukers ferie. Ferielønnen skal motsvare den gjennomsnittlige daglønn under de dager av kvalifikasjonsåret, som arbeidet utføres. Det bør legges til at i Sverige er parolen 3 ukers ferie aktuell og dersom Arbeiderpartiet ved det forestående valg til Riksdagens annetkammer beholder sin majoritet, tør en regne med at ved første leilighet vil lov om 3 ukers ferie for alle bli gjennomført. I Norge har dere jo siden november 1947 en lov, som tilsikrer alle lønnstakere ferie i 18 dager. Vi tilstreber det samme i Sverige. Jeg kan ikke oppta kongressens dyrebare tid med å nevne hele den svenske sosiallovgivning. Vi har lov om barnetrygd, helsetrygd, arbeidsbeskyttelse, arbeidstid, mødrehjelp, mors-hjelp, fritt skolemateriell, frie sommerreiser for barn, husmorferie, sosial husmorhjelpe, boligbyggingslån etc. Jeg skal si noen ord om den *faglige bevegelse* i Sverige. Når det gjelder den svenske fagforeningsbevegelse så er det til denne tilsluttet over 1 200 000 medlemmer, hvilket betyr at hvert 4. menneske i al-

deren 15—65 år er faglig organisert. Og det bør kanskje legges til at under de harde tidene vi har hatt å gjennomgå siden 1939 har den faglige bevegelse i landet ikke blitt svakere, men isteden styrket. Innen industrien i alminnelighet førtes under hele krigsperioden 1939—44 et energisk avtale- og forhandlingsarbeid, hvorved tross landets vanskelige forsyningsleie og mangel på råvarer etc., det lyktes så vel ved krigens slutt at jamnført med 1939 forelå en reallønnsminskning av bare 10 à 12 prosent. Betreffende gruvearbeiderne ved de mellomsvenske gruvene, hvilke før krigen hadde de laveste fortjenester innen gruveindustrien, ble forhandlingsresultatet under krigstiden at real-lønningen hele tiden beholdtes og etter krigens slutt har organisasjonsvirksomheten medført ytterligere forbedringer som:

- 1) Forbedring av avtalens alminnelige bestemmelser,
- 2) 10 prosent høyere lønn for alle som arbeider i to eller tre skift,
- 3) høyning av gruvearbeidernes alminnelige lønnsforhold så at det nå overstiger 1939 års nivå med 15 à 20 pst., mens det ved gruvene i nordre Sverige, der før krigen lønnsnivået var høyst i landet, 1939 års reallønner er nådd,
- 4) 40 timers arbeidsuke under jord med full lønnskompensasjon. Dette er gjennomført avtaleveien ved siste årsskiftet og trer i kraft med tillempninger inneværende år alt etter som de tekniske resultater muliggjør dette og ved de fleste gruver arbeides allerede 40 timer i uken, utført på 5 dager. Ved noen plasser er de 40 timer fordelt på 6 dager. Denne reform oppnådd ved kollektivavtale, skattes meget av gruvearbeiderne i Sverige.

Om det interesserer kan jeg nevne at gruvearbeidernes lønninger er blant de høyeste i landet. Således kan vi oppgi følgende gjennomsnittlige timelønnsfortjenester:

I midtre Sverige:

Under jord	kr. 2,81
Over jord	« 2,14
Middeltall	« 2,42

I nordre Sverige:

Under jord	kr. 3,77
Over jord	« 3,21
Middeltall	« 3,42

I spørsmålet om forbundets skolerings- og opplysningsvirksomhet, så drives dette energisk blant medlemmene. Således utdeles stipendier til folkehøgskoler, til L.O.-skolens treårige kurser, til studiesirkler og forskjellige korrespondansekurser. Videre arrangeres distriktvis ukekurs, hvor en opptar spørsmål som eksempelvis underhandlings- og avtalespørsmål, lønnsstatistikk, foredrag og forelesninger.

Vårt mest aktuelle problem for nærværende gjelder det store spørsmål om *industrielt demokrati* — produksjonsutvalg i industrielle bedrifter, som det heter i Norge. La meg til slutt si at under krigen ble forholdene i Sverige så vanskelige at det nødvendiggjorde en midlertidig stans i spørsmålet om andre planlagte utvidelser av sosiallovgivningen. Vi måtte da mer konsentrere oss om de rent forsyningsmessige. Men disse planer er etter krigen atter tatt opp, og så vel på det økonomiske som det politiske område streber arbeiderklassen i dag med all kraft henimot et ennå bedre samfunnssystem, sosialt og økonomisk. Som bekjent har vi siden 1932, med unntakelse av noen år under krigen hatt en koalisjonsregjering, Sverige har arbeiderregjering. I dag om en uke, søndag den 19. september, har vi «allmänna val» til riksdagens annet kammer. Hvordan dette kommer til å løpe av kan en ikke med sikkerhet uttale seg om. Men hvis arbeiderne gjør sitt beste og møter opp ved valgurnene og stemmer med Arbeiderpartiet, kan en håpe det beste, nemlig at Arbeiderpartiet også etter 1948 års valg får fortsette å inneha regjeringmakten og således bli i stand til å fortsette arbeidet for sitt store og omfattende program til nytte og velsignelse for de arbeidende klasser og dermed også for hele samfunnet.

Jeg gjentar det svenske gruveindustriarbeiderforbunds solidariske hilsen og lykkønskninger til det norske broderforbundet og ønsker at de må oppnå gode resultater på denne kongress. Til sist ber jeg om som et uttrykk for vårt varme vennskap og solidaritetsfølelse med vårt norske borderforbund fra Svenska Gruvindustriarbetareförbundet å få overlevere denne lille minnegave, hvilket er et ekte svensk produkt tilvirket ved Kooperative Förbundets fabrikker ved Gustafsberg utenfor Stockholm.

Ordfører! Ved Gruveinternasjonalens styremøte i Stockholm for en måned siden behandledes Norsk Arbeidsmandsforbunds innbydelse til denne kongress. Styret valgte undertegnede til å representere Internasjonalen, og jeg ber om å få fram-bære til Eders kongress Internasjonalens broderlige hilsen og

beste ønsker. Istedenfor nå å redegjøre for gruvearbeidernes internasjonale virksomhet vil jeg ønske at det senere i dagsordenen vil bli gitt meg noen tid til å gi denne redegjørelse. (Bifall.)

Johs. M. P. Ødegaard: Landsmøtets representanter har tydelig gitt til kjenne sin anerkjennelse for de overbrakte hilsninger. Jeg vil dog allikevel få gjenta at vi takker for de alvorlige og lærerike ord som er sagt ved dette høve og for de gode ønsker som er uttalt for vårt forbund og vårt landsmøte. Jeg håper at vi gjør oss verdig de ord som er uttalt og at vi også i framtiden skal holde denne linje. Jeg takker samtlige gjester for de vennlige hilsninger. (Bifall.)

Formannen: Vi har som tidligere nedsatt en fullmaktskomité for å gjennomgå representantenes fullmakter. Den består av Henriksen, Hilmar Antonsen og Kr. Moljord. Jeg anmoder om landsmøtets godkjennelse herav. (Ingen ytret seg hertil.)

Hvordan valget av representanter fant sted.

Angående valget av representanter til forbundets 21. landsmøte forelå i sakslista følgende:

Ved rundskriv nr. 2 av 13. januar 1948 til forbundets avdelinger ble det gitt melding om at forbundets 21. ordinære landsmøte skal holdes 12. september førstkommende og følgende dager i Folkets Hus, Oslo.

Landsmøtet åpnes kl. 12.

Forbundslovens § 10, punkt 2, gir forskrifter om etter hvilke regler foreningene har adgang til å velge representanter til landsmøtet.

De enkelte foreningers representasjon er beregnet i henhold til innbetalt kontingent for månedene januar, februar og mars 1948.

Vi viser til etterfølgende oppsatte fortegnelse hvorav framgår foreningenes representasjonsrett.

De foreninger som alene ikke har 40 medlemmer, velger i fellesskap representant, såfremt medlemstallet sammenlagt når opp i 40.

Av den foreliggende fortegnelse framgår hvilke foreninger som skal foreta valg i fellesskap.

De foreninger som skal foreta valg i fellesskap, skal om mulig, samarbeide om valget.

Det skal velges varamann for hver enkelt valgt representant.

Under henvisning til foranstående skal foreningene foreta valg på representanter og varamenn.

Valgene bes foretatt snarest mulig så vedlagte fullmaktsblankett kan være innsendt til forbundets kontor, Møllergata 3, Oslo, senest 16. august 1948.

Avd. nr.	Foreningens navn.	Antall medl.	Antall repr.
Foreninger med rett til mer enn 1 representant:			
5.	Oslo Vask- og Rengjøringskv. Forening	553	4
12.	Rjukan og Omegn Arbeidsmannsforening ..	261	2
21.	Oslo og Omegn Arbeidsmannsforening	375	3
25.	Sør-Trøndelag Vegarbeiderforening	270	2
38.	Inn-Trøndelag Vegarbeiderforening	202	2
88.	Sunnalen Arbeidsmannsforening	233	2
111.	Løkken Gruvearbeiderforening	514	4
142.	Longyearbyen Arbeiderforening	230	2
147.	Orkanger Arbeidsmannsforening	351	3
240.	Holsvassdragets Anleggsarbeiderforening ..	269	2
404.	Bergens Vakt- og Renholdsbetj. Forening ..	204	2

Foreninger med rett til 1 representant:

1.	Kagefoss Anleggsarbeiderforening	86	1
8.	Grubearbeidernes Fagforening	79	1
9.	Hyttarbeidernes Fagforening	61	1
10.	Vigsnes Gruvearbeiderforening	53	1
14.	Rausand Gruvearbeiderforening	52	1
16.	Valberg Arbeiderforening	49	1
17.	Jæren Jernbanearbeiderforening	61	1
18.	Krossen Jernbanearbeiderforening	77	1
19.	Sulitjelma Bygningsarbeiderforening	42	1
20.	Sulitjelma Jern- og Metallarb.forening	80	1
22.	Tunhovd Anleggsarbeiderforening	110	1
23.	Aalen Gruvearbeiderforening	109	1
32.	Knaben Gruvearbeiderforening	79	1
34.	Stord Arbeiderforening	95	1
35.	Trondheim og Omegn Jernbanearb.forening	91	1
36.	Ottadalens Anleggsarbeiderforening	87	1
37.	Alta Vegarbeiderforening	63	1
39.	Rosvold Jernbanearbeiderforening	79	1
41.	Røros Veg- og Anleggsarb.forening	63	1
42.	Sølvverksarbeidernes Fagforening	130	1
43.	Sauda Anleggsarbeiderforening	48	1
44.	Grubernes Arbeidsmannsforening	96	1
49.	N.A.F., Avd. 49, Aalen	48	1
50.	Bø Vegarbeiderforening	42	1
51.	Folldal Gruvearbeiderforening	174	1
52.	Follo Vegarbeiderforening	75	1

Avd. nr.	Foreningens navn.	Antall medl.	Antall repr.
53.	«Nordens Klippe», Kirkenes	76	1
62.	Svean Arbeidsmannsforening	114	1
63.	Myntarbeidernes Fagforening	65	1
65.	Fåberg veiarbeiderforening	41	1
69.	Malmö Gruvearbeiderforening	120	1
709.	Sandnes Arbeiderforening	151	1
73.	Jakobsbakken Gruvearbeiderforening	121	1
74.	Vegarbeidernes Forening, Tofteland bro	91	1
75.	Giken Gruvearbeiderforening	102	1
76.	Narvik og Ankenes Vegarbeiderforening	43	1
78.	Sagmo Gruvearbeiderforening	57	1
79.	Finneide og Omegn Arbeidsmannsforening ..	63	1
84.	Eidsvoll Arbeidsmannsforening	111	1
86.	Hamarøy Vegarbeiderforening	71	1
89.	Sørum og Blaker Vegarbeiderforening	51	1
92.	Bjørkåsen Gruvearbeiderforening	98	1
94.	Drammen og Omegn Jernbanearbeiderforening	117	1
98.	Øvre Årdal Arbeiderforening	189	1
99.	Vestfold Vegarbeiderforening	110	1
100.	Båsmo Arbeidsmannsforening	58	1
101.	Mo Arbeiderforening	107	1
103.	Arbeiderforeningen «Nordlyset»	42	1
109.	Krokstrand Jernbanearbeiderforening	47	1
114.	Namdal Vegarbeiderforening	57	1
120.	Gjerpens Arbeidsmannsforening	44	1
122.	Grytten og Omegn Vegarbeiderforening	48	1
124.	Brønnøysund Fagforening	65	1
125.	Mofjellet Gruvearbeiderforening	86	1
128.	Sulitjelma Hyttarbeiderforening	50	1
130.	Olden-Innvik Vegarbeiderforening	49	1
131.	Ringsaker Vegarbeiderforening	51	1
133.	Arendal og Omegn Vegarbeiderforening	54	1
136.	Sarpsborg Arbeidsmannsforening	42	1
137.	Varanger Vegarbeiderforening	42	1
138.	Framfjord Arbeiderforening	43	1
148.	Nordre Vestfold Vegarbeiderforening	67	1
152.	Sandvika-Asker Jernbanearbeiderforening..	173	1
153.	Norderhov-Tyristrand Vegarbeiderforening	60	1
154.	Skedsmo Arbeidsmannsforening	104	1
155.	Asker Arbeidsmannsforening	67	1
160.	Østfold Maskin- og Vegvokterforening	128	1
162.	Toten og Vardal Vegvokterforening	84	1

Avd. nr.	Foreningens navn.	Antall medl.	Antall repr.
165.	Hadeland Vegvokterforening	77	1
166.	Østfold Vegarbeiderforening	87	1
171.	Hamar Redskapscentral Arbeiderforening ..	58	1
175.	Vinger og Eidskog Vegarbeiderforening	52	1
176.	Åsnes Vegarbeiderforening	47	1
187.	Skjåk Vegarbeiderforening	50	1
190.	Saltdal Vegarbeiderforening	86	1
194.	Eidanger Arbeidsmannsforening	47	1
197.	Namsen Vegarbeiderforening	44	1
200.	Korgen Vegarbeiderforening	42	1
212.	Storalteren-Rølielv Vegarbeiderforening	42	1
213.	Tromsø Sund Vegarbeiderforening	62	1
214.	Sandbekk Gruvearbeiderforening	99	1
215.	Mosjøen Arbeidsmannsforening	56	1
219.	Nordre Stamlinjes Arbeiderforening	91	1
223.	Selbu-Tydal Vegarbeiderforening	51	1
225.	Førde Veg- og Anleggsarbeiderforening	44	1
228.	Nord-Gudbrandsdal Riksvegvekterforening .	40	1
233.	Naustdal Vegarbeiderforening	49	1
238.	Haugarland Vegarbeiderforening	51	1
239.	Lom Vegarbeiderforening	70	1
242.	Trysil Vegarbeiderforening	56	1
245.	Fyr- og Merke-arbeiderforening	118	1
246.	Modum Vegarbeiderforening	57	1
247.	Pasvikdalen Vegarbeiderforening	50	1
248.	Nordangsfjord Vegarbeiderforening	41	1
254.	Voss og Omegn Vegarbeiderforening	47	1
263.	Kvinnenest Fagforening, Trondheim	74	1
268.	Lenvik Arbeidsmannsforening	97	1
269.	Målselv Vegarbeiderforening	55	1
273.	Hellvik Jernbanearbeiderforening	106	1
75.	Nedre Ardal Arbeiderforening	146	1
276.	Valsøyfjord Vegarbeiderforening	40	1
277.	Øvre Sandsvær Arbeidsmannsforening	83	1
282.	Davik Vegarbeiderforening	64	1
285.	Etne Arbeiderforening	51	1
289.	Gloppen Vegarbeiderforening	42	1
297.	Sveagruven Arbeiderforening	111	1
299.	Forseng Jernbanearbeiderforening	43	1
300.	Breivik Vegarbeiderforening	45	1
312.	Vestfold Vegvekterforening	57	1
318.	Dovre Arbeidsmannsforening	60	1

Avd. nr.	Foreningens navn.	Antall medl.	Antall repr.
324.	Storfjord Vegarbeiderforening	41	1
325.	Stavanger og Omegn Jernbanearb. forening	158	1
332.	Malangen Vegarbeiderforening	48	1
335.	Vest-Telemark Vegvekterforening	45	1
337.	Stavanger og Jæren Vegarbeiderforening ..	57	1
340.	Lyngen Vegarbeiderforening	52	1
343.	Vinstra Kraftanleggsarbeiderforening	163	1
352.	Mo Jernbanearbeiderforening	167	1
359.	Bodø-Røsvik Vegarbeiderforening	117	1
363.	Valnesfjord Jernbanearbeiderforening	44	1
365.	Lavangen Vegarbeiderforening	65	1
366.	Neiden Vegarbeiderforening	45	1
368.	Tresfjord og Omegn Vegarbeiderforening ..	41	1
377.	Kabelvåg Havnearbeiderforening	44	1
391.	Mo og Omegn Vegarbeiderforening	52	1
392.	Nes Vegarbeiderforening	47	1
393.	Neset og Øksendal Vegarbeiderforening ..	48	1
399.	Finneidfjord Jernbanearbeiderforening	54	1
400.	Balestrand Veg- og Anleggsarbeiderfor. ..	84	1
401.	Hamarfald og Omegn Stenarbeiderforening .	61	1
411.	Storfoshei Jernbanearbeiderforening	53	1
412.	3. Distr. Havnearbeiderforening	97	1
415.	Troms Vegvesens Sjøfør- og Lastebilforening	124	1
432.	Russåga Jernbanearbeiderforening	113	1
438.	Tverland Jernbanearbeiderforening	104	1
445.	Rognan Jernbanearbeiderforening	91	1
452.	Biri-Snerthingdal Vegarbeiderforening	40	1
453.	Kåfjord Vegarbeiderforening	41	1
457.	Nedre Telemark Vegvekterforening	61	1
461.	Egersund Jernbanearbeiderforening	57	1
473.	Kjemåga Jernbanearbeiderforening	91	1
484.	Sørkjølen Arbeidsmannsforening	57	1
490.	Gardermoen og Trandum Statsarbeiderfor.	72	1
498.	Skjeggstad Jernbanearbeiderforening	47	1
511.	Tranøy Vegarbeiderforening	69	1
525.	Evenes Vegarbeiderforening	48	1
528.	Vossebanen Jernbanearbeiderforening	64	1
535.	Ogna Jernbanearbeiderforening	40	1
549.	Kings Bay Arbeiderforening	120	1
550.	Hjartås Jernbanearbeiderforening	97	1
551.	Setså-Langset Jernbanearbeiderforening ..	79	1
552.	Finneide Jernbanearbeiderforening	67	1

Foreninger som i fellesskap velger 1 representant:

Avd. nr.	Foreningens navn.	Antall medl.	Antall repr.
Oslo.			
46.	Nattvaktmennesenes Forening	34	1
296.	Fyrvesenets Dampskipsbesetningers Forening	26	
Østfold fylke.			
144.	Våler Veiarbeiderforening	31	1
418.	Skjeberg Veiarbeiderforening	9	
56.	Mineralmøllens Fagforening, Sarpsborg	15	1
371.	Råde Veiarbeiderforening	15	
387.	Borge Arbeidsmannsforening	15	1
482.	Askim Vask- og Rengjøringskv. Forening..	13	
357.	Fredrikstad og Omegn Arbeidsm. Forening	33	
Akershus fylke.			
168.	Nannestad Veivokterforening	7	1
420.	Hurdal Arbeidsmannsforening	20	
174.	Ullensaker Veiarbeiderforening	24	1
201.	Oppegård Veiarbeiderforening	12	
145.	Nesodden Fagforening	39	1
151.	Rælingen Veiarbeiderforening	14	
227.	Nedre Romerikes Veiarbeiderforening.....	39	1
184.	Nittedal og Hakadal Arbeidsmannsforening	25	
91.	Bærum Arbeidsmannsforening	38	1
310.	Ski Arbeidsmannsforening	32	
396.	Fet Veiarbeiderforening	25	
Hedmark fylke.			
64.	Tynset Vei- og Anleggsarbeiderforening....	30	1
424.	Kvikne Veiarbeiderforening	23	
82.	Alvdal Arbeidsmannsforening	24	1
192.	Tolga Fagforening	8	
287.	Osenreguleringens Anleggsarbeiderforening	13	1
170.	Stange Veiarbeiderforening	19	
179.	Nes og Furnes Veiarbeiderforening	29	1
158.	Elverum Veiarbeiderforening	33	
172.	Aamot Veiarbeiderforening	18	1
156.	Sør-Odal Veiarbeiderforening	29	
381.	Nord-Odal Veiarbeiderforening	15	1
389.	Ytre Rendal Veiarbeiderforening	13	
455.	Storelvdal Veiarbeiderforening	20	1
485.	Nord Østerdal Veivokterforening	13	

Avd. nr.	Foreningens navn.	Antall medl.	Antall repr.
177.	Våler Veivokterforening	9	1
180.	Grue Veiarbeiderforening	17	
274.	Braskereidfoss Veiarbeiderforening	14	
Opland fylke.			
167.	Ringebu Veiarbeiderforening	17	1
292.	Hurum Arbeiderforening	19	
294.	Øye Veiarbeiderforening	19	1
195.	Valdres Veiarbeiderforening	19	
244.	Land og Torpa Vei- og Vedlikeholdsfor. ...	20	1
291.	Vang Arbeiderforening	17	
304.	Østre Gausdal Veiarbeiderforening	14	1
207.	Øyer Veiarbeiderforening	19	
298.	Vinstra Anleggsarbeiderforening	18	1
394.	Lesja Veivedlikeholdsarbeiderforening	12	
414.	Sel Veiarbeiderforening	37	1
468.	Søndre Land Veivokterforening	13	
60.	Valdresbanens Jernbanearbeiderforening ..	15	1
107.	Åbjøra Anleggsarbeiderforening	32	
Buskerud fylke.			
15.	Aal Vei- og Anleggsarbeiderforening	25	1
169.	Gol Veiarbeiderforening	28	
58.	Nesbyen Veiarbeiderforening	19	1
159.	Flå Veiarbeiderforening	18	
261.	Haugstøl Veiarbeiderforening	13	1
108.	Øvre Eiker Veiarbeiderforening	29	
500.	Modum Veivokterforening	19	1
272.	Flesberg Veivokterforening	1	
163.	Hole Veiarbeiderforening	24	1
209.	Krødsherad Veiarbeiderforening	22	
237.	Drammen Arbeidsmannsforening	6	1
217.	Saggrenda Verks Fagforening	23	
283.	Ytre Sandsvær Veiarbeiderforening	16	1
328.	Aadal Veiarbeiderforening	29	
428.	Sigdal og Eggedal Veiarbeiderforening	20	1
262.	Røyken Veiarbeiderforening	16	
505.	Hurum Veiarbeiderforening	23	1
441.	Kirkebygda Anleggsarbeiderforening	7	
87.	Lyngdal Veiarbeiderforening	12	1
191.	Buskerud Veiarbeiderforening	16	
526.	Pålsbu Anleggsarbeiderforening	21	

Avd. nr.	Foreningens navn.	Antall medl.	Antall repr.
Vestfold fylke.			
141.	Tjøme Arbeiderforening	16	1
183.	Søndre Vestfold Veiarbeiderforening	38	
143.	Nedre Lågendalen Veiarbeiderforening	33	1
314.	Slagen Arbeidsmannsforening	17	
256.	Svelvikveien Arbeiderforening	4	1
267.	Tønsberg Kvinnelige Fagforening	15	
235.	Holmestrand Kvinnelige Arbeiderforening..	17	
402.	Sando Pukkverks Fagforening	7	
Telemark fylke.			
57.	Notodden og Omegn Arbeidsmannsforening	28	1
178.	Ulefoss og Omegns Arbeidsmannsforening ..	18	
116.	Seteren Kvartrbrudd Arbeiderforening	27	1
204.	Bærøy Arbeiderforening	18	
222.	Solum Veiarbeiderforening	20	1
210.	Skien Arbeidsmannsforening	33	
293.	Nissedal Veiarbeiderforening	21	1
459.	Søftestad Grubearbeiderforening	25	
356.	Sauherad Veiarbeiderforening	24	1
375.	Drangedal Veiarbeiderforening	27	
421.	Gransherad Veiarbeiderforening	10	1
480.	Øst-Telemark Veivokterforening	19	
305.	Bamle Arbeidsmannsforening	13	
478.	Lårdal Veiarbeiderforening	15	
524.	Hjartdal Arbeidsmannsforening	32	1
278.	Seljord Veiarbeiderforening	5	
Aust-Agder fylke.			
7.	Flåt Grubearbeiderforening	30	1
409.	Gloserhei Grubearbeiderforening	22	
77.	Evje Nikkelverksarbeiderforening	31	1
486.	Evje Kvinnelige Arbeiderforening	14	
295.	Dynjanfossen Anleggsarbeiderforening	20	1
429.	Åmli Veiarbeiderforening	23	
230.	Dalsfjord Veiarbeiderforening	6	1
321.	Valle Veiarbeiderforening	16	
105.	Setesdalen Veiarbeiderforening	21	
196.	Hornes Veiarbeiderforening	26	
67.	Arendal-Evje Veiarbeiderforening	30	1
126.	Vegårsdalshei Veiarbeiderforening	21	

Avd. nr.	Foreningens navn.	Antall medl.	Antall repr.
81.	Gjerstad Anleggsarbeiderforening	16	1
236.	Sønedeled og Omegn Veiarbeiderforening....	17	
384.	Froland Veiarbeiderforening	13	
479.	Bykle Veiarbeiderforening	7	
Vest-Agder fylke.			
85.	Utkjerr Anleggsarbeiderforening	11	1
243.	N.S.B. Elektrifiseringsarb. fagforening	29	
416.	Ivelandsfoss Arbeiderforening	37	1
317.	Vatnødalen Anleggsarbeiderforening	4	
185.	Hægebostad Jernbanearbeiderforening	25	1
426.	Høilandsfossen Arbeiderforening	19	
72.	Kvinesdal-Fjotland Veiarbeiderforening ..	36	1
342.	Anasira Veiarbeiderforening	4	
115.	Drangsholt-Kildalen Veiarbeiderforening ..	33	1
433.	Spangereid Veiarbeiderforening	7	
315.	Audnedalen Veiarbeiderforening	35	1
224.	Bryggeså-Eiesland Veiarbeiderforening	23	
55.	Vest-Agder Riksveivokterforening	9	1
59.	Farsund og Omegn Veiarbeiderforening	17	
97.	Vennesla Veiarbeiderforening	14	
336.	Austad Veiarbeiderforening	15	
Rogaland fylke.			
54.	Indre Ryfylke Veiarbeiderforening	29	1
303.	Dirdal Veiarbeiderforening	19	
134.	Eikersund Veiarbeiderforening	31	1
542.	Lund Veiarbeiderforening	14	
406.	Skjold Veiarbeiderforening	29	1
290.	Sandeid og Omland Veiarbeiderforening....	17	
443.	Vask- og Renholdsforeningen, Stavanger ..	6	1
495.	Nord-Rogaland Veivokterforening	4	
265.	Hålandsosen Veiarbeiderforening	11	
186.	Lysefallene Arbeiderforening	11	
264.	Nærbø Veiarbeiderforening	9	
Hordaland fylke.			
40.	Holmane Havneanleggsarbeiderforening	31	1
113.	Askøy Anleggs- og Veiarbeiderforening	16	
385.	Haus Veiarbeiderforening	20	1
483.	Os Veiarbeiderforening	26	

Avd. nr.	Foreningens navn.	Antall medl.	Antall repr.
218.	Sund Arbeiderforening	36	1
249.	Sveio Arbeidsmannsforening	13	
119.	Øystese-Eideveien Arbeiderforening	21	1
326.	Ulvik Anleggs- og Veiarbeiderlag	23	
259.	Tysse-Døsvik Veiarbeiderforening	13	1
286.	Eidfjord Vei- og Anleggsarbeiderforening	10	
516.	Samnanger Veiarbeiderforening	21	1
464.	Laksevåg Veiarbeiderforening	21	
135.	Bergens Vaktmesterforening	34	1
338.	Sæbø Veiarbeiderforening	24	
423.	Leirvik og Omegn Arbeiderforening	23	1
6.	Bruvik Arbeidsmannsforening	21	
205.	Hosanger Grubearbeiderforening	6	1
280.	Fykkesund Arbeiderforening	8	
471.	Fitjar Anleggs- og Veiarbeiderforening	5	

Sogn og Fjordane fylke.

24.	Bergkvam Jernbanearbeiderforening	28	1
251.	Kyrkjebø Veiarbeiderforening	4	
372.	Ardal Veiarbeiderforening	8	1
456.	Måløy Havnearbeiderforening	26	
474.	Florø Arbeidsmannsforening	30	1
80.	Sogndal Veiarbeiderforening	27	
313.	Borgund Veiarbeiderforening	14	1
319.	Jostedal Vegarbeiderlag	21	
355.	Gaular Veiarbeiderforening	24	1
93.	Leikanger Veiarbeiderforening	25	
446.	Hafslo Veiarbeiderforening	18	1
121.	Talvik Veiarbeiderforening	36	
266.	Geiranger Veiarbeiderforening	12	1

Møre og Romsdal fylke.

211.	Sørbrandal Anleggsarbeiderforening	34	1
323.	Olivenstenarbeidernes Forening	8	
229.	Tafjord Anleggsarbeiderforening	28	1
117.	Kristiansund og Omegn Arbeiderforening	15	
33.	Skodje Veiarbeiderforening	26	1
208.	Veiarbeiderforeningen Borgund	16	
353.	Tingvoll Veiarbeiderforening	21	1
188.	Bremsnes Veiarbeiderforening	30	

Avd. nr.	Foreningens navn.	Antall medl.	Antall repr.
29.	Bud Veiarbeiderforening	11	1
230.	Dalsfjord Veiarbeiderforening	8	
425.	Herøy og Sande Veiarbeiderforening	23	1
28.	Fræna Veiarbeiderforening	24	
279.	Bolsøy Veiarbeiderforening	29	1
161.	Vartdal Veiarbeiderforening	17	
450.	Tjelle og Rød Veiarbeiderforening	24	1
348.	Kilsfjord og Omegn Veiarbeiderforening	19	
307.	Stangvik Veiarbeiderforening	19	1
255.	Bratvåg-Straumen Veiarbeiderforening	13	
193.	Veiarbeiderforeningen «Samhold»	10	1
198.	Kleive Veiarbeiderforening	12	
199.	Nord-Aukra Veiarbeiderforening	14	1
376.	Straumsnes Veiarbeiderforening	10	
378.	Tustna Veiarbeiderforening	6	1
397.	Søvik-Lien Veiarbeiderforening	1	
515.	Rindal Veiarbeiderforening	12	1
232.	Indlandets Veiarbeiderforening	6	
216.	Kvernes Veiarbeiderforening	16	

Sør-Trøndelag fylke.

129.	Fjæremsfossen Anleggsarbeiderforening	22	1
330.	Nedre Orkdal Vassdragsvesens Arbeiderfor.	18	
386.	Singås og Omegn Jernbanearbeiderforening	8	1
548.	Støren Jernbanearbeiderforening	34	
66.	Tydal Anleggsarbeiderforening	13	1
95.	Kuråsossen Anleggsarbeiderforening	22	
241.	Gaula Vassdragsarbeiderforening	13	1
431.	Innlandet Arbeidsmannsforening	21	
258.	Sør-Trøndelag Veivesens Verksted- og sjåførfor.	19	1

Nord-Trøndelag fylke.

470.	Rengjøringskvinnenes Forening, Steinkjer	22	1
403.	Trondheim og Omegn Vaktmesterforening	19	
83.	Sandøla Jernbanearbeiderforening	24	1
157.	Skorovass Fagforening	17	
118.	Stjørdal Arbeidsmannsforening	16	1
437.	Levanger og Omegn Arbeidsmannsforening	26	
104.	Ytre Namdal Veiarbeiderforening	23	1
451.	Veivokterlaget i Ytre Namdal	20	
182.	Veivesenets Sjøfør- og Verkstedarb. foren.	22	1
253.	Verdal Arbeidsmannsforening	19	

Avd. nr.	Foreningens navn.	Antall medl.	Antall repr.
454.	Rørvik Arbeidsmannsforening	25	}
90.	Liafoss Anleggsarbeiderforening	8	
164.	Flatanger Veiarbeiderforening	14	
Nordland fylke.			
11.	Holand Jernbanearbeiderforening	34	}
202.	Sefrivatn Jernbanearbeiderforening	13	
68.	Valla Jernbanearbeiderforening	32	}
301.	Elsfjord Jernbanearbeiderforening	16	
284.	Bodø og Omegn Jernbanearbeiderforening	24	}
380.	Drevvatn Jernbanearbeiderforening	26	
347.	Røvik Jernbanearbeiderforening	26	}
382.	Mulvik Jernbanearbeiderforening	14	
102.	Skonseng Jernbanearbeiderforening	21	}
139.	Grønlielldal Jernbanearbeiderforening	33	
440.	Dunderlands Jernbanearbeiderforening	36	}
302.	Langfjord Anleggsarbeiderforening	16	
123.	Sjønsta Arbeidsmannsforening	38	}
146.	Hanken Grubearbeiderforening	30	
110.	Bratthaugen Arbeiderforening	25	}
149.	Altermark Kleberstenbrudd Arbeiderfor.	29	
288.	Hundholmen Feltpatarbeiderforening	19	}
26.	Drag Feltpatarbeiderforening	30	
106.	Trældal Arbeiderforening	17	}
132.	Glomfjord Kraftanleggsarbeiderforening	37	
30.	Moldjord Arbeidsmannsforening	17	}
462.	Beiarn Arbeidsmannsforening	25	
48.	Berghulnes Jernbanearbeiderforening	38	}
370.	Elsfjord Veiarbeiderforening	14	
3.	Hadsel Veiarbeiderforening	9	}
127.	Staven Veiarbeiderforening	5	
333.	Vågan Veiarbeiderforening	31	}
189.	Grane Veiarbeiderforening	25	
329.	Hattfjelldal Veiarbeiderforening	20	}
350.	Vindstad Anleggsarbeiderforening	19	
436.	Borge Veiarbeiderforening	25	}
150.	Vidrek og Skjomnes Veiarbeiderforening	11	
398.	Ballangen Veiarbeiderforening	36	}
362.	Drevja Veiarbeiderforening	31	
373.	Fustvatnet Veiarbeiderforening	27	}
374.	Ytre Bindal Veiarbeiderforening	26	
492.	Bindal Veiarbeiderforening	29	}

Avd. nr.	Foreningens navn.	Antall medl.	Antall repr.
173.	Meløy Veiarbeiderforening	15	}
358.	Skjerstad Veiarbeiderforening	35	
327.	Lurøy Veiarbeiderforening	16	}
334.	Hemnes Arbeidsmannsforening	24	
439.	Horndal Arbeiderforening	31	}
430.	Skarberget-Setran Veiarbeiderforening	10	
448.	Kjella Veiarbeiderforening	21	}
257.	Dunderlandsdalen Veiarbeiderforening	35	
379.	Nordfold Veiarbeiderforening	22	}
467.	Vega Veiarbeiderforening	16	
234.	Holandsfjord Arbeidsmannsforening	2	}
96.	Innhavet Veiarbeiderforening	26	
442.	Fjellbrott Veiarbeiderforening	16	}
Troms fylke.			
206.	Skaland Grafittverkstedarbeiderforening	35	}
250.	Berg Veiarbeiderforening	15	
27.	Sandtorv og Trondenes Veiarbeiderforening	27	}
311.	Grovfjord Veiarbeiderforening	15	
61.	Igeland-Anstad Arbeiderforening	38	}
369.	«Ekskavator» 6. Arbeiderforening	8	
181.	Storfossen Veiarbeiderforening	30	}
309.	Bardu Arbeidsmannsforening	24	
435.	Sørreisa Veiarbeiderforening	24	}
508.	Salangen Veiarbeiderforening	22	
434.	Øvre Salangen Statsarbeiderforening	7	}
339.	Kvenangen Veiarbeiderforening	10	
364.	Nordreisa Veiarbeiderforening	16	}
476.	Hillesøy Veiarbeiderforening	8	
203.	Harstad Rengjøringskvinner Forening	4	}
331.	Balsfjord Veiarbeiderforening	31	
349.	Øverbygd Arbeidsmannsforening	19	}
Finnmark fylke.			
260.	Berlevåg Havneanleggsarbeiderforening	9	}
271.	Varangerbotn Veiarbeiderforening	31	
221.	Talvik Veiarbeiderforening	29	}
413.	Børselv Veiarbeiderforening	13	
226.	Tana Veiarbeiderforening	23	}
2.	Skogfoss Arbeidsmannsforening	32	

Navneoppnop.

Chr. Henriksen foretok så navneoppnop. Følgende representanter var frammøtt:

Oslo Vask- og Rengjøringskvinnens Forening: Elisabeth Grefsrud, Henriette Tangen, Hanna Bakke og A. M. Olsen, Rjukan og Omegn Arbeidsmannsforening: Guttorm Langseth, Åsmund Verpe. Oslo og Omegn Arbeidsmannsforening: Hans Fredriksen, Eyolf Werner, Nils Bakken. Sør-Trøndelag Veiarbeiderforening: Olaf Rian, Oskar Torske. Inn-Trøndelag Veiarbeiderforening: Olaf Stubmo, Amund Hjulstad. Sunndalen Arbeidsmannsforening: Emil Ødegård, Torleif Ørsal. Løkken Grubearbeiderforening: Erik Snoen, Reidar Blokkum, Henrik Damli, Albert Fjelnset. Longyearbyen Arb.forening: J. Jakobsen, E. Mikkelsen. Orkanger Arbeidsmannsforening: Trygve Berg, Oskar Henriksen, Bjarne Larsen. Holsvassdragets Anleggsarbeiderforening: John Almkjell, L. Aarvik. Bergens Vakt- og Renholdsbetjenings Forening: Ottar Jacobsen, Andrea Olsen. Gikens Grubearbeiderforening: Ing. Hugaas, K. Bottenvand. Kaggefoss Anleggsarbeiderforening: Petter Thorkildsen. Grubearbeidernes Fagforening: Lars O. Lien. Hyttarbeidernes Fagforening: Paul Schwartz. Vigsnes Grubearbeiderforening: Rolf Janson. Rausand Grubearbeiderforening: Arne J. Rausand. Valberg Arbeiderforening: Finn Thommesen. Jæren Jernbanearbeiderforening: Kr. Mortensen. Krossen Jernbanearbeiderforening: Alfred Sundt. Sulitjelma Bygningsarbeiderforening: Peder Nystad. Sulitjelma Jern- og Metallarbeiderforening: Åge Blix. Tunnhovd Anleggsarbeiderforening: Kornelius Karlsen. Aalen Grubearbeiderforening: Bjarne Renolen. Knaben Grubearbeiderforening: Fridtjof Skjærseth. Stord Arbeiderforening: Andr. Rekve. Trondheim og Omegn Jernbanearbeiderforening: Johan Horvli. Ottadalens Anleggsarbeiderforening: A. Bjørkheim. Alta Veiarbeiderforening: Eugen Helgesen. Rosvold Jernbanearbeiderforening: Bernhard Reines. Røros Vei- og Anleggsarbeiderforening: Sverre O. Lien. Sølvverksarbeidernes Fagforening: Thorolf Fuscke. Sauda Anleggsarbeiderforening: Lasse Bang. Grubernes Arbeidsmannsforening: Reidar Robertsen. N.A.F., avd. 49, Ålen: Magnus Aspås. Bø Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Følldal Grubearbeiderforening: Bj. Pedersen. Follo Veiarbeiderforening: Oskar Hansen. «Nordens Klippe», Kirkenes: B. Syrstad. Svean Arbeidsmannsforening: Paul Løvø. Myntarbeidernes Fagforening: Knut Bringsrud. Fåberg Veiarbeiderforening: August Dokken. Malmo Gruve-

arbeiderforening: Olaf Utvik. Sandnes Arbeiderforening: Arvid Hustoft. Jakobsbakken Gruvearbeiderforening: Kato Mørch. Veiarbeidernes Forening, Toftel. bro: Helmer Suvatn. Narvik og Ankenes Veiarbeiderforening: Sverre Stiberg. Sagmo Gruvearbeiderforening: Ingvald Holmen. Finneide og Omegn Arbeidsmannsforening: Alfred Tveråmo. Eidsvoll Arbeidsmannsforening: Kristian Granly. Hamarøy Veiarbeiderforening: Trygve Jenssen. Bjørkåsen Gruvearbeiderforening: Andreas Aas. Drammen og Omegn Jernbanearbeiderforening: Halvor Solli. Øvre Ardal Arbeiderforening: Ola J. Vee. Vestfold Veiarbeiderforening: Hans Skjauff. Båsmo Arbeidsmannsforening: Hans P. Hanssen. Mo Arbeiderforening: Einar Holm. Arbeiderforeningen «Nordlyset»: Arnt Arntzen. Krokstrand Jernbanearbeiderforening: John Wærnes. Namdal Veiarbeiderforening: Sigvald Hellesvik. Gjerpen Arbeidsmannsforening: Olaf A. Olsen. Grytten og Omegn Veiarbeiderforening: Karl Nilsen. Brønnøysund Fagforening: (Ingen frammøtt.) Mofjellets Gruvearbeiderforening: Kristian Nordmo. Sulitjelma Hyttarbeiderforening: Harald Henriksen. Olden-Innvik Veiarbeiderforening: Alfred Guddal. Ringsaker Veiarbeiderforening: Harald Olafsen (farv.). Arendal og Omegn Veiarbeiderforening: Karl Haugenes. Sarpsborg Arbeidsmannsforening: Leif Andersen. Varanger Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt). Framfjord Arbeiderforening: Johannes Numedal. Nord.-Vestfold Veiarbeiderforening: Bernhard Andersen. Sandvika-Asker Jernbanearbeiderforening: Hj. Andersen. Norderhov-Tyristrand Veiarbeiderforening: Joh. Torsrud. Skedsmo Arbeidsmannsforening: Karl Aug. Andersen. Asker Arbeidsmannsforening: Kolbjørn Westengen. Østfold Maskin- og Veivokterforening: Jorulf Haugli. Toten og Vardal Veivokterforening: Marius K. Sveen. Hadeland Veivokterforening: M. Langbakke. Østfold Veiarbeiderforening: Hjalmar Johansen. Hamar Redskapscentral Arbeiderforening: Bjarne Evensen. Vinger og Eidskog Veiarbeiderforening: Ole Nilssen. Åsnes Veiarbeiderforening: Einar Gundersen. Skjåk Veiarbeiderforening: Rikard Hosar. Saltdal Arbeidsmannsforening: Almar Storjord. Eidanger Arbeidsmannsforening: Jørgen Løyte. Namsen Veiarbeiderforening: Arnold Vigestad. Korgen Veiarbeiderforening: Arvid Lien. Storalteren-Rødlielv Veiarbeiderforening: Einar Hauan. Tromsø-sund Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt). Sandbekk Gruvearbeiderforening: Olaf Mydland. Mosjøen Arbeidsmannsforening: Jan Brekkan. Nordre Stamlinjes Arbeiderforening: Knutin Jervik. Selbu-Tydal Veiarbeiderforening: Asbjørn Dvervik

(frav.). Førde Vei- og Anleggsarbeiderforening: Ludvig Vie. Nord-Gudbrandsdal Riksveivokterforening: Ole E. Doseh. Naustdal Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt). Haugarland Veiarbeiderforening: Torleif Ellefsen. Lom Veiarbeiderforening: Per P. Haugen. Trysil Veiarbeiderforening: Olaf Norum. Fyr- og Merkearbeidernes Forening: (Ingen frammøtt). Modum Veiarbeiderforening: Marius Madsen. Pasvikdalen Veiarbeiderforening: Alf Rafaelsen. Nordangsfjord Veiarbeiderforening: Ole Leknes. Voss og Omegn Veiarbeiderforening: Lars Mandelid (frav.). Kvinnenes Fagforening, Trondheim: Emma Fremstad. Lenvik Arbeidsmannsforening: Thomas Jensen. Målselv Veiarbeiderforening: Ludvik Karlstad. Hellvik Jernbanearbeiderforening: Henrik Kristiansen. Nedre Ardal Arbeiderforening: Alfr. Prestegård. Valsøyfjord Veiarbeiderforening: Arnt Hendseth (frav.). Øvre Sandsvær Arbeidsmannsforening: (Ingen frammøtt.) Davik Veiarbeiderforening: Odd Myklebust. Etne Arbeiderforening: Oskar Jansson. Gloppe Veiarbeiderforening: Asbjørn Stensaker (frav.). Sveagruven Arbeiderforening: Rudolf Olsen. Forseng Jernbanearbeiderforening: Petter Skålbones. Breivik Veiarbeiderforening: Olaf Olsen. Vestfold Veivokterforening: Arnt Lien. Dovre Arbeidsmannsforening: Kr. Morken. Storfjord Veiarbeiderforening: Aksel Engstad. Stavanger og Omegn Jernbanearbeiderforening: Arne Endresen. Malangen Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt). Vest-Telemark Veivokterforening: Sverre Nordskog. Stavanger og Jæren Veiarbeiderforening: Håkon Hermansen. Lyngen Veiarbeiderforening: Hjalmar Lökkertsen. Vinstra Kraftanleggs Arbeiderforening: Ole Nordvolden. Mo Jernbanearbeiderforening: John Tamnes. Bodø-Røsvik Veiarbeiderforening: Sigurd Kvitblikk. Valnesfjord Jernbanearbeiderforening: Normann Birkelund. Lavangen Veiarbeiderforening: Johan Jørgensen. Neiden Veiarbeiderforening: Leiv Mikkola. Tresfjord og Omegn Veiarbeiderforening: Oddbjørn Skredderhaug. Kabelvåg Havnearbeiderforening: Marius Mauritzen. Mo og Omegn Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Nes Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Nesset og Øksendal Veiarbeiderforening: Ole Kvernberg. Finneidfjord Jernbanearbeiderforening: Haf-tor Andersen. Balestrand Vei- og Anleggsarbeiderforening: Johs. Ytrefjord (frav.). Hamarfald og Omegn Stenarbeiderforening: Magnus Hagerupsen. Storfosshei Jernbanearbeiderforening: Gustav Hasselstrøm. 3. distrikt Havnearbeiderforening: Olav Roald. Troms Veivesens Sjøfør- og Lastebilforening: Colin Eriksen. Russåga Jernbanearbeiderforening: Karl Otstad.

Tverland Jernbanearbeiderforening: Johannes Høiås. Rognan Jernbanearbeiderforening: Lars Næss. Biri-Snerthingdal Veiarbeiderforening: Lars Ødegårdstuen. Kåfjord Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Nedre Telemark Veivokterforening: Knut Skauen. Egersund Jernbanearbeiderforening: Lars Bergundhaugen. Kjemåga Jernbanearbeiderforening: Svend Stensås. Sørfjorden Arbeidsmannsforening: (Ingen frammøtt). Gardermoen og Trandums Statsarbeiderforening: Martin Olsen. Skjeggestad Jernbanearbeiderforening: Elias Finstad. Tranøy Veiarbeiderforening: Lauritz Jørgensen. Evenes Veiarbeiderforening: Anton Kristoffersen. Vossebanens Jernbanearbeiderforening: A. Halanger. Ognå Jernbanearbeiderforening: Andreas Monge. Kings Bay Arbeiderforening: Arnt Jakobsen. Hjartås Jernbanearbeiderforening: Konrad Botten. Setså-Langset Jernbanearbeiderforening: Olav Løvø. Finneide Jernbanearbeiderforening: Karl Østrøm. Nattvaktmennesenes Forening og Fyrvesenets Dampskipsbesetningers Forening: Thomas Bentsen. Våler Veiarbeiderforening og Skjeberg Veiarbeiderforening: Petter Johansen. Mineralmøllens Fagforening, Sarpsborg,, Råde Veiarbeiderforening og Borge Arbeidsmannsforening: Johannes Kristiansen. Askim Vask- og Rengjøringskvinnens Forening og Fredrikstad og Omegn Arbeidsmannsforening: (Ingen frammøtt). Nannestad Veivokterforening, Hurdal Arbeidsmannsforening og Ullensaker Veiarbeiderforening: Hans M. Edset. Oppegård Veiarbeiderforening og Nesodden Fagforening: H. Henrichsen. Rælingen Veiarbeiderforening og Nedre Romerikes Veiarbeiderforening: Johan Gulliksrud. Nittedal og Hakadal Arbeidsmannsforening og Bærum Arbeidsmannsforening: Leif Andresen. Ski Arbeidsmannsforening og Fet Veiarbeiderforening: Jacob Andersen. Sørumsdal og Blaker Veiarbeiderforening og Enebakk Veiarbeiderforening: Ragnvald Pedersen. Tynset Vei- og Anleggsarbeiderforening og Kvikne Veiarbeiderforening: Sigurd Sagdal. Alvdal Arbeidsmannsforening, Tolga Fagforening og Osenreguleringen Anleggsarbeiderforening: Per Nysted. Stange Veiarbeiderforening, Nes og Furnes Veiarbeiderforening: Bård Berntsen. Elverum Veiarbeiderforening og Åmot Veiarbeiderforening: Kristian Tangen. Sør-Odal Veiarbeiderforening og Nord-Odal Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Ytre Rendal Veiarbeiderforening, Storelvdal Veiarbeiderforening og Nord-Østerdal Veivokterforening: (Ingen frammøtt.) Våler Veivokterforening, Grue Veiarbeiderforening og Braskereidfoss Veiarbeiderforening: Aksel Benterud. Ringebu Veiarbeiderforening, Hurum Arbeiderforening og Øye Vei-

arbeiderforening: Erling Nordberg. Valdres Veiarbeiderforening, Land og Torpa Vei- og Vedlikeholdsforening og Vang Arbeiderforening: Einar Bø. Østre Gausdal Veiarbeiderforening, Øyer Veiarbeiderforening og Vinstra Anleggsarbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Lesja Veivedlikeholdsarbeiderforening, Sel Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Søndre Land Veivokterforening, Valdresbanens Jernbanearbeiderforening og Abjøra Anleggsarbeiderforening: Sigurd Melum. Al Vei- og Anleggsarbeiderforening og Gol Veiarbeiderforening: Olaf Hulen. Nesbyen Veiarbeiderforening, Flå Veiarbeiderforening og Haugastøl Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Øvre Eiker Veiarbeiderforening, Modum Veivokterforening og Flesberg Veivokterforening: Reidar Skjeråker. Hole Veiarbeiderforening og Krødsherad Veiarbeiderforening: Carl Joh. Frogh. Drammen Arbeidsmannsforening, Saggrenda Verks Fagforening og Ytre Sandsvær Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Adal Veiarbeiderforening og Sigdal og Eggedal Veiarbeiderforening: P. Fugleberg. Røyken Veiarbeiderforening, Hurum Veiarbeiderforening og Kirkebygda Anleggsarbeiderforening: Harald Fossum. Lyngdal Veiarbeiderforening, Buskerud Veiarbeiderforening og Pålssbu Anleggsarbeiderforening: Arne Horgen. Tjøme Arbeiderforening og Søndre Vestfold Veiarbeiderforening: Emil Sakariassen. Nedre Lågendalen Veiarbeiderforening og Slagen Arbeidsmannsforening: Kristian Nilsen. Svelvikveien Arbeiderforening, Tønsberg Kvinnelige Fagforening, Holmestrand Kvinnelige Arbeiderforening og Sando Pukkverks Fagforening: Line Johansen. Notodden og Omegn Arbeidsmannsforening og Ulefoss og Omegn Arbeidsmannsforening: Emil Ødegård. Seteren Kvartsbu Arbeiderforening og Bærøy Arbeiderforening: Johan Bolin. Solum Veiarbeiderforening og Skien Arbeidsmannsforening: Ragnvald Olsen. Nissedal Veiarbeiderforening og Søftestad Gruvearbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Sauherad Veiarbeiderforening og Drangedal Veiarbeiderforening: Sveinung Flatin. Gransherad Veiarbeiderforening, Øst-Telemark Veivokterforening og Bamle Arbeidsmannsforening: John Dokka. Lårdal Veiarbeiderforening, Hjartdal Arbeidsmannsforening og Seljord Veiarbeiderforening: O. N. Dalen. Flåt Gruvearbeiderforening og Gloserhei Gruvearbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Evje Nikkelverksarbeiderforening og Evje Kvinnelige Arbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Dynjanfossen Anleggsarbeiderforening, Åmli Veiarbeiderforening og Ne-laug Anleggsarbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Valle Veiarbeiderforening, Setesdalen Veiarbeiderforening og Hornnes Vei-

arbeiderforening: Halvard Moseid. Arendal-Evje Veiarbeiderforening og Vegårdshei Veiarbeiderforening: Anders Løvåsen. Gjerstad Anleggsarbeiderforening, Sønedeled og Omegn Veiarbeiderforening, Froland Veiarbeiderforening og Bykle Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Utkjerr Anleggsarbeiderforening og N.S.B. Elektr.arbeideres Fagforening: (Ingen frammøtt.) Ivelandsfoss Arbeiderforening og Vatnedalen Anleggsarbeiderforening: Jens J. Bjørå. Hægebostad Jernbanearbeiderforening og Høilandsfossen Arbeiderforening: Johannes Høiland. Kvinesdal-Fjotland Veiarbeiderforening og Anasira Veiarbeiderforening: Bendik Hamre (ikke møtt). Drangsholt-Kildalen Veiarbeiderforening og Spangereid Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Audnedalen Veiarbeiderforening og Bryggeså-Eiesland Veiarbeiderforening: T. Røiland. Vest-Agder Riksveivokterforening, Farsund og Omegn Veiarbeiderforening, Vennesla Veiarbeiderforening og Austad Veiarbeiderforening: Tom Torkildsen. Indre Ryfylke Veiarbeiderforening og Dirdal Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Eikersund Vei- og Anleggsarbeiderforening og Lund Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Skjold Veiarbeiderforening og Sandeid og Omland Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Vask- og Renholdsforeningen, Stavanger, Hålandsosen Veiarbeiderforening, Lysefallene Arbeiderforening og Nærbø Veiarbeiderforening: Johan Janson. Holmane Havneanleggs Arbeiderforening og Askøy Anleggs- og Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Haus Veiarbeiderforening og Os Veiarbeiderforening: Jørgen O. Søfteland. Sund Arbeiderforening og Sveio Arbeidsmannsforening: (Ingen frammøtt.) Øystese-Eideveien Arbeiderforening og Ulvik Anleggs- og Veiarbeiderlag: (Ingen frammøtt.) Tysse-Døsvik Veiarbeiderforening, Eidsfjord Vei- og Anleggsarbeiderforening og Samnanger Veiarbeiderforening: Hans Løberg. Laksevåg Veiarbeiderforening og Bergens Vaktmesterforening: Petter Solberg Johannessen. Sæbø Veiarbeiderforening og Leirvik og Omegn Arbeiderforening: Torstein Nysether. Bruvik Arbeidsmannsforening, Hosanger Grubearbeiderforening, Fykkesund Arbeiderforening og Fitjar Anleggs- og Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Bergkvam Jernbanearbeiderforening, Kyrkjebø Veiarbeiderforening og Ardal Veiarbeiderforening: Ragnvald Sørum. Måløy Havnearbeiderforening og Florø Arbeidsmannsforening: Olaf Sønnervik. Sogndal Veiarbeiderforening og Borgund Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Jostedal Veiarbeiderlag og Gaular Veiarbeiderforening: Johan Furnes (ikke møtt). Leikanger Veiarbeiderforening og Hafslø Veiar-

beiderforening: (Ingen frammøtt). Jølster Veiarbeiderforening og Geiranger Veiarbeiderforening: Johannes Fluge. Sørbrandal Anleggsarbeiderforening og Oilivinstenarbeidernes Forening: (Ingen frammøtt.) Tafjord Anleggsarbeiderforening og Kr.sund og Omegn Arbeiderforening: Magnus Guldbakke. Skodje Veiarbeiderforening og Veiarbeiderforeningen «Borgund»: Peder Eidskrem. Tingvoll Veiarbeiderforening og Bremsnes Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Bud Veiarbeiderforening og Herøy og Sande Veiarbeiderforening: Olav Husøy. Fræna Veiarbeiderforening og Bolsøy Veiarbeiderforening: Emil Kjørsvik. Vartdal Veiarbeiderforening og Tjelle og Rød Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Kilsfjord og Omegn Veiarbeiderforening, Stangvik Veiarbeiderforening og Brattvåg-Straumen Veiarbeiderforening: Peder Flødenes (frav., kom et par dager senere.) Veiarbeiderforeningen «Samhold», Kleive Veiarbeiderforening, Nord-Aukra Veiarbeiderforening og Straumsnes Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Tustna Veiarbeiderforening, Søvik-Lien Veiarbeiderforening, Rindal Veiarbeiderforening, Innlandets Veiarbeiderforening og Kvernes Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Fjæremsfossen Anleggsarbeiderforening og Nedre Orkdal Vassdragsvesens Arbeiderforening: Olav Høiås. Singsås og Omegn Jernbanearbeiderforening og Støren Jernbanearbeiderforening: Mikal Håndstad. Tydal Anleggsarbeiderforening, Kuråsfossen Anleggsarbeiderforening og Gaula Vassdrags Arbeiderforening: Ottar Rugelbak. Innlandet Arbeidsmannsforening, Sør-Trøndelag Veivesens Verksted- og Sjøførforening: (Ingen frammøtt.) Rengjøringskvinnenes Forening, Steinkjer, og Trondheim og Omegn Vaktmesterforening: Johs. Svendsen. Sandøla Jernbanearbeiderforening og Skorovass Fagforening: Nils Gynnild. Stjørdal Arbeidsmannsforening og Levanger og Omegn Arbeidsmannsforening: Egill Eriksen. Ytre Namdal Veiarbeiderforening og Veivokterlaget i Ytre Namdal: Eivind Aune (ikke møtt). Veivesnets Sjøfør- og Verkstedarbeideres Forening og Verdal Arbeidsmannsforening: Ottar Berg. Rørvik Arbeidsmannsforening, Liafoss Anleggsarbeiderforening og Flatanger Veiarbeiderforening: Leif Pedersen. Holand Jernbanearbeiderforening og Sefrivatn Jernbanearbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Valla Jernbanearbeiderforening og Elsfjord Jernbanearbeiderforening: Steffen Høglo. Bodø og Omegn Jernbanearbeiderforening og Drevvatn Jernbanearbeiderforening: Magnus Solvang. Røvik Jernbanearbeiderforening og Mulvik Jernbanearbeiderforening: Edv. Bøe. Skonseng Jernbanearbeiderforening og

Grønfjelldal Jernbanearbeiderforening: H. Bystadhagen. Dunderlandsdal Jernbanearbeiderforening og Langfjord Anleggsarbeiderforening: Jakob Andersen. Sjønstå Arbeidsmannsforening og Hanken Gruvearbeiderforening: Eivind Nordahl. Bratt- haugen Arbeiderforening og Altermark Kleberstensbrudd Arbeiderforening: Odleif Olsen. Hundholmen Feltspatarbeiderforening og Drag Feltspatarbeiderforening: Nikolai Kristoffer- sen. Trældal Arbeiderforening og Glomfjord Kraftanleggs Arbeiderforening: Hilmar B. Akselsen. Moljord Arbeidsmannsforening og Beiarn Arbeidsmannsforening: (Ingen frammøtt.) Berghulnes Jernbanearbeiderforening og Elsfjord Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Hadsel Veiarbeiderforening, Staven Veiarbeiderforening og Vågan Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Grane Veiarbeiderforening og Hattfjelldal Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Vindstad Anleggsarbeiderforening og Borge Veiarbeiderforening: Johan Sivertsen. Vidrek og Skjomnes Veiarbeiderforening og Ballangen Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Drevja Veiarbeiderforening og Fustvatnet Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Ytre Bindal Veiarbeiderforening og Bindal Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Meløy Veiarbeiderforening og Skjerstad Veiarbeiderforening: Peder Kvarv. Lurøy Veiarbeiderforening og Hennes Arbeidsmannsforening: Einar Paulsen. Horndal Arbeiderforening og Skarberget-Setran Veiarbeiderforening: Kristen Kristensen (ikke møtt). Kjella Veiarbeiderforening og Dunderlandsdalen Veiarbeiderforening: Peder Eide. Nordfold Veiarbeiderforening, Vega Veiarbeiderforening og Holandsfjord Arbeidsmannsforening: Jens Hanssen. Innhavet Veiarbeiderforening og Fjellbrott Veiarbeiderforening: Thomas Rødtang. Skaland Grafittverks Arbeiderforening og Berg Veiarbeiderforening: Johannes Sørensen. Sandtorg og Trondenes Veiarbeiderforening og Grovfjord Veiarbeiderforening: Ottar Solheim (ikke møtt). Igeland-Anstad Arbeiderforening og «Ekskavator 6» Arbeiderforening: Levin Andreassen. Storfossen Veiarbeiderforening og Bardu Arbeidsmannsforening: Meyer Brandvold (ikke møtt). Sørreisa Veiarbeiderforening og Salangen Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt.) Øvre Salangen Statsarbeiderforening, Kvenangen Veiarbeiderforening, Nordreisa Veiarbeiderforening, Hillesøy Veiarbeiderforening og Harstad Rengjøringskvinnenes Forening: Rudolf Løvslett. Balsfjord Veiarbeiderforening og Øverbygd Arbeidsmannsforening: Alfred Karoliussen. Berlevåg Havneanleggsarbeiderforening og Varangerbotn Veiarbeiderforening: Robert Larsen. Talvik Veiarbeider-

forening og Børselv Veiarbeiderforening: (Ingen frammøtt.)
Tana Veiarbeiderforening og Skogfoss Arbeidsmannforening:
Walter Isaksen.

Representantskapet:

Johs. M. P. Ødegård, Chr. Henriksen, Alb. Karlsen, Adolf K. Lien, Birger Eriksen, Selma Holmquist, Hilmar Antonsen, Torine Somdalen, Otto Kristiansen, Kristian Moljord, Einar Schei, Johan Skrede, Tønnes Moi, Daniel Martinsen, John Ner-gård, Johan Lien, Didrik Isaksen, J. P. Karlsrud, Odin Herø, Botolf Thunshelle og Ove Amundsen.

Sekretærer:

Lars Bakken og Ole Beck.

Kontrollkomitéen:

Alfred M. Nilsen og Oskar Kvernebo.

L.O.s Revisjonskontor:

Leif Aanerud.

Innenlandske gjester:

Regjeringen: Nils Langhelle og Lars Evensen.
Arbeidernes faglige Landsorganisasjon: Konrad Nordahl og Gunnar Bråthen.
Det norske Arbeiderparti: Martin Tranmæl og Hans Sund-rønning.
Norsk Bygningsarbeiderforbund: Malfr. Bergseth og Peder Framnes.
Norsk Jernbaneforbund: M. Trana.
Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund: Astri Rasmussen og Karsten Torkildsen.
Norsk Kommuneforbund: Thorbjørn Henriksen og Arthur Karlsen.
Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund: Ras-mussen.
Norsk Skog- og Landarbeiderforbund: P. H. Vestad og Arne Veen.
Norsk Papirindustriarbeiderforbund: Fr. Fridholm.
Arbeidernes Opplysningsforbund: Anders Mørk.

Spesielt innbudt: A. Th. Ahlstrand.

Utenlandske gjester:

Svenska Grov- og Fabriksarbeidereförbundet: Einar Sand-berg, Sverige.
Svenska Väg- och Vattenbyggnadsarbeidereförbundet: Sven Egnell og Einar Johansson.
Svenska Gruvindustriarbeidereförbundet: Edw. Mattson og Wiktor Södersten.
Dansk Arbejdsmandsforbund: Chr. Larsen, Alfr. Pedersen og Chr. Gram.
Keramisk Forbund i Danmark: Einer-Jensen og Johannes Schou.
Finlands Arbetareförbund: Viljo Methonen.
Finska Glasindustriarbeidereförbundet: Karle Andersson.
Nordiska Väg- och Anläggningsarbeidareunionen: Oscar E. Forslund, Sverige.
Skandinaviska Ömsesidighetskommittén: Karl Lindell.
International Grov- og Fabriksarbejder-Føderation: K. de Jonge, Holland.
Miners' International Federation: Edw. Mattson.
National Union of Mineworkers, Durham, England: John Foster, Thomas Fullerton og A. Langthorne.

Fullmaktene godkjennes.

Chr. Henriksen: Fullmaktskomitéen framlegger følgende innstilling for landsmøtet:

I likhet med tidligere praksis har Representantskapet nedsatt en fullmaktskomité bestående av: Hilmar Antonsen, Kr. Moljord og Chr. Henriksen.

Fullmaktskomitéens innstilling.

Ved gjennomgåelse av representantlistene og de innsendte fullmakter viser det seg at det foreligger fullmakter for 253 representanter som kan godkjennes uten merknad.

12 foreninger som har rett til å velge alene har ikke innsendt fullmakter.

Av foreninger som velger sammen er det ikke innsendt fullmakter fra 177 avd.

Videre foreligger fullmakt fra avd. 101, Mo Arbeiderforening. Foreningen har i møte den 8. august foretatt valg og som

representant er valgt Einar Holm med 8 stemmer, med varamann Ole Beck.

Fullmakten er undertegnet av foreningens formann, Ole Jamtlie og Alf Solbakken, referent.

Fra Mo Arbeiderforening mottok forbundet et telegram dater 16. august sålydende:

«Ad valg til landsmøtet. Det er oppstått tvil om lovligheten ved valg av foreningens representant til landsmøtet. Brev med forklaring følger.»

Fra foreningen mottok vi da brev datert 16. august hvor den nærmere redegjør for saka og at det framkom 2 forslag på representanter til landsmøtet. Den ene som ble valgt hadde 8 stemmer og den andre representant 7. Foreningen melder i sitt skriv at kassereren har gjort merksam på at det var en av møtets deltakere som hadde avgitt stemme og som gjorde utslaget ved valget som ikke var medlem av foreningen eller forbundet. Det gjaldt nemlig sekretæren i Nordland faglige Samorganisasjons avdelingskontor, Mo i Rana.

Etter å ha mottatt dette brev, måtte saka selvfølgelig undersøkes nærmere, og for så vidt at Hillestad ikke var medlem av foreningen eller vårt forbund, har han selvfølgelig ikke rett til å avgi stemme på foreningens møte den 8. august.

Man gjorde da henvendelse til Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbunds kontor og ba om å få en bekreftelse på hvilken dato Hillestad var utmeldt av dette forbund.

I skriv av 18. august bekrefter Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund at Nils Hillestad fra dette forbunds avdeling i Glomfjord ble utmeldt den 21. juli. Etter å ha mottatt denne melding var det nødvendig å få såvel Hillestads gamle medlemsbok som den som var utskrevet i vårt forbund, slik at vi kunne kontrollere den virkelige sammenheng.

Ved mottaing av medlemsbøkene viser det seg at den medlemsbok som Hillestad hadde i Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund er utmeldt derfra den 21. juli 1948. Imidlertid, uten at man har fått noen nærmere begrunnelse for det, er det innklebet merker i hans medlemsbok fram til 33. uke i stedet for at merkesalget skulle ha vært stoppet i 30. uke, idet et forbund ikke med noen hjemmel kan innklebe ukemerker etter den dato vedkommende er utmeldt av vedkommende forbund. Medlemsboken til Hillestad kom til vårt forbund for å bli overført og har man ved en inkurie ikke kontrollert utmeldelsesdatoen tilstrekkelig, og ved at det er innklebet 3 merker for meget i boka, har man gått ut fra ukedatoen i boka og kommet fram til at innmeldelsen blir

å regne fra 14. august. Det er alltid praksis og må være det at det er utmeldelsesdatoen som er det avgjørende, og ved en lapsus som i dette tilfelle er det innklebet 3 ukemerker etter at han var utmeldt, og det er ikke lovmedholdelig.

Etter at dette var konstatert, drøftet vi saka i forbundets administrasjon og ble det redegjort for saka i forbundets styremøte den 1. september, og var man av den oppfatning at det måtte være avgjørende for Hillestads medlemsskap i vårt forbund den dato han ble utmeldt i Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund — nemlig 21. juli. Dette har forbundet i brev av 25. august meldt til Mo Arbeiderforening.

Vi har videre mottatt et brev fra foreningen av 2. september hvor den melder at den i styremøte har besluttet å anmode om at saka forelegges for landsmøtets valgte fullmaktskomité og til landsmøtets avgjørelse.

I henhold til ovenstående vil fullmaktskomitéens medlemmer, Hilmar Antonsen og Chr. Henriksen innstille for landsmøtet at *fullmakten av 8. august fra avd. 101, Mo Arbeiderforening på valg av Einar Holm, godkjennes.*

Fullmaktskomitéens 3. medlem, Kristian Moljord, innstiller: «Ad avdeling 101, Mo Arbeiderforenings fullmakt, kan komitéens medlem, Moljord, ikke finne at det er noe grunnlag for godkjennelse hvis loven skal følges.

Forholdet er at en mann som ikke var medlem av foreningen deltok i møtet og stemte ved valget og var hans stemme avgjørende for valgets utfall, idet den valgte representant ble valgt med 8 stemmer, mens motkandidaten hadde 7. Det riktige var at begge kandidater hadde 7 stemmer. Følgelig var ingen valgt. Det riktige hadde da vært at det hadde blitt foretatt omvalg etter loddtrekning.

Ut fra dette innstilles fullmakten til forkastelse av landsmøtet.»

Videre har fullmaktskomitéen merket seg følgende:

Det gjelder avd. 89, Sørums og Blaker Veiarbeiderforening og avd. 407, Enebakk Veiarbeiderforening. Fra Sørums og Blaker Veiarbeiderforening har vi ikke mottatt noen fullmakt.

Når det gjelder Enebakk foreligger det en protokoll oppsatt i foreningens møte den 7. august. I dette møtet deltok sekretær Karlsen og hovedkasserer Lien. Møtet ble holdt på grunn av misligheter fra foreningens side og underslag av midler m. v.

Møtet fant sted for å få orden i sakene og foreningen rekonstruert. På dette møtet ble også dagsordenen til landsmøtet

behandlet og representant valgt. Ved avstemningen ble Ragnvald Pedersen valgt med 13 stemmer. Protokollen er undertegnet av Alb. Karlsen som referent. Det foreligger ikke fullmakt eller nærmere melding fra avdelingsstyret om saka. Det foreligger heller ikke oversikt over innbetalt kontingent, men dette skyldes omstendigheter som ovenfor er nevnt.

Fullmaktskomitéen finner ikke å ville ta stilling til saka, men forelegger den for landsmøtet til avgjørelse.

Videre er fullmaktskomitéen merksam på følgende:

Avd. 46, Nattvaktmennes Forening og avd. 296, Fyrvesenets Dampskipsbesetningers Forening velger sammen.

Fra Nattvaktmennes Forening har man ikke mottatt fullmakt eller noen nærmere melding.

Når det gjelder avd. 296 melder foreningen i brev av 21. juli at den ikke kan ha samlet møte da medlemmene er i beskjeftigelse på Fyrvesenets forskjellige båter. Foreningens formann melder at medlemmene ble forelagt spørsmål om valg av representant til landsmøtet på et tidligere tidspunkt, og disse ga da uttrykk for, uten at det foreligger skriftlig, at det måtte bli foreningens formann som skulle representere foreningen på landsmøtet.

Dette er naturligvis ikke i samsvar med forbundsloven.

På den annen side er det riktig det som foreningens formann uttaler at det ikke er mulig for dem å kunne ha et samlet foreningsmøte midt i arbeidssesongen. Fullmaktskomitéen har ikke i dette tilfelle funnet å ville avslå eller godkjenne fullmakten, men overlate dette til landsmøtets avgjørelse.

Videre må fullmaktskomitéen påpeke følgende:

Avd. 222, Solum Veiarbeiderforening og avd. 210, Skien Arbeidsmandsforening velger sammen 1 representant. Fra avd. 222 foreligger det ingen fullmakt. Derimot foreligger det en fullmakt fra avd. 210, hvor det på fullmakten er angitt at avd. 222 og 210 på møte den 14. august har valgt som representant Ivar Kittilsen med 5 stemmer og Jørgen Tvedt med 8 stemmer. Fullmakten er ikke stemplet. Det er skrevet Skien Arbeidsmandsforening og undertegnet av en person, Ivar Kittilsen.

Fullmaktskomitéen kan ikke godkjenne denne fullmakt og foreslår for landsmøtet at den innstilles til forkastelse.

Til slutt vil fullmaktskomitéen bemerke følgende:

Avd. 260, Berlevåg Havneanleggsarbeiderforening og avd. 271, Varangerbotn Veiarbeiderforening, velger sammen en representant. Fra avd. 260 foreligger det ikke fullmakt. Fra avd. 271 mottok forbundet den 8. september et telegram, datert 7.

september hvori meldes: «Grunnet fravær svar forsinket stopp. Dagsorden mottatt stopp. Representant valgt stopp. Nærmere pr. telefon om mulig.» Det er dags dato ikke kommet noen telefonisk beskjed. Fullmaktskomitéen er merksam på at telegrammet innløp alt for sent. Når hertil kommer at foreningen i sitt telegram hverken har oppført representantens navn eller stemmetall, må dette bestemt påtales. Imidlertid kan komitéen ikke ta stilling til saka på grunn av det mangelfulle telegram. Skulle representanten møte til landsmøtet, innstiller Fullmaktskomitéen på at landsmøtet avgjør saka.

Når det gjelder det siste, avdeling 271, så er vedkommende ikke kommet og da behøver vi ikke nå å behandle det.

Om valget av representanten i avdeling 101, Mo Arbeidsmandsforening, ble det debatt.

Kristian Moljord: Det er beklagelig at en skal komme opp i denslags forhold. Forbundet skulle med én gang det fikk dette mandat ha tilskrevet foreningen, — isteden gir det seg til å granske et medlems medlemskap i forbundet. Etter min oppfatning må hans fullmakt forkastes, om landsmøtet skal være renslig.

Einar Holm: Det er selvsagt beklagelig at vi skal komme opp i slike forhold, men for øvrig er jeg ikke enig med Moljord. Han har nemlig ikke kjennskap til forholdene i avdelingen. Saken gjelder Hillestad. Landsorganisasjonen forandret samorganisasjonenes grenseområder, således at vi kom inn under Nordlands faglige samorganisasjon. Hillestad ble da ansatt på Mo og han var medlem av Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund. Men noen forening for dette forbund der på stedet hadde en ikke. Vi satte press på å få ham med i en av våre 2 foreninger på stedet. Han sendte så sin medlemsbok til Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund og ba om å bli strøket og sendte med kontingent. Utmeldelsen skulle gjelde fra slutningen av juli. Han fikk imidlertid 2 fristempler satt inn i sin medlemsbok, idet Kjemisk Forbunds medlemmer er kontingentfri i ferien. Han har tidligere aldri hatt fristempler i sin medlemsbok og ville heller ikke nå ha det. Det var også derfor han sendte med kontingent. Men på denne måte — ved disse fristempler — kom hans medlemskap i nevnte forbund til å vare lenger enn til slutten av juli. Å si at Hillestad avgjorde valget i avdelingen, kan en ikke si. Avstemningen skjedde *skriftlig*. Vi var også 4 medlemmer hvis medlemskap skulle overføres fra Jern- og Metallarbeiderforbundet til Arbeidsmandsforbundets avdeling: Mo Arbeidsmandsforening. Men det tok tid med å få overførslene

i orden. Vi ble likevel godkjent som medlemmer av Mo Arbeidsmannsförening, enda ikke medlemsboka forelå i orden. Men det var meddelt oss på annen måte at overføringen var i orden. Det er derfor å drive flisespikkeri å lage diskusjon om denne sak.

A. K. Lien: Etter de alminnelige bestemmelser og den framgangsmåte som benyttes så blir et medlem overført det nye forbund fra samme dag han uttrer fra det tidligere forbund. Det er begått en feil fra Kjemisk Forbund som fra vårt forbund. Det riktige må være å beriktige hans medlemsbok til 21. juli og at han er tilmeldt vårt forbund fra den dato. Jeg vil anbefale det.

Didrik Isaksen: I § 21 står det i punkt 2 om overførsler av medlemskap. Dette er ikke tilfelle for Hillestads vedkommende. Han hadde ikke sin bok i orden til vårt forbund. Han hadde ikke stemmerett i vår avdeling før etter 14. august. Det skulle vel for øvrig være opplagt at Hillestad som tillitsmann i L.O. (samorganisasjonen) hadde kjennskap til lovene. Fra kassereren i Mo avdeling har jeg fått bekreftelse for at han ikke var tilmeldt vårt forbund før 14. august.

Chr. Henriksen: Det går da ikke an å pukke på dette med 14. august, når en hører at det er en lapsus, først fra Kjemisk Forbund og siden fra vårt forbund. Dette er bare formalia. Vi har sagt fra i brev til Hillestad at han må ha ordnet sin medlemsbok fra den 31. uke. En må ta hensyn til at han har meldt seg ut fra sitt tidligere forbund den 21. juli. Ser en saken ut fra dette, så var Hillestad i sin gode rett. Jeg anbefaler flertallets innstilling.

Johs. M. P. Ødegaard: Saken skulle etter disse opplysninger være avklart. Det er en enkel liten feil som er begått. Jeg vil gjerne bekrefte at vi ofte har måttet beriktige medlemsbøker i liknende tilfeller. For øvrig var det som Holm uttaler en lukket votering.

Votering: Flertallets innstilling ble vedtatt mot noen få stemmer.

Sørum og Blaker Veiarbeiderforening — Enebakk Veiarbeiderforening.

Johs. M. P. Ødegaard: Forholdet var at foreningen ble rekonstruert etter de misligheter som var til stede i nevnte forening.

Votering: Fullmakten ble enstemmig godkjent.

Avdeling 210 — Skien Arbeidsmannsförening.

Johs. M. P. Ødegaard: Det var 5 stemmer for representantentent og 8 for varamannen. Den fullmakt kan ikke godkjennes.

Ragnvald Olsen: Når jeg står her i Kittelsens sted, så skyldes det ham. Ved fellesmøtet ble valget vedtatt og derfor har han feilaktig underskrevet fullmakten. Jeg fikk først i går fullmakt fra Solum og Skien Veiarbeiderforeninger.

Kristian Moljord: Etter at landsmøtet har godkjent den tidligere fullmakt, så kan jeg anbefale at også denne godkjennes.

Birger Eriksen: Representanten møter her i dag med en fullmakt bekreftet fra begge foreninger og når den ble overgitt fullmaktskomitéen skulle den også bli vedtatt.

Johs. M. P. Ødegaard: Det er vel noe løst dette, formelt sett. Olsen opplyser at han ikke var til stede ved det møte hvor valget ble foretatt.

Votering: Fullmaktskomitéens innstilling (om ikke godkjennelse av fullmakten), ble forkastet. — Fullmakten ble således godkjent. — For øvrig ble fullmaktskomitéens innstilling enstemmig vedtatt.

Følgende foreninger som har rett til å velge alene hadde ikke innsendt fullmakter:

Avd. 50, Bø Veiarbeiderforening. Avd. 124, Brønnøysund Fagforening. Avd. 137, Varanger Veiarbeiderforening. 213, Tromsøysund Veiarbeiderforening. 233, Naustdal Veiarbeiderforening. 245, Fyr- og Merkearbeidernes Forening. 277, Øvre Sandsvær Arbeidsmannsförening. 332, Malangen Veiarbeiderforening. 391, Mo og Omegns Veiarbeiderforening. 392, Nes Veiarbeiderforening. 453, Kåfjord Veiarbeiderforening. 484, Sørfjorden Arbeidsmannsförening — i alt 12 foreninger.

Av foreninger som velger sammen er det ikke innsendt fullmakter fra følgende:

Oslo.

46 Nattvaktmennesenes Forening.

Østfold.

418 Skjeberg Veiarbeiderforening.

56 Mineralmøllens Fagforening.

387 Borge Arbeidsmannsförening.

482 Askim Vask- og Rengjøringskvinnens Forening.

357 Fredrikstad og Omegns Arbeidsmannsförening.

Akershus.

- 201 Oppegård Veiarbeiderforening.
151 Rælingen Veiarbeiderforening.
407 Enebakk Veiarbeiderforening.

Hedmark.

- 424 Kvikne Veiarbeiderforening.
287 Osenreguleringens Anleggsarbeiderforening.
156 Sør-Odal Veiarbeiderforening.
381 Nord-Odal Veiarbeiderforening.
389 Ytre Rendal Veiarbeiderforening.
455 Storelvdal Veiarbeiderforening.
485 Nord-Østerdal Veivokterforening.

Opland.

- 292 Hurum Arbeiderforening.
294 Øye Veiarbeiderforening.
291 Vang Arbeiderforening.
304 Østre Gausdal Veiarbeiderforening.
207 Øyer Veiarbeiderforening.
298 Vinstra Anleggsarbeiderforening.
394 Lesja Veivedlikeholdsarbeiderforening.
414 Sel Veiarbeiderforening.

Buskerud.

- 58 Nesbyen Veiarbeiderforening.
159 Flå Veiarbeiderforening.
261 Haugastøl Veiarbeiderforening.
500 Modum Veivokterforening.
272 Flesberg Veivokterforening.
237 Drammen Arbeidsmannsforening.
217 Saggrenda Verks Fagforening.
283 Ytre Sandsvær Veiarbeiderforening.
428 Sigdal og Eggedal Veiarbeiderforening.
505 Hurum Veiarbeiderforening.
441 Kirkebygda Anleggsarbeiderforening.
87 Lyngdal Veiarbeiderforening.
526 Pålbu Anleggsarbeiderforening.

Vestfold.

- 141 Tjøme Arbeiderforening.
314 Slagen Arbeidsmannsforening.

- 256 Svelvik Veiarbeiderforening.
267 Tønsberg Kvinnelige Fagforening.
402 Sando Pukkverks Fagforening.

Telemark.

- 204 Bærøy Arbeiderforening.
293 Nissedal Veiarbeiderforening.
459 Søftestad Grubearbeiderforening.
421 Granshard Veiarbeiderforening.
305 Bamle Arbeidsmannsforening.
478 Lårdal Veiarbeiderforening.
278 Seljord Veiarbeiderforening.

Aust-Agder.

- 7 Flåt Grubearbeiderforening.
409 Gloserhei Grubearbeiderforening.
77 Evje Kvinnelige Arbeiderforening.
295 Dynjanfossen Anleggsarbeiderforening.
429 Åmli Veiarbeiderforening.
231 Nelaug Anleggsarbeiderforening.
321 Valle Veiarbeiderforening.
105 Setesdalen Veiarbeiderforening.
81 Gjerstad Anleggsarbeiderforening.
236 Sønedeled og Omegn Veiarbeiderforening
384 Froland Veiarbeiderforening.
479 Bykle Veiarbeiderforening.

Vest-Agder.

- 85 Utkjerr Anleggsarbeiderforening.
243 N.S.B. Elektrifiseringsarbeideres Forening.
317 Vatnedalen Anleggsarbeiderforening.
342 Anasira Veiarbeiderforening.
115 Drangsholt--Kildalen Veiarbeiderforening.
433 Spangereid Veiarbeiderforening.
224 Bryggeså--Eiesland Veiarbeiderforening.
55 Vest-Agder Riksveivokterforening.
59 Farsund og Omegns Veiarbeiderforening.
97 Vennesla Veiarbeiderforening.

Rogaland.

- 54 Indre Ryfylke Veiarbeiderforening.
303 Dirdal Veiarbeiderforening.
134 Eikersund Ve- og Anleggsarbeiderforening.

- 542 Lund Veiarbeiderforening.
- 406 Skjold Veiarbeiderforening.
- 290 Sandeid og Omland Veiarbeiderforening.
- 443 Vask- og Renholdsforeningen, Stavanger.
- 265 Hålandsosen Veiarbeiderforening.
- 264 Nærbø Veiarbeiderforening.

Hordaland.

- 40 Holmane Havneanleggsarbeiderforening.
- 218 Sund Arbeiderforening.
- 249 Sveio Arbeidsmannsforening.
- 119 Øystese—Eideveien Arbeiderforening.
- 326 Ulvik Anleggs- og Veiarbeiderlag.
- 286 Eidsfjord Vei- og Anleggsarbeiderforening.
- 516 Samnanger Veiarbeiderforening.
- 338 Sæbø Veiarbeiderforening.
- 6 Bruvik Arbeidsmannsforening.
- 205 Hosanger Grubearbeiderforening.
- 280 Fykkesund Arbeiderforening.
- 471 Fitjar Anleggs- og Veiarbeiderforening.

Sogn og Fjordane.

- 251 Kyrkjebø Veiarbeiderforening.
- 372 Årdal Veiarbeiderforening.
- 456 Måløy Havnearbeiderforening.
- 80 Sogndal Veiarbeiderforening.
- 313 Borgund Veiarbeiderforening.
- 319 Jostedal Vegarbeidarlag.
- 93 Leikanger Veiarbeiderforening.
- 446 Hafslo Veiarbeiderforening.
- 266 Geiranger Veiarbeiderforening.

Møre og Romsdal.

- 211 Sørbrandal Anleggsarbeiderforening.
- 323 Olivinstenarbeidernes Forening.
- 117 Kr.sund og Omegns Arbeiderforening.
- 208 Veiarbeiderforeningen Borgund.
- 353 Tingvoll Veiarbeiderforening.
- 188 Bremsnes Veiarbeiderforening.
- 29 Bud Veiarbeiderforening.
- 230 Dalfjord Veiarbeiderforening.
- 161 Vartdal Veiarbeiderforening.
- 450 Tjelle og Rød Veiarbeiderforening.

- 348 Kilsfjord og Omegn Veiarbeiderforening.
- 307 Stangvik Veiarbeiderforening.
- 193 Veiarbeiderforeningen «Samhold».
- 198 Kleive Veiarbeiderforening.
- 199 Nord-Aukra Veiarbeiderforening.
- 376 Straumnes Veiarbeiderforening.
- 378 Tustna Veiarbeiderforening.
- 397 Søvik—Lien Veiarbeiderforening.
- 515 Rindal Veiarbeiderforening.
- 232 Indlandet Veiarbeiderforening.
- 216 Kvernes Veiarbeiderforening.

Sør-Trøndelag.

- 330 Nedre Orkdal Vassdragsvesens Arbeiderforening.
- 66 Tydal Anleggsarbeiderforening.
- 241 Gaula Vassdragsarbeiderforening.
- 431 Innlandet Arbeidsmannsforening.

Nord-Trøndelag.

- 258 Sør-Trøndelag Veivesens Verksted- og Sjøfjørforening.
- 451 Veivokterlaget i Ytre Namdal.
- 90 Liafoss Anleggsarbeiderforening.
- 164 Flatanger Veiarbeiderforening.

Nordland.

- 11 Holand Jernbanearbeiderforening.
- 202 Sefrivatn Jernbanearbeiderforening.
- 284 Bodø og Omegn Jernbanearbeiderforening.
- 347 Røvik Jernbanearbeiderforening.
- 302 Langfjord Anleggsarbeiderforening.
- 123 Sjønstå Arbeidsmannsforening.
- 110 Bratthaugen Arbeiderforening.
- 288 Hundholmen Feltspatarbeiderforening.
- 106 Trædal Arbeiderforening.
- 30 Moldjord Arbeidsmannsforening.
- 462 Beiarn Arbeidsmannsforening.
- 48 Berghulnes Jernbanearbeiderforening.
- 370 Elsfjord Veiarbeiderforening.
- 3 Hadsel Veiarbeiderforening.
- 127 Staven Veiarbeiderforening.
- 333 Vågan Veiarbeiderforening.
- 189 Grane Veiarbeiderforening.
- 329 Hattfjelldal Veiarbeiderforening.

- 350 Vindstad Anleggsarbeiderforening.
- 150 Vidrek og Skjomnes Veiarbeiderforening.
- 398 Ballangen Veiarbeiderforening.
- 362 Drevja Veiarbeiderforening.
- 373 Fustvatnet Veiarbeiderforening.
- 374 Ytre Bindal Veiarbeiderforening.
- 492 Bindal Veiarbeiderforening.
- 173 Meløy Veiarbeiderforening.
- 327 Lurøy Veiarbeiderforening.
- 430 Skarberget—Setran Veiarbeiderforening.
- 448 Kjella Veiarbeiderforening.
- 234 Holandsfjord Arbeidsmannsforening.
- 442 Fjellbrott Veiarbeiderforening.

Troms.

- 250 Berg Veiarbeiderforening.
- 311 Grovfjord Veiarbeiderforening.
- 181 Storfossen Veiarbeiderforening.
- 435 Sørreisa Veiarbeiderforening.
- 508 Salangen Veiarbeiderforening.
- 434 Øvre Salangen Statsarbeiderforening.
- 339 Kvenangen Veiarbeiderforening.
- 203 Harstad Rengjøringskvinnens Forening.
- 349 Øverbygd Arbeidsmannsforening.

Finnmark.

- 260 Berlevåg Havneanleggsarbeiderforening
- 271 Varangerbotn Veiarbeiderforening.
- 221 Talvik Veiarbeiderforening.
- 413 Børselv Veiarbeiderforening.
- 226 Tana Veiarbeiderforening.
- 226 Tana Veiarbeiderforening.

Konstituering.

Overensstemmende med forbundsstyrets innstilling valgte følgende funksjonærer for landsmøtet enstemmig:

Til *ordstyrere*: 1. Kr. Moljord, Sulitjelma. 2. Konrad Botten, Nordlandsbanen. 3. Kristian Tangen, Hedmark. 4. Bjarne Larsen, Orkanger.

Til *sekretærer*: 1. Jens J. Bjorå, Iveland. 2. Gustav Hasselstrøm. 3. Kolbjørn Westengen, Akershus. 4. Fridtjof Skjærseth, Knaben.

Til *redaksjonskomité*: Forbundets formann, Guttorm Langseth, Jorulf Haugli, Lars Bergundhaugen, Ola J. Vee.

Til *valgkomité*, 11 medlemmer: 1. J. P. Karlsrud, Sørlandsbanen. 2. Bernhard Reines, Nordlandsbanen. 3. Henrik Damli, Løkken Verk. 4. Karl Bottenvand, Sulitjelma. 5. Alfred Guddal, Sogn og Fjordane. 6. Bernhard Andersen, Vestfold. 7. A. Bjørkheim, Opland. 8. Thomas Jensen, Troms. 9. Lauritz Arvik, Holsanlegget. 10. Marius Mauritzen, Statens Havnevesen. 11. Ottar Jakobsen, Bergens Vakt og Renhold.

Til *budsjettkomité*, 5 medlemmer: 1. Hovedkasserer A. K. Lien. 2. Hans Fredriksen, Oslo. 3. Jon Nergåd, Sør-Trøndelag. 4. Kr. Mortensen, Sørlandsbanen. 5. Thorolf Fusche, Kongsberg.

Vedtakelse av dagsorden.

Følgende dagsorden ble referert:

1. **Landsmøtets åpning og konstituering**
Fullmaktenes godkjenning, og
  - a) Vedtagelse av dagsorden og forretningsorden.
  - b) Valg av ordstyrere og sekretærer.
  - c) Valg av komitéer.
    1. Valgkomité.
    2. Budsjettkomité.
    3. Redaksjonskomité.
2. **Beretninger, regnskaper og revisjonsrapporter.**
3. **Forslag til forandringer av forbundets lover**
4. **Forskjellige forslag**
  - a) Nasjonalisering av gruveindustrien
  - b) Nedsettelse av arbeidstiden i gruveindustrien
  - c) Alderstrygd og rikstrygdeverket
  - d) Eget gruvearbeiderforbund
  - e) Pensjonsordning for statens anleggsarbeidere
  - f) Skatt og skattetrekk
  - g) Bevilgninger til anleggsdriften
  - h) Forbundets gullmerke
  - i) Innkjøp av feriehjem
  - j) Innføring av ulykkesforsikring
  - k) Frihet for frykt på arbeidsplassen
  - l) Bevilgninger
5. **Valg:** Tillitsmenn, herunder også spørsmålet reise-sekretær, styre og representantskap, samt revisjonsutvalg og medlemmer av Landsorganisasjonens representantskap

Johs. M. P. Ødegaard: Det vil under dagsorden også bli holdt et foredrag om opplysningsvirksomheten.

Votering: Dagsorden ble enstemmig godkjent.

Vedtakelse av forretningsorden.

Følgende forslag til forretningsorden referertes:

1. Møtets forhandlinger er ikke offentlige. Dog har arbeiderpressens representanter adgang. Likeledes har medlemmer av forbundet adgang til galleriet som tilhørere, unntagen når en sak besluttet behandlet for lukkede dører.
Representantene må forevise adgangskort og tilhørere medlemsbok ved inngangen.
2. Til å lede møtet velges 2 ordstyrere. Ordstyrerne ordner innbyrdes møtenes ledelse. Til å føre protokollen velges 4 sekretærer.
3. Møtene holdes fra 9—1 formiddag og 3—7 ettermiddag.
4. Ingen har rett til å få ordet mer enn 3 ganger i samme sak. Unntagen for innledningsforedrag begrenses taletiden til 10 minutter 1ste og 5 minutter 2den og 3dje gang.
Ordstyreren har for øvrig, når han finner det påkrevd, rett til å stille forslag om ytterligere tidsbegrensning og strek med de inntegnede talere. Til forretningsordenen gis ingen ordet mer enn 1 gang og høyst 2 minutter til hver sak.
Talerne skal tale fra den dertil bestemte plass i salen.
5. Forslag må leveres skriftlig til ordstyreren, undertegnet med vedkommendes navn og navnet på den forening han representerer. Intet nytt forslag kan opptas etter at det er besluttet satt strek med de inntegnede talere.
Forslag som ingen forbindelse har med de på dagsordenen oppførte saker, kan ikke behandles.
6. Alle beslutninger avgjøres med alminnelig flertall. I tvilstilfelle eller når 20 representanter forlanger det, foregår avstemningen ved navneopprop.
7. I protokollen innføres kun forslagene og avstemningene samt de fattede beslutninger.
8. Protokollen oppleses ved hvert møtes begynnelse og for siste møte ved dets slutning.

Ole Nilsen foreslo arbeidstiden satt fra 9.30—13 og 15—17.50.

Skjærseth foreslo: Fra kl. 10—13 og 15—18.

Hans Hansen foreslo: Fra klokken 9—13 og 14—17.

Votering: Representantskapets innstilling til forretningsorden, herunder arbeidstiden ble vedtatt med stort flertall.

J. P. Karlsrud fikk i oppdrag å innkalle valgkomiteén for konstituering. En del søknader om bevilgninger ble oversendt budsjettkomiteén.

Møtet hevet klokken 17.

Formiddagsmøtet mandag den 13. september.

Dirigenter: *Moljord — Botten.*

Møtet ble åpnet med unison sang: Millom bakkar og berg. Protokollen fra åpningsmøtet referertes og godkjentes uten merknader.

Nok en fullmakt godkjennes.

Dirigenten: Det møter i dag en representant fra avdeling 271, Varangerbotn Veiarbeiderforening. Representanten er Robert Larsen og fullmaktskomiteén refererte telegram herom i går, men da representanten ikke var møtt fram, ble saken ikke behandlet.

Chr. Henriksen: Fullmaktskomiteén meddelte i går at det var kommet meddelelse om denne fullmakt undertegnet alene av Robert Larsen. Heller ikke nå er det noen stempel. Det er beklagelig at en ikke følger lovene. Nå er imidlertid mannen kommet og vi kan ikke godt sende ham hjem igjen. Det må nå engang bli slutt på dette forhold at en setter landsmøtet i denne vanskelige stilling. Jeg vil foreslå at representanten får tale- og forslagsrett, men ikke stemmerett.

B. Syrstad: Det forbauser meg å høre fra dirigentplassen at en representant som kommer langveis fra ikke skal ha fulle rettigheter ved landsmøtet. En kjenner ikke forholdene på disse kanter. Vi har hatt epidemier av poliomyelitt og hatt møteforbud. Det har simpelt hen ikke vært mulig å holde fellesmøter. Den som skrev under fullmakten er Andersen, formann i den faglige organisasjon.

Oscar Jansen: Representanten må ha fulle rettigheter.

Trygve Sagdal: Jeg er enig i at slike forhold er beklagelige, men la oss ikke ha en representant sittende her med mindre rettigheter enn oss andre. Jeg vil samtidig nevne at vår forening er blitt avspist med 2 representanter, istedenfor 3. Men vi har ikke knurret over det.

Chr. Henriksen: Vår oppgave er bare å påvise faktum, intet annet. Vi fikk følgende telegram: «Grunnet fravær forsinket.» Hvorfor da ikke sagt at det var Robert Larsen som var valgt Etter de opplysninger som er gitt vil jeg frafalle mitt forslag, og foreslå at Robert Larsen får fulle rettigheter. Når det gjelder Longyearbyen så har de fått representasjon etter innbetalt kontingent.

A. K. Lien: Det er på grunnlag av kontingentinnbetalingen januar, februar, mars 1948 at en skal møte med representanter her. Da hadde Longyearbyen ikke rett til mer enn 2 representanter. Det er ikke begått noen feil der.

Oddbjørn Skrepperhaug: Vi som representerer veiarbeiderne kjenner til at det ikke bare er i Finnmark en har vanskeligheter når det gjelder å velge representanter. Det har vi også her sørpå, idet medlemmene bor så spredt utover, men selvsagt er vanskelighetene enda større i Finnmark.

Votering: Chr. Henriksens endrede forslag ble enstemmig vedtatt.

Forslag om å innby N.K.P. forkastes.

K. Bottenvand: Jeg har sittet og sett på listen over innbudte gjester, og det er noen som savnes, nemlig Det kommunistiske Parti. Ved forrige landsmøte var også dette parti innbudt, i dag ikke. Det er vel en forglemmelse og ikke skjedd av ond vilje. Jeg vil foreslå at Norges kommunistiske Parti innbys.

Johs. M. P. Ødegaard: Når det var spørsmål om innbydelse av gjester til landsmøtet, så behandlet vi det i forbundsstyret. Vi mente å gjøre det på best mulig måte. Forbundsstyret og representantskapet var enig i listen over innbudte, og jeg vil foreslå at landsmøtet gir sin tilslutning til den.

Chr. Henriksen: En godkjente i går listen over innbudte. En burde ha gjort sine merknader i går.

Oddbjørn Skrepperhaug: Den innstilling vi vedtok i går kan vi ikke endre i dag.

K. Bottenvand: Jeg beklager at jeg var for sent ute i går. Jeg forlangte ordet, men formannen overså det og ga ordet til statsråd Evensen. Av lojalitet ville jeg ikke da forstyrre og mente det ville være god anledning til å ta saken opp i dag.

Lars Næss: Jeg kan ikke forstå at en ikke nå kan ta stilling til denne innbydelse. Det er ikke riktig å skille Det kom-

munistiske Parti ut. Vi har sett at kommunistene har avverget ulovlig konflikt, som var søkt igangsatt av sosialdemokrater.

Kr. Moljord: Når formannen sier at representantskapet har godkjent listen, er det ikke riktig. Jeg har ikke vært med og stemt over den. Jeg anbefaler forslaget.

Johs. M. P. Ødegaard: Moljord har iallfall bekreftet at saken var referert i representantskapet, og da framkom det ikke noe forslag.

Oddbjørn Skrepperhaug: Neste søndag skal vi få erfare hvordan det er med ulovlige konflikter. En skal ikke forsøke å påberope seg at de — kommunistene — har avverget noen ulovlig konflikt slik som en taler sa.

Strek ble satt.

Emil Sakariassen: Det er merkelig at en vil utelukke en del av medlemmene i forbundet fra å delta på denne måte. Burde en ikke i stedet søke å jevne ut motsetningene. Jeg er ikke medlem av noen av arbeiderpartiene. Men det rettferdige er at vårt landsmøte i år som tidligere innbyr en representant fra Kommunistpartiet.

Lars Næss: Ved Nordlandbanen (Mo—Bodø) kom det forslag til stedsstyret fra en forening hvor formannen tilhørte Arbeiderpartiet om å gå til proteststreik hvis en ikke fikk lønnsforhøyelse. Forslaget ble vedtatt enstemmig i stedsstyret, men det ble samtidig vedtatt at det skulle sendes ut til foreningene. I min forening var jeg klar over at en ikke kunne gå til en konflikt i dette tilfelle og som ville være ulovlig. Jeg stilte derfor et annet forslag om å søke å få forhandlinger i stand uten å ha streiketruselen ved siden av. Alle foreningene gikk med på streiketruselen, men stedsstyret måtte gå imot den ulovlige konflikten.

Votering: Ved alternativ votering mellom Ødegards og Bottenvands forslag, ble Ødegards forslag vedtatt med stort flertall.

Punkt 2: Beretninger, regnskaper og revisjonsrapporter.

Beretningen for 1945 ble punktvis gjennomgått og uten merknader enstemmig vedtatt.

Beretningen for 1946 ble deretter punktvis gjennomgått. — Under punktet om *Statens vegarbeidsdrift* uttalte *Ludvik Karlstad:* Det ble i 1945 på landsmøtet framsatt forslag om at statens vegarbeidere skulle ha de samme lønnsforhøyelser som

statens anleggsarbeidere. Jeg så ikke at noen stemte imot den gang. Men det ser ut til at dette forslag var dødt i fødselen og jeg vil derfor be dette landsmøte om å blåse liv i det igjen og at en i den kommende periode virkelig ordner opp i dette forhold. Jeg vil at forslaget skal settes ut i praksis. Når landsmøtet har vedtatt det, så skal en også virkelig gjøre noe for å få det igjennom.

Oddbjørn Skredderhaug: Det spørsmål som her er oppe, er det mest brennende innenfor veiarbeidernes rekke. Jeg deltok i landskonferansen av veiarbeiderne i fjor den 7. november og det som ble vedtatt der og som jeg stemte for, var at det ikke skulle være noe skille mellom jernbaneanlegg og vei. Forslaget var bygd opp på samme grunnlag som for jernbanens anleggsarbeidere. La oss gå inn for det forslag og som også foregående taler var inne på.

Alb. Karlsen: Jeg må beklage at Karlstad ikke har lest beretningen her. Av det sirkulære som ble utsendt fra forbundet framgår det at forbundet stilte krav om samme lønn for veiarbeiderne som for jernbanens anleggsarbeidere. Vi framholdt ved våre representanter at det skulle søkes å få gjennomført de samme lønnsvilkår for veiarbeiderne som for jernbanearbeiderne. Veiarbeidernes krav måtte derfor utsettes til det forelå resultat for jernbanearbeiderne. Dette framgår tydelig av beretningen side 13, 14 og 15. Vi fikk megling, og midt på side 15 vil en se at forslaget ble vedtatt med 2232 mot 1126 stemmer, og på side 14 og 15 er så overenskomsten inntatt. En må ikke blande dette sammen med 1947.

Ludvik Karlstad: Jo, Albert Karlsen, jeg har nok fulgt med. Jeg synes våre forhandlere her har vært meget slappe. Etter landsmøtets vedtak så behøvde en ikke å behandle disse to beslektede grupper forskjellig. Neste gang veiarbeidernes tariff blir behandlet, går jeg ut fra at samme krav blir gjennomført for begge.

Alb. Karlsen: Som representant for de lavestlønnede grupper i forbundet kunne jeg være enig med Karlstad i at det ville være det beste og riktige om en her hadde en felles ordning. En må imidlertid være merksam på at vi må forhandle med flere institusjoner, og vi kan ikke forhandle for alle institusjoner med en gang. Vi kan heller ikke få en overenskomst for alle. Det ville selvsagt vært det ønskelige, men det lar seg ikke gjøre.

Dermed gikk en videre i beretningen for 1947. — Under punktet om Fylkenes og herredskommunenes vegarbeidsdrift

forlangte *Oddbjørn Skredderhaug* ordet og uttalte: Det er merkelig at en her skal arbeide på ringere vilkår enn ved statens veiarbeidsdrift. Vi vet at forbundet har sendt ut skrivelser til fylkene om å betale det samme som staten. Noen steder er det gjort, men selv i kommunene er det ikke likt. Det er arbeidet som skal betales. Forbundet må påse at betalingen blir ens.

Ingen flere forlangte ordet til dette punkt og en gikk videre. — Under punktet om *Pensjonssaka* uttalte *Lars Bergundhaugen*: Når jeg forlanger ordet, er det fordi det foreligger et konkret forslag fra forbundet til en pensjonsordning for statens jernbanearbeidere. Men det er ikke skjedd på den måte vi mener det skal skje. Vi mente pensjoneringen skulle skje fra jernbanebudsjettet. Det er på tide at staten nå tar seg av dette. Vi var et stykke på vei, men så kom det dessverre en kjelke i veien og skylden var Alb. Karlsens, som rykket fram med sin gruppe som han forlangte likestilling for. Derved stanset han pensjonssaken for jernbanearbeiderne. En burde ha ventet og sett at den ene gruppen fikk det gjennomført og så tatt den neste gruppe. Når det gjelder jernbanearbeiderne så kan pensjonssaken feire gullbryllup. Det er uriktig at en annen gruppe således blander seg opp i en sak.

Lars Bakken: Spørsmålet ble reist i 1946, det er så. Men siden har det også skjedd noe og ved den muntlige beretning vil en kunne komme nærmere inn på dette.

Ludvik Karlstad: På landsmøtet i 1938 ble det vedtatt å søke å få i stand pensjonsordning for veiarbeiderne. Nå er det gått 10 år siden den gang uten at det er skjedd noe. Jeg trakk mitt forslag i 1938 tilbake, og da det kom opp igjen i 1945 så støttet jernbanearbeiderne oss. Vi misunner ikke jernbanearbeiderne pensjon, men også vi har arbeidet med den sak.

Jan Brekkan: Det var til romertall II, punkt 5 i bestemmelser for veiarbeidsdriften, lønn under sykdom. Det står at «enhver arbeider som har tjenestegjort de siste 12 måneder i sammenheng ved statens vegarbeidsdrift, får lønn under legitimert sykdom som varer mer enn 12 arbeidsdager, ytes lønn i så fall i inntil 3 — og hvis sykdommen skyldes arbeidsulykke i inntil 6 måneder fra den dag Trygdekassens ytelser trer i kraft, og gis for hver arbeidsdag som vedkommende ville ha oppbåret lønn for, hvis hans sykdomsforfall ikke hadde forhindret ham fra å være i arbeid.» Men så kommer administrasjonen med sine fortolkninger, slik at en får mindre utbetalt. Videre har vi dette om den sammenhengende tjenestetid for å få disse sosiale goder. Vi ser at det hender at en sier veiarbeiderne opp

slik at de aldri får nytte godt av disse goder. Forbundet må passe på å knytte slike bestemmelser til at de ikke blir illusoriske.

Ludvik Karlstad: Vi hadde et medlem med 1700 arbeidstimer. Det tok lang tid før han endelig fikk det han tilkom. En må kunne gå mer direkte på saken, slik at en ikke har disse mange vanskeligheter. Skal det være adgang til å sabotere de goder vi har oppnådd og har krav på? Vi måtte i nevnte tilfelle henvende oss til forbundet og først da fikk vedkommende medlem sin sykelønn. Hvorfor skal vi behøve å krangle slik? Det er helt uriktig. Mer enn 1700 arbeidstimer kan en ikke få i veiarbeidsdriften i Nordland. Skal ikke det gjelde så får en sette ned timetallet.

Alb. Karlsen: Jeg trodde vi var ferdig med denne sak all den stund vi har behandlet veiarbeidernes revisjon av lønns- og arbeidsvilkårene og den stillingtagen veiarbeiderne tok til det foreliggende meglingsforslag. Når det gjelder opptjeningstiden så var hverken forbundet eller foreningene enig i den, men det var ikke mulig å få det annerledes. Vi har den samme bestemmelse for en rekke andre grupper. Når det gjelder dietten så er det riktig at den er satt til kr. 4.50 for reiser som varer over 6 timer. Vi måtte gå til Arbeidsretten hvor vi delvis tapte, delvis vant. Vi kommer tilbake til dette under 1947. Tvistene en har hatt skyldes ikke bestemmelsene i seg selv, men vrangvillighet fra avdelingsingeniører, oppsynsmann eller andre.

Collin Eriksen: Jeg representerer sjåførene. Vi får våre lønninger fastsatt av Prisdirektoratet. Vi møter i dag for første gang på forbundets landsmøte. Det ble sagt at vi var våre egne arbeidsgivere. Vi innanket saken for forbundet og det var enig i at dette for så vidt var riktig. Vi ba da om en særavtale. Det er gått 2 år siden den gang, uten at vi er kommet videre. Vi har for vår del ikke bare mistet de sosiale goder som andre har, men vi har heller ingen ansiennitet. I Troms fylke er vi oversvømmet av biler, som alle og enhver har fått kjøpe av direktoratet for fiendtlig eiendom. Vi som har drevet med denne kjøring i mange år, blir stående bakerst i køen. Fra 30. mars til 1. september har jeg arbeidet 120 timer. Vi har anmodet myndighetene og forbundet om å få en ansiennitet for vår gruppe og vi hadde ventet at vi hadde hatt en ryggrad i forbundet.

Hjalmar Andersen: Det forbauset meg at ingen av representantene gjorde opphevelse over den avtale som ble inngått mellom L.O. og N.A.F. om produksjonsutvalgene. I beretningen for 1946, side 150 og følgende sider, framgår det at det særlig

er ved gruvene en er kommet i gang med produksjonsutvalg. I alt er det 13 gruver som har fått produksjonsutvalg. Men for jernbanearbeiderne og veiarbeiderne, hvordan er det der? Jeg vil be om at vi under den muntlige beretning får nærmere rede på det. Produksjonsutvalgene er meget viktige organer og utgangspunktet for et økonomisk demokrati. Jeg har talt med flere eldre arbeidskamerater, som mener at produksjonsutvalgene passer bedre for typiske industrier enn for oss. Det er en farlig linje å slå inn på. Vi kunne kanskje oppnå en viss kompensasjon ved å få disse produksjonsutvalg. Vi kan også få et rikere organisasjonsliv ved dette.

Alb. Karlsen: Forbundets tillitsmenn vil på dette landsmøte som ved tidligere, legge fram en muntlig beretning for 1948. Når det gjelder min gruppe så skal de opplysninger bli gitt som det er spurt om under den muntlige beretningen.

Ludvik Karlstad: Forbundets ledelse har vel ikke skylden for produksjonsutvalgene, men vi selv. Foreningene rundt omkring har vist liten eller dårlig interesse. I et fylke fikk således alene 2 av foreningenes representanter til disse utvalg. Her må vi selv ta skylden. Når det gjelder slike ting som verktøy og redskaper for øvrig har vi bare der en meget viktig oppgave for produksjonsutvalgene. Er det virkelig så at det ikke finnes bevilgninger til f. eks. vedlikehold av arbeidsredskaper? Slik som vi ofte hører det? En må være merksam på at alt materiell er gammelt og sterkt nedslitt. Er det virkelig så at en har fått så lite bevilget at en ikke kan holde verktøy og redskaper i orden? Det er saker for produksjonsutvalgene.

Oddbjørn Skredderhaug: Med hensyn til produksjonsutvalgene eller bedriftsutvalg så kan disse bli meget viktige organer i samfunnsmaskineriet. Jeg sitter som formann i et bedriftsutvalg i Møre og Romsdal fylke og jeg vil påtale den interesseløshet som er til stede. Men hva skal en gjøre når en ikke får noen opplegg? Innenfor veiarbeidsdriften har en da nok av oppgaver. For det er en institusjon som ligger langt tilbake hva modernisering av driftsmidler og utbedringer i det hele angår. Men hvorfor kommer ikke medlemmene og tillitsmennene ute fra distriktet og sier ifra? Når vi i bedriftsutvalget har reist krav om besparelser, kan jeg dokumentere at det er de som stemmer imot, enda saken var reist av oss. Ingen kan vel si at en lensmann har forutsetninger for å lede veiarbeidet ute i distriktet. Vel er vi de eneste som har den ordning, men en lensmann har ikke praksis og erfaring i dette arbeid. Når det gjelder redskaper og vedlikehold av disse må vi gripe kraftig inn.

Det er med gru og forferdelse en ser all redskapen ligge omkring og rustner ned. Der har vi i produksjonsutvalget meget å gjøre. Men vi må få støtte fra avdelingene ute i distriktet, slik at når vi reiser sakene kan bevise det vi sier og legge på bordet kjennsgjerninger. Når det gjelder vedlikeholdsarbeiderne og sløseriet en ser på enkelte områder, kan jeg fortelle at en oppsynsmann fikk det beskjedne beløp av 900 kroner til hele sin rode. Hermed skulle han klare alt innen sin rode, grusing, snøbrøyting og uforutsette skader. Han fikk 400 kroner igjen til seg selv som lønning.

Strek settes.

Chr. Henriksen (til forretningsorden): Jeg vil henstille om — særlig når det gjelder de ting siste taler kom inn på — at en tar det opp under den muntlige beretning. Jeg vil foreslå strek med de inntegnede talere.

Votering: Strek ble vedtatt.

Olaf Mydland: Jeg representerer Titania gruver. Det er vanskelig hos oss å komme i noen diskusjon i produksjonsutvalget, enda vi har eksempler på hvor viktig det er at vi ser etter de som leder arbeidet.

Dermed ble beretningen for 1946 enstemmig vedtatt.

Beretningen for 1947 ble så på samme måte punktvis gjennomgått. — Under punktet om *A.S. Sydvaranger — B. Sørstad:* Jeg vil i forbindelse med dette punkt og den bedrift jeg arbeider ved, påpeke at denne sak også har interesse for andre bedrifter. Ved en lønnsforhandling vi hadde her nede ble det bl. a. lagt fram en lønnsstatistikk som ikke var riktig. Lønningsposen viser noe ganske annet enn den fortjeneste som Statistisk Sentralbyrås oversikt viser. Skal en få en rettfærdig statistikk, så må en ha en for de timelønnede og en for de som arbeider på akkord. Jeg vil henstille til forbundet å medvirke til det.

Ole Beck: Forbundet har vært oppmerksom på dette forhold i mange år. Det mangler dessverre meget på at forbundet er slikt utbyggt at vi kan få utarbeidet en ordentlig statistikk. Slik som stillingen har vært har vi derfor i stor utstrekning vært henvist til den offentlige statistikk og til den som arbeidsgiverne har lagt fram. Tallmessig sett kan vi ikke betvile den. Men vi bør utbygge vår egen lønnsstatistikk. Vi kan komme nærmere inn på dette under beretningen for 1948.

Under punktet — protokolltilførsler side 68 — uttalte *L. Aarvik:* I punkt 2 i protokolltilførselen heter det bl. a.: Skulle forholdene ved et anlegg være så egenartede, at de i landsoverenskomsten fastsatte lønns- og arbeidsvilkår ikke umiddelbart

kan anvendes — eksempelvis for lønnssetser, høyfjellstillegg osv. Vi fikk godkjent høyfjellstillegg og det skulle beregnes fra bassenget og til innslaget. Nå var det imidlertid 2 basseng. Vi beregnet da tillegget fra det nederste basseng og krevde også høyfjellstillegg for rørgata mellom de 2 bassengene. Vi har ennå ikke fått noen avgjørelse av det. Jeg vil henstille om at forbundet sørger for at vi får et greit svar om vi skal ha høyfjellstillegg.

Chr. Henriksen: Det spørsmålet bør ikke reises på landsmøtet. Bedriften har lovet å ordne den saken.

Dermed gikk en videre i beretningen. — Under jernbaneanleggene uttalte *Bernh. Reines:* Beretningen er noe kort her. Det heter: «Foruten de årlige konferanser og forhandlinger i forbindelse med innskrenkning av arbeidsstyrken (oppsigelse av sesongarbeidere om høsten) har en arbeidet med å skulle få de gamle krav om en forbedret pensjonsordning i stand.» Som en erindrer sto en foran en større oppsigelse for Nordlandsbanens vedkommende. Det ble sendt en deputasjon her ned, men en fikk ikke noe resultat. Ved nyttårstider 1947 sendte Nordlandsbanen-Nord inn det samme krav som Nordlandsbanen-Syd. Det ble sendt en ny deputasjon, og den oppnådde også at det ble stilt noen flere penger til disposisjon, men avtalebestemmelsene ble delvis satt ut av kraft. Gjennomsnittslønnen sank således med 24 øre pr. time i den periode denne ekstrabevilgning gjaldt.

Lars Bakken: Det kan villig innrømmes at beretningen her er noe tynn. Men vi har alltid i forbundet søkt å ta med de konkrete ting, uten å gå altfor langt i detaljer. Det er riktig at det høsten 1947 ble foretatt atskillige innskrenkninger ved Nordlandsbanen. Det ble sendt en deputasjon til myndighetene. En var den gang oppe i de vanskelige forhold med skogshogsten og departementet henstilte at en tok arbeid i skogen. Nå viste det seg imidlertid straks etter at det var ikke så sterkt behov for arbeidskraft til skogen, som en først hadde tenkt seg. Av de 100 mann en mente å kunne skaffe sysselsettelse i skogen, var det ikke bruk for mer enn 83 og det ble en del som ble gående ledige. Vi har ikke kunnet gjøre annet enn å henvende oss til Regjeringen. Vi hadde også i sommer oppsigelse ved Nordlandsbanen, hvor 400 mann holdt på å bli ledige. Regjeringen stilte da ikke bare 1 million til disposisjon for budsjettåret, men 5 millioner for de videre arbeider.

Karl Østrøm: Oppsigelsene ved Nordlandsbanen ble utsatt som følge av deputasjonen som ble sendt til Oslo. Vi skulle få

arbeide i skogen. De arbeidere som da ble oppsagt og senere, var folk som var langt opp i årene og var vant til industriarbeid. Det var ikke så godt for dem å gå over i skogsarbeid. Den måten dette arbeidet ble tilbudt oss var også klanderverdig. For øvrig viste det seg at det ikke var så sterkt behov etter skogsarbeidere.

Lars Næss: Det var nevnt av Reines at som følge av deputasjonen til Oslo ble det gitt ekstrabevilgning, men at en gikk ansiennitetsbestemmelsene. Det er delvis riktig. Overingeniøren holdt seg til ansienniteten. Det viste seg imidlertid at det var mangel på hus, slik at en måtte ta anleggsarbeidere som hadde mindre ansiennitet, men som hadde bolig. Skulle en ha fulgt ansienniteten ville ingen ha kommet i dette arbeid.

Oddbjørn Skredderhaug: Overføring av arbeidskraft til skogsdriften. Det hender også at veiarbeiderne får slike overføringer. Så vidt jeg har forstått har forbundet gått med på det, for å tilføre landet mer valuta. Men det er et brudd på vår avtale når vi får skriv om at de som således er på skogsarbeid skal ha fortrinnsrett ved inntagelse på veianleggene. Vi hadde folk som bare hadde 1 eller et par års ansiennitet og som gikk foran. Det mener vi er et inngrep i vår avtale. Vi er villige til å være med og ta vårt tak, men det er ikke riktig bare å sette disse grupper arbeidere inn i skogsarbeidet. La oss finne fram til den skjulte arbeidskraft og få den i skogen.

J. P. Karlsrud: En skulle trodd dette var en saga blott, etter den siste avtale med de klare ansiennitetsbestemmelser. Det må derfor være noe galt her ved administrasjonen av jernbaneanleggene. Som en ser av dagsorden har en et punkt om bevilgninger til anleggsdriften. En må ikke kunne ta en masse penger fra et anlegg og overføre til et annet.

Lars Bergundhaugen: Hvorfor berører ingen av talerne Arbeidsdirektoratet? Der har vi den avgjørende instans. Vi var i en deputasjon til Arbeidsdirektoratet, og det så og hørtes så gildt ut med arbeidsplasser og arbeidsmuligheter etter direktoratets oppfatning. En kunne f. eks. reise til Holsvassdraget ble det sagt. Ja vel, det reiste en del arbeidskamerater dit. Etter 8 dager ble de oppsagt. Er slikt arbeidsformidling? Eller arbeidsfordeling? En må få en slutt på den slags skandaler. Når vi først har en samfunnsdirigerende faktor, så får det også være orden slik at en arbeidsmann ikke skal jages landet rundt, fra arbeidsplass til arbeidsplass. Jeg synes Arbeidsdirektoratet nærmest er overflødig. Vi må få en annen orden i disse ting. Vi som har gått på loffen kjenner forholdene.

Kr. Mortensen: Vi har hatt samme forhold ved Sørlandsbanen som ved Nordlandsbanen med oppsigelser. Vi har også anmodet om tilleggsbevilgninger for å holde 500 mann i arbeid. Vi fikk en tilleggsbevilgning så vi kunne holde 390 mann. Når det gjelder andre arbeidsmuligheter så er faktum det at det ikke finnes noen plasser ledige på Sola eller andre steder, slik som det sies. Vi har heldigvis nå fått plasert våre folk, men etter meget trubbel. Vi har også hatt vanskeligheter med ansiennitetsbestemmelsene. Vi anser nemlig det hele anlegg for et og ikke avdelingsvis, slik som overingeniøren vil ha det til. Vi bør få en endring her, således at ansienniteten ikke blir avdelingsvis.

Dermed gikk en videre i beretningen. — Under rundskriv nr. 13 over gjennomsnittsførtjenesten for 3. og 4. kvartal 1947 uttalte *Chr. Henriksen:* Dyrtidstillegg og skifttillegg er ikke medtatt i disse oppgaver.

Dermed ble beretningen for 1947 enstemmig vedtatt.

Regnskaper og revisjonsrapport.

Regnskapene for forbundet ble så gjennomgått. — Regnskapene for 1945, 1946 og 1947 ble uten merknader enstemmig godkjent.

Dirigenten: Valgkomitéen har møte på forbundskontoret klokken 15.

Leif Aanerud (LO.s revisjonskontor): Kontrollkomité og revisjon har gjennomgått og underskrevet regnskapene for forbundskassen, forsikringskassen, støttefondet og Møllergt. 3. Når det gjelder *forbundskassen* vil vi gi følgende opplysninger:

For 1945 er det umulig å gi noe brukbart sammenlikningsgrunnlag for inntekter og utgifter, da perioden kun gjelder ca. 8 måneder og omkostningene ved landsmøtet er tatt til utgift på dette regnskap, slik at underskuddet pr. 31. desember 1945 var kr. 140 853.90.

Overskudd eller underskudd har i hele perioden utgjort:

	Overskudd	Underskudd
8/5-45—31/12-45		kr. 140 853.90
Året 1946	kr. 122 561.57	
Året 1947	« 167 338.77	
	kr. 289 900.34	kr. 140 853.90
	÷ « 140 853.90	
	Netto overskudd	kr. 149 046.44

Vi hitsetter en tabellarisk oversikt over inntekter og utgifter:

Inntekter	8/5—31/12-45	1946	1947
Ord. kontingent	kr. 240 437.20	kr. 704 432.92	kr. 940 772.81
Renter og utb.	« 8 347.58	« 11 239.57	« 11 640.15
Inng. erst.		« 33 377.28	
<i>Diverse inntekter:</i>			
Salg av medl.b.	« 8 074.—	« 10 190.—	« 5 884.—
Salg av materiell	« 1 710.58	« 5 896.83	« 4 626.71
Andre	« 3 849.62	« 6 905.28	« 1 685.59
<i>Refusjon</i>			
<i>fra Møllergt. 3:</i>			
Renhold		« 2 810.63	« 2 926.68
Adm.utgifter ..	« 1 500.—	« 3 000.—	« 3 000.—
	kr. 263 918.98	kr. 777 852.51	kr. 970 535.94
Underskudd	« 140 853.90		

Utgifter	8/5—31/12-45	1946	1947
Lønningsutg. ..	kr. 96 036.25	kr. 138 376.29	kr. 169 108.37
Kontorhold ..	« 7 161.34	« 23 286.09	« 31 986.25
Kontorutgifter	« 34 231.73	« 51 559.27	« 52 491.25
Faglig arbeid ..	« 26 460.93	« 127 236.18	« 132 229.92
Kontingenter ..	« 38 398.67	« 176 804.24	« 275 073.97
Møter	« 160 798.14	« 37 585.31	« 22 670.37
<i>Bevilgninger:</i>			
Kass.godtgj. ..	« 2 055.82	« 13 482.18	« 16 780.49
Bevilgn. og bidr.	« 34 517.19	« 55 173.37	« 46 618.45
<i>Ulykkestrygd:</i>			
Betalte erst. ..		« 6 097.50	« 6 435.13
<i>Yrkesopplæring:</i>			
Stipendier	« 3 200.—	« 13 000.—	« 13 120.—

Forb.emblemer, blomster og kranser m. v.	kr. 639.58	kr. 1 179.94	kr. 7 851.79
Div. utgifter ..	« 685.23	« 2 324.33	« 8 305.47
Inventar	« 588.—	« 9 186.24	« 20 525.71
	kr. 404 772.88	kr. 655 290.94	kr. 803 197.17
Overskudd		« 122 561.57	« 167 338.77
	kr. 404 772.88	kr. 777 852.51	kr. 970 535.94

Ordinær kontingent (inntekt) ble i samsvar med landsmøtets vedtak fra uke 30 i 1946 forhøyet slik:

1/1 bet. fra kr. 1.00 til kr. 1.35

1/2 bet. fra kr. 0.60 til kr. 0.75

og dette har bevirket at kontingentinntektene har gått opp. Imidlertid er avdelingenes kontingent til samorganisasjonene inkludert i den nye kontingent. Forbundets kontingent til Landsorganisasjonen (hvori inngår kontingenten til samorganisasjonene) er likeledes økt av denne grunn, slik at stigningen i ordinær kontingent ikke gir uttrykk for netto inntektsøking.

Renter og utbytter er riktig inngått.

Inngåtte erstatninger i 1946, kr. 33 377.28, er endelig oppgjør fra forsikringsselskapet Sigyn ved oppsigelse av polisen for ulykkestrygd. Imidlertid måtte forbundet overta for egen regning de uoppgjorte skader og disse er etter hvert ført til utgift i 1946 med kr. 6 097.50 og i 1947 med kr. 6 435.13.

Tilfeldige inntekter gjelder i 1946 bl. a. følgende poster:

Longyearbyen Arbeiderforening.. kr. 1 053.01

Finnmarkskontoret L.O. .... « 3 690.20

Dette er kontingent fra krigsårene som ikke kan tas med i ordinær kontingent, da satsene er annerledes.

Lønningsutgiftene er steget på grunn av gitte dyrtidstillegg til funksjonærene og ved en periodisk øking av disse samt ved at tillitsmennenes lønninger fra 1/1—47 er økt i overensstemmelse med innstillingen fra den av L.O. nedsatte komité.

Kontorhold: Til flytninger og forandringer er medgått:

I 1945	kr.	416.10
I 1946	«	5 848.59
I 1947	«	7 786.99

kr. 14 051.68

Kontingenter: Økingen av kontingenten til L.O. som var kr. 165 728.75 i 1946 og kr. 263 984.10 i 1947 er i samsvar med innbetalt kontingent til forbundet, idet det innbetales til L.O. for hvert solgte merke.

Kontingenter: diverse	1946	1947
Arbeidernes Opplysningsforbund	kr. 5 350.—	kr. 5 849.50
Vern og Velferd	« 100.—	« 100.—
Intern. Grov- og Fabrik	« 2 636.34	« 656.25
Soc. arbeid	« 154.—	« 150.—
Nord. anleggsarb.union	« 1 383.—	« 2 766.—
Skand. gjensid. komité	« 1 452.15	
Int. fed. of gen. fact.workers		« 1 318.12
Norsk samb. for de forente nasj.		« 250.—

Bevilgninger. Det er gitt følgende større bevilgninger:

	1946	1947
Norsk Folkehjelp	kr. 5 000.—	
Frihetsgaven	« 5 000.—	
Gave til Finnland	« 3 702.—	
H. Bernstsens bauta	« 2 593.65	
Gavepakker til Finnland		kr. 1 524.89
Til prislovkampanjen		« 1 200.—
Valgkampen		« 10 000.—
Julebidrag	« 33 690.—	« 24 620.—

Tilfeldige utgifter har i 1947 bl. a. vært:

Utgifter til engelsk delegasjon	kr. 4 783.62
Utgifter til svenske representanter	« 1 389.10

Revisjonen har pr. 31/12—1947 utarbeidet nedenstående statistikk over kontingentinnbetaling i forbundet:

Medlemstall pr. 31/12—46 var 29 655 medl.

Medlemstall pr. 31/12—47 var 27 693 —

57 348 medl. : 2 = 28 674 medl.

28 674 medlemmer i 52 uker gir — under forutsetning av at samtlige betaler sin kontingent — 1 491 048 merker = 100 pst. innbetaling.

Betalte A-merker	780 301 merker	=	52.3 %	av full innbet.
Betalte B-merker	82 474 —	=	5.5 %	—«—
Oppgj. F-merker	392 995 —	=	26.3 %	—«—

Tilsammen rapporterte merker	84.1 %
Restanser	15.9 %
	<hr/> 100 % <hr/>

Avdelingenes innbetalinger.

Når det gjelder forbund med så mange avdelinger som Norsk Arbeidsmandsforbund (ca. 500 avdelinger) må nødvendigvis den effektive kontroll med avdelingene bli vanskelig å få gjennomført fullt ut. Kassakontoret har etter vår oppfatning gjort et utmerket arbeid, men det ville være av overordentlig stor betydning om forbundet dessuten kunne avse arbeidskraft som kunne avlegge besøk hos de avdelinger som etter kartotekets oppgaver har vanskelig for å få orden i sin kontingentinnbetaling og regnskapsførsel. Det kunne tenkes at forbundet på de steder hvor Landsorganisasjonens revisjonskontor har tilsynsrevisorer at disse kunne nyttes. Det beste ville være om forbundet, f. eks. ved at en reisesekretær — eventuelt i forbindelse med annet forbundsarbeid — kunne ta seg av de avdelinger som enten ligger etter med sine oppgjør til forbundet eller på annen måte har vanskeligheter med regnskapsførselen. Forutsetningen må være den at reisesekretæren er en kompetent regnskapsmann for så vidt angår avdelingenes regnskapsførsel.

Når det gjelder Forsikringskassen og Støttefondet vises til de trykte regnskaper som gir alle nødvendige opplysninger om driften i regnskapsårene og status ved slutten av årene 1945, 1946 og 1947.

Hva angår Støttefondets formue på kr. 175 708.40 pr. 31. desember 1947 bør denne etter vår mening overføres til Forsikringskassen, da denne kasses formue pr. 31/12—1947 utregnet pr. medlem kun utgjør ca. kr. 25.—.

Møllergaten 3.

Forsikringskassen har på sin obligasjon på kr. 462 000.— fått godskrevet seg 4 pst. av kr. 272 000.— og 3.6 pst. av kr. 190 000.—. Dessuten har gården innbetalt til forbundet refusjon for renhold og administrasjon. Gårdens løsgjeld til forbundet er pr. 31/12—1947 kr. 18 366.02, da gårdens drift går med tap.

Maskinelt bokholderi.

Forbundets representantskap har vedtatt å innføre maskinelt bokholderi. Tidspunktet for når dette skal gjennomføres er avhengig av om og når det blir gitt valuta til å kjøpe maskiner. To av de øvrige større forbund innen L.O. vil likeledes gå over til maskinelt bokholderi, så snart maskinen kan skaffes.

Som en overgangsordning vil forbundet fra 1/1—49 gå til å innføre *gjennomskriftsbokholderi*, hvis maskinen ikke kan skaffes til denne tid. Det er vesentlige fordeler også ved dette system, bl. a. vil avdelingene ved hvert årsskifte bli tilsendt kontokurant som viser avdelingens mellomregnskap med forbundet og på denne måte blir det etablert gjensidig kontroll. Dessuten vil det forenkles bokholderiet i forbundet og statistikk over innbetalte merker, bøker og materiell kan tas fra avdelingsjournalen direkte.

Regnskapene er etter vår mening tilstrekkelig spesifisert, gir et riktig uttrykk for forbundets virksomhet i de forløpne år og for forbundets stilling ved årsskiftet.

Regnskapene innstilles til godkjenning.

Oslo, 31. august 1948.

O. Kvernebo. Alfred M. Nilsen.
Kontrollkomité.

Torjus Graver. Leif Aanerud.
L.O.'s revisjon.

Revisjonens og kontrollkomitéens innberetning ble tatt til etterretning.

Møtet hevet.

Ettermiddagsmøtet mandag den 13. september.

Dirigenter: *Kristian Tangen — Bjarne Larsen.*

Møtet ble åpnet med unison sang: Frihetens forpost.

Protokollen fra formiddagsmøtet ble referert og godkjent uten merknader.

Ole Beck: Jeg har en meddelelse å gi representantene for gruveindustrien og jeg vil anmode disse om å bli igjen i lokalet når vi slutter i kveld.

Muntlig heretning.

Johs. M. P. Ødegaard: Når en behandlet beretningene særlig for årene 1946 og 1947, så er det meget som kommer igjen under den muntlige beretning for 1948. Vi hadde først tenkt å gi en mere summarisk oversikt, men etter diskusjonen i dag, så er det nødvendig å ta det gruppevis. Jeg vil da minne om at L.O. på et tidlig tidspunkt i november 1947 innkalte representantskapet, den høyeste myndighet mellom kongressene og her ble det av sekretariatet framlagt et forslag som skulle være grunnlaget for fagorganisasjonens tariffpolitikk i 1948. Det gikk i all korthet ut på at en av omsyn til den alvorlige økonomiske situasjon i landet ikke skulle gå inn for en generell forhøyelse av pengelønningene, at ingen tariffoppsigelse, intet lønnskrav måtte reises uten sekretariatets godkjenning på forhånd var innhentet. Alene der hvor det var urimelig lav lønn eller andre særegne forhold skulle sekretariatet kunne godkjenne tariffoppsigelse. Denne linje fikk praktisk talt enstemmig godkjenning. For vårt forbund viste det seg da at det var visse grupper som en måtte gå til oppsigelse for av tariffen. Arbeiderne ved statens, fylkenes og herredenes veivesen lå lengst nede. Det kunne ha vært fristende å gi en historisk oversikt nettopp over dette forhold, men det er så vidt velkjent at en behøver ikke å oppta tiden med det og det er heller ikke noe nytt en kan komme med. Videre gjaldt det statens havnevesen, om en dog der sto i en noe bedre stilling, men også der var forutsetningene til stede for å kunne gå til tariffoppsigelse. Vi hadde også en annen gruppe, ved statsinstitusjonene i Oslo, forskjellige arbeidere, som ikke spiller større rolle lenger, idet de er gått inn i Statstjenestemannslaget fra april i år. Videre har vi gruveindustrien, hvor det vesentlig er akkordsystem og hvor det går an å oppnå en noenlunde skikkelig lønn. Men vi har lave minstelønnssetninger, og hvor forholdene lå slik til rette at en

kunne gjøre noe. En hadde også en del andre grupper. Dette ble så lagt fram for sekretariatet til avgjørelse. Dette fant at forutsetningene var til stede og en fikk godkjenning herfor og tariffene ble oppsagt. Langvarige forhandlinger ble ført her i byen, både med staten og de vi hadde med Arbeidsgiverforbundet. En kom fram til avtalen av 15. april, som i korthet gikk ut på at de arbeidere som hørte inn under statsinstitusjonene og hadde under kr. 2.60 pr. time i Oslo og kr. 2.50 utenfor Oslo skulle ha et tillegg slik at de kom opp til det som en hevdet skulle være «taket», nemlig kr. 2.60 og kr. 2.50.

Alb. Karlsen: Før jeg går over til en redegjørelse for de grupper vi har stelt med, så vil vel representantene ha et bilde av medlemsbevegelsen. Pr. 30. juni 1948 var det ved veiarbeidsdriften, som omfatter staten, fylkene og herredskommunene 303 avdelinger med 10 274 medlemmer, gruveindustrien 58 avdelinger med 4858 medlemmer, jernbaneanleggene 50 avd. med 2680 medlemmer, kraftanleggene 36 avd. med 3357 medlemmer, statens havnevesen 8 foreninger med 308 medlemmer, fyr- og merkevesenet 2 avd. med 254 medlemmer. Videre har vi forskjellige grupper med 28 avdelinger og 1698 medlemmer, vask- og rengjøringsgruppen 10 avd. med 1358 medlemmer. I alt hadde vi 493 avdelinger med 24 787 medlemmer. Det er de som så noenlunde er å jour med kontingenten. Ved veiarbeidsdriften kan også organisasjonsprosenten sies å være bra, idet arbeiderantallet er gått ned. I alt har vi 11 050 arbeidere beskjeftiget med veianlegg. Før krigen var det bortimot 30 000, så en forstår det er gått sterkt nedover. Dårligst organisert står statens havnevesen. Av 700 arbeidere har vi bare 300 organisert. Ved fyr- og merkevesenet er heller ikke organisasjonsprosenten bra. De spesielle arbeidsforhold her vanskeliggjør i noen grad organisasjonsarbeidet, men det må kunne gjøres mer fra denne gruppe. Et annet forhold er at som følge av at arbeiderantallet er gått ned, er medlemstallet også gått ned med 3000. Disse medlemmer er ikke gått tapt for fagorganisasjonen, men for Arbeidsmannsforbundet. Jeg vil så gi en oversikt over det tariffmessige virke.

Etter de av Arbeidernes faglige Landsorganisasjon vedtatte retningslinjer for tariffkrav og revisjon av lønns- og arbeidsvilkår for de til Landsorganisasjonen tilsluttede forbund og foreninger, har Norsk Arbeidsmandsforbund for sine medlemmer i samråd med Landsorganisasjonen søkt bedret lønnsvilkårene for:

1. Arbeidere ved statens, fylkenes og herredskommunenes veiarbeidsdrift.
2. Arbeidergrupper ved statens havne- og moloanlegg, mudderapparater, fartøyer og vedlikeholdsstasjoner.
3. Grupper av arbeidere ved statsinstitusjoner i Oslo og omegn — som vaktmenn, fyrbøtere, arsenal- og lagerarbeidere, røktere og hagearbeidere m. v.
4. Arbeidere ved gruveindustrien på timelønn og minstelønnsgrupper.
5. Andre lavtlønnede arbeidergrupper i forskjellige yrker.

Grunnlaget for tariff- og lønnsrevisjonen i Norge 1948 er den av Landsorganisasjonens representantskap i november 1947 opptrukne linje som forutsetter at den faglige organisasjon under hensyntagen til den enhetlige arbeiderbevegelses stilling og under hensyntagen til landets økonomiske ressurser etter krigen og ønsket om å bevare den kjøpekraftpolitikk som det alminnelige lønnsnivå ga grunnlag til samt ønsket om å unngå inflasjon og ny prisstigning, skulle det ved tariffrevisjonen året 1948 føres en forsiktig kravpolitikk.

Kravpolitikken skulle kontrolleres av Arbeidernes faglige Landsorganisasjon ved at intet lønnskrav — eller krav om oppsigelse av tidligere inngåtte overenskomster — kunne iverksettes uten innhentet godkjenning av Landsorganisasjonens sekretariat.

For Norsk Arbeidsmandsforbund ble det med Landsorganisasjonens godkjenning fremmet lønnskrav og oppsigelse av de overenskomster som er nevnt foran for gruppene 1—5.

Veiarbeidernes arbeidsforhold og lønnsvilkår.

På grunn av reduksjon av bevilgningene til veianlegg i de to siste år for derved å skaffe ledig arbeidskraft til gjenoppbyggingsarbeidet i de krigsherjede strøk og arbeidskraft til skogsdrift og eksportindustrien, er arbeiderantallet ved veiarbeidsdriften redusert betraktelig det siste år.

Ved normal arbeidsdrift ved veiarbeidsdriften i Norge skulle arbeidsstyrken være ca. 8500 mann ved de forskjellige veianleggsarbeider og ca. 8000 mann ved veivedlikeholdsarbeider — tilsammen ca. 16 500 mann.

Ved veiarbeidsdriften (anlegg og vedlikehold) i budsjettåret 1948/49 forutsettes beskjeftiget ca. 11 000 mann.

For bedømmelse av nedgangen i arbeiderantallet ved vei-

arbeidsdriften i 1948 i forhold til arbeiderantallet før krigen i 1939 kan meddeles at arbeiderantallet før krigen i 1939 var omkring 30 000 mann.

Av de 30 000 mann før krigen var det mange som ikke hadde fast beskjeftigelse ved veivesenet, men bare var inntatt for en bestemt arbeidsperiode.

For bedømmelse av arbeidsforholdene ved veiarbeidsdriften før krigen og i 1948 kan meddeles at det i budsjettåret 1939/40 til statens vei- og bruianlegg ble bevilget ca. 93 millioner kroner og for dette beløp ble utført ca. 37 500 000 timeverk.

For inneværende budsjettperiode er det bevilget for samme arbeidergrupper ved veivesenets anlegg ca. 45 550 000 kroner som forutsetter å gi lønn for ca. 8 millioner timeverk til en timefortjeneste på ca. kr. 2.50.

Lønnsrevisjonen for veiarbeiderne i 1948.

På grunnlag av de beslutninger som representanter for veiarbeiderne i de respektive 18 fylker tok på Veiarbeiderkonferansen i Oslo i dagene 9.—11. november 1947 fremmet forbundet med Landsorganisasjonens godkjenning ved oppsigelsen av overenskomsten av 17. august 1946 krav om å få gjennomført en lønnsøking fra 1. mai 1948 på 24 øre pr. time for samtlige arbeidergrupper samt gjennomføring av en del andre endringer av rent økonomiske bestemmelser i overenskomsten.

Under forhandling med Veidirektoratets og statens representanter oppnåddes ikke enighet mellom de av arbeiderne og forbundet valgte forhandlere på den ene side og statens forhandlere på den annen side, hvorfor lønnstvisten ble forelagt Riksmeglingsmannen som opptok meglingsforhandling i saken og framsatte meglingsforslag.

Meglingsmannen framsatte forslag til løsning av lønnstvisten den 29. april 1948, som forutsetter en lønnsøking av 15 øre pr. time. Forslaget ble forelagt samtlige foreninger ved veiarbeidsdriften til godkjenning.

Ved avstemningsfristens utløp viste det seg at Riksmeglingsmannens forslag var forkastet med forholdsvis stort flertall av de som deltok i avstemningen. Av veiarbeiderne deltok bare 33 pst. i avstemningen.

Lønnstvisten ble, etterat meglingsforslaget var forkastet, av Sosialdepartementet oversendt til den av staten (Regjeringen) oppnevnte Lønnsnemnd, som avsa kjennelse den 25. juni. Kjen-

nelsen gikk ut på at Riksmeglingsmannens forslag av 29. april 1948 skal gjøres gjeldende som overenskomst fra 1. mai 1948.

Etter Riksmeglingsmannens forslag og senere Lønnsnemndas kjennelse vil lønnssetningene for arbeiderne ved veiarbeidsdriften bli:

1. Timelønn for alminnelig dagarbeid	kr.	1.40
2. Forskudd i akkord pr. time	«	1.15
3. Timelønn for veivoktere	«	1.47
4. Timelønn for formenn og spesialarbeidere	«	1.53
5. Timelønn for sjåførere, maskinførere og høvelkjørere	«	1.62
6. Månedslønn for veivoktere, ansatt på års- eller månedslønn, minst	«	294.00
7. Leiet bil med sjåfør.		
8. Leiet hest med mann.		
Etter gjeldende bestemmelser fastsettes disse satser av Prisdirektoratet.		
9. Timelønn for verkstedarbeidere:		
a. Arbeidere, fylt 19 år	«	1.40
b. « med 1 års praksis	«	1.52
c. « « 2 « «	«	1.62
d. « « 3 « «	«	1.72
e. Formenn — kr. 1.77 + formannstillegg kr. 0.10	«	1.87
10. Dyrtidstillegg.		

I tillegg til foran nevnte lønnssetninger og akkordfortjeneste som framkommer på grunnlag herav, utbetales de til enhver tid gjeldende dyrtidstillegg som er fastsatt for arbeidere ved bedrifter tilsluttet Norsk Arbeidsgiverforening, for tiden 73 øre pr. time, og med de reguleringer som senere blir gjennomført.

Lønnsøkingen for veiarbeiderne representerer ca. kr. 2 450 000.— pr. år.

Da arbeiderne ved veiarbeidsdriften ved tariffrevisjonen i 1948 hadde regnet med at de skulle få fastsatt en lønn som under samme forhold tilsvarende de lønnsvilkår arbeidere ved Statens jernbaneanlegg har, kan det for bedømmelse av saken være av interesse her å gi melding om hva lønningene ved jernbaneanleggene var i samme tidsrom som det ble forhandlet, meglet og endelig fastsatt lønn for de offentlige veiarbeidere.

Lønnsvilkårene for jernbaneanleggene var:

Gjennomsnitt i akkord ..	kr. 2.70 + 0.73 =	kr. 3.43 pr. time
« for alm. dagarb.	« 1.92 + 0.73 =	« 2.65 —
« for håndverkere	« 2.49 + 0.73 =	« 3.22 —

De tarifferte lønnsseter for jernbane- og kraftverksarbeidere er henholdsvis kr. 1.50 og kr. 1.70 + kr. 0.73 i dyrtidstillegg.

Lønnsrevisjon for Statens Havnevesens moloanlegg, verksteder og båter m. v.

Ved Statens Havnevesen ble det i året 1948 beskjeftiget ca. 750 mann.

Etter krigens slutt i 1945 har arbeiderne etter forhandlinger mellom forbundet og Statens Havnevesen til 1948 fått sine lønninger øket med ca. 71.8 pst.

Havnearbeiderne med tilslutning av forbundet og Landsorganisasjonen besluttet at de våren 1948 skulle søke gjennomført en lønnsøking på 22 øre pr. time for samtlige arbeidergrupper, så de derved skulle komme på samme lønnsnivå som forbundet har gjennomført for Fyr- og Merkevesenets anleggsarbeidere.

Krav ble fremmet i samsvar med et av forbundet utarbeidet forslag og forhandling ble opptatt mellom representanter for partene den 18. februar.

Under partsforhandlingene oppnåddes enighet om en rekke endringer i den tidligere overenskomst av 1946 og derunder også bestemmelser om full lønn under sykdom samt lønn og diét under reisetid m. v.

Men for så vidt angår arbeidernes og forbundets krav om endringer i de tidligere fastsatte lønnsseter oppnåddes ikke enighet under forhandling og megling.

Lønnstvistene ble forelagt og avgjort av Lønnsnemnda som ved kjennelse av 25. juni avsa kjennelse om at samtlige lønnsseter fra 1. februar 1948 økes med 18 øre pr. time for time-lønnede og tilsvarende for samtlige månedslønnede.

Månedslønnen framkommer ved å multiplisere timelønnen for vedkommende gruppe med 204 timer pr. måned.

Fra 1. februar 1948 er grunnlønnssatsene for arbeidere ved Statens Havnevesen fra kr. 1.46 for de lavestlønnede til kr. 1.78 for de andre arbeidere + kr. 0.73 i dyrtidstillegg.

For så vidt angår reallønn for de enkelte månedslønnede arbeidere er den noe høyere og det vises til tidligere trykt overenskomst om gruppefordeling og lønn for de enkelte ved Statens Havnevesen.

Lønnsrevisjon for arbeidere ved statsinstitusjoner i Oslo og omegn i 1948.

Arbeidere ved statsinstitusjoner i Oslo og omegn består av tarifflønnede mannlige og kvinnelige arbeidere (ikke tjenestemenn som lønnes etter et av Staten, Stortinget vedtatt lønnsregulativ) fikk sine lønns- og arbeidsvilkår fastsatt i 1946 etter overenskomst mellom Statens Personaldirektorat og Norsk Arbeidsmandsforbund.

Overenskomsten omfatter rengjøringskvinner, fyrbøtere, håndverkere og fagarbeidere, sjåførere og tilfeldige vaktmestre og gårdsarbeidere samt dyrepassere ved Veterinærhøgskolen og en rekke andre institutter, i alt ca. 50 forskjellige arbeidsplasser.

Overenskomsten av 1946 er senere gjort gjeldende for en rekke tilsvarende arbeidere ved Statens institusjoner for øvrig ut over landet, i byer og industristrøk.

Etter beslutningen på forbundets representantskapsmøte den 12. januar 1948 ble overenskomsten for statsinstitusjoner som nevnt foran sagt opp og ved senere forhandling mellom forbundet og Norsk Tjenestemannslag på den ene side og Statens Personaldirektorat på den annen side er overenskomsten revidert med en øking av lønnssetene for mannlige arbeidere på ca. 14 øre pr. time og en del forbedringer i overenskomstens øvrige bestemmelser.

Forbundets avdeling nr. 367, Oslo og Omegn Statsarbeiderforening, som representerer ca. 1 100 arbeidere som overenskomsten omfatter, er pr. 1. april 1948 overført til Norsk Tjenestemannslag, men Norsk Arbeidsmandsforbund blir fremdeles part i overenskomstforholdet for de grupper arbeidere ved statsinstitusjoner utenom Oslo som kommer inn under den samme overenskomst.

Lønnsendringer og tariffrevisjoner for grupper av arbeidere ved herredskommunenes veiarbeidsdrift, pukkverk, sandtak, vannverk og kloakkanlegg m. v.

I samsvar med den linje som ble trukket opp i overenskomst av 5. april 1948 mellom Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og Norsk Arbeidsgiverforening om at timelønnssatser under kr. 2.60 for Oslo og kr. 2.50 for landet for øvrig kunne gis et tillegg av 10 øre pr. time, har forbundet i 1948 i de tilfelle lønnssetene

var lavere søkt å revidere lønnsattsene i de spesialoverenskomster forbundet har med de enkelte arbeidsgivere.

Det vil here føre for vidt å innta en særlig omtale av de enkelte separatoverenskomster forbundet har revidert i 1948, hvorfor en nærmere påvisning av de spesielle tariffrevisjoner i 1948 først kan gis i forbundets alminnelige beretning for dette år under den i beretningen inntatte tabellariske oversikt.

Som avslutning på de orienterende opplysninger om forbundets lønns- og overenskomstmessige virke i 1948 kan det på grunnlag av det som foreligger for denne del av beretningsåret fastslåes at Norsk Arbeidsmandsforbund i året 1948 som representant for en del lavtlønnede arbeidergrupper har hatt et sterkt arbeidspress for i den utstrekning det har vært mulig i samråd med Landsorganisasjonen og den av arbeiderklassen innsatte regjering få fram det resultat om lønns- og arbeidsvilkår som nå foreligger for forbundets medlemmer.

Når det gjelder produksjonsutvalgene eller driftsutvalgene, så skal vi senere komme tilbake til det, når det lønnsmessige er behandlet.

Dirigenten meddelte at representanten for avdeling 255, Peder Flødenes, var kommet til stede og hadde inntatt sin plass.

Landets økonomiske stilling.

Johs. M. P. Ødegaard: Vi har diskutert i administrasjonen hvorvidt det ikke ville være riktig å få en oversikt over landets økonomiske stilling og vi har anmodet finansministeren, statsråd Meisdalshagen om å gi oss denne. Jeg går ut fra at landsmøtet er enig heri.

Statsråd Meisdalshagen: Kamerater! Når en skal bedømme den økonomiske politikken etter krigen og hvordan vi har det i dag, så vil det være naturlig som utgangspunkt å ta landets stilling i 1945 og de forhold vi den gang hadde. Det var slik under denne krigen at en tæret på opplagte ressurser. Vi kjenner hver enkelt av oss til hvordan det er med oss når det gjelder klær, bruksgjenstander etc. Vi tæret på det vi hadde bygd opp under fredelige sysler. En ting skal en være merksam på, at vårt land ville ikke vært rikere eller fattigere om vi hadde brent opp alle penger og satt en strek over alle verdipapirer. Det som er våre verdier er skogen, handelsflåten, fiskeriene etc. Tyskerne hevet noe slikt som 11.3 milliarder kroner i Norges Bank og det var med disse penger de betalte alle sine rekvisisjoner og det arbeid de igangsatte. Vår nasjonalinntekt

ble redusert med $\frac{1}{3}$ i krigsårene. Det var et dårlig bo vi overtok. Det var med samfunnet som den enkelte borger som hadde mistet alt sitt eller det meste av det han tidligere hadde. Vi kan ta eksemplet med en enkelt mann som eide et hus og fikk det brent opp. Slik var det også med samfunnet. Den eneste måten å få verdiene fram igjen på er å få produksjonen opp. Til å begynne med hadde vi riktignok noe å heve utenlands, men det holder nå på å ebbe ut. Det er med samfunnet som den enkelte: Hvis han bruker opp alt det han tjener ved sitt arbeid, så har han heller ikke noe å se framtiden i møte med. Hvis en bare hadde sett på den øyeblikkelige fordel å få en høy levestandard, så kunne det ha vært gjort. Men hva det gjaldt om var å sikre seg for tiden framover og ikke bare for en kort tid. En kan ikke få alt samtidig, hvis en virkelig effektivt skal heve levestandarden. Vi må løse det over lengre sikt. Da vi skulle ta fatt igjen i 1945 måtte en legge an på en så stor produksjon som mulig. Okkupasjonsmakten hadde klart å legge det hele slik an at det mest mulig tjente deres interesser. Da fredsstiasjonen inntrådte måtte det legges helt om. Det var så meget som var kommet i ulage. Prisene hadde steget fra 100 til 158 i 1945. Skulle en få ro på arbeidsplassene var det nødvendig å få lønnsrevisjoner, og det var nødvendig med justeringer på flere områder. Det gjaldt om å skape en arbeidsinnsats i det norske folk, så høy som mulig. En måtte få en stabiliseringslinje og knytte lønningene til den. Det var i høyeste grad usikkert hvordan utviklingen ville arte seg her i landet og det var frykt for inflasjon. Ikke minst av hensyn til lønnsarbeiderne måtte en finne et grunnlag, så det ikke om det ble utglidning, skulle ramme dem. Stabiliseringslinjen var også nødvendig av hensyn til eksporten. Stabiliseringen har skapt en bedre utjevning mellom de mindre og større familier, også når det gjelder det lønnsmessige. Jeg tror det i 1945 ville vært umulig å finne et grunnlag som var bedre enn det stabiliseringspolitikken førte til. Til subsidier er medgått veldig beløp, siste budsjettår ca. 700 millioner kroner. Det er subsidier til de allerviktigste forbruksvarer eller til produksjon av disse. Trekker vi sammenlikning med andre land fra 1945 og til nå, så er det Norge som har den minste stigning i leveomkostningene. Dernest kommer England, Kanada, Sverige og Sveits. Fra 1938 til 1948 er prisene på jordbruksvarer gjennomsnittlig steget med 145 prosent. Jeg hører ikke til dem som mener at dette er så galt, men når en ser hvordan en enkelt gruppe opptrer under de nåværende forhold, så må en beklage det. Ingen

regjering eller noe stortingsflertall har reist jordbruket slik som det er gjort i denne tid. Men en så hvordan de truet hele samfunnet og stod i ferd med å skade landet for lange tider framover. Det er heldigvis tatt tilbake og vi får bare håpe at de ikke kommer igjen om de ikke skulle få det akkurat slik som de kunne ønske seg det. Lønningene er fra 1938 og til i dag steget med gjennomsnittlig 76 prosent for mannlige og 92 prosent for kvinnelige arbeidere. Det finnes grupper som ikke har fått så meget, men det finnes også grupper som har fått mer. Vi ser således at skog- og landarbeiderne har fått mer enn noensinne tidligere. Leveomkostningene er steget med noe slikt som 60 prosent. Lønnsmessig skulle en således ha fått det tillegg som prisstigningen tilsier. Men selvsagt er det mange arbeidere som ikke har fått det de burde ha. Pengevanskelighetene i dag er slik at en faktisk balanserer på knivseggen. Vi stod oppe i det forhold i fjor den 15. juni å komme over den røde strek. Det var nødvendig å få en områdingperiode så en kunne forhandle. Det er sikkert få arbeidere i dette land som vil vekk fra stabiliseringslinjen og isteden komme inn i inflasjonens strøm, som i første rekke vil ramme den arbeidende befolkning hårdest. En av de ting som har gjort stabiliseringslinjen vanskelig er valutaforholdene. Til å begynne med hadde vi en del valuta og regjeringen hadde kjøpt inn atskillige varepartier av forskjellig slag. Denne valutabeholdning er snart oppbrukt og vi står foran nye vanskeligheter. Vi fikk så Marshall-planen. Det er vel de som er imot den her. Men har en sett noen andre alternativer? Det er vel mulig at vi i innværende år får noe slikt som 400 millioner kroner og det avgjørende er at det ikke øker pengepresset. Hva det gjelder om er å komme fram til mer samstemmighet i penger og vareflom. Det er derfor uriktig å øke pengepresset, men å avsette disse penger på tyskernes regning i Norges Bank eller la de bli stående som en egen post. En kan også gå en annen vei og søke å få overskudd eller balanse i statsbudsjettet. Budsjettet som avsluttes i år regnet med et underskudd, men det blir balanse. For innværende år tror jeg heller ikke at det vil bli underskudd. Staten må legge en linje slik at en kan møte en depresjonsperiode. Jeg tror ikke det er riktig at staten binder så mange penger til subsidier. I den første tid måtte en ganske naturlig regne med oppgang i prisene, men at det senere ville gå nedover ute i verden. Det viste seg imidlertid at prisene gikk oppover. Først siste vår var det en nedgang i prisene på verdensmarkedet og det kan være at vi således kan spare 50

millioner kroner på den prisnedgang. Det er sikkert mange i denne forsamling som har interesse av den skattepolitikk som har vært ført. Lønnsinntakene har alltid fått føle skattene. Selv om skattene er store, så er det dog gjort en del for å lette byrdene for de større familier. En har mer familievennlige tabeller. Men jeg skal villig innrømme at vi må gå videre for å lette byrdene for de mindre inntekter. Skatt på årets inntekt er under arbeid av en komité og vi er lovet innstilling derfra på denne side av året, slik at stortinget kan behandle det neste år. Videre spørsmål om lovregler for fondsavsetning, lov mot skattesnytere. Etter krigen har vi gjennomført visse lettelsers der hvor kona arbeider utenfor hjemmet. Regjeringen må også ta opp spørsmålet om større skattefritt fradrag for de mindre inntekter. Men det koster. Spørsmålet er om en kan få utgiftene ned eller om det er andre måter å få inntektene opp på. Det vil i nærmeste framtid bli framlagt en 10-årsplan for bygging av skoler i landet og som vil andra til 1 milliard kroner. Vi har videre planene om investeringer i fiskeriene, i skogbruket, i industrien, i samferdselen (vei- og jernbanebygging) og vi har kraftanlegg. Vi har mange investeringskrav. Det har vært kritisert at bevilgningene til vei- og jernbaneanleggene er for små, særlig har dette vært fremholdt fra borgerlig hold. En kan spørre: Hvor var disse imellomkrigsårene? Da tusener gikk arbeidsløse og en hadde verdiene som skulle til for å fullføre disse ting? Jeg tror det er riktig at en nå må resignere noe, men jeg er enig med statsråd Evensen i det han sa her i går. Vi går etter denne krig den motsatte vei fra den en fulgte etter forrige verdenskrig. Dengang holdt en kronen og rentene oppe. Nå har vi et lavt rentenivå. Videre har vi lagt an på å få produksjonen opp. Det er nemlig produksjonen som må bære det hele. Det er derfor om næringslivet kampen står. Det er to retninger som kjemper om makten, den sosialistiske og den liberalistiske. Samfunnet må ha rett til en viss kontroll av næringslivet. Det kan også være spørsmål om å se på eiendomsforholdet på en annen måte enn tidligere. Vi har begrenset utbyttet og vi har høve til å ta eiendommer som blir dårlig nyttet eller skjøttet. Arbeidsrett og arbeidspålikt må ikke bare være munnsvær. Det blir det, hvis eiendomsforholdet skal fortsette som hittil. Det er nødvendig å ha et intimt samarbeid med de faglige organisasjoner og vi har i denne periode hatt det med L.O. Ansvarsfølelsen innen fagorganisasjonen er av avgjørende betydning. I fellesskap skal vi imidlertid klare å komme gjennom disse vanskelige tider. Vi må også samarbeide med andre faglige

sammenslutninger. Jeg har kanskje tegnet bildet noe mørkt, men det er ikke riktig å forholde landets borgere stillingen slik som den virkelig er. Men vi skal nok klare det, sely om vanskelighetene er store. (Kraftig bifall.)

Johs. M. P. Ødegaard: Jeg vil på landsmøtets vegne takke finansministeren for den utmerkede orientering. Jeg vil henstille til representantene at en har seg dette for øye når en nå og senere kommer fram til saker, som har tilknytning til det finansministeren har vært inne på.

Formannen foreslo følgende: De representanter som har oppdrag som forhindrer vedkommende fra å møte fram på landsmøtet til den tid som er fastsatt i forretningsordenen eller må forlate landsmøtet utenom pausene, må melde fra til dirigentene.

Forslaget ble tatt til etterretning.

Dirigenten meddelte at representanten Johan Gulliksrud fra avdeling 227 var kommet til stede.

Fortsatt behandling av Karlsens muntlige beretning.

Oddbjørn Skredderhaug: Jeg vil som representant for veiarbeiderne i mitt distrikt gi uttrykk for min skuffelse med det oppgjør vi fikk. Jeg var med å satte opp forslag til krav for veiarbeiderne. Nå, forslag er en ting. Det er ikke alltid sikkert at en oppnår det en krever. Riksmeglingsmannens forslag ble forkastet og en kritiserer i den forbindelse avstemningen ute i avdelingene. Våre tillitsmenn skal imidlertid være merksam på stillingen utover. Vi står nokså splittet utover. Vi skal stå til tjeneste for jordbruket, skogbruket og ellers. Det er ikke da alltid så lett å få folkene fram. Vi fikk Lønnsnemndas kjennelse, med andre ord: en voldgiftsdom. Vi hadde der med en representant fra LO. — Paul Engstad — som var med på denne avgjørelse. Det er grunn til å betvile at arbeidernes representant i Lønnsnemnda har tatt alle forhold i betraktning. Det er sagt at vi har fått 100 prosent lønnskompensasjon. Det er grunn til å betvile det. Men selv om det skulle være så, så står vi likevel lavt, fordi vi lå lavere enn alle andre arbeidere før krigen. Videre er det framholdt at hvis en skulle gå til større forhøyelse for veiarbeiderne, så vil andre grupper også komme. Det vil igjen kunne bringe oss inn i inflasjonens strøm. Ja, men da har vi den inflasjon allerede.

Daniel Martinsen: Vi har hørt den muntlige beretning. Det

vedtak som ble fattet av veiarbeidernes konferanse, har forbundet fulgt og søkt fremmet. Det er ikke forbundets skyld at en ikke er kommet lengre. Men vi har rett til å si at det går for smått med jamstillingen. Tariffen av 1948 burde ha vært hevet til det som var gjennomsnittsførtjenesten i 1946. Det vil ha betydning 7 øre mer.

Collin Eriksen: Jeg fikk ikke noe svar på det jeg spurte om, nemlig ansienniteten for vårt vedkommende. Men det er vel fordi at han ikke rår med oss. Men hva har vi da i forbundet å gjøre? Kanskje vi hører hjemme i Lastebileierforbundet? Jeg er ikke enig i det. Vi hører med i et arbeiderforbund. Men etter det negative resultat her, så vil sikkert medlemmene når jeg kommer hjem ta stillingen under overveielse. Det må ikke være slik at de som er kommet til under krigen eller etter, skal gå foran oss som har mange års ansiennitet i dette arbeid.

Ludvik Karlstad: Lønnsnemndas avgjørelse utgjør kr. 2.13. Vi arbeidet jo gratis tidligere. Vi veiarbeidere har for liten lønn. Vi må ikke lenger være de underbetalte i samfunnet. Vi må ha en smule rett i samfunnet vi også. Vi skal ikke bære all byrde. Ved neste landsmøte vil vi ha likestilling. Ta først jernbanearbeiderne og gi de tillegg og så får vi det samme tillegg. Da får også veiarbeiderne levelige vilkår.

Jorulf Haugli: Som medlem av forhandlingsutvalget for veiarbeiderne i 1948 så tror jeg nok at vi var mer optimistiske den gang vi gikk til veidirektøren. Men jeg glemmer aldri hvordan vi ble møtt der. Han sa at vi lå på 80—90 prosent av lønningene fra før krigen. Veiarbeiderne vet bedre beskjed. Men vi skulle da som en nådegave få de 10 øre som var vedtatt mellom L.O. og N.A.F. Det var et mistrøstig resultat. Hverken forhandlerne ute fra distriktet eller forbundets tillitsmenn var tilfredse med riksmeglingsmannens forslag. Men vi fant å måtte anbefale det. Det var medlemmer som ville stemme mot forslaget som en demonstrasjon mot regjeringen, som en mente hadde slått hånden av forhandlingsutvalget. Jeg mener forbundet gjorde sitt beste i den forhåndenværende situasjon. Det tillegg på 14 øre vi fikk er på grunnlønnen og ikke noe dyrtidstillegg.

Møtet hevet.

Formiddagsmøtet tirsdag den 14. september.

Dirigenter: *Konrad Botten* og *Kr. Moljord*.

Møtet ble satt klokken 9 med avsyngelsen av «Blant de svarte fjällen upp i höga nord».

Navneopprop ble foretatt. — Protokollen fra gårsdagens ettermiddagsmøte referertes og godkjentes uten merknader.

Fortsatt behandling av Alb. Karlsens muntlige beretning.

Johan Skrede forslø: Landsmøtet i 1948 gjentar sitt vedtak frå Landsmøtet i 1945 um at Arbeidsmandsforbundet gjer alt som står i forbundets makt til å gjennomføre same løns- og arbeidsvilkår for vegarbeiderne som det er ved Statens jernbanearbeidarars overenskomst.

Johs. M. P. Ødegaard foreslo forslaget oversendt redaksjonskomitéen.

Alb. Karlsen: Jeg beklager at jeg i går ikke kom inn på forholdet med sjåførere med egen bil i veivesenet. Før krigen hadde vi bestemmelser om at disse skulle komme inn under samme forhold som de øvrige arbeidere. På grunn av bensinprisene og fordyrelsene på andre områder, ble det Prisdirektoratet som fastsatte prisene og det fortsatte etter krigen, og forbundet har for så vidt vært sjaltet ut når det gjelder sjåførere med egen bil. Vi har stadig purret på at de skulle ha de samme sosiale fordeler som andre tilsvarende arbeidsgrupper har. De har siden vært regnet som sine egne arbeidsgivere. Vi er imidlertid kommet så langt at det skal være en spesiell avtale for disse. Vi er ferdig med de alminnelige bestemmelser, men ikke når det gjelder det lønsmessige. Det blir ikke bare oss som blir part her, men også Transportarbeiderforbundet. Med Landsorganisasjonens bistand er det oppsatt en protokoll om at sjåførere med egen bil skal tilhøre Transportarbeiderforbundet. Men de som har stått i Arbeidsmandsforbundet skal bli stående der. Dette vet Collin Eriksen. Jeg hadde ikke ventet meg at saken var blitt opptatt på denne måte. På side 19 og 20 i beretningen for 1947 er inntatt innholdet av Prisdirektoratets skriv til Veidirektøren om lastebilkjøringen for veivesenet og Veidirektørens svar på samme. Og dette punkt i beretningen er allerede vedtatt. Til min venn Karlstad vil jeg bare ha sagt at det er lettvent å tale slik at en får applaus. Men det var ingen konklusjon på det han sa, og da kan det ikke

være noen kritikk mot forbundet og de som har ledet disse arbeidere. En har jo like store interesser på begge sider, både som jordbruker og som veiarbeider. Forbundet har gjort alt for å fremme landsmøtets vedtak av 1945. Kravet ble sendt Veidirektoratet. Når det gjelder den objektive framstilling så tillot vi oss med tilslutning fra hele forhandlingskomitéen å utsende rundskriv nr. 18, hvor vi orienterte veiarbeiderne om hele saken, slik at de med ansvar også virkelig kunne treffe sin avgjørelse. Avtalen som er kommet i stand går til juni 1949. På det tidspunkt kommer vi til å stå annerledes enn vi står i dag. Sannsynligheten taler for at en blir stående fritt når det gjelder tariffoppgjøret og vi tviler ikke på at medlemmene under fullt ansvar også da vil treffe sine avgjørelser.

Jan Brekkan: Vi har også noe som heter verkstedarbeidere i veiarbeidsdriften. På papiret ser det bra ut med lønningene, men ikke i lønningsposen, og det er dog den som er det avgjørende. Vi har i Nordland ikke fått de 14 øre, vi verkstedarbeidere, slik som Karlsen var inne på. Det ble sagt at de 14 øre skulle være på grunnlønnen. Forbundet må være den instans som gir oss anvisning på de fordeler vi kan presse fram. Så var det dette med veiarbeiderne og skogsarbeidet. Vi er anleggsarbeidere. Vi kan avholde oss fra å synge rallarviser her, hvis det er så at vi skal være skogsarbeidere. Avdeling 215 fikk for øvrig ikke overenskomsten til avstemning.

Lars Bakken: Jeg kan forstå veiarbeidernes misnøye. Men en skal være merksam på at lønningene her i landet ligger ikke så bra til rette, sett i forhold til prisene. Vi skal også innrømme at forholdene har jamnet seg noe. Forskjellen i lønn var før krigen meget større enn i dag, mellom veiarbeiderne og jernbaneanleggene. Forskjellen er nå bare 10 øre, men det skal ikke være noen forskjell. Men en skal ikke kritisere hverken avdelingens formann, forhandlingsutvalget eller forbundet. En la ikke fingrene imellom, når det gjaldt å få en god overenskomst. Vi hadde vanskeligheter i og med vedtaket i LO.s representantskap, som bestemte at sekretariatet skulle avgjøre hver enkelt sak og om det kunne reises krav, og/eller hvor meget en kunne kreve. Vi kom imidlertid utenom den vanskelighet og gikk fram med våre krav til Veidirektoratet, hvor forhandlingene neppe sto på mer enn i 15 minutter, idet Veidirektøren ikke ville gi noe tillegg. Vi kom til riksmeglingsmannen og til Lønnsnemnda. Det var det store lønnsoppgjør av 5. april som bestemte toppbegrensningen. Det lyktes oss å få 14 øre på toppen av det verkstedarbeiderne i veiarbeidsdriften hadde, selv

om en derved kom over kr. 2.50 utenfor Oslo. Slik var det ikke med andre verkstedarbeidere utover i landet.

Oddbjørn Skredderhaug: Med hensyn til den kritikk som er reist fra veiarbeiderne, så er jeg ikke enig i den når det gjelder forbundet. Det har prosedert saken overensstemmende med det forslag som ble reist i forhandlingsutvalget. Men der kritikken skal reises er mot LO. ved Paul Engstad. Han har avslørt seg ved å stemme for den konklusjon Lønnsnemnda kom til. Når avstemningen ikke fikk den tilslutning den burde hatt, var det ikke av mangel på ansvarsbevissthet som var årsaken. Men det var bl. a. dette forhold med å spre våre folk rundt i skogene som skogsarbeidere. Derved var det umulig å få veiarbeiderne fram.

Birger Eriksen: Dette er en sak som en selvsagt helst bør overlate veiarbeiderne å diskutere. Men det er enkelte ting som bør fastslås. Karlstad mente det sikkert ikke som noen kritikk mot dem som hadde med lønnsforhandlingene å gjøre, med det han uttalte i går. Vi kan fastslå at det ikke har vært noen kritikk hverken mot forhandlingsutvalget, forbundet eller representantskapet. Landsmøtets vedtak i 1945 er fulgt helt ut. Representantskapet var ikke så fornøyd med at forslaget til riksmeglingsmannen ble forkastet. Det ligger dog tross alt noe annerledes an, med en kjennelse, som faktisk er en *dom*. Og særlig når en vet hvilket byråkratisk styre en har i veiarbeidsdriften, enten det nå gjelder staten eller fylkene. Det som har vært kritisert her er enkelte forhold på de enkelte arbeidsplasser og der bør en forsøke å hjelpe folkene i større utstrekning enn hittil. Både forbundsstyret og representantskapet har slått fast at en må få gjennomført de fordeler en har oppnådd utover. Jeg vil foreslå: Landsmøtet tar til etterretning den av Albert Karlsen gitte muntlige beretning for 1948 for Statens, fylkenes og herredskommunenes veiarbeidsdrift samt for Statens Havne-, Fyr- og Merkevesen.

Ludvik Karlstad: Det er ikke forbundsstyret jeg har lagt skylden på, men noen høyere herrer. Skal vi produsere mer, må vi ha minst 1 krone mer pr. time. En skal for øvrig være merksam på at det i enkelte stillinger innen veiarbeidsdriften finnes folk som en burde flytte på eller gi slike instruksjoner at de ikke er til å ta feil av. Jeg håper at forbundsstyret kan medvirke til at Veidirektoratet får instruksjoner, slik at alle blir behandlet likt.

Collin Eriksen: Jeg er takknemlig for den redegjørelse Karlsen har gitt, men det er helst ansiennitetsbestemmelsene

jeg ville hatt fram her og som har betydning for oss. Men tar det nå bare en måneds tid, så får vi søke å ri stormen av. Men skal det ta like lang tid som vi har holdt på nå, nemlig 2 år, så er vi eldre ferdige. Da kan vi ikke klare det lenger med det materiale vi har og som ikke er mer verd enn å sendes på skraphaugen. Vi henstilte til forbundet om å få en landstariff med soner for snø- og isbrøyting. Da måtte vårt distrikt ha kommet høyt opp. Jeg vil henstille til forbundsstyret å gå inn for landstariff.

Hilmar Antonsen: Jeg er ikke taletrengt og i grunnen er det ikke mer å si enn det Karlsen og Birger Eriksen har sagt. Men som veiarbeidernes representant i forbundsstyret vil jeg straks si at jeg stemte for forslaget, men jeg sa at jeg ikke var fornøyd og framholdt at heller ikke veiarbeiderne ville være fornøyd med det. Forhandlingsutvalget anbefalte forslaget, og det var ingen grunn til å demonstrere mot det. Jeg gikk inn for forslaget i mitt distrikt og jeg fikk en hard medfart og min egen avdeling forkastet forslaget. Men det er ikke riktig å rette kanonene mot forbundet. Rett kanonene mot LO.s sekretariat og myndighetene. Hadde statsministeren tatt Veidirektøren og sagt at veiarbeiderne skulle ha pengene, ville også resultatet ha blitt et annet. Albert Karlsen sparer seg aldri når det gjelder veiarbeidernes saker.

Generalsekretæren for Internasjonalen ønskes velkommen.

Johs. M. P. Ødegaard: Som representantene hørte på søndag hadde vi også innbudt generalsekretæren for Internasjonalen — K. de Jonge. Han er nå kommet til stede og vi ønsker ham på det hjerteligste velkommen. Han vil hilse på landsmøtet i ettermiddag.

Og debatten fortsatte videre om den muntlige beretning.

Odin Herø: Organisasjonsforholdene ved Statens Havnevesen gikk helt i stå under krigen. Da arbeidet ble opptatt i 1945 var det fortsatt store vanskeligheter. Vi fikk bare i stand 3 foreninger. Først i 1948 kom en så langt at en kan ha lov til å si at det er blitt bedre. Vi har fått flere nye foreninger og litt mer fart i selve organisasjonsarbeidet.

Carl Joh. Frogh foreslo: Landsmøtet krever at som et ledd i gjenreisningen av landet må løftene om gjenreisningen av arbeidskraften nå innfries. Dette har ikke vært tilfelle ved tariffrevisjonene i 1948.

Årsaken til dette er i første rekke Lønnsnemndordningen som har bundet arbeiderklassen i å fremme sine interesser. Utgangspunktet for de fremtidige tariffoppgjør må derfor være at denne ordning opphører og at en igjen får frie tariffrevisjoner som sikrer arbeiderklassen et levelig utkomme.

Landsmøtet pålegger derfor det kommende forbundsstyre å reise disse krav overfor LO. og Regjeringen.

Carl Joh. Frogh: Det var sagt at kanonene skulle rettes mot høyere hold og ikke mot forbundet. Jeg er enig i det med det kjennskap jeg har til saken. Veiarbeidernes kapasitet var ikke mer enn 80 prosent fra førkrigstiden, ble det sagt av Veidirektøren. Er kapasiteten i industrien 80 prosent? Regjeringen bør rydde opp i alle direktorater og få vekk de som motarbeider arbeiderklassen. Jeg er glad over at Kommunistene har stemt mot Marshall-planen. En opprydning må til og den må Regjeringen forestå.

Torleif Ørsal: Jeg er på et sted på Sundalsøra hvor vi skal utbygge mange hestekrefter. Anlegget er 2½ mil lang, biltransporten går gjennom en sentral hvor en er innregistrert. Lastebileierne står i Transportarbeiderforbundet. Vedkommende som sitter i transportsentralen fordeler likt på alle biler. Når uka er gått må bileierne betale sin avgift. Fortjenesten blir på denne måte fordelt. En liknende ordning må en kunne treffe også i Troms.

Olaf Olsen: Alle veiarbeidernes representanter gir sikkert sin tilslutning til de krav som ble reist i 1945. Hvorfor skal vi være underbetalt i forhold til jernbanearbeiderne? Myndighetene må la oss få levelige betingelser.

Lars Næss: Jeg kan så godt forstå veiarbeidernes misnøye. Det jeg imidlertid ikke kan forstå er den debatt som er ført. Hva er den virkelige årsak til at deres lønnsforhold er blitt stående fast? Der er jeg enig med dem som sier at det ikke er forbundets skyld, men andre, de som har vedtatt den lønnspolitikk en har slått inn på her i landet. Det er på det spor diskusjonen skulle føres, at arbeiderne på ny må få sin selvbestemmelsesrett, at vi får frie tarifforhandlinger. Hvordan er forholdet rundt omkring når det gjelder fagforeningsmøtene? Flertallet av medlemmene holder seg vekk og de sier at de har ikke noe å gjøre på møtene. Det er LO.s sekretariat som har avgjørelsen, medlemmene har intet å si. Så lenge det forhold er til stede er det lite lønt å diskutere veiarbeidernes eller andre arbeideres forhold. Jeg kan ikke forstå at det kan være

noen fare for inflasjon om arbeiderne tar 5 eller 10 øre fra arbeidsgiverne. Når 5-øringen eller de 10 øre blir liggende hos arbeidergiverne så tales det ikke om inflasjon.

Johs. M. P. Ødegaard: Jeg har med interesse søkt å følge med i det som er sagt og jeg har bare noen få punkter som jeg vil feste oppmerksomheten ved. Den røde tråd i diskusjonen har vært at veiarbeiderne må komme på samme lønnsforhold som jernbanearbeiderne. Landsmøtet i 1945 fattet vedtak herom og det står ved makt og Skredes forslag skulle for så vidt være overflødig. Videre har en vært inne på prosentvis sammenlikning. Jeg har ikke hørt noen benekte faktum i det barometer som foreligger fra 1932 og fram til i dag. Det er også riktig. Det har vært et stort framskritt når det gjelder veiarbeiderne. En kan benekte det, men likevel står det der som et faktum, som en ikke kan komme vekk fra. Jeg forstår så godt at veiarbeiderne og jernbanearbeiderne har vært irritert over det forhold å skulle være supplement til arbeidene i skogen. Forbundet har arbeidet meget med dette, men det har ikke vært mulig å få gjort noe. Men det er ikke for å være jævlig mot disse arbeidsgrupper at myndighetene har gjort dette. Det er selve landets tarv. Jeg håper alle fulgte med i statsråd Meisdalshagens utlegging og det sier seg selv at vi må vurdere alt ut fra de forhold vi er oppe i. Regjeringen og de som for øvrig behandler dette, gjør det ut fra det heles vel, og under ansvar. Det er et samfunnsspørsmål av den største betydning. Det var i går nevnt noe av Karlstad som bedrøvet meg. En skulle bare kjøre jernbanearbeiderne foran og så sette seg ned og skrive en protokoll for veiarbeiderne. Så lettvint er det dog ikke. Se på de åpne luker i representantlisten til landsmøtet. Skal en slå inn på den linje som Karlstad nærmest gjorde seg til talsmann for, så vil det bli ennå flere åpne luker i representantlisten ved neste landsmøte. Jernbanearbeiderne har kjempet for sine saker over en menneskealder. Det er ikke bare de som har måttet gjøre det, men også industriens arbeidere. Og det vil nok bli kamp fremdeles. En kan ikke se disse spørsmål ene og alene ut fra sine egne, snevre interesser. Vi er i samme båt. Med hensyn til Froghs forslag så forstår jeg det slik at en vil ha Lønnsnemnda opphevet. Den utløper februar kommende år, og det er før noen arbeidergruppe kommer fram til forhandlinger. Jeg har ikke forstått eller sett at det er noen gruppe innenfor LO. som har bedt om å få beholde Lønnsnemnda. For så vidt er også Froghs forslag overflødig. Det er Stortinget som

har vedtatt loven og LO. bestemmer ikke der. Opprettholder imidlertid Frogh sitt forslag, så vil jeg foreslå det oversendt redaksjonskomitéen.

Carl Joh. Frogh: Vi har ikke bedt om Lønnsnemnd. Kan vi holde begravelse over den i februar neste år så er det bra. Vi har sett hvordan andre grupper av folket blir behandlet, som skipsrederne. De behøver ikke gå til Lønnsnemnda. Vi ser videre de svære forsvarsutgifter. Det er ingen vanskeligheter med penger da. Jeg opprettholder mitt forslag.

Johan Skrede: Ødegaard mente mitt forslag var overflødig i og med vedtaket i 1945. Jeg er uenig i det. Landsmøtet i dag er ikke avhengig av vedtaket i 1945. Mitt forslag er en konklusjon av det som er sagt her i debatten og det er derfor jeg anbefaler at det blir vedtatt.

Votering: Skredes forslag ble enstemmig vedtatt. — Birger Eriksens forslag ble likeledes enstemmig vedtatt. — Froghs forslag ble oversendt redaksjonskomitéen.

Et intermesso.

Dirigenten (Moljord): Det er kommet henstilling til dirigentene om nå å behandle avdeling 473. Kjemåga Jernbanearbeiderforenings forslag om at den nåværende sekretær for anleggsgruppen, Chr. Henriksen, ikke skulle gjenvelges.

Johs. M. P. Ødegaard: Det forslag det gjelder står på side 43 i dagsordenen. Spørsmålet er om avdelingen opptar forslaget. Representantskapet vedtok å oversende det til den av landsmøtet nedsatte valgkomité.

Svend Stensås: Vi var ikke fornøyd med Henriksen, idet en ikke fant ham pågående nok. Vi mener han har vist liten interesse for jernbaneanleggenes arbeidere.

Chr. Henriksen: Jeg var jo ikke så lite spent på hva galt jeg har gjort på Nordlandsbanen og enn mer da jeg ikke har vært der. Når det gjelder kokke- og brakkespørsmålet så vet avdelingen at det skulle opphørt i fjor, men at ordningen går ennå.

Kolbjørn Westengen: Det var et temmelig svakt grunnlag å komme med mot en tillitsmann. Jeg foreslår at saken avvises.

Votering: Kjemåga avdelings forslag ble forkastet mot et par stemmer.

Fortsatt muntlig beretning.

Lars Bakken: Når det gjelder tariffbevegelsen ved jernbaneanleggene i 1948 var vi her også bundet av LO.s vedtak, som gikk ut på at en bare kunne si opp for de arbeidere som lå i underkant. Vårt representantskap besluttet hvilke avtaler en skulle oppsi. Jernbaneanleggenes avtaler ble av den grunn ikke oppsagt. Men det er ikke bare tariffspørsmål det her gjelder, men også beskjeftigelsesgraden, idet beskjeftigelsen var blitt langt større enn landets bæreevne tilsa. Det gjelder alle grupper, særlig ved Nordlandsbanen, men også ved Sørlandsbanen hadde vi disse vanskeligheter. Ved Nordlandsbanen fikk vi meddelelse om oppsigelse av 400 mann samtidig som en allerede hadde stor arbeidsløshet. Det lyktes imidlertid ved inn-gripes fra oss, fylkene og kommunen å få myndighetene til å gi de penger som måtte til fram til 1. juli 1949. Vi oppnådde også andre ting, idet vi fikk aktualisert spørsmålet hos myndighetene, så en fikk penger f. eks. til Mo og andre arbeidsplasser. Røsåga kraftverk kom også på denne måte tidligere i gang. På Sørlandsbanen hadde vi som nevnt de samme vanskeligheter. Men det lyktes ikke ved den anledning å få større bevilgning. Det så imidlertid lyst ut da Arbeidsdirektoratet framholdt at det kunne skaffes annet arbeid. Men den opplysning Bergundhaugen ga i går om at da folkene f. eks. kom til Holsvassdraget, så ble de oppsagt igjen etter 8 dager, viser vanskelighetene. Forbundet har imidlertid gjort et opplegg her for å se å få en stabil arbeidsstokk ved jernbaneanleggene. Men vanskeligheten er størst på Nordlandsbanen. Der må det meste av arbeidet gjøres på sommeren og en må da ha en større arbeidsstyrke på denne årstid enn om vinteren. I 1947 ble vi forelagt som en kjensgjerning at så og så mange mann måtte oppsies ved Nordlandsbanen. Først fordi de ikke kunne skaffes sysselsettelse ved banen og videre fordi det var nødvendig å få folk i skogen. Både forbundet og deputasjonen fra Nordlandsbanen var enige om at de som ikke kunne få vinterarbeid på jernbaneanlegget, skulle få skogsarbeid. Videre fikk en bestemmelsen om at disse skulle ha fortrinnsrett når de kom tilbake på våren. Nå vet vi at myndighetene har fått bestemte direktiver for anvendelsen av pengene. Det gikk så langt at et jernbaneanlegg ikke fikk noen penger. Men ved forbundets arbeid lyktes det likevel å holde det gående. Men vi er merksam på at det fremdeles er mange arbeidere som ikke kan gjøre regning med fortsatt arbeid ved jernbaneanleggene. Der-

for har vi måttet si til ungdommen at den bør se å komme over i annet yrke, hvor en har større muligheter. Men mange av denne ungdom som måtte ut i krigsårene, er nå oppe i 28—30-årsalderen og de har vanskelig for å komme over i andre yrker. Staten og forbundet har ytet meget for å omskolere denne ungdom. Arbeidsløshetsstrygden har mange penger og en er enig om at noen av disse penger skal kunne brukes til arbeidsstipendier for utdanning i et annet yrke. En kan få opptil 1000 kroner til skoleutdanning i et år, og det hjelper dog noe. Når det gjelder pensjonsordningen så vedtok forrige landsmøte at det skulle reises også for statens veiarbeidere. Allerede før dette var det reist for jernbanearbeiderne, og vi var i 1937 lovet av Nygaardsvold at vi skulle få den i 1938. Så hurtig gikk det imidlertid ikke og så kom krigen. I 1946 tok vi saken opp igjen og stilte krav om at arbeidere med 15—18 års tjeneste skulle ha 1500 kroner med tillegg av 200 kroner fram til 2000 kroner. Hovedstyret var interessert i det, men ut fra andre motiver. Det var merksom på at en ikke kunne bygge jernbaner med gamle folk. 6 måneder senere sendte hovedstyret saken til departementet. Stort sett sluttet det seg opp om forbundets krav. Saken skulle finansieres ved at det hvert år tas med et beløp på budsjettet som dekker pensjonen. Dette var som en midlertidig ordning. Det falt imidlertid bort av forskjellige grunner. Veiarbeidernes krav i 1946 kom ubeleilig overfor denne sak. Deres forhold er like berettiget. Det ble nedsatt en komité for å behandle saken for alle statens arbeidere, kanskje en kommer opp i 20—25 000 arbeidere. Komitéen ble nedsatt etter Finansdepartementets forelegg og det tok tid før den kom i gang med arbeidet. Det trakk i langdrag. Jeg har mast på departementet og andre om dette. Ødegaard og jeg gikk så til lønnsdirektøren med krav om at arbeidet kom i gang og som et subsidiært krav krevde vi at en foreløpig måtte forhøye de pensjoner som nå går ut så de blir i overensstemmelse med det Rikstrygdeverket betaler. Vi fikk ikke noe bestemt tilsagn, men det ble lovet at de laveste pensjoner skulle forhøyes. Jeg har hørt at det er atskillig skuffelse herover, idet pensjonene bare er forhøyet med 50 kroner. Særlig Nordlandsbanens arbeidere har arbeidet med denne sak. De har også krevd at en skulle gå til arbeidsnedleggelse, men forbundet fant ikke at dette var en riktig vei. Vi hadde nemlig en konferanse med statsråd Meisdalshagen som lovet at komitéen skulle komme i gang 1. juli og det skjedde. Komitéen ble umiddelbart etter behandlingen i Stortinget oppnevnt og ble bestående av:

Ekspedisjonssjef Haugland, sekretær Alexander, sekretær Ostad, overingeniør Waarum, overingeniør Kolsrud, Marius Trana, Hans Hegg og Lars Bakken.

Komitéen består av 8 mann og fagorganisasjonen er godt representert. Dette var i juli måned, feriemåneden, og det var vanskelig da å komme i arbeid. Men i midten av august kom arbeidet i gang, og formannen sa at denne sak må det arbeides raskt med så en kan få saken inn for dette storting. Komitéens formann og sekretær har innsamlet materiale fra alle departementer om hvilke arbeidere det har som ikke står i pensjonskassen. Dette er mer optimistisk enn jeg hadde ventet meg. En hadde en liknende komité i 1935 for å utrede spørsmålet for arbeiderne ved Kongsberg, Raufoss og liknende statsbedrifter og hvor materialet fremdeles foreligger. Den sak ble henlagt i 1937. Det er til forbundet innløpet en massehenvendelse fra jernbaneanleggene. Denne liste ser det ut til har sirkulert på et tidspunkt da det var færre arbeidere ved anleggene. Det gjaldt 1636 navn og listen inneholder navn og alder. De yngre arbeidere er også med. Det er 33 som er over 65 år. Vi har dog folk over 70 år, som fremdeles arbeider ved anleggene. Mellom 60—65 år er det 190 mann. Omtrent 50 prosent av de over 1600 er over 50 år. Vi har reist krav om at pensjonsalderen skal være 65 år, men med anledning til å søke om det fra 60. år, hvis en er syk eller sliten. For i noen grad å gjøre komitéen merksom på forholdene, har forbundet besluttet å innkalle en deputasjon fra jernbaneanleggene, hvor det også gjelder de eldre jernbanearbeidere. De vil sikkert gi komitéen de beste opplysninger. Videre har vi en overenskomst for brakkebetjeningen, som jeg bør nevne i denne muntlige beretning. Disse mennesker er en av de få grupper i vårt land, som ikke har hatt noen beskyttelse eller avtale om sine arbeidsforhold. De har hatt en lang, ofte umenneskelig arbeidsdag og de hadde intet som sa hva de skulle ha i lønn. Vi måtte si fra her ikke minst ut fra hensynet til de øvrige arbeidere på stedet. Vi har hevdet at de var anleggets arbeidere, som de øvrige arbeidere. Jeg fikk i oppdrag å oppsette forslag, og det ble oversendt jernbaneanleggene, som vi mente bør gå foran her. Kravet ble reist overfor hovedstyret og det tok sin tid. Vi fikk til slutt forhandlinger i stand i mars måned. Disse ble langvarige. Men det lyktes oss å få fastslått vårt prinsipielle syn om at de var *anleggets* arbeidere. Det var hovedsaken. Dermed hadde de de sosiale fordeler. Vi ble enige på alle punkter med unntakelse av 1ste punkt hva arbeiderne skulle

betale. Vi beregnet det til 1 krone + de 20 øre for brakke. Hovedstyret mente det var for lite og at det måtte betales kr. 1.25 foruten de 20 øre for brakke. Men da resultatet endelig således forelå, tok det lang tid og det skyldtes Finansdepartementet, som ikke fant å kunne gå med på hovedstyrets forslag. Årsaken var at en hadde veiarbeidere som hadde samme forhold. Vi kunne ikke finne oss i dette, idet det ved veiarbeidsdriften ikke var så mange kokker, i høyden om lag 5, mens vi ved jernbaneanleggene har om lag 200, og vi har hevdet overfor departementet at disse arbeidsvilkår nå skal fastsettes. Saken er fremdeles ikke avgjort, men forleden dag fikk jeg beskjed om at departementet har endret sitt syn og at vi skal få denne sak gjennomført slik at også disse mennesker får levedyktige vilkår. Som en forstår tar det lang tid med sakene. Ingen er mer enn oss enig i at det tar altfor lang tid.

Botolf Thunshelle: Det er vel neppe mange av representantene fra 1945 som tenkte seg at pensjonssaken skulle komme opp igjen på dette landsmøtet. Den har virkelig vært forfulgt av en ond skjebne. Årsaken? Jeg skal ikke trekke det fram. Det kan selvsagt være mange årsaker. Men vi jernbanearbeidere er virkelig skuffet. Det er bemerkelsesverdig at hver gang saken kommer fram til finansdepartementet så har den stoppet opp der. I statsråd Bergsviks tid ble den trenert, nå siste gang ved at en skulle få en folkepensjon. Derfor må en ha rett til å si at den har vært forfulgt av en ond skjebne. En får inntrykk av at jernbaneanleggsarbeiderne er en overflødig gruppe. Men en skal være merksam på at det er et tungt arbeid, hvor en ofte setter livet inn. Derfor hadde vi virkelig tenkt oss at vi kunne fått en pensjonsordning. Den «pensjon» vi nå får på søknad, begynner med 200 kroner og kan gå opp til 500 kroner. Det er ikke til å leve av. Disse ord er rettet til Regjeringen og jeg vil gjenta hva formannen sa i sin åpningstale at denne sak krever vi gjennomført i 1949.

Hjalmar Andersen: Bakken var i sin redegjørelse inne på et interessant problem, nemlig de yngres forhold ved anleggene. Han sa det slik at forutsetningene måtte legges til rette for de yngre at de kunne søke seg over i annet yrke. Det er vel også ofte slik nå at foreldrene fraråder ungdommen å begynne i farens arbeid. Vi er her ved noe som samfunnet skulle ha interesse av. En skulle vel ikke ønske seg en slik utvikling at en fikk avsky for anleggsarbeid? Hvem skal bygge jernbanene og andre anlegg når de gamle legger opp? En må sørge for at en skaffer interesse blant ungdommen for anleggs-

arbeid. Samfunnet har ikke interesse av at denne arbeiderelite dør ut. Det stilles i dag krav til en anleggsarbeider. Han må kjenne til maskiner og må forstå arbeidets art og være kvalifisert for det. Det er selvsagt av stor betydning at en gir ungdommen stipendier, men det gjelder først og fremst om å høyne anleggsarbeidernes nivå. De yngre arbeidere har også gitt sin tilslutning til pensjonssaken sa Bakken, og der har vi nettopp noe som vil ha betydning også for dem, at de får sin pensjon når de har gjort sin innsats. Vei- og jernbaneanlegg var ikke eksportvare, sa statsråd Evensen. Vel, men det er vel en sannhet med modifikasjoner. Ved å anlegge jernbaner og legge veier så bedrer vi landets stilling og letter våre muligheter.

Lars Næss: Bakken kom inn på spesielle forhold ved Nordlandsbanen og de knappe bevilgninger. Jeg har også vært med i deputasjoner for å søke å holde arbeidslivet i gang. Det har ikke vært noen morsom jobb. For den siste del av Nordlandsbanen skulle det være muligheter for en mer stabil arbeidsstyrke. Hvis vi ikke bygde jernbaner, så ble det vel heller ikke noen valuta. Nordlandsbanen fram til Bodø kan ikke skje før om 10 år, men da må en forstå at det også kreves bevilgninger for å få arbeidet hurtig fram. Vi krever videre klarere bestemmelser i tariffen og derfor krever vi den oppsagt. Vi møtes nå så ofte av juristeri, når det gjelder de forskjellige bestemmelser. Mange bor-smeder arbeider under slike vilkår og forhold at resultatet er at det er meget vanskelig for jernbanen å få bor-smeder. Å få kr. 1.65 pr. time kan ingen arbeide for. Alle håndverkere må utbetales med gjennomsnittet av det som er akkorden. Skogsarbeidet. Det var en hel del som meldte seg til det, eldre og yngre. Til flere av de eldre ble det sagt at de ikke kunne gå i skogen, og til mange av de andre ble det også sagt at de passet ikke til skogsarbeid. Når det gjelder pensjonssaken så kan den snart feire gullbryllup. Jeg håper en ikke også skal feire diamantbryllup før pensjonssaken er gjennomført. Jeg kjenner til hvordan forholdene er hos mange anleggsarbeidere. De er ofte kommet i den forfatning at de ikke klarer å få på seg skoene, og det kan ta lang tid før de om morgenen får kroppen såpass førllig at de klarer å kle seg. Det er ofte en anleggsarbeiders lodd, etter en lang arbeidstid rundt ved forskjellige anlegg. Ingen arbeidsgruppe er så lite rotfestet som anleggsarbeiderne. De må flytte med anlegget ettersom det går framover. Anleggsarbeiderne må være med å betale sine bidrag til kommunale oppgaver som hus etc., men selv har de ikke hus.

Lars Bergundhaugen: Jeg vil begynne med å berøre den

oppsigelse og innskrenkning av arbeidskraften som pågår. Det er ikke av det gode. Bevilgningene til arbeidet, iallfall der jeg er fra, er så små at arbeidet ikke kan drives rasjonelt. Det hevdes fra administrasjonen at myndighetene skulle ha interesse av å få arbeidet i gang. Vi har en administrasjon hos oss som kunne administrere et par tusen mann, men vi er bare 400 mann. Vi er ikke på langt nær ferdig med Sørlandsbanen. Det står igjen arbeid for 45 millioner kroner, og det er ikke lite. Hvis en får en årlig bevilgning av 5 millioner, vil det altså ta 9 år. Med rikeligere midler ville en kunne få dette anlegg ferdig på atskillig mindre tid. Det burde gjøres betydelig mer for å hjelpe de yngre, så de ikke blir borte fra anleggsarbeidet. Pensjonsordningen. Hvis vi ikke oppnår den nå, så vil det være små sjanser senere. Skulle vi miste flertallet i Stortinget så kan vi skyte en pinn etter pensjonssaken. Jeg går ut fra at pensjonsordningen nå blir gjennomført. Setter Finansdepartementet nå en kjelke i veien, så skal jeg være den første til å gå til direkte aksjon.

O. Jansson foreslo: Forbundet søker å få de samme bestemmelser for kokker og øvrig brakkepersonell så vel under vei- og kraftanlegg som for jernbanens anlegg.

G. Hasselstrøm foreslo: Landsmøtet pålegger forhandlerne for Statens jernbaneanlegg ved neste forhandling om overenskomst å stille sådant krav: Sjøfødrene ved Statens jernbaneanlegg blir medtatt i den nye overenskomst sammen med de øvrige fag- og spesialarbeidere.

Svend Stensås: Når det gjelder brakkespørsmålet så hadde vi stadig vanskeligheter. Det ble sagt at anlegget ikke skulle betale brakkesjefene lenger. Vi holdt oss borte en dag på grunn av matmangel. Det gikk altfor langtrukket med avtalen for brakkepersonalet og vi ser hvordan overingeniørene opptrer.

G. Hasselstrøm: Sjøfødrene ved jernbaneanleggene må medtas sammen med de øvrige fag- og spesialarbeidere. Vi har dem som blir utlønt med kr. 1.95 pr. time, mens de andre fagarbeidere blir utlønt med kr. 2.40—2.50. Det er uriktig overfor disse arbeidere. De må ha krav på de samme lønnsbetingelser som de andre arbeidere.

Møtet hevet.

Ettermiddagsmøtet tirsdag den 14. september.

Dirigenter: *Kristian Tangen* og *Bjarne Larsen*.

Møtet ble satt med avsyngelsen av Snart dages det, brødre. — Protokollen fra formiddagsmøtet referertes og godkjentes uten merknader.

Punkt 4 b: Nedsettelse av arbeidstiden i gruveindustrien.

Da sjefsinspektøren for Arbeidstilsynet, *Olav Hindahl*, var kommet til stede besluttet dette punkt opptatt.

I dagsordenen forelå følgende forslag fra *Stord Arbeiderforening, avdeling 34*:

Landsmøtet pålegger forbundsstyret i samarbeid med andre interesserte forbund å medvirke til å få arbeidstiden i gruveindustrien og andre sunnhetsfarlige bedrifter satt til 6 timers skift og 7 timers dag.

Motivering:

Etter krigens slutt er det en kjent sak at der er vansker med å få nok arbeidskraft til gruveindustrien. Dette tilskrives i særlig grad faren for å få yrkessykdommen silikose. Når det gjelder silikosen, så har det lite eller intet vært gjort for å bekjempe denne sykdom. Å komme silikosen helt til livs er vel for så vidt umulig. Men den kan begrenses. Et tiltak i den lei, og som har stor betydning, er å få arbeidstiden forkortet. Men hand i hand med dette krav må være kravet om bedre beskyttelsesmidler. For av erfaring vet vi at beskyttelsesteknikken ikke holder tritt med produksjonsteknikken. Vi mener det er maktpåliggende å få arbeidstiden forkortet i gruveindustrien, og forbundet må sette all kraft inn for å få denne sak løst, i samarbeid med andre interesserte forbund som vi vet arbeider for det samme.

Fra representantskapet:

På landsmøtet vil det bli redegjort for forbundets arbeid hittil med saken.

Johs. M. P. Ødegaard: Denne sak er kommet så langt at det er nedsatt en komité av Sosialdepartementet og hvor *Olav Hindahl* er formann. Han vil påhøre diskusjonen.

Ole Beck: Kravet om kortere arbeidstid i gruvene er meget gammelt. Først i dag kan vi diskutere dette spørsmål nærmere.

Saken må behandles slik at det som blir sagt tas til etterretning. Når en skal behandle dette spørsmål er det nødvendig at en ser litt på det som er bakgrunnen for den misnøye som rår blant gruvearbeiderne og som er årsaken til at gruveyrket er kommet i miskreditt. Det er neppe noen industri som har vært og som er så konjunkturbetont som gruveindustrien og som har ført en så omskiftelig tilværelse gjennom tidene her i landet. En kan vel også si at det neppe er noen industri som har vært så lite påaktet fra myndighetenes side og hvor særlig de utenlandske kapitalister har hatt friere spillerom enn nettopp innenfor gruveindustrien. Det har skjedd betydelige endringer på dette området heldigvis. Men en stor del av vår bergverksindustri har gjennom årene vært kontrollert av utenlandsk kapital som har sett det som sin hovedoppgave å utnytte de såkalte gode tider og de høykonjunkturperioder en har hatt i gruveindustrien til forsert og utvidet drift, for å oppnå den størst mulige fortjeneste, mens en i nedgangstider har gått til den motsatte ytterlighet. De samfunnsmessige hensyn og hensynet til gruvearbeiderne og de gruvesamfunn som etter hvert vokste opp synes ikke å ha bekymret gruveeierne noe særlig. Usikkerheten og vilkårligheten når det gjelder beskjeftigelsen for folk som har valgt gruveyrket framgår tydelig av den offisielle bergverksstatistikk og den tror jeg er riktig og uangriplelig selv om en noe kjent bergmann en gang under et foredrag uttalte bl. a. at «vi har tre slags løgner vi må regne med, den ene er alminnelig løgn, den andre er nødløgn og den tredje er bergverksstatistikken. Tallene forteller følgende: I høykonjunkturåret 1917 var produksjonsverdien av malmutvinningen ca. 43 millioner kroner med ca. 8 500 mann i beskjeftigelse. Jeg holder her hyttedriften utenfor. Den representerte i samme år ca. 17 mill. kroner i produksjonsverdi med mellom 8 à 900 mann i beskjeftigelse. Men da de senere statistikker har tatt med aluminium i metallutvinningen i forbindelse med bergverksstatistikken, og som vi for øvrig mener er galt, vil sammenlikningen ikke bli korrekt hvis den skal tas med i denne forbindelse. Går vi så 4 år fram i tiden til 1921, et av de svarteste år for bergverkene med vanskelige avsetningsforhold og fallende priser, ser vi at produksjonsverdien sank til ca. 14 mill. kroner og arbeiderantallet til 2 600 mann. Altså av en arbeidsstyrke i gruvene på ca. 8 500 mann i 1917 var ca. 6 000 blitt arbeidsløse i 1921. Med små steg gikk det framover inntil vi i 1929 nådde en produksjonsverdi av ca. 34 mill. kroner, det oppsto også dengang et blaff oppover i prisene, og vi hadde da ca. 4 700 mann

i gruvene. Så fulgte en ny nedgang, 1931, verdien av det produserte sank til ca. 17 mill. kroner og arbeiderantallet til vel 3 000. Senere fulgte en jevn stigning i produksjon og beskjeftigelse slik at for årene 1938 og 1939 hadde gruvens produksjon en verdi av mellom 55 og 60 mill. kroner mens arbeiderantallet var ca. 6 500. Krigens år skal jeg gå forbi, det har jo ingen interesse da tallene fra denne tid ikke representerer den «normale» utvikling. Da krigen sluttet, kom gruveindustrien her i landet i en meget vanskelig stilling fordi Tyskland, som jo hadde vært vårt største marked også før krigen, falt bort. De vanskelige avsetningsforhold og de relativt lave priser på produktene sett i forhold til de økte produksjonsomkostninger, resulterte i at en rekke av våre gruver måtte innstille eller gå til betydelige innskrenkninger slik at antallet av beskjeftigede gruvearbeidere sank til under 3 000 umiddelbart etter kapitulasjonen. Utover 1946 begynte imidlertid situasjonen for gruveindustrien, spesielt for kobber og sinkrike gruver, å bedres betraktelig idet avsetningen begynte å komme i gang og metallprisene steg ganske bemerkelsesverdig, et forhold som fremdeles vedvarer. Produksjonen av bergverksprodukter øker jevnt selv om det enda er et godt stykke igjen til førkrignivået og etterspørselen etter arbeidskraft til gruvene er i dag atskillig større enn tilgangen, og dette forhold har sine spesielle årsaker. Ser en på de tall jeg har nevnt for utviklingen innen bergverksindustrien, for produksjonsverdiens og sysselsettingens vedkommende i de siste 30 år, så slår det en hvor konjunkturbetonet denne industri har vært og hvor usikre arbeidsforholdene har vært. Hertil kommer den omstendighet at lønningene innen gruveindustrien har ligget lavere enn i flere andre yrker hvor kravet til personlig innsats ikke er så stort som i gruveyrket. For akkordarbeiderne er riktignok stillingen blitt betydelig forbedret i de siste år. Dette forhold ved siden av de andre ulemper som gruveyrket medfører som f. eks. risikomomentet, faren for yrkessykdommer, dårlige boligforhold, ingen pensjonsordning og at en heller ikke har tatt noe hensyn til de spesielle forhold gruvearbeiderne arbeider og lever under ved fastsettelsen av aldersgrensen for alderstrygd, har bevirket at gruveyrket er kommet i miskreditt, særlig blant ungdommen som er nødvendig for oss hvis vi skal bli i stand til å skape en fremtidig stabil gruveindustri. Dette er i virkeligheten et av de alvorligste problemer for en fremtidig stabil bergverksindustri her i landet. Men vi er ikke alene om disse problemer. Praktisk talt alle land i Europa som har gruveindustri av noen betydelig

ning arbeider med de samme problemer, bl. a. i England, Frankrike, Tsjekkoslovakia, Polen, Russland og Sverige er gruveindustrien på grunn av den store nasjonaløkonomiske betydning den har, både for landenes egen industri og for eksporten, kommet i søkelyset. Mangelen på gruvearbeidere er følelig over alt og en er klar over at det må skapes bedre og mer tillokkende forhold i gruveindustrien framfor andre yrker, hvis denne industri skal kunne konkurrere på like fot på arbeidsmarkedet. Den siste rapport på dette området som vi har hatt anledning til å se er fra vår sosialattasjé i Tsjekkoslovakia. I denne rapport heter det bl. a.: «Det er alminnelig politisk anerkjent i Tsjekkoslovakia at hovedoppgaven i denne periode er å bygge ut produksjonsapparatet og øke nasjonalinntekten og først senere gå til utvidelse av sosialforsikringen. Den nye lov for alders- og invalidepensjon er ikke noe reelt brudd på denne politikk, men må ses på bakgrunn av behovet av arbeidskraft i gruvene. Etter den nye lov kommer gruvearbeiderne til å stå i en særstilling overfor andre lønnsinntakere. Det vil gjøre arbeidet mer tiltrekkende, slik at gruvene kan trekke til seg ung arbeidskraft, noe det i dag er sårt behov for.» Som en av åtgjerdene til å skaffe gruvearbeiderne visse lettelser er en nedsettelse av arbeidstiden kommet sterkt i forgrunnen i flere land. I Sverige er det gjennom Svenska Gruveindustriarbetareförbundet og den svenske landsorganisasjon reist mosjon om 40 timers arbeidsuke innen den svenske gruveindustri, og en regner med at denne sannsynligvis kommer til behandling i Riksdagen i kommende samling og at flertallet vil stille seg velvillig til denne mosjon om å lovfeste 40 timers arbeidsuke i gruvene. Norge står selvsagt i en atskillig ugunstigere stilling enn Sverige på grunn av krigen og de byrder som landet må ta som følge av denne. Med det inngående kjennskap vi mener å ha til gruveyrket og arbeidsmulighetene innenfor gruveindustrien er vi overbevist om at en innførelse av 40 timers arbeidsuke innen den norske gruveindustri i dag er både økonomisk og teknisk forsvarlig. Ja, mer enn det, det vil ikke bare øke arbeidseffektiviteten og arbeidsgleden, men også skaffe gruveindustrien den sårt tiltrengte arbeidskraft av ungdom. Det norske Arbeiderparti nedsatte i begynnelsen av 1946 en komité for å utrede spørsmålet om retningslinjer for vår fremtidige gruvepolitikk hvor forbundet hadde 2 representanter, Ødegaard og undertegnede. Den 29. april 1947 oversendte komitéen en lengre begrunnet henstilling til Sentralstyret for D.N.A. om å gå inn for en lovfestet 40 timers uke for gruvearbeiderne snarest. Vi hadde allerede i

begynnelsen av februar 1947 fått en henvendelse fra Arbeidsdirektoratet hvor det påpekte nødvendigheten av å skaffe mer arbeidskraft til gruveindustrien og ba om vår medvirkning. I vårt svar av 19. februar s. å. viser vi bl. a. til: «Vi kan bare beklage at dette forhold er til stede for gruveindustrien i dag da konjunktorene for bergverksprodukter og mulighetene for norsk bergverksindustri er så vidt lyse, men slik som forholdene ligger an i gruveindustrien vil neppe en oppfordring fra forbundet til våre medlemmer tilføre gruvene større tilgang på arbeidskraft. Vår oppfatning er derfor at skal en bli i stand til å nyttiggjøre seg de utvilsomt store muligheter vår gruve-drift innebærer, må hele problemet vedrørende vår gruveindustri, herunder også leve- og arbeidsforholdene ved gruvene, tas opp til grundig undersøkelse og at initiativet til en slik undersøkelse bør tas av staten.» Den 30. august 1947 sendte så forbundet en henstilling til Regjeringen som er inntatt i beretningen og som jeg vil be særlig gruverepresentantene studere. Vi konkluderer med å henstille til Regjeringen å foranledige at spørsmålet om en nedsettelse av arbeidstiden innen gruveindustrien til 40 timer pr. uke blir tatt opp til undersøkelse og drøftelse, slik at en eventuell lov på dette område kan bli behandlet så snart som mulig. Saken ble av departementet oversendt Bransjerådet for bergverkindustrien, som ble opprettet i henhold til lov av 6. juni 1947. Rådet behandlet saken på møte 17. april d. å. og fattet følgende beslutning: «Bransjerådet kan under nåværende forhold ikke anbefale en nedsettelse av arbeidstiden i gruvene ad lovens vei, men anbefaler at spørsmålet henvises til organisasjonsmessig behandling av Norsk Arbeidsgiverforening og Bergverkenes Landssammenslutning på den ene side og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og Norsk Arbeidsmandsforbund på den annen side. Ødegaard har som grunnlag for sin stemmegivning henvist til ovennevnte skrivelser fra Det norske Arbeiderpartis bergverksutvalg og fra Norsk Arbeidsmandsforbund.» Dette skulle vel forplikte også arbeidsgiverne. En kan vel gå ut fra at departementet vil følge bransjerådets tilråing om ikke på det nåværende tidspunkt å ta opp saken om en forkortelse av arbeidstiden i gruvene ad lovgivningens vei. I henhold til den i statsrådet den 6. august d. å. nedsatte komité til drøftelse av spørsmålet om en revisjon av Arbeidervernloven og hvor bl. a. også forholdene innen gruveindustrien skal behandles, sendte forbundet den 7. september d. å. Statens Arbeidstilsyn et skriv til nevnte komité og hvor vi først gjør merksam på Bransjerådets vedtak, og videre heter

det: «Tirsdag den 31. august d. å. holdtes en konferanse mellom representanter for Norsk Arbeidsgiverforening, Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og Norsk Arbeidsmandsforbund, hvor spørsmålet om å oppta direkte forhandlinger mellom partene om saken ble drøftet. Arbeidsgiverforeningen ville på dette tidspunkt ikke ta stilling til om den kunne gå med på forhandlinger om spørsmålet i tariffperioden før saken var nærmere drøftet innen Arbeidsgiverforeningen og da bergverkene også skulle behandles av den komité som er nedsatt for revisjon av arbeidervernloven, ville en avvente hvilken stilling denne komité tok til spørsmålet. Vår oppfatning er at spørsmålet om en kortere arbeidstid for gruvarbeiderne er i høyeste grad aktuelt og må, både av hensyn til gruvarbeiderne som av samfunnsmessige hensyn søkes løst på en tilfredsstillende måte snarest mulig. Når dette krav ikke tidligere har ført fram, skyldes det mange årsaker. Få industrier i Norge har vært og er så krisebetont som vår gruveindustri. Et lite krakk ute på verdensmarkedet med dertil påfølgende prisfall på metaller, har omgående virket tilbake på gruvene. Dette har resultert i hel eller delvis driftsstans, kriseoverenskomster for arbeiderne eller at staten i siste instans har måttet støtte de enkelte gruver i en eller annen form.» Videre heter det i henvendelsen: «Ved riktig utnyttelse og fullstendig rasjonalisering av gruveindustrien har denne utvilsomt store muligheter i vårt land. Vi rår over betydelige svovel- og jernmalforekomster foruten et stort antall av andre mineralforekomster. Sannsynligheten taler for at ved en fullstendig undersøkelse og geologisk kartlegging av vårt land, vil mulighetene for en fremtidig gruveindustri økes ytterligere. Nasjonaløkonomisk vil en levedyktig gruveindustri ha en kolossal betydning samtidig som den hvert år vil bringe inn flere millioner kroner i fremmed valuta. Men en av betingelsene for at vår gruveindustri skal bli levedyktig er at vi får en sikker og fast faglært gruvarbeiderstand. Skrivet ender med prinsipielt å tilrå at «det innføres 40 timers arbeidsuke for alle arbeidere i gruveindustrien. Subsidiært: Det innføres 40 timers arbeidsuke for alle arbeidere under dagen og i de helkontinuerlige bedrifter i dagen som vaskerier, smelteverk og oppberedningsanlegg.» Jeg må få lov å si at jeg er dypt skuffet over den vending saken har tatt, selv om våre representanter i Bransjerådet har gjort et meget godt arbeid i denne sak. Opprinnelig forelå et utkast som blankt avviste kravet om kortere arbeidstid i gruvene under de rådende forhold, men våre representanter utvirket at dette likevel ble endret slik at Bransje-

rådet anbefalte at saken ble tatt opp mellom hovedorganisasjonene og det at også arbeidsgivernes representanter var med på dette veier selvsagt noe. Men med det kjennskap jeg tror å ha med hensyn til arbeidsgivernes innstilling i dette spørsmål, har jeg liten tro på at saken kan løses tilfredsstillende gjennom frie forhandlinger. Kravet om kortere arbeidstid for gruvarbeiderne er så berettiget og aktuelt at det ikke lenger er til å komme forbi. Spørsmålet er så alvorlig at hvis ikke forhandlingene med Arbeidsgiverforeningen fører fram, eller at Regjeringen da ikke griper inn og fremmer lovforslag, blir gruvarbeiderne nødt til å søke å fremme kravet med de midler som står til deres rådighet. Det var godt å høre for oss gruvefolk den uttalelse LO.s formann, Nordahl, kom med under åpningen av landsmøtet søndag, når han bl. a. uttalte: at hvis noen gruppe av arbeidere i første omgang har krav på kortere arbeidstid, så må det være de som arbeider under jorden.» Og det er riktig. Vi vil gjerne være med og hjelpe alle arbeidere til en kortere arbeidstid enn de har i dag, men skal noen ha preferanse når det gjelder gjennomføringen av dette må det være gruvarbeiderne og da i første rekke de som arbeider under dagen og i de sunnhetsfarlige anlegg ved gruvene.

Edw. Mattson: Kravet om nedsettelse av arbeidstiden i de svenske gruver er 25 år gammelt. Kan en løse det avtalemessig så er det det beste. Vi var derfor interessert i å løse spørsmålet uten innblanding av lovgivningen. Vi har ved avtale fått arbeidstiden ned til 45 timers uke. For noen år siden aktualisertes spørsmålet gjennom en mosjon til Riksdagen i og med en oversikt over hele industriens stilling. Det ble nedsatt en arbeidstidskomité. Etter mosjon fra LO. fikk en komitéen til spesielt å ta seg av gruveindustrien. Vi resonnerer imidlertid som så at våre arbeidsgivere kanskje var mer interessert i å løse denne sak ved frie forhandlinger, istedenfor å få en lovgivning derom. Vi sa ifra om dette til arbeidsgiverne, de var noe uenige. Enkelte ville også heller la det gå til å bli en lovgivning herom. I 1947 da vi sa opp vår avtale, sa vi atter ifra om at vi var villige til å forhandle om arbeidstiden, og nå var de mer velvillig innstilt. Vi kom gjennom spørsmålet på denne måte og ved frie forhandlinger lyktes det oss å løse det, og vi mener også tilfredsstillende. Avtalen går ut på 40 timers arbeidsuke for alt arbeid under jorden. Videre har vi bestemmelser om overtid. Da vi begynte forhandlingene om forkortelse av arbeidstiden, var arbeidsgiverne med på forkortelse når det gjaldt de som arbeidet under jorden, men ikke for de som

arbeidet i dagen og som f. eks. hadde med opp- og nedtransporten å gjøre. Det endte med at også de fikk 40 timers arbeidsuke. Vi er enige om at forkortelsen av arbeidstiden skal skje innen årets utgang. Visse smågruver hadde sine vanskeligheter med en omlegging. Men de fleste har nå omlagt arbeidstiden til 40 timer, noen steder fordelt på 5 dager, andre steder på 6 dager. Når det gjelder kompensasjon, så fikk vi også det. Det utgjør 8 prosent på akkorden.

Olaf Mydland: Det er to interesser her, først og fremst 6 timers arbeidsdag. Rasjonaliseringen på arbeidsplassen og tempoet betinger en mindre arbeidstid. I 1935 begynte jeg som gruvearbeider og det gikk stadig oppover med produksjonen, til 125 tonn mot den gang 70—80 tonn. Det er sagt av overingeniøren at det er ikke mulig å stå mer enn 10 år i dette arbeid med den rasjonalisering en har. Vi hadde også et premiesystem, som heldigvis er borte igjen.

Einar Schei: Når det gjelder spørsmålet om forkortelse av arbeidstiden i gruvene vil jeg framholde den omsegripende silikose. Ved undersøkelser ved vår gruve viser det seg at alle som har arbeidet fra 20 år og oppover har silikose. Det forbauset meg da sterkt at dr. Bruusgaard kunne si at en forkortelse av arbeidstiden ikke ville ha noen innvirkning på det forhold. Det må da være opplagt at en ved en nedsettelse av arbeidstiden vil kunne arbeide lenger i gruen, ellers må han slutte tidligere. Å drive gruvedrift uten frambringelse av en masse støv, er ikke mulig. For at en skal kunne beholde sin helse lengst mulig bør arbeidstiden nedsettes. Det er ikke hyggelig å vite at når en har stått i en gruve i mange år og er kommet opp i 50-årsalderen, skal bli overflødig. Silikosen i seg selv er kanskje ikke så farlig, men tuberkulose kan lett støte til.

Wiktor Södersten, Sverige: Jeg kjenner forholdene meget godt når det gjelder forkortelsen av arbeidstiden i gruvene og betydningen herav. Jeg har selv arbeidet i gruen i 34 år. Her kan vi virkelig si at vi er kommet fra mørket ut i lyset. Det er et stort framskritt at vi har fått ordnet dette spørsmål. Gruvearbeiderne er meget fornøyd med dette resultat, og med full kompensasjon av 8 prosent, så har vi det ganske bra.

Ole Beck: Det var interessant å høre den redegjørelse Mattson ga. Vi har også her i landet diskutert spørsmålet om hvordan vi skal løse saken. Om vi skal ta forkortelsen pr. dag eller 40 timer pr. uke. Vi er blitt stående med 8 timer i 5 dager. Vi mener at det overalt er teknisk gjennomførlig. Som Schei nevnte så er silikosespørsmålet et meget viktig pro-

blem og vi håper at vi skal få en sakkyndig til stede her. Av 6 000 gruvearbeidere er det 500 som er innregistrert med silikose. Men jeg tror at frykten for denne yrkessykdom er noe vel stor. Faren er ikke så stor i dag som tidligere. Jeg har selv silikose. En må gjennom produksjonsutvalgene og bransjerådene se å løse de forskjellige problemer. Veien vi må gå er en bedre utnyttelse av arbeidstiden og en rasjonalisering av gruveindustrien. Det må skje i samarbeid med folkene på arbeidsplassen. Blir arbeids- og tidsstudier drevet på en fornuftig måte av folk som har tillit blant begge parter, vil meget kunne gjøres. Forkortelse av arbeidstiden i gruvene er et beskjedent krav.

Andreas Aas: Jeg kommer fra en mindre gruve, Bjørkåsen gruver, og vi er så heldige å ha en ganske god oversikt over silikose tilfellene. Vi har hatt 2 undersøkelser og de viste et mørkt bilde. Vi er 231 mann, hvorav 130 i gruen og av de som er 100 prosent nedsatt i arbeidsytelse og som går på trygdeverket og har understøttelse har vi 60 mann. Vår lege sier at det også er mange andre sykdommer som har lett for å bryte ut hos de som har silikose. Vi er takknemlig for at denne sak er reist. Vi er som en forstår sterkt interessert i denne sak. Ved den første undersøkelse viste det seg at praktisk talt de beste gruvearbeidere hadde silikose. De gruvearbeidere som var mest vant med dette arbeid måtte slutte. Forkortelse av arbeidstiden må til. Det vil hjelpe noe. I Stords forslag står det 6 timers skift og 7 timers dag. Beck var inne på 8 timer i 5 dager. Vi har diskutert dette med bedriften, og den er for 6 timers skift i 3 skift med 2 timers pusterom mellom hver skiftavløsning. Det sunnhetskadelige arbeid må tilsi en nedsettelse av arbeidstiden.

K. Bottenvand: Det gleder meg virkelig å høre den velvilje som er tolket fra forbundets ledelse og fra L.O.s formann ved åpningen av landsmøtet søndag, når det gjelder forkortelse av arbeidstiden i gruvene. Denne sak har i høy grad vært oppe blant gruvearbeiderne og den var oppe ved landsmøtet i 1945, men ble utsatt. Gledelig at saken endelig er opptatt til realitetsbehandling. Den som ikke har vært nede i en gruve vet ikke hvilke ubehageligheter det er ved dette arbeid. Arbeidsplassen er trang og en står i livsfare. En masse støv hvirvles om en. Andre steder er det vått og rått. Jeg har talt med mange som har arbeidet i gruvedriften, men som har kommet seg over i annet arbeid. Jeg har spurt dem om de ikke vil tilbake. Men nei, det vil de ikke. De er glad over å være kommet vekk fra

gruven. At det blir reist krav om forkortelse av arbeidstiden i gruvene er naturlig. Jeg har gjentatte ganger hatt saken framme for direktøren i Sulitjelma og han har innrømmet berettigelsen og nødvendigheten derav og er også klar over at den kommer. Vi må reise saken og sikre oss den støtte som må til. Det er ikke bare silikose en får i gruvene. Tenk bare på gikten. Det følger også mange andre yrkessykdommer med gruvearbeidet. En kan si at 8 timers skift i 5 dager er det ideelle og at det kan passe for oss, men det er ikke dette som er det avgjørende. Hovedsaken er at vi får en forkortet arbeidstid. Bergverksindustrien mangler folk. En må gi slike arbeidsbetingelser at ungdommen vil være gruvearbeidere. Det bør også være en begrensning for hvor lenge en gruvearbeider skal arbeide nede i gruve.

Andreas Rekve: Forholdet i gruveindustrien er nå at det er ingen rekruttering til den. Den gruve jeg arbeider ved overtok staten. Arbeiderne gikk inn for å endre forholdene og også få utviklet produksjonen, idet staten var interessent. Det viste seg dessverre umulig å få folk. Vi mangler 100 mann nede i gruve og hvorfor? Jo, på grunn av de mange silikosestilfeller. Det er klart at en nedsettelse av arbeidstiden vil forlenge ens levetid. Jeg kan ikke forstå dr. Bruusgaards anførsler om at en nedsettelse av arbeidstiden ikke har noen betydning for silikosestilfellene. En får sikkert noen års lengre levetid ved forkortelse av arbeidstiden. Hos oss er det ikke en eneste sønn til en gruvearbeider, som søker arbeid i gruve. De kjenner forholdene og søker annet arbeid. Derfor må vi ha en nedsettelse av arbeidstiden. Nedsetter vi den til 40 timer vil det ikke bety noen nedsettelse av produksjonen. Vi må gi de som kommer til gruveindustrien et perspektiv. Uten å få arbeidstiden nedsatt vil en ikke få flere folk til gruveindustrien. Vil en ha folk i gruvene må regjeringen, og L.O. ta skjeen i en annen hånd.

Johannes Sørensen: Jeg har arbeidet 15 år i gruve og jeg ser hen til den dag da arbeidstiden vil bli forkortet, som til en solskinsdag. Silikosefare er stor i gruvene. Vi har tørrboring og har derfor mange silikosestilfeller. Vi kan ikke bruke vann, da det fryser. Vi er derfor henvist til tørrboring. Vi kan ikke se belysningen i gruve for bare støv. Bare dette skulle være grunn nok til å nedsette arbeidstiden. Det er ikke bare silikose en kan få, men også yrkesnevrose. Jeg er selv plaget av det. Jeg vil henstille at en stemmer for det foreliggende forslag.

Oskar Henriksen: Jeg kommer også fra en plass som er sunnhetsskadelig. Jeg kommer fra smelteverket i Orkanger.

Det er ingen gammel bedrift, men en har der også meget tidlig vært inne på forkortelse av arbeidstiden. Smelteverket må også tas med.

Ole Beck foreslo:

«Landsmøtet tar til etterretning den redegjørelse som er gitt angående forbundets arbeid med spørsmålet om kortere arbeidstid for gruvearbeiderne.

Dermed ansees dagsordenens punkt 4 B behandlet.»

Votering: Becks forslag ble enstemmig vedtatt.

Ole Beck: Jeg vil anmode alle representanter som tilhører D.N.A. eller som sympatiserer med det om å stanse et øyeblikk etter møtet.

Ny landsmøtesekretær.

Konrad Botten: Fridtjof Skjærset som ble valgt som sekretær under landsmøtet har ikke vært til stede og jeg vil foreslå i hans sted Einar Holm.

Einar Holm foreslo Hjalmar Andersen.

Valgt ble Einar Holm.

Fortsatt behandling av den muntlige beretning.

John Tamnes: Etter den vending pensjonssaka nå har tatt, så ser jeg det slik at vi kan vente noe. Men å sette det f. eks. til etter 15 år, mener jeg er for meget. Vi håper Bakken er enig med oss i det. Hos oss fikk sjåførene kr. 1.95. Var de blitt medtatt som fagarbeidere i avtalen ville de ha fått kr. 2.10 og mer feriegodtgjørelse.

Haftor Andersen: Det er pensjonssaka jeg vil inn på. Det er over 2 år siden vi fikk beskjed om at den hadde passert Hovedstyret for statsbanene og vi var optimistiske og trodde at nå skulle vi få våre pensjonsforhold i orden. Banedirektøren lykkønsket oss også allerede i 1946 med at saken ville være løst. Men det gikk år uten at vi hørte noe. Så kom henvendelsen fra en annen forening om med navns underskrift å sende inn krav til regjeringen. Vi fikk over 200 underskrifter. Men fremdeles hørte vi intet og saken ble opptatt slik at vi skulle reise inn i en deputasjon til departementet. Det er lagt en kjelke i veien for oss. Vi tenkte videre på å ta en demonstrasjon ut fra Trondheim til Oslo for på den måte å skyve på saken. Vi tok imidlertid forslaget tilbake da vi fikk forbundets rundskriv om at stortinget hadde bevilget midler til en komité som skulle arbeide med saken. Men vi tok det forbehold at vi bare utsatte den

påtenkte demonstrasjon og at den ville finne sted, hvis ikke saken ble løst til 1. mai neste år.

Johannes Høias: Det har vært stor strid for å få bevilgninger til fortsettelsen av arbeidet med Nordlandsbanen og det har vært strid på selve anleggene. Det må ikke bli slik at vi skal få striden opp igjen, når vi kommer tilbake til anleggene fra skogsarbeidet. Det var av en taler sagt at det var nødvendig med sesongarbeid. Det er imidlertid så store arbeider som står igjen på Nordlandsbanen, at det er arbeid for tusener. Jeg håper at vi til høsten ikke får striden opp igjen og at folk skal bli gående arbeidsledige.

Chr. Henriksen: Jeg tror at representantene er begynt å bli trett av den muntlige beretning. Når det gjelder pensjonssaka og kokke- og brakkepersonellet hadde vi håpet at vi skulle ha fått en avgjørelse i begge disse viktige spørsmål etter at Hovedstyret for statsbanene hadde behandlet det. Det kan vel også være at vi hadde fått en ordning, hvis ikke andre hadde blannet seg inn i det og framholdt at det også var andre statsarbeidere som ikke gikk inn under Pensjonskassen. Derved stanset saken. Når det gjelder spørsmålet om en avtale for kokkepersonellet er jeg også skuffet fordi veiarbeiderne hadde brakt saken inn for lønnsnemnda. Da lønnsnemndas kjennelse var falt, passet det Hovedstyret å sende saken til departementet med anbefaling om samme ordning for jernbaneanleggene som for veiarbeiderne. Men det var vi ikke enige i. Vi var kommet så langt at vi var enige med Hovedstyret om alt med unntakelse av det beløp arbeiderne skulle betale i godtgjørelse. Det tar tid når en sak går til departementet. Dessverre fikk vi som sagt dette i lønnsnemnda. Veiarbeiderne burde ha ventet til jernbaneanarbeiderne hadde fått løst sin sak. Når det gjelder godtgjørelsen arbeiderne skulle betale for brakke etc. må vi regne med kr. 1.00, hvis vi vil ha et forslag. Departementet har nå så vidt vi vet tatt standpunkt til dette, men hvordan vet vi ikke. Vi har imidlertid sagt at vi ikke kan rokke oss lengre enn det som er vårt forslag, når unntas dette med 1 krone istedenfor 80 øre. Det er også tale om å skape noe mer hygge i brakken, f. eks. ved sosialstuer, radio etc.

Kr. Moljord: Jeg har vært med på landsmøtene og fattet de forskjellige vedtak i denne sak og da jeg kom i Stortinget tok jeg det opp med forskjellige av jernbanekomitéens medlemmer for å få større bevilgninger og det har delvis lyktes. Jeg har også opptatt saken om pensjon for jernbaneanarbeiderne og i 1947 svarte statsråd Langhelle meg at det nå var nedsatt

en komité og at det var meningen at den skulle arbeide så raskt at saken kunne avgjøres av dette storting.

Emil Sakariassen: Det er ikke korrekt det Henriksen sier. Det er ikke veiarbeidernes skyld at vi er kommet slik av sted. Ved landsmøtet i 1938 var en faktisk kommet så langt at en så jernbaneanarbeidernes pensjonssak nesten i orden. Da og først da tok vi vår sak opp. Vi var enige om at jernbaneanarbeiderne måtte gå først. Det må skyldes dårlig samarbeid i forbundsledelsen at vi er kommet opp i denne kamalitet. Vi bør sette et tidspunkt for innførelsen av en pensjonsordning. Vi må sørge for at det blir et bedre samarbeid ved forbundskontoret, slik at det virker som en automat. Vi må komme dit hen at den ene gruppe utfyller den annen.

Bernhard Reines: En får nærmest inntrykk av at fordi veiarbeiderne i 1945 fikk vedtatt at det skulle reises krav om pensjon, så har det ødelagt saken for jernbaneanarbeiderne. Da vi i sin tid hadde konferanse med daværende statsminister Nygaardsvold, så framholdt han at en ikke bare kunne gi pensjon til jernbaneanarbeiderne og ikke andre statsarbeidere. Når det for øvrig gjelder arbeidsforholdene ved Nordlandsbanen, så har vi hatt vanskeligheter. Jeg ser ikke noen særlig lysning heller for 1948. Saken har også vært behandlet på samorganisasjonens årsmøte. I foregående periode var bevilgningen 18.6 millioner kroner og for nåværende periode 13.5 millioner. Det ble også opplyst at Nordland fylke hadde 2 500 arbeidsledige. Nå er det så at det er kommet atskillige nye folk, men under krigen kom det folk til anleggene fra andre yrker. En må selvsagt også hjelpe disse til å kunne fortsette arbeidet. Men det kan vel være at noen kan gå over til annet yrke.

Konrad Botten: Det er sagt så meget om pensjonsordningen, at noe mer kan ikke sies om den. Jeg tror nemlig at det nå blir i orden med den sak for anleggsarbeiderne. Men når det gjelder kokkepersonalet så er det nødvendig å få dette overenskomstforhold i orden, hvis vi ikke vil risikere at det på ny ikke skal finnes mat i brakka. En må forstå at det er nødvendig for brakkelagene å ha en mann som har såpass godtgjørelse at han kan drive med dette arbeid. Vi kan ikke sende 8—10 forskjellige rasjoneringskort over til handelsmannen for å klippe dem og få tilsendt oss varene. Vi må derfor få en ordning i dette spørsmål. Før vi reiser fra hverandre må denne sak være i orden. Vi må få vite i hvilket departement avtalen ligger og sikre oss slik at det blir mat i brakka.

Strek ble satt. Møtet hevet.

Formiddagsmøtet onsdag den 15. september.

Dirigenter: *Kr. Moljord — Konrad Botten.*

Møtet ble åpnet med avsyngelsen av: Norge for folket. — Navneopprop ble foretatt.

Protokollen fra gårldagens ettermiddagsmøte ble referert og godkjent uten merknader.

Internasjonalens representant hilser landsmøtet.

K. de Jonge, Holland, Internasjonal Grov- og Fabrikksarbeiderføderation fikk så ordet og uttalte:

Kamerater! Med stor glede har det hollandske forbund og det internasjonale sekretariat mottatt innbydelsen fra deres forbundsstyre til å overvære denne kongress. Vi er meget taknemlige for det, da det gir oss høve til å fornye og forsterke gamle vennskapsbånd. Vi har derfor også meget gjerne tatt imot innbydelsen. Jeg overbringer også de hjerteligste hilsener fra deres hollandske kolleger.

Jeg vil ikke gå nærmere inn på den sorg som rammet deres og vårt land og folk under krigen, men med noen få ord vil vi beskrive det hollandske folks lidelser.

Det var den 10. mai 1940, at en ond fiende skred over våre landegrenser. Vårt fredsommelige land ble forvandlet til en krigsskueplass. Krigens harde kamp ble påtvunget vårt fredselkende folk. Da besetterne undertrykte og terroriserte vår befolkning, ble den tvunget til å verge seg i underjordisk kamp.

Velstanden forandret seg til armod, og etterhånden som besettelsen varte ved, kom folket i nød og elendighet, hvorav fram for alt arbeiderklassen rikelig fikk sin del. Hundretusener av arbeidere ble deportert for å utføre slavearbeid i undertrykkernes land. Andre ble tatt til fange for å henslepe et elendig liv i konsentrasjonsleirer og fengsler.

Store skarer ble på forskjellig måte myrdet. Ikke mindre enn 265 000 menn, kvinner og barn fikk en grusom død.

Og krigen raste videre . . .

Befolkningens utmattelse og uttæring tok til, så elendigheten i 1944—1945 var blitt så stor, at hungersdøden berøvet tusener livet. Da nøden var på sitt høyeste, kom redningen. Den 5. mai 1945 overga fienden seg. Fem lange og fryktomme år med sorg og elendighet var forbi. Holland var befridd, og det hersket glede blant oss.

Gleden ble imidlertid forminsket, da vi fullt ut ble klare over omfanget av den ulykke som hadde rammet vårt land. Slik som det var gått med vår fagbevegelse, slik var det i særdeleshet gått med vårt blomstrende forbund.

Vårt forbund besto ikke mer. Dets besittelser i penger, bygninger og andre materielle verdier var falt som offer for nazi-barbariet. Vi hadde intet mer, — men likevel var det noe som våre fiender ikke hadde kunnet tilintetgjøre.

Hva vi stadig hadde bevart, det var kjærligheten til vår fagbevegelse. Idealismens ild var ikke slukket. Over alt i landet blusset begeistringen for vårt forbund opp med kraft.

Det var ikke lett å bygge forbundet opp igjen. Vi hadde i begynnelsen for få krefter til å skape orden i det oppståtte kaos. Det er likevel ved hjelp av de tusener begeistrede kamerater i landet lyktes å stifte et kraftig forbund igjen av intet.

Medlemstallet steg først hurtig, dernest i et langsommere tempo, men likevel er det utsikt til at vi snart vil overskride vårt medlemstall fra før krigen. Etterhånden som vår innflytelse ble større, kunne vi ta oss av overenskomster, lønninger og andre arbeidsbetingelser. I hundrer av bedrifter er det lyktes å treffe lønnsordninger eller å avslutte kollektive kontrakter.

Det går således i den riktige retning, selv om vi ennå ikke har nåd så langt som vi gjerne ville. Utsiktene anser vi imidlertid for gode. Når vi flittig arbeider videre for ytterligere forsterkning av vårt forbund, kan vi med optimisme se framtiden i møte.

Hva angår arbeidsbetingelser har vi i Holland oppnådd atskillig. Hva fagbevegelsens kamp angår, fullbyrdes hos oss et spesielt eksperiment. Under besettelsen var arbeiderne og arbeidsgiverne fullstendig enige i deres kamp mot undertrykkerne. Dette samarbeid under besettelsen er også fortsatt etter krigen i en felles streben for så hurtig som mulig igjen å bringe det utarmede Holland på fote. Begge parter gjorde regning med, at en inflasjon fullstendig ville bringe land og folk til undergang. Så ville krigen vel være vunnet, mens en hadde tapt freden.

Vi kjenner således også i vårt land lønns- og priskontrollsystemet. Enhver overenskomst med arbeidsgiverne angående lønningene og arbeidsbetingelser må godkjennes av statsledelsen. Ved bedømmelse av lønningene ettersees, om disse ikke har tendens til å befordre inflasjon. For overtredelse settes strenge straffer, især for arbeidsgiverne. Ved betaling av høyere lønninger enn godkjent av regjeringen kan ha til følge, at bedriftene

lukkes, og arbeidere og arbeidsgivere som gjør seg skyldig i å drive lønningene opp, kan bli straffet med fengselsstraff.

Også med prisene er det streng kontroll. Det kan fastslås, at eksperimentet i sin alminnelighet er lyktes. Nesten over alt er lønningene brakt i overensstemmelse med prisene, så arbeiderne ikke synker ned i fattigdom. Det har derfor også bare vært påfallende få streiker og likevel, eller kanskje nettopp derfor, er det kommet meget betydelige forbedringer i stand.

Vi kan konstatere at vi etter krigen har kunnet gjennomføre følgende:

For det første: Ferien er brakt opp til *12 dager*.

For det annet: Et ferietillegg på *en ukes lønn*.

For det tredje: En kousument-kreditt, hvorved det er mulig å yte arbeiderne et betydelig lån. For arbeidere under en bestemt lønn blir dette ikke krevd tilbake.

For det fjerde: En alderdomspensjon.

For det femte: Et barnetillegg.

Enn videre er det inngitt lovforslag angående medbestemmelsesrett, som er meget lovende.

Så vidt angående enkeltheter om Holland.

Også på internasjonalt område er det skjedd forskjellig som må nevnes. Vårt internasjonale sekretariat var likeledes tilintetgjort. Således var det mer nødvendig enn noen gang, at de internasjonale bånd igjen ble knyttet. Det skal tilføyes, at vi ved våre forsøk på å få sekretariatet til å fungere igjen så hurtig som mulig, fram for alt fra Skandinavia, har mottatt atskillig støtte. I 1945 hadde jeg den glede å kunne gjøre en rundreise gjennom Danmark, Norge og Sverige, og ved alle organisasjonene fantes forståelse for igjen å knytte de internasjonale solidaritetsbånd og gjøre dem ennå fastere enn de var allerede før 1940.

Det er sikkert kjent av dere, at en av fabrikkarbeiderinternasjonalens oppgaver er å hjelpe arbeiderne i land som industrielt står tilbake, til å få de samme arbeidsvilkår som deres kamerater andre steder nyter. På denne måte gjør vi det lettere for de arbeidere som har de beste lønninger og arbeidsvilkår å få ennå bedre, eller, i perioder med økonomisk depresjon, at de får beholde hva de har.

Vår Internasjonale har således i 12 land 27 tilsluttede organisasjoner med et totalt medlemstall på ca. 550 000. Vi håper i løpet av neste måned å motta en anmodning fra fabrikkarbeiderforbundene i den britiske og amerikanske sone i Tyskland om å få adgang til vår Internasjonale. Denne anmodning vil bli inn-

vilget. Det vil bevirke at Internasjonalen vokser med et par hundre tusen medlemmer.

Vi er i øyeblikket hovedsakelig en Internasjonale for Vest- og Nord-Europa. Organisasjonene i Tsjekkoslovakia, Ungarn, Polen og Jugoslavia, som før krigen var tilsluttet oss, er nå atskilt fra oss ved Jernteppet.

De spanske kemi- og papirarbeidere er likeledes ennå ikke i stand til å vende tilbake til våre rekker.

For kort tid siden begynte vi forhandlinger med forskjellige forbund i De Forente Stater angående deres tilslutning til vår Internasjonale, og vi har fra tre av dem mottatt svar som gir håp.

Det er i særdeleshet fagsekretariatenes oppgave å strebe etter mer likhet i de forskjellige land med hensyn til arbeidsvilkårene for arbeiderne i den samme industri. Vi tenker i denne forbindelse i øyeblikket ennå ikke på lønningene. Lønningene skal først utvise mer likhet, når også leveomkostningene i de forskjellige land atskiller seg mindre fra hverandre, — men dette ligger ennå langt borte.

Den tid nærmer seg dog sikkert, da det skal bli mulig internasjonalt å oppnå mer enhet med hensyn til ferier, ordninger angående overtids- og skiftarbeid og de ekstra lønninger det skal betales herfor.

Hva angår den kjemiske industri, tok vi de første skritt i den retning på en 10 dagers konferanse for Det Internasjonale Arbeidsbyrå, som ble holdt i Paris i april i år.

For å forstå hvor vanskelig denne oppgave er, måtte man ha overvært konferansen i Paris. Vi skal på dette område bare meget langsomt kunne stille krav. Vi anser vår Internasjonale som en meget viktig organisasjon. De produkter og artikler, som blir laget av våre forbunds medlemmer, spiller en stor rolle på de internasjonale markeder. Ikke alene de kjemiske produkter og papir, men også glass og lertøy blir laget i store mengder for eksporten. Alle land hvor den moderne tekniske opplysning har holdt sitt inntog, er enten eksportører eller importører av disse produkter. Der er internasjonale konserner i glass-, papir-, gummi-, kunstsilke-, fyrstikk- og såpeindustrien. Courtaulds, Unilever, den engelske Chemical Trust og liknende truster i De forente stater, Frankrike og Italia, Royal Shell og Standard Oil, de ligger alle innenfor våre tilsluttede forbunds arbeidsområde.

En av de delegerte på konferansen for kjemisk industri, som ble holdt i april i år i Paris, brakte problemet om internasjonale kollektive kontrakter på bane. Noen av de mest forutseende

blant oss hadde allerede før krigen spekulert på den fremtidige mulighet herav. Omstendighetene for sådanne internasjonale kontrakter er ennå ikke modne, utviklingen går dog sikkert i den retning. Alle faktorer arbeider i øyeblikket sammen for, især hva Vest-Europa angår, å komme til større økonomisk og sosial enhet.

De ser her, venner, noen enkeltheter angående tilstanden i Holland og på det internasjonale område. Jeg uttaler håpet om at forhandlingene på deres kongress skal kunne holdes i den internasjonale solidaritets ånd.

Jeg ønsker dere en fortsatt god kongress. (Sterkt bifall.)
Talen ble tolket av fru Nylund.

Johs. M. P. Ødegaard: Jeg takker på landsmøtets vegne Jonge for hilsningen og de gode ønsker fra det hollandske forbund og fra Internasjonalen. Jonge og jeg har kjent hverandre fra 1932 og hører til den gamle garde. Vi håper at de gode ønsker Jonge framholdt for vårt forbund må bli en realitet og likeledes for det internasjonale samarbeid. Det beror på oss selv om vi kan oppfylle de krav som stilles til oss som ledd i den internasjonale kjede. (Bifall.)

Uriktig referat i «Friheten».

Johs. M. P. Ødegaard (til forretningsorden): Da jeg i går leste referatet fra landsmøtet i «Friheten» ble jeg ikke så lite overrasket. Bare titelen i seg selv er nok. Det heter: «Flengende kritikk av lønnspolitikken» og referatet for øvrig er uriktig. Vi har ingen interesse av å få spredt slike uriktige referater utover landet. Vi ser også av referatet at Froghs forslag er gjengitt. Enten må han ha gitt «Friheten» forslaget eller han selv har fått det derfra. Jeg vil som følge av dette foreslå:

Forbundets interesser er ikke tjent med at det i avisene gis referat fra landsmøtet som ikke er i samsvar med de faktiske forhold. Fra og med i dag, den 15. september, skal enhver referat som aktes offentliggjort i pressen være godkjent av landsmøtets sekretærer.

Birger Eriksen: Jeg ba dirigentene om ordet i samme anledning. Det er beklagelig at en må oppta landsmøtets tid med den slags. Men det er nødvendig å gjøre det, selv om det koster noen penger. Det er dog billigere enn at et feilaktig referat skal gå ut slik. Det ser av referatet ut som om Skredes forslag skulle

gå ut på en kritikk av forbundets tillitsmenn. Skrede har vært med i Veiarbeidernes landskonferanse og han har vært med på kravene og har fastslått at kravene er reist helt i flukt med landsmøtets vedtak i 1945. Det er derfor helt uriktig å framstille det slik som at vedtaket i 1945 er brutt. Det er da en kritikk ikke bare mot forbundet, men også mot veiarbeiderne selv. Jeg vil fastslå på ny at ikke en eneste representant på dette landsmøte har sagt at landsmøtevedtaket i 1945 er brutt. Jeg er enig med formannen i at en tar visse forholdsregler overfor referatene fra landsmøtet. Hvilket inntrykk vil de fagorganiserte arbeidere ute i landet få av dette referat? Jo at hele landsmøtet og deriblant veiarbeidernes representanter har brutt vedtaket av 1945. Kritikken her gjelder ikke de representanter ved dette landsmøte som er kommunister. Det kan være at vedkommende referent er en nybegynner og har vanskelig for å forstå tingene. Hva ville konsekvensen være hvis det var slik som referatet gir uttrykk for? Jo, at forbundets tillitsmenn, forbundsstyre, representantskapet og veiarbeidernes representanter må få en kraftig skole. Ingen på dette landsmøte har imidlertid rettet noen beskyldning mot noen av disse tillitsmenn for brudd av vedtaket i 1945. Ødegaards forslag bør landsmøtet vedta, og jeg vil henstille til representantene når de kommer hjem å fortelle at referatet er uriktig. Jeg har også lest gjennom «Arbeiderbladet»s referat og det er helt korrekt bilde av det som er skjedd på landsmøtet.

Johan Skrede: Når det gjelder referatet i «Friheten» om «en flengende kritikk», så vet alle som hørte diskusjonen og mitt forslag at det fra min side ikke var noen «flengende kritikk» hverken mot forbundet eller Regjeringen. Det var bare en naturlig konklusjon på den debatt som var ført og en gjenntagelse av vedtaket fra 1945. Jeg vil henstille til «Friheten» å ta inn denne korreks. Når en ikke har nådd lenger med veiarbeidernes forhold, så skyldes det ikke de som leder det politiske arbeid, men landets økonomiske stilling etter tyskernes herjinger og bandittvirksomhet.

Carl Joh. Frogh: Det var med hensyn til formannens uttalelser om meg. Jeg har møtt her som veiarbeidernes representant. De har sendt meg til landsmøtet og ikke til «Friheten». Jeg har også lest referatet og det står at mange var uenig i kritikken, og jeg var heller ikke enig i den. Jeg er ikke tjener for noen av bladene: «Friheten» eller «Arbeiderbladet». Det er her jeg møter og ingen andre steder.

Votering: Ødegaards forslag ble enstemmig vedtatt.

Fortsatt behandling av den muntlige beretning.

Debatten om den muntlige beretning ble så fortsatt. Men før talernes rekke ble påbegynt, ble en rekke forslag referert.

L. Bergundhaugen, avd. 461, Egersund, foreslo: Ved oppsigelse skal ansienniteten legges til grunn for det samlede anlegg og ikke avdelingsvis som nå.

(Forslaget ble senere tatt tilbake til fordel for et nytt forslag fra representanten.)

Einar Holm, avd. 101, foreslo: Under henvisning til den tekniske utvikling innen anleggsdriften siden krigen, henstilles det til forbundsstyret å utvirke utveksling av anleggsarbeidere med land som ligger foran oss på dette område.

Kr. Moljord foreslo: Den muntlige beretning for 1948 om jernbaneanleggene og i denne forbindelse spørsmålet om pensjonering tas til etterretning og landsmøtet anser ferdigbehandlet den førte diskusjon, dagsordenens punkt E, forslag fra Veiarbeidernes stedlige styre i Vestfold, Fåberg Veiarbeiderforening, Bud Veiarbeiderforening og Helvik Jernbaneanarbeiderforening som alle behandler pensjonsspørsmål for vei- og jernbaneanarbeidere.

O. Jansson, avd. 285, foreslo: Forbundet søker å få de samme bestemmelser for kokker og øvrig brakkepersonell så vel under vei- og kraftanlegg som for jernbanens anlegg.

G. Hasselstrøm, avd. 411, foreslo: Landsmøtet pålegger forhandlerne for Statens jernbaneanlegg ved neste forhandling om overenskomst å stille sådant krav:

Sjåførene ved Statens jernbaneanlegg blir medtatt i den nye overenskomst sammen med de øvrige fag- og spesialarbeidere.

H. Bystadhaugen, avd. 102, foreslo: Landsmøtet pålegger forbundet å oppta krav om normallønn ved statens jernbaneanlegg.

L. Bergundhaugen, avd. 46, foreslo: Det kommende forbundsstyre pålegges å sørge for at eventuelle oppsigelser blir foretatt etter ansienniteten for hele overingeniørdistriktet og ikke som det nå praktiseres avdelingsvis.

Konrad Botten: (til forretningsordenen): Det var sagt av dirigenten i går at strek var satt. Hvis det er så, kan ikke disse forslag stilles.

Johs. M. P. Ødegaard: Jeg er enig med Botten, men jeg forstår forslagene således at de er holdt i henstillingsform og at det er saker en fortsatt må arbeide med. Streken kan derfor opprettholdes.

J. P. Karlsrud: En har nevnt sjåførene ved jernbaneanleggene og dermed kommer en inn på fagarbeidernes forhold i overenskomsten. Under tarifforhandlinger er det gitt uttrykk for at alle disse fagarbeidere vanskelig kan få akkordarbeid. Jeg er selv smed og jeg kjente meg igjen da en representant her talte om borsmedene. Forbundet må være oppmerksom på at materiellet ved jernbaneanleggene blir mer og mer utvidet og maskinelt. En må være merksam herpå og at anleggsarbeiderne får yrkesskoler, som kan gi utdannelse overensstemmende med denne utvikling.

Lars Næss: Jeg vil anbefale Tamnes forslag om at sjåførene må betegnes som fagarbeidere. Hos oss fikk de utbetalt fagarbeiders lønn, men så fikk en antegnelse fra revisjonen og sjåførene ble trukket for det de hadde fått for meget. Når en hørte på debatten i går om pensjonssaken og om kokkene ved statens jernbaneanlegg, fikk en det inntrykk at det var veiarbeiderne som hadde skylden for at saken ikke var gjennomført. Vi skal ikke stille disse grupper opp mot hverandre. Veiarbeiderne er like berettiget til å få det samme som jernbaneanarbeiderne. Ansvarer får de ta som er gått inn for lønnsnemndpolitikken. En skal ikke skyte skylden på veiarbeiderne.

Lars Bergundhaugen: De herrer som arbeider med administrasjonen ute i distriktene holder seg til den avdelingsvise ansiennitet. Det er 3 avdelinger hos oss og avdelingen ved Stavanger har den største arbeidsmulighet. En har tatt inn sesongarbeidere, som bare har hatt en kort arbeidstid. Nettopp de forhold vi har hatt hos oss, gjør at jeg har stilt forslag om at hele overingeniørdistriktet skal legges til grunn og ikke avdelingsvis. Det må være så klart at en ikke kan fortolke det bort. Kokkespørsmålet har vært diskutert. En risikerer snart at folkene forgår av skitt og lort, hvis ikke kokkene får sitt arbeidsforhold i orden. Den eneste måte å få ordnet dette på er at en deputasjon av jernbaneanarbeidere og en fra forbundet går til departementet på landsmøtets vegne og taler om saken. Jeg har den tillit til regjeringen.

G. Hasselstrøm: Fagarbeidernes forhold må det rettes på. Når en læregutt er utlært har han 1 500—2 000 kroner mindre i lønn enn andre arbeidere og det etter at han har lært et håndverk. Det er uriktig. De bør ha et tillegg, et fagtillegg om en vil.

Einar Holm: Ødegaard mente forslagene var overflødig, for så vidt som dette er forbundets arbeidsoppgaver. Vel, det er vel så. Vi har ikke fått anleggsarbeid godkjent som fag. Men det er ikke noe enkelt arbeid. Om det var enklere før, så blir

det ikke det nå, som maskinene gjør sitt inntog på våre arbeidsplasser. Selv om jeg har vært anleggsarbeider all min tid, så kan jeg ikke si at jeg kan betjene alle de maskiner en nå har rundt på anleggene. Forbundet må følge utviklingen her. I andre forbund har en hatt forbindelse med andre lands arbeidere når det gjelder å følge de framskritt som gjøres. Her ligger vi etter når vi f. eks. ser hen på Sverige. Vi skal også gjeste hverandre på arbeidsplassen. Vi har meget å lære hos hverandre.

Lars Bakken: De forslag som foreligger har jeg ikke noe imot. Jeg er således enig i Hasselstrøms forslag, og at det tas opp. Det er ordkløveri av revisjonen når den gjør bemerkning om at en sjåfør ikke skal ha fagarbeiders lønn. Det heter i avtalen «motorkjører» og en sjåfør kjører da motor. Jeg er enig i at vi må se å få det forhold endret. Når det gjelder kokkene, så må det overlates forbundet å gå inn for dette i det beleilige øyeblikk. Når det gjelder fagarbeidere så vedkommer det også veiarbeiderne. Det riktige vil være at fagarbeiderne der hvor det ikke kan utsettes akkord i overenskomstform får fastsatt gjennomsnittslønnen pluss et fagarbeidertillegg. Slik som forholdene nå er, har han mindre lønn enn de andre arbeidere.

Voting: Kr. Moljords forslag ble vedtatt mot 2 stemmer. — O. Janssons forslag (om kokkene) ble enstemmig vedtatt. — Einar Holms forslag (utveksling av anleggsarbeidere) ble likeledes enstemmig vedtatt. — Hasselstrøms forslag (om sjåførene) ble enstemmig vedtatt. — Endelig ble Lars Bergundhaugens forslag (om ansiennitet for hele overingeniørdistriktet) enstemmig vedtatt.

Kassererens muntlige beretning.

Adolf K. Lien:

Medlemsantallet i forbundet har gått en del tilbake i 1947 og 1948. Grunnen til dette er bl. a. at forbundet har måttet avgi en del medlemmer som var beskjefliget ved forskjellige statsinstitusjoner til det nystiftede forbund: Norsk Tjenestemannslag.

En annen årsak til tilbakegangen i medlemsantallet er at en hel del arbeidere som var beskjefliget ved forskjellige anlegg i 1945 og 1946, på grunn av innskrenkning av arbeidsstyrken ved anleggene er gått over til andre yrker og således har overført sitt medlemskap til andre forbund.

Pr. 30. juni 1948 hadde forbundet 493 avdelinger med tilsammen 24 787 medlemmer.

Av medlemmene var 23 429 $\frac{1}{1}$ -betalende og 1 358 $\frac{1}{2}$ -betalende. De $\frac{1}{2}$ -betalende medlemmer er hovedsakelig kvinnelige medlemmer.

Fordelingen av foreninger og medlemmer på de enkelte grupper var følgende pr. 30. juni 1948:

Veiarbeidsdriften	303	avdelinger med	10 274	medl.
Gruveindustrien	58	»	»	4 858 »
Jernbaneanleggene	50	»	»	2 680 »
Kraftanleggene	36	»	»	3 357 »
Havnevesenet	8	»	»	308 »
Fyr- og Merkevesenet	2	»	»	254 »
Pukkverk-, Sandtak og Vann- verksarbeidere m. v.	28	»	»	1 698 »
Vask- og Rengjøringskvinner	10	»	»	1 358 »

Tilsammen 493 avdelinger med 24 787 medl.

I 1. halvår 1948 viser også regnskapene et relativt bra driftsoverskudd.

Forbundskassen hadde i kontingentinntekter kr. 444 237.70 og andre inntekter kr. 32 975.53, altså en samlet inntekt på kr. 447 213.23.

Forbundskassens utgifter i 1. halvår 1948 var kr. 334 027.54.

Forbundskassens regnskap utviste således et overskudd i 1. halvår 1948 på kr. 143 185.69.

Forsikringskassens kontingentinntekter i 1. halvår 1948 var kra. 81 754.40. Andre inntekter var kr. 2 000.00 med en samlet inntekt på kr. 83 754.40.

Forsikringskassens utbetalinger utgjorde i 1. halvår kr. 60 500.00 og forsikringskassens regnskap utviste således et overskudd på kr. 23 254.40 for 1. halvår 1948.

Pr. 30. juni 1948 var forbundets formue følgende: Forbundskassens formue kr. 717 041.82, forsikringskassens formue kr. 793 521.64, støttefondets formue kr. 175 708.40. Samlet formue kr. 1 686 271.86.

Når det gjelder kontingentbetalingen må jeg si at det er for mange F-merker. Det er gått noe tilbake, men vi har vært oppe i hele 48 prosent F-merker. I første halvår 1948 var det 35 prosent. Det er også meget. Prosentsatsen er for høy. Normalt burde toppen være 20 prosent. Den beste gruppe er våre kvinnelige medlemmer. Den ros skal kvinnene ha, for de for-

tjener den. Jeg vil henstille til representantene når de kommer hjem å pålegge medlemmene at kontingenten må betales. Vi har f. eks. en hel del medlemmer som kan ha annet arbeid utenfor forbundets vanlige arbeidsområder. De må også da betale sin kontingent. Misbruk her må ikke tåles.

Ludvik Karlstad: Jeg har inntrykk av at det er en brist når det gjelder medlemskontingenten, og at det er en personlig bedømmelse herav. Når et medlem er hjemme og arbeider på gården, må han kunne betale kontingent og ikke få F-merke. En bør få mer bestemte regler.

Kolbjørn Westengen: Vi er oppmerksom på vanskelighetene når det gjelder kontingenten. Vi gir imidlertid ingen F-merker utenom den tid vedkommende medlem er syk. Han må da framlegge legeattest, hvis ikke må han betale full kontingent. Vi hevder også at de medlemmer som for en tid er opp-tatt med annet yrke må betale kontingent.

.. *Chr. Henriksen:* I 1947 fikk vi en landsavtale for de private firmaer. Tidligere hadde vi hatt avtaler med hvert enkelt firma. Denne avtale er siden etter hvert blitt gjeldende for 13 kraftverk. Når det gjelder rengjøringskvinner vil jeg hen-vise til sidene 94, 96 og 97 i beretningen for 1947. Også der har vi fått til en felles avtale.

Ove Amundsen: I forbindelse med de private kraftverker reiser først og framst spørsmålet seg om brakkeforholdene og kokkene. Jeg var ikke så lite forbauset over Bakkens uttalelser om at vi ikke kunne få det gjennomført før jernbaneanleggene var i orden. Jeg mener vi skulle ha lettere for det. Hadde forbundet kjørt noe kraftigere på fra første stund kravet var reist, så ville vi sikkert ha fått resultater. Forholdene ved Holsvassdraget når det gjelder brakkekokke og brakkesjefene er langt fra tilfredsstillende. Litt har vi fått rettet på det ved muntlige avtaler. Men for kokkene har vi ikke fått gjort noe. De var tilsluttet forbundet, men er gått ut igjen og det er san-nelig ikke noe å forundre seg over når en ikke kan gjøre noe for dem. Vi vet hvordan været er på høgfjellet. Vi har påtalt elen-dige brakker. Det ble sagt at det var for dyrt å bygge nye brakker. Vi valgte to fagkyndige da et par nye brakker skulle reises, for at disse skulle påse at brakkene ble ordentlig opp-ført. eg vil foreslå at forbundet ved neste tariffavtale får inn en bestemmelse om at vi skal ha med 2 representanter for å godkjenne nye brakker som oppføres. Vi har også en bestem-melse om bad. Den er for vak. Vi må ha bestemmelsen slik at

det skal være bad. Vi må ikke ha det så vakt at det står: «hvis rimelighet så kan bad anlegges».

Chr. Henriksen: Når det gjelder kokkene har vi møtt samme motstand hos Arbeidsgiverforeningen og Landssammen-slutningene, at de ikke vil godkjenne kokkene som anleggsar-beidere. Vi må først og fremst se å få snøret i bånd for jern-baneanleggene, da vil det også bli lettere for andre anlegg. Jeg vil foreslå: «Den gitte beretning for kraftanleggene tas til etterretning.»

L. Aarvik: Jeg slutter meg helt og fullt til Amundsens ut-talelser. Men jeg mener at en ikke må binde forbundet slik at en ikke får en avgjørelse, selv om den ikke blir helt slik som vi vil ha det. Vi har hos oss fått en egen sosialleder. I Tistedalen berørte vi spørsmålet om å få en generell regel for alle brakker, enten de var statens eller private, at brakkene skulle være av en viss type og inneholde bestemte rom. En må forlange et minstemål.

Votering: Chr. Henriksens forslag ble enstemmig vedtatt.

Bergverkene.

Ole Beck: 5 000 av forbundets medlemmer er gruvearbei-dere. Tilslutningen til organisasjonen er god, men interessen for selve foreningsarbeidet er ikke det beste. Jeg kan så godt forstå representanten fra Malm, men en må se på landets stil-ling. En må også se på L.O.s representantskaps vedtak i sam-band hermed. Alle som vil ta konsekvensen av de årsaker som førte til L.O.s vedtak, vil også forstå riktigheten derav. Det gjaldt om ikke å få inflasjon. Det er selvsagt lett å kriti-sere her, om importen av biler, dyre parfymmer og skinntøy. Men en skal alltid erindre at en er ikke alene part når det gjelder å slutte handelsavtaler. De som har noe å selge har også over-skuddsvarer de vil av med. L.O.s vedtak gikk som bekjent ut på å heve de laveste grupper. Vi reiste derfor krav om forhøy-else av timelønnen og forlangte en generell forhøyelse av 20 øre på alle satser og med bibehold av samtlige personlige til-legg. Videre krevde vi tillegg for søndagsarbeid og for natt-arbeid. Vi anmodet B.V.L. om forhandlinger. I avtalen av 5. april heter det om 10-ørestillegget, at en må ha arbeidet mer enn 25 pst. i akkord. Vi hadde en rekke arbeidere som ikke nådde opp i kr. 2.50. Den arbeidsplass en kanskje hadde de største vanskeligheter med var Orkla Smelteverk og ved Sulitjelma. Arbeidsgiverne var oppmerksom på forholdene og var enige om

å forhandle om hvert enkelt tilfelle. En var dog enige om å avvente forhandlingene innen den elektrokjemiske industri. Ga disse forhandlinger en viss kompensasjon, så var de villig til å gi søndagstillegget fra klokken 14 lørdag. Ennå er ikke forhandlingene avsluttet, en av de første dager blir det opptatt forhandlinger med B.V.L. om en løsning av disse forhold. Etter den offenerlige statistikk og B.V.L.s og de stemmer svært godt overens, var gjennomsnittsførtjenesten i 1939 kr. 1.51, i 1. kvartal 1947 kr. 2.61.5 og i 2. kvartal 1947 kr. 2.80—2.81.

Den prosentvise oppgang viser at det er skjedd en viss utjevning, slik at bergverkene er kommet mer opp imot industriarbeiderne for øvrig, selv om den ligger lavere enn den bør være. Men det er kanskje de sosiale forhold som spiller en vel så stor rolle som det lønnsmessige, som boligforhold, sanitære og hygieniske forhold etc. For kullgruvene på Svalbard er overenskomsten prolongert til neste år. Men det skal under landsmøtet opp- tas forhandlinger om samme ferieordning som i Norge. Hvis en ikke kommer fram til en ordning ved disse forhandlinger, vil en kreve av regjeringen at det blir utarbeidet lov.

Andreas Aas: Som representant for Bjørkåsen Gruver ser jeg av beretningen for 1947 at forbundet peker på de lave lønninger innenfor bergverkene. Det gjelder de timelønnede. Det har vært pekt sterkt på at disse lønninger må opp. Den lønn de timelønnede har, er ikke til å leve av. I selve gruvene er det vanskelig å få folk, så der må en betale mer. Men vi ser også at om vinteren, når det blir mindre med arbeid oppe, så kommer de til gruvene og en risikerer da å få de lave timelønninger. Timelønnen er kr. 1.17, som benyttes som regulator. Dette burde forhøyes. Videre har vi så fagfolkene, som ikke er rart betalt. Det er stor misnøye i så måte. I samband med diskusjonen i og omkring lønnsnemnda er det nok å peke på de mange åpne luker i representantlisten til landsmøtet. Vi ser og kjenner til vanskelighetene med å få medlemmene fram til møtene. De har ikke noe der å gjøre. Det er lønnsnemnda som avgjør alle ting. Skal lønningene avgjøres samfunnsmessig, så må vi også samfunnsmessig få en oversikt over bergverkenes stilling.

Jakob Jakobsen: Jeg er fra Svalbard og må få påtale en del ting. Vi har først og fremst fått en representant for lite til landsmøtet og det har vakt misnøye. Så har vi Becks uttalelser om at overenskomsten ikke er oppsagt. Vi har oppsagt avtalen for vårt vedkommende ved Kings Bay og jeg kan derfor ikke forstå Beck her. Nå kan det sies at førtjenesten der har vært bra, men en må bruke andre satser enn de som står i avtalen.

Tilslutningen til organisasjonen er også liten. Dette forhold skyldes meget at det er eventyrere eller lykkejegere. Dette skyldes igjen pressens illustrerende måte å framstille forholdene på, at de er så gode. Våre artikler om de faktiske forhold kommer imidlertid ikke inn i pressen. Videre har vi ferien hvor vi står i en særstilling til andre arbeidere. En har talt om 40 timers arbeidsuke. Vi må også bli tatt med og ikke bli glemt.

Olaf Mydland: Jeg gir min tilslutning til representanten for Bjørkåsen Gruver og til det den siste taler framholdt. Over halvparten av arbeidsstokken går på minstelønn. Jeg vil henstille til forhandlerne ved neste tariff å få hevet lønningene for de lavestlønnede. Personlige tillegg er av det onde. En bør ha reelle lønninger. Det skader vårt arbeid dette med de personlige tillegg. Det er ofte de som letter mest på lua for oppsynsmannen som får dette.

Einar Schei: De fleste av våre gruver har samme lønns- sats, men førtjenesten er forskjellig og det skyldes mange forhold. I vårt gruve-distrikt har vi et sterkt oppland å samle arbeidskraft fra, men boligforholdene er slike at en ikke kan komme derfra. Dette nyttiggjør en seg når det gjelder lønningene. Videre driver en med arbeidsstudier slik at det ikke tjener den forutsetning som var ment med det. Tjener en for meget, så settes lønnen ned etter arbeidsstudiene og ikke etter arbeidets førtjeneste. Ved vår gruve har en avsatt et beløp til pensjonsordning, som skal tas i bruk når det er nådd 2½ million kroner. Det er meget igjen før dette beløp er nådd.

K. Bottenvand: Alle er oppmerksom på den store betydning bergverkerne har. Det gir oss utenlandsk valuta og det betyr igjen meget for landet. Da må forholdene ved gruvene være slike at arbeiderne trives der og en må by slike forhold at folkene blir der. Ved det mekaniske verksted i Sulitjelma er det praktisk talt umulig å få en ordentlig akkord. Det er lønnsforholdene som gjør at en ikke yter noen flid i arbeidet. Folk søker ikke plass i en industri som betaler så dårlig og følgen er mangel på arbeidskraft. Jeg vil henstille til myndighetene å være oppmerksom på dette. Det er nødvendig at bergverksarbeiderne fritt får stille sine lønnskrav. Misnøyen med de nåværende forhold gir seg til kjenne i en dårlig interesse for foreningsarbeidet. Dette forhold må ta en slutt, før industrien er brutt ned. Videre har vi så forsyningsforholdene. Det er ikke rimelig at en gruvearbeider bare skal ha margarin i 7 dager og ikke i 10 dager som kortet gjelder. Det samme gjelder arbeidsklær. Folk må skofte for å vente på at deres arbeidsklær

blir rengjort og istandsatt. Slike forhold må rettes på og det vil skape større interesse om organisasjonen og dens arbeid. Til neste tariffrevisjon må vi selv få stille våre krav slik som tidligere. Hvis ikke vil misnøyen bli enda større og produksjonsresultatet vli bli mindre.

Ole Beck: Representasjonen for Svalbard er utregnet på grunnlag av innbetalt kontingent. Det gjelder alle foreninger, — alle foreninger er selvsagt likt stilt. Det er riktig at Longyearbyen har sagt opp avtalen, men de er ikke alene der. Begge avdelinger som arbeider for Store Norske Spitsbergen Kullkompani har samme rett til å uttale seg. Sveagruven besluttet prolongasjon, mens Longyearbyen med knepent flertall gikk inn for oppsigelse. Når det gjelder ferien for Svalbard, så er det på det rene at det skal være 3 ukers ferie og forbundet har arbeidet meget med det og vi skal nå forhandle med selskapet herom, mens representantene fra Svalbard er til stede her. Jeg er på det rene med at lønningene i bergverkene er lave, og jeg håper at vi skal få stå fritt ved neste korsvei. Det er ikke kommet noe krav om oppsigelse av gruveoverenskomsten, men vi holdt det oppe inntil vi fikk avtalen av 5. april i år. Den dårlige interesse om foreningsarbeidet skyldes sikkert andre ting enn de en har framholdt under diskusjonen.

Andreas Aas foreslo: Det henstilles til det nyvalgte forbundsstyre at det under neste tariffrevisjon sørger for å få de laveste lønnsatsene for gruvene *under dagen* og *i dagen* høynet til et mer levelig nivå.

Sigurd Sagdal: Forholdene på Svalbard er så opprevne at det er meget tungt å arbeide med organisasjonen der. En av de første ting en bør være merksam på er hurtigst mulig å gi svar når det gjelder spørsmål og saker derfra. Stort sett kan en ikke si annet enn at lønningene på Svalbard har vært tilfredsstillende. Men det skyldes ikke overenskomsten. Det er Jakobsen og jeg enig om. Hvis en virkelig kan oppnå tilfredsstillende svar om ferien og andre spørsmål som ligger og venter, så vil interessen sikkert også bli større. Vi så imidlertid hvordan det var da vi skulle reise et Folkets Hus. Det er kanskje i seg selv ikke noe stort spørsmål. Men det ser ikke ut til at vi får den støtte fra hovedorganisasjonen som vi mener å ha krav på. En må gi ordentlige svar og ikke oppholde en med snakk.

Lars Næss foreslo: Landsmøtet henstiller til forsynings- og rasjoneringsmyndighetene å sørge for større tildeling av levnetsmidler, særlig margarin, for de anleggs- og industriarbeidere som må nistes ut til arbeidet. Forsyningen av arbeidsklær

må også forhøyes, slik at arbeiderne unngår skoft av mangel på nødvendige arbeidsklær.

B. Svrstad: Beck innledet med at organisasjonsprosenten var god, men interessen dårlig. Senere sa han at opplysningen var mangelfull. Vi har på mitt sted søkt å dyktiggjøre folkene. Vi har også søkt å få folk inn på forskjellige kurs, men en har ikke tenkt på oss. I 1946 og 1947 kom vi ikke med på noen kurs som forbundet hadde. Vi er en del av Norge vi også. Vi er gått helt og fullt inn for stabiliseringslinjen, den er vi enig i. Men det er en utglidning når det gjelder prisene. Hvis ikke forbundet og L.O. kan gjøre noe, så må vi selv foreta oss noe. Vi kan ikke klare oss med de nåværende lønninger. Vi har sett at priser på de alminneligste forbruksvarer er høyere hos oss enn i Oslo. Som en konsekvens herav har vi gjennom Samorganisasjonen innsendt krav om en soneinndeling.

Johs. M. P. Ødegaard: Jeg skal ikke komme med noe forsvaret for tariffrevisjonen i år. Det er vel ingen som har følt seg tilfreds med den. Men den hviler på sine spesielle grunner. Jeg har hatt høve til å følge bergverksindustrien. Da krigen var slutt, så hadde en på flere steder det forhold at en var nødsaget til å henvende seg til staten om støtte i en eller annen form for å kunne fortsette driften, og statsmyndighetene var lydhøre. Men de måtte selvsagt nøye granske forholdene og etter hvert som det var gjort så hjalp staten til. Hvis en bare har dette for seg så vet en at det tar noen tid. Det er ikke bra i dag heller selv om det er noen forbedringer. Men det er ikke mulig å få det hurtigere til. En mangler bl. a. arbeidskraft og det har vi framholdt på de rette steder. Når det gjelder Svalbard så var det jo helt ødelagt. Når en vet hvordan dette samfunn er stilt — med den lange isolasjon og vanskelighetene ellers så er det ikke så liketil. Men det har gått såpass fram at en ved inneværende produksjon har økt den så den er større enn før krigen. Å gjøre forholdene der mer triveligere er statsmyndighetene og bedriften enige om og det foreligger planer, som er av den beskaffenhet at når de blir gjennomført så vil en sikkert være tilfreds. Det holdt på å bli noen vanskeligheter i år deroppe, som følge av at byggearbeider ikke kom i gang. Personlig var jeg enig i det gjenreisningsprogram som var lagt i år. De driftsmessige hensyn må først og fremst ha en høy prioritet. Ved siden derav gjelder det å få de alminnelige boligforhold så tilfredsstillende som mulig, og derfor mente jeg at det såkalte «velferdshus» måtte vike prioritet av hensyn til andre viktigere problemer. Det forelå også et sterkt krav fra sys-

selmannen om bedre bolig og jeg er enig med departementet i at han må vente med det. Av det mannskap som reiste ned i år var det 80 prosent som ba om å få arbeidsplassen reservert når de kom opp igjen. I selve produksjonsprogrammet vil det visstnok bli en sviakt. For en av bedriftene skyldes det at kraftstasjonen brant. Men gjenoppbyggingen går for full fart. Når det gjelder Sagdal, om at en ikke får svar, så kan jeg hverken benekte eller bekrefte det. Men vi skal undersøke det og se om det er et faktum. Men jeg erindrers iallfall at Beck og jeg talte om at vi ikke hadde hørt noe fra Svalbard siste vinter, og vi resonnererte som så at forholdene var i orden. Når det gjelder forsyningsforholdene, så er det vanskeligheter. Alle er interesserte i at arbeiderne får de nødvendige forbruksvarer. Mynighetene skulle også ha interesse av det her, hvor det gjelder valuta til landet. Vi har hatt bedrifter som har henvendt seg til oss om å hjelpe til og vi har gjort det vi har kunnet. Jeg vet at det har vært vanskeligheter med klær til gruvearbeiderne og at det som følge herav har vært arbeidere som ikke har kommet i arbeid. Men det er nå utsikt til en bedring av klær. Når det gjelder lønningene, så er det ingen uenighet om at de er små. Det er ikke vanskelig å stille krav, men spørsmålet er hva vi evner å få gjennomført.

Chr. Henriksen: Ved flere leiligheter er det under landsmøtet gitt uttrykk for den tillit vi har til regjeringen og betydningen av at vi fortsatt får beholde den. Jeg vil foreslå følgende uttalelse fra landsmøtet:

«Utviklingen i landet vårt etter krigen har vært preget av gjenreising. Trass i store vansker har det langt på vei lyktes å gjenreise landet økonomisk, sosialt og kulturelt etter krigens herjinger, og å føre det videre fram. Samtidig er også grunnlaget lagt for fortsatt utbygging og utvikling av landets naturlige rikdommer. Dette er forutsetningen for en heving av folkets levestandard.

Denne utviklingen har skjedd under arbeiderregjeringens ledelse — og med full tilslutning og aktiv medvirken av arbeiderklassens faglige og politiske organisasjoner.

Men selv om en med berettiget stolthet kan peke på de resultatene som er nådd siden krigen sluttet, står landet for øyeblikket overfor store økonomiske vansker. Grunnlaget for den økonomiske politikken som Regjeringen har ført gjennom stabiliseringen, er truet.

I forståelse av vanskene har arbeiderklassen, med fagorga-

nisasjonen i spissen, vært villig til å resignere. Men det er forstemmende å være vitne til at noen enkelte grupper søker å fremme sine særinteresser, og derved setter levestandarden for de brede lag av folket i fare.

Også medlemmene av vårt forbund har måttet vise måtehold i sine krav og vi vil fortsatt slutte opp om Regjeringens politikk. Men vi må kreve at det blir sagt kraftig fra overfor de gruppene som prøver å øke vanskene. Vi må kreve at alle lag av folket er med og bærer byrdene, og byrdene må i første rekke bli lagt på dem som har de beste muligheter for å bære dem.

Vi vil også understreke at det nå må bli fart i arbeidet med å effektivisere priskontrollen. Hvis det ikke lykkes å holde et rimelig prisnivå, vil grunnlaget for den politikken som har vært ført, bli revet bort.

Norsk Arbeidsmandsforbunds landsmøte vil i likhet med fagkongressen slå fast at det bare er Det norske Arbeiderparti som er i stand til å føre folket og landet gjennom vanskene. Gjennom økt innsats på arbeidsplassen og i organisasjonene må hver enkelt bidra til et godt resultat. Vi konstaterer at handelssamkvemmet mellom de forskjellige land ikke er slik som en kunne ønske, og det er derfor mer enn noensinne nødvendig å øke den hjemlige produksjon.

Det kommende året vil bli preget av sterke politiske motsetninger i folket. I det arbeidet som kommer, vil Norsk Arbeidsmandsforbund ta sin del av oppgavene for at arbeiderklassen skal kunne beholde sine posisjoner og styrke sin stilling.

Norsk Arbeidsmandsforbund vil appellere til alle arbeidere om å støtte vår Regjering og vise tilbake alle reaksjonære og nedbrytende krefters forsøk på å vanskeliggjøre den framstegs-linjen som norsk arbeiderbevegelse følger.»

Dirigenten: Saken kan vel tas opp i ettermiddag.

Ingen ytret seg derimot. — Et andragende om bevilgning til Norsk Sangerforbund ble oversendt budsjettkomitéen.

Møtet hevet.

Ettermiddagsmøtet onsdag den 15. september.

Dirigenter: *Kristian Tangen.* — *Bjarne Larsen.*

Møtet ble satt klokken 15 presis. — Protokollen fra formiddagsmøtet ble referert og uten merknader enstemmig godkjent. Hovedkassereren gjorde rede for utfyllingen av representantenes regningsblanketter.

Fortsatt behandling av bergverksdriften.

Arnt Jakobsen: Jeg representerer avdeling 549, Kings Bay Arbeiderforening. Overenskomsten der er oppsagt på fullt lovlig måte i henhold til forbundsloven. Nå sies det at den er prolongert og det forstår jeg ikke. Jeg var med på å sette opp forslag. Vi fikk også telegram fra forbundet om at det var villig til å ta forhandlinger her i byen under landsmøtet. Minstelønnen i dagen er kr. 1.60. I vinter hadde vi bare 93 organiserte av 250 mann. Forbundet må hjelpe oss i å forbedre forholdene. Før det er skjedd får vi ikke skikk på organisasjonsforholdene.

Lars Næss: Det var angående forsyningssituasjonen. Det er svært vanskelig for de gruvearbeidere som må nistes ut for å komme på sin arbeidsplass. De må ofte gå avsted med tørre brødkiven, uten noe som helst pålegg. Vi ser hvordan bønder og andre har kort på smør etc. som de ikke har behov for. Vi har også fra enkelte foreninger fått anmodning om å få større tildeling av matvarer og klæsvarer. I driftsutvalget mente imidlertid driftsingeniøren at det lå utenfor vår kompetanse. Derfor har jeg tatt opp forslaget her. Etter frigjøringa trodde vi kapitalens makt skulle begrenses og arbeidernes utvides. Men disse forutsetninger er ikke holdt. Jeg vil foreslå følgende uttalelse:

«Det er med stigende uro arbeiderne i landet har sett hvordan den nåværende politikk har ført til en befestelse av kapitalismen.

Dermed legges grunnlaget for nye kriser, kaos og arbeidsledighet.

Arbeiderklassens forventninger er ikke blitt innfridd. Tvert imot har vi i stadig stigende grad merket trykket på vår levestandard og på den annen side kunnet konstatere at kapitalkreftene har kunnet høste inn veldige profitter.

Den faktiske lønnsstopp-politikk er ført samtidig med at levekostnadene stadig har steget og arbeidernes rett til indeksregulering av lønningene er blitt satt til side ved pris-

tilskudd som har hatt til formål å holde levekostnadsindeksen under 160.8. Skattetrykket har nådd slike høyder at det er alminnelig å høre blant arbeiderne at dette kan vi ikke finne oss i lenger.

Jorbruks- og valutapolitikken har ført til en slik forverrelse av forsyningssituasjonen at levestandarden er i ferd med å presses ned på et utålelig nivå.

Disse kjensgjerninger konstaterer arbeiderne hver dag, og de ser at deres forventninger forspilles og at Regjeringen ikke er i stand til å gjennomføre en politikk som bryter med kapitalveldet og legger grunnen for et sosialistisk Norge — arbeiderklassens mål.»

Rudolf Olsen: Vi var enige om prolongasjon, men ville ha forhandlinger om enkelte punkter, særlig for de lavestlønnede. Det gjelder Sveagruven. Det må være en misforståelse til stede her. De 2 avdelinger under Store norske Spitsbergen Kullkompani burde iallfall ha samarbeidet. Det klages over organisasjonsforholdene. Vi har 100 prosent organisasjon ved Sveagruven og har til og med organisert en del av de funksjonærers fruer som arbeider for selskapet.

Johannes Sørensen: Ser en på forbundets samtlige overenskomster så vil en se at bergverksoverenskomsten er den laveste av alle. Ser en videre på arbeidstiden så er det enn mer uforståelig at bergverksarbeiderne skal være så lavt lønnet. Skal en grunnlønn beregnes må det skje utenom gjennomsnittsførtjenesten. Det gjelder som oftest de unge arbeidere. Det var nevnt at gruvearbeidere burde få slutte i 50-årsalderen, hvis de hadde stått i arbeidet i 20 år. Men slik som forholdene er, blir vi nødt til å fortsette arbeidet langt utover den tid. Når en blir eldre har en også vanskelig for å få akkordarbeid og kommer derfor på en lønn som unge og tilfældige arbeidere.

Ole Beck: Et par opplysninger i anledning Svalbard. Overenskomsten ved Kings Bay. Det er riktig at en har vedtatt oppsigelse av overenskomsten. Men forbundet sendte beskjed til samtlige avdelinger om at det ikke var opportunt å gå til forhandling og lønnsnemnd. Foreningene var enige, men også enig med oss i at vi skulle forhandle med bedriften her i byen om enkelte forhold. Vi vil også kreve at alle skal være organisert ved bedriften.

Chr. Henriksen: I tilslutning til det Beck sa nå og i tilslutning til den diskusjon som er ført i 2 dager om veiarbeidernes og jernbanearbeidernes forhold så burde Næss' forslag (til-

deling av matvarer og klær) ha framkommet på et tidligere tidspunkt. Forsyning av mer levnetsmidler og arbeidsklær berører alle arbeidere i landet, ikke spesielt gruveindustrien.

Ødegaard: Jeg vil foreslå at begge uttalelser oversendes redaksjonskomitéen.

Votering: Lars Næss' og Chr. Henriksens forslag ble oversendt redaksjonskomitéen. — Andreas Aas' forslag ble vedtatt. Dermed var den muntlige beretning ferdig.

Punkt 4 j): **Innføring av ulykkesforsikring.**

Johs. M. P. Ødegaard: Jeg vil foreslå at en nå opptar punkt 4 j i dagsorden: Innføring av ulykkesforsikring.

Votering: Ødegaards forslag ble vedtatt.

Fra representantskapet forelå følgende innstilling:

Forbundet oppretter en ulykkesforsikring gjeldende for samtlige medlemmer i forbundet. I henhold til forsikrings-selskapenes bestemmelser for slike ulykkesforsikringer, er dog medlemmer som er over 70 år ikke medtatt i forsikringen.

Forsikringen skal gjelde kr. 3000 for dødsfall ved ulykke og kr. 6000 ved 100 pst. innvaliditet forårsaket ved ulykke. Skader som ikke medfører full invaliditet blir erstattet i henhold til den prosentvise skadeansettelse.

Forsikringen gjelder alle ulykkesskader som medfører over 10 pst. nedsettelse av arbeidsevnen, enten skaden er pådratt i eller utenfor arbeidet. Utgiftene ved en slik forsikring er beregnet til ca. kr. 160 000 pr. år, og for å dekke disse utgifter forhøyes kontingenten for $\frac{1}{1}$ og $\frac{1}{2}$ betalende merker med 15 øre pr. merke og likeledes må det også for F.-merker betales 15 øre pr. merke.

Forsikringen gjøres gjeldende fra 1. oktober 1948.

Adolf K. Lien: Som representantene bekjent ble det under okkupasjonen tegnet en ulykkesforsikring for samtlige medlemmer. Etter frigjøringen ble det tatt en generell bestemmelse om å oppheve alle nazistiske vedtak. Når vi opphevet den var det bl. a. derfor at vi hadde den tanke at LO. ville opprette en slik trygd. Men saken er ikke blitt opptatt av LO. og det er vel lite sannsynlig at den blir opptatt også. Representantskapet ble da enig om å foreslå opprettet en ulykkes-trygd. Vi mener det er av særlig betydning for oss å ha en slik forsikring. Vi har også ofte hørt at medlemmer i Bygningsarbeiderforbundet ikke har villet overføre sitt medlemskap til vårt forbund, fordi vi ikke har ulykkesforsikring. Foruten for-

delene ved en slik forsikring, har vi altså også forholdet til andre forbund. Forsikringen omfatter 3000 kroner ved dødsfall ved ulykker og 6000 kroner ved 100 pst. invaliditet forårsaket ved ulykke. Etter konferanse med Norske Alliance er det villig til å forlenge forsikringen til 70 år. Forsikringen gjelder alle skader over 10 pst. nedsettelse av arbeidsevnen, enten skaden er pådratt i eller utenfor arbeidet. Under 10 pst. er ikke medtatt. Utgiftene ved en slik forsikring er beregnet til ca. 160 000 kroner pr. år. Meningen er at vi betaler halvparten til forsikringsselskapet og at den annen halvpart beholdes av forbundet. Forbundet må altså tilskytte ikke så lite og da må som en forstår kontingenten forhøyes hvis en skal gå til denne forsikring. Vi har ment at en må forhøye kontingenten for $\frac{1}{1}$ - og $\frac{1}{2}$ -betalende medlemmer med 15 øre pr. merke og likeledes må det også for F.-merker betales 15 øre pr. merke. Kontingentforhøyelsen kan først gjennomføres fra 1. januar 1949, men en blir altså likevel ulykkesforsikret fra 1. oktober i år. Enkelte har spurt meg om de forsikringer de enkelte foreninger kan ha tegnet. Jeg har konferert med Norsk Alliance og det er ingen anstøt der. En vil få utbetalt begge forsikringer. For å være berettiget må en bygge det på forbundets lover. Det må altså ikke være restanse over 8 uker. Da bortfaller det.

Olaf Mydland: Når en mann er fullt invalid, vil han da få utbetalt det hele beløp med en gang eller pr. år?

Ludvik Karlstad: Det er jo bra at vi ikke skal ligge etter andre forbund på dette område. Det kan vel også være at det vil rette noe på medlemmenes uforsiktighet når det gjelder medlemsboken og at de holder den à jour.

Adolf K. Lien: Beløpet vil bli utbetalt med en gang også når det gjelder 100 pst. invaliditet. I tilfelle det er tvil om skaden så har selskapet rett til å utsette den i 3 år. Men da må det også ha brakt den i orden.

P. Fugleberg: Jeg støtter opp om forslaget til representantskapet. Vi trenger høylyst til en slik forsikring.

Ingvald Holmen: Som representant for Sulitjelma tror jeg at jeg på samtlige avdelingens vegne der kan si at vi er i tvil om vi skal stemme for dette. Vi fikk for flere år siden startet en syke- og ulykkesforsikring, hvor arbeiderne og arbeidsgiveren betaler hver sin andel. Vi har også en hjelpekasse, hvortil vi har en lønnstrekk av $\frac{1}{2}$ prosent av vår lønn. Vi er altså på forhånd sterkt belastet og skal vi da få nye uttellingener så blir det vanskeligheter for medlemmene. De hjelpeorganer vi har, rekker fullt ut.

Daniel Martinsen: Jeg anbefaler selvsagt forslaget. Men vi vet hvordan det er med de små veiarbeiderforeninger, hvor medlemmene arbeider noen måneder og ellers har et fravær. En må da søke å få dem til å betale kontingent på forskudd, når de er borte fra veiarbeidet og er annet sted.

Joh. Sørensen: Det kan være bra med en slik forsikring. Det kan jo være vanskelig med en høyere kontingent og vi har de som er slurvet med sin kontingent. Men det kan vel tenkes at medlemmene etter dette vil være mer forsiktig med kontingenten. Vil yrkessykdommer som silikose og andre yrkessykdommer også kunne regnes som invaliditet? Var det for øvrig ikke en tanke verd overveielse at også andre ytet noe til denne forsikring?

Adolf K. Lien: Yrkessykdommer som silikose kommer ikke med. Det er bare voldelige ulykker i som utenfor arbeidsplassen det gjelder. Med hensyn til det som ble framholdt fra Sulitjelma om at en der har en tilfredsstillende ordning så skulle det vel ikke være noe galt om forbundet fikk en slik forsikring for *samtlig*e sine medlemmer og at medlemmene i Sulitjelma altså fikk 2 forsikringer? Det vil sikkert være behov for denne forsikring, selv om en har noe lokalt.

Emil Ødegaard: Jeg vil gi min fulle tilslutning til forslaget. Men de som er over 70 år må altså være med å betale disse 15 øre. De bør være fritatt.

Adolf K. Lien: Alle medlemmer over 70 år er fritatt for kontingent i forbundet.

Leif Andersen: Jeg er enig med representantskapet, men jeg vil peke på en ting og det er at den fastsatte kontingent er for høy. Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund har mindre kontingent og det til tross for at det av forbundets kontingent betales til samorganisasjonene. Jeg vil henstille til forbundet å se på saken.

Johan Sivertsen: Det er bra å få en ulykkestrygd. Vi skulle hatt det for lenge siden. Men la det ikke bli slik at en skal behøve å krangle i årevis, slik en må gjøre når det gjelder Rikstrygdeverket.

Emil Sakariassen: Rikstrygdeverket setter erstatningen ned til ingen ting, selv om en går der som krøpling. Der ligger faren. En må sørge for klare bestemmelser.

Gustav Hasselstrøm: Har ikke avdelingene behandlet dagsordenen, så en kjenner til de forslag som foreligger? En skulle tro det når en hører talen her om kontingenten.

Ingvald Holmen: Jeg er ikke imot en sosialforsikring som

tjener arbeiderne. Det framgikk også av det vi har i Sulitjelma. Jeg har nå talt med Lien og det kan være at vi ikke kan reservere oss og da må vi stemme imot.

Johan Janson anbefalte representantskapets forslag.

Adolf K. Lien: Med hensyn til Sulitjelma, så kan en selvsagt ikke reservere seg. Vi må ha det likt for alle forbundets medlemmer. Vi kan ikke ha forskjellig kontingent.

Votering: Representantskapets innstilling ble vedtatt mot 6 stemmer.

Ansettelse av reisesekretær.

Følgende forslag ble nå opptatt av hensyn til valgkomitéens arbeid. Det gjaldt forslaget fra *Rjukan og Omegns Arbeidsmandsforening, avd. 12:*

Foreningen foreslår for landsmøtet at det ansettes en reisesekretær.

Motivering:

På grunn av forbundets stadig økende medlemstall, og det dermed stigende arbeidspress ved forbundskontoret, særlig på grunn av de mange større kraftanlegg som er under arbeid, og hvor en stor del av arbeidsstyrken består av unge arbeidere som ikke har større kjennskap til fagorganisasjonen og dens arbeid for faglige og sosiale fordeler til arbeiderklassens beste, vil vi foreslå å ansette en *reisesekretær* med som særlig arbeidsoppgave, organisasjons- og opplysningsvirksomhet ved de anlegg som omfattes av forbundets virkeområde.

Fra Representantskapet forelå følgende:

Forbundsstyret bemyndiges til å nærmere utrede spørsmålet, og hvis mulig framlegge endelig innstilling på landsmøtet.

Fra *Representantskapet* forelå enn videre følgende mangfoldiggjorte forslag for representantene:

«Forslag fra *Rjukan og Omegns Arbeidsmandsforening, avd. 12, sålydende:*

«Foreningen foreslår for landsmøtet at det ansettes en reisesekretær.»

Det vises til Representantskapets uttalelse (side 43) hvorav framgår at Representantskapet vil framlegge endelig innstilling på landsmøtet.

Representantskapet er etter nærmere drøftelse kommet til enighet om å tiltre *Rjukan og Omegns Arbeidsmannsforenings*

forslag at det *ansettes* en sekretær som får som spesiell arbeidsoppgave å ta seg av agitasjonsarbeidet.

Utviklingen i de senere år har gått i den retning at det vil være naturlig å kombinere agitasjons- og opplysningsarbeidet. Agitasjon har alltid vært et opplysningsarbeid, og dette forhold er nå ennå mer utpreget enn tidligere og ligger såleis godt til rette for kombinasjon.

Når man i dette tilfelle finner det hensiktsmessig å benytte formen *ansettelse* er det bl. a. for at man må ta omsyn til visse kvalifikasjoner, og det er også den vanlige framgangsmåte innen organisasjonene, at når det er spørsmål om arbeidshjelp til særlige oppdrag, skjer det ved ansettelser.

Under henvisning til foranstående innbys landsmøtet til å fatte sådant vedtak:

- «1. Landsmøtet bemyndiger Representantskapet til å ansette en sekretær som har til arbeidsoppgave agitasjons- og opplysningsvirksomheten innen forbundets virkeområde.
2. Representantskapet bemyndiges til å fastsette lønns- og arbeidsvilkårene under hensyntagen til vedkommendes kvalifikasjoner.
3. Det forutsettes at stillingen tiltres snarest mulig, senest innen utgangen av 1. halvår 1949.»

Kristian Moljord foreslo at landsmøtet velger sekretæren.

Ved votering ble forbundsstyrets forslag vedtatt mot 3 stemmer (Moljord—Isaksen og O. Kristiansen, som stemte for Moljords forslag).

Johs. M. P. Ødegaard: Her gjelder det spesielle arbeidsoppgaver som organisasjons- og opplysningsvirksomhet. Det er ikke noen kritikk over den opplysningsvirksomhet som hittil har vært drevet. Fagorganisasjonens virksomhet er betydelig utvidet og jeg anser dette forslag som en rasjonalisering. Jeg skulle anta at det ikke var nødvendig å si noe særlig mer om denne sak. Med hensyn til punkt 2 i representantskapets innstilling vil jeg si at jeg har sett på det slik at det kan tenkes at en kan komme til å gå noe lengre enn til arbeidernes rekke. Ikke dermed noen hvem som helst, men selvsagt en mann med den rette sosialistiske innstilling. Jeg er sikker på at jeg har representantene med meg når det gjelder å få de mest kvalifiserte folk. Vi har sønner og døtre til arbeidere, som nå kan ha den høyeste utdanning som landet kan gi. Jeg anbefaler representantskapets forslag og at han *ansettes*. Han vil ikke bli tillitsmann, men en funksjonær i forbundet. Det kan være

at en første gang ikke får den beste mann. Det vil være vanskelig for forbundsstyret eller representantskapet å flytte på en valgt tillitsmann. Men ved å ansette ham så spør en ingen andre. La oss først avgjøre om vi skal ha mannen og så etterpå avgjøre om han skal velges eller *ansettes*.

Kolbjørn Westengen: Det gleder oss at forbundet enstemmig går inn for en reise- og opplysningssekretær. Under regnskapene var det sagt at han også kunne undervise avdelingene i kassererarbeid. Jeg er derfor enig i den framgangsmåte Ødegaard anbefalte.

Johan Janson: I flere av de tidligere innlegg har det gått fram at det skorter på det faglige opplysningsarbeid. Det strander på interessen. Uten å ville benekte de andre grunner som er framholdt her, så arbeides det tungt i mange foreninger. Den dårlige interesse skriver seg fra mange ting. Nettopp her vil en reisesekretær få så stor betydning. Medlemmene må få vite hvilke verdier de har å ta vare på.

Johan Horvli: Oppfatningen i min avdeling er at vi ikke skal ha noen reisesekretær.

Bjarne Larsen: Siste taler fikk meg til å forlange ordet. Å styrke en organisasjon må da være riktig. Han skal ikke bare knytte flere medlemmer til organisasjonen, men også styrke selve innholdet.

Guttorm Langseth: Det er på grunnlag av vår erfaring at vi har fremmet dette forslag. Vi vet at en har en flytende masse av folk som står utenfor organisasjonen. Det er mange arbeidsoppgaver for en slik mann. Jeg anbefaler forslaget og at han *ansettes*.

Andreas Rekke: Da jeg så forslaget var jeg ikke særlig stemt for det. Når det gjelder gruvearbeiderne så klarer vi selv organisasjonsarbeidet på arbeidsplassen. Men etter Ødegaards uttalelser så er forholdet noe annet og jeg er stemt for reisesekretær, og vil gå inn for det på hans premisser.

Kr. Moljord: Når jeg ikke har vært enig med flertallet, så er det fordi jeg mener en må kunne finne en slik mann innenfor arbeidernes egne rekke. En er ikke alltid så heldig med ansettelser heller. Han har dessuten større anseelse når han er valgt og kommer ut på arbeidsplassen.

Strek ble satt.

Adolf K. Lien: Jeg er helt enig i Rjukans forslag. Jeg tror det er nødvendig at forbundet får en slik mann. Når en ser forholdene ute i avdelingene og ser på representantlisten her hvor $\frac{1}{6}$ av forbundets avdelinger ikke er representert, så for-

står en at det trenges agitasjon og opplysning. En slik reisesekretær må også få til oppgave å se på avdelingenes regnskaper. Det blir en vanskelig og krevende stilling. Det blir vanskelig her på landsmøtet å peke denne mann ut. Jeg tror det vil være riktig at han ansettes av representantskapet. Ved å ansette ham, kan en bedømme vedkommendes kvalifikasjoner noe også på grunnlag av søknaden. Jeg anbefaler representantskapets innstilling.

Levin Andreassen: I vår avdeling har vi også drøftet denne sak. Våre medlemmer gikk inn for forslaget. Organisasjonsarbeidet i Nord-Norge er meget dårlig. Det må bli en mann med de nødvendige kvalifikasjoner. Jeg håper at vi også i Nord-Norge må få nytte av ham.

Emil Sakariassen: Jeg er enig i forslaget om en reisesekretær, men jeg forstår ikke Ødegaard, at vi ikke skulle finne denne mann innenfor våre egne rekker. Vi har ikke behov for hjelp utenfra. Jeg vil anbefale at landsmøtet velger ham. Jeg vil be veiarbeidernes representanter om å stoppe i lokalet når møtet er slutt i kveld.

Andreas Aas: Vi slutter oss til forslaget og håper bare at vi må få besøk av ham også i Nord-Norge. Han må være en organisasjonsmann og må ha en viss rutine i regnskaper samt i oppsetting av lokale tariffer. For veiarbeiderne vil han særlig ha betydning. Jeg har hørt at det er veiarbeiderforeninger som ikke har hatt møter siden frigjøringen, men enda står de på papiret.

Karl Aug. Andersen: Vi hilser med glede representantskapets innstilling. Det er bruk for en slik mann, det er ingen tvil om det. Det er sikkert mange foreninger som vil ha nytte av en slik mann.

Karl Østrøm: Jeg er også enig i en reisesekretær, men jeg kan ikke gå med på flertallets forslag. De sekretærer vi har i forbundet er alle kommet fra arbeiderklassen. Jeg er derfor enig i å overlate dette til representantskapet.

Votering: Mot 1 stemme ble det vedtatt at en skulle ha reisesekretær.

Reisesekretæren skal ansettes.

Konrad Botten: Jeg var opprinnelig for valg av denne mann. Etter å ha hørt Ødegaards innledning er jeg imidlertid enig i at han ansettes. Representantskapet må finne den beste mann.

Otto Kristiansen: Når jeg i representantskapet dissenterer, var det fordi jeg mente landsmøtet var kompetent til å velge ham. Ved å ansette ham kan vi risikere å få en mann som ikke er medlem av forbundet. Jeg tror heller ikke at en kan finne noe Fantom utenfor forbundets rekker. Jeg tror det går an å finne ham her blant landsmøtets deltakere.

Johs. M. P. Ødegaard: Det er spørsmål her om en sosialistisk interessert mann. Vi behøver ikke å gå til borgerskapet.

Votering: Representantskapets flertallsforslag ble vedtatt med stort flertall.

En lovkomité nedsettes.

Johs. M. P. Ødegaard: Jeg skal referere fra side 18 i dagsordenen følgende:

Som det framgår av de etterfølgende forslag, under dette punkt på dagsordenen, er det framkommet en del forslag til endringer av forbundets lover

Alle innsendte forslag er gjennomgått av representantskapet i møte 31. mai og 1. juni i år.

Representantskapet er av den oppfatning at forbundets lover trenger en omfattende revisjon, og har under drøftelsene av forslagene vært inne på den tanke at man skulle unnlate å komme nærmere inn på de enkelte paragrafer, at spørsmålet i alt vesentlig ble utsatt til neste landsmøte

Da det imidlertid er enkelte bestemmelser, særlig av økonomisk betydning, som ikke er i samsvar med den nåværende gjeldende ordning, som er avvikende fra lovenes bestemmelser, men i samsvar med vedtak av landsmøtet i 1945, bør landsmøtet fatte vedtak om lovendring, så disse blir i samsvar med fattede vedtak, men en helt gjennomgående revisjon må ansees nødvendig, og bør gjøres til gjenstand for grundigst mulige forberedelser.

I forbindelse med dette spørsmål fattet representantskapet følgende vedtak:

Landsmøtet velger en komité på 5 medlemmer til å gjennomgå forbundets lover og framlegge forslag til ny forbundslov, som blir å forelegge foreningene sammen med dagsordenen til neste landsmøte.

Det er dog forutsetningen at det inntil neste landsmøte, når det reviderte lovforslag foreligger fra komitéen, blir gjort de nødvendige endringer i forbundsloven, i samsvar med de vedtak som lands-

møtet fatter i forbindelse med behandlingen av de innkomne forslag.

Votering: Representantskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Møtet hevet klokken 17.30.

Formiddagsmøtet torsdag den 16. september.

Dirigenter: Konrad Botten — Kr. Moljord.

Møtet ble satt presis klokken 9 med avsyngelsen av: Brødre, til sol og til frihet. — Navneopprop ble foretatt.

Protokollen fra gårsdagens ettermiddagsmøte ble referert og godkjent uten merknader.

Innbydelse til fest.

Chr. Henriksen: Jeg har den ære å meddele representantene at forbundet innbyr landsmøtet til middag i dette lokale i kveld kl. 20½. Jeg vil i den anledning foreslå følgende forretningsorden i dag: Fra klokken 9—12 og fra 14—16½.

Votering: Henriksens forslag til arbeidstid for dagens møter ble enstemmig vedtatt.

Veiarbeiderne og pensjonsordningen.

Dirigenten: Det foreligger nå forslag fra representantene for veiarbeidernes foreninger ved landsmøtet vedrørende pensjonsordningen. Veiarbeidergruppen foreslår:

«Landsmøtets veiarbeidergruppe behandlet på sitt gruppe-møte pensjonsordningen og besluttet å forlange av det kommende forbundsstyre å få gjennomført en tilfredsstillende pensjonsordning på samme tid og på samme grunnlag for veiarbeiderne som for jernbaneanleggsarbeiderne innen utgangen av året 1949.»

Votering: Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Forslag til forandring av forbundets lover.

Johs. M. P. Ødegaard: Jeg minner om vedtaket i går under lovbehandlingen om at en komité valgt av landsmøtet skal se på lovene til neste landsmøte. Jeg vil i alminnelighet bemerke at når det gjelder lovendringer så kan representantskapet ikke tilråde disse, men dermed er det ikke sagt at de aldri kan ved-

tas. Jeg mener en kan innskrenke seg til å behandle de forslag som representantskapet anbefaler vedtatt. Ved neste landsmøte vil en så få anledning til å fremme sine forslag. Jeg vil oppta representantskapets forslag til § 1 og anbefale at landsmøtet vedtar det.

§ 1. Formålet.

Fra avd. 473, Kjemåga jernbanearbeiderforening:

§ 1, punkt 1 får sådant tillegg: «samt arbeide for at anleggsarbeid blir anerkjent som fagarbeid».

Motivering på landsmøtet.

Representantskapet foreslo:

Det er vanskelig for representantskapet å danne seg en begrunnet mening om foreningens motiver for forslaget, da ingen motiver er anført.

Verdien av bestemmelsen er i vesentlig grad avhengig av hva det legges i begrepet fagarbeider. Dersom det menes at anleggsarbeidet skal anerkjennes som håndverk, vil det kreves læretid et visst antall år, og etter læretidens utløp må håndverksprøve avlegges.

Det er allerede i flere overenskomster bestemmelser om særskilte lønnssetser for fagarbeidere, som hittil i alt vesentlig vises til, eksempelvis: smeder, verkstedarbeidere, snekkere og tømmermenn.

Etter representantskapets oppfordring bør man gå videre i den retning, at eventuelt flere av arbeidsprosessene i anleggsdriften kan komme inn under de samme forhold, som foran nevnte grupper arbeidere. Dette kan oppnåes uten at det tilføyes § 1 en bestemmelse i den retning som foreslått av Kjemåga jernbanearbeiderforening.

Votering: Representantskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

§ 3. Kontingentens størrelse.

Bud Veiarbeiderforening, avd. 29, foreslo:
Kontingenten nedsettes til halvtbetalende.

Motivering:

Det drives så lite veiarbeid for tiden at foreningskontingenten blir for tung i tillegg til de mange andre utgifter.

Veiarbeidernes stedlige styre i Sogn og Fjordane foreslo:

Landsmøtet må fastsette kontingentens størrelse til stedsstyre og gjera vedtak um at kontingenten vert innbetalt saman med kontingenten til forbundet, og forbundet betalar attende til Stedsstyra etter medlemstalet innanfor Stedsstyrets virkeområde.

Motivering på landsmøtet.

Nordre Stamlinjes Arbeiderforening, avd. 219 foreslo:

1. Til fremme av forbundets formål innbetaler avdelingene av hvert medlems ytte uke-kontingent til hovedkassen kr. 1.— for heltbetalende og kr. 0.60 for halvtbetalende medlemmer.
2. Denne kontingent fordeles således:
Heltbetalende: Til forbundskassen kr. 0.80 pr. uke. Til forsikringskassen kr. 0.20 pr. uke. Halvtbetalende: Til forbundskassen 0.40 pr. uke. Til forsikringskassen kr. 0.20 pr. uke
3. Kontingenten for direkte medlemmer er ordinært kr. 1.15 pr. uke for heltbetalende og kr. 0.75 for halvtbetalende, som fordeles med kr. 0.95 til forbundskassen og kr. 0.20 til forsikringskassen for heltbetalende, og kr. 0.55 til forbundskassen og kr. 0.20 til forsikringskassen for halvtbetalende.

Motivering:

«Representantskapet foreslår» bør ikke stå i en lov. De merknader som er tilført § 3 bør utgå av loven og representantskapet må ikke ha adgang til forhøyelse av kontingenten mellom landsmøtene unntatt ved konflikter.

Fra Representantskapet:

Forslagene kan ikke tilrådes vedtatt.

Votering: Representantskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

§ 5. Kontingentfrie medlemmer.

Veiarbeidernes stedlige styre i Vestfold foreslo:
Sykelønn fritas for kontingent.

Motivering:

Sykelønnen er tariffens minstelønn og sykdom fører jo alltid med seg økede utgifter av mange slag og det skulle derfor synes rimelig om en i slike tilfelle blir fritatt for kontingent.

Nordre Stamlinjes Arbeiderforening, avd. 219 foreslo:

§ 5, punkt 4. Medlemmer som ikke har oppnådd æresmedlemskap ved fylte 65 år kan erholde «hvilende rett» og er for framtida fritatt for kontingent. Medlemsboka må da innsendes til forbundets kontor og påføres sådant bevitnelse.

Motivering: Når en arbeider er 65 år må han slutte i arbeid.

Fra Representantskapet:

Forslagene kan ikke tilrådes vedtatt.

Hans Skjauff: Når en rammes av sykdom så har en store utgifter og bør fritas for kontingent. Det skulle ikke bety så meget for kassen hvis en ellers passer på å betale ordinære merker.

Johs. M. P. Ødegaard: Når en arbeider får lønn under sykdom, kan det ikke være riktig med kontingentfritakelse. Når han ingen lønn har så betaler han ikke kontingent.

Knut Juvik opptok Nordre Stamlinjes Arbeiderforenings forslag.

Votering: Veiarbeidernes stedlige styres i Vestfold's forslag ble forkastet med stort flertall.

Johs. M. P. Ødegaard: Når det gjelder Nordre Stamlinjes forslag så kan vi ikke se rekkevidden av det. Vi har ikke så få medlemmer som er over 65 år og som bare har 4—5 års medlemskap. Jeg opprettholder representantskapets vedtak.

Lars Bergundhaugen: Ved forrige landsmøte var et liknende forslag til behandling. Forbundet oppfordret medlemmene til ikke å betale kontingent under krigen. Jeg støtter forslaget her, men at vedkommende må ha 15 års medlemskap. Derved bøter vi på den feil som ble begått av forrige landsmøte, at de 5 krigsår ikke skulle regnes med.

Chr. Henriksen: Jeg vil foreslå at forslaget sendes den lovkomité som landsmøtet skal velge.

Johs. M. P. Ødegaard: Jeg mener at det bør ialfall oversendes budsjettkomitéen for at en der kan se hvilke konsekvenser dette forslag kan ha. Jeg opptar det forslag.

Votering: Ødegaards forslag ble vedtatt.

§ 9. Understøttelse under konflikter.

Bjørkåsen Gruvearbeiderforening, avd. 92, foreslo:

Punkt 2. Minst 8 uker forandres til minst 16 uker. Dog skal den som er nyinntatt og senest en uke etter å være inntatt er blitt medlem av forbundet være berettiget til understøttelse etter minst 8 ukers medlemskap.

Fra Representantskapet:

Forslaget kan ikke tilrådes vedtatt.

Johs. M. P. Ødegaard: Det er meget som taler for at en må se på dette, men det krever en inngående undersøkelse av hvilke konsekvenser det har.

Andreas Aas: Vi anså nettopp dette for en viktig sak. Vi hadde ofte det forhold at vi foran en konflikt fikk inn mange nye medlemmer, som etter konflikten gikk ut igjen. Jeg opptar ikke forslaget.

Votering bortfalt dermed.

§ 10. Landsmøtet.

Kjemåga Jernbanearbeiderforening, avd. 473 foreslo:

§ 10, punkt 2, siste pasus får følgende tillegg: Foreninger som stiftes og som består av gamle medlemmer. Disse skal ha rett til å bli representert, når de har vært tilsluttet forbundet en måned før landsmøtets innkallelse og når de oppfyller det som er nevnt i punkt 2, første avsnitt.

Motivering på landsmøtet.

Fra Representantskapet:

Gjennom en rekke år har det vært praksis at nystiftede foreninger, som i alt vesentlig har bestått av gamle medlemmer, er gitt anledning til representasjon på landsmøtene. Som eksempel kan nevnes:

Et anlegg, eller del av et anlegg er så langt framskreden at et større antall arbeidere, derav mange organiserte, flyttes til et anlegg og stifter ny forening, har det vært ordnet så at denne forening har fått representasjon, selv om den ikke har fylt forbundslovens krav på dette punkt. Noen særskilt bestemmelse herom i lovene skulle ansees overflødig.

Ødegaard foreslo forslaget sendt den av landsmøtet vedtatte lovkomité.

Votering: Ødegaards forslag ble enstemmig vedtatt.

§ 10, punkt 2.

Fra forbundsstyret, tiltrådt av representantskapet forelå:

Punkt 2, 3. avsnitt foreslås å lyde: «Valg foretas på medlemsmøte i forbindelse med behandling av den for landsmøtet foreliggende dagsorden

Begrunnelsen for dette forslag er å få paragrafen på dette punkt så klar at den gir uttrykk for den til enhver tid gjeldende forutsetning.

Til dette landsmøte har det inntruffet, at det er foreninger som har valgt representanter til landsmøtet lenge før dagsordenen er omsendt til foreningene. Ved å gi lovene den foreslåtte form i punkt 2, 3. avsnitt kan valgene bare foretas når det nødvendige grunnlag foreligger.

Votering: Innstillingen ble vedtatt.

Fra Bjørkåsen grubearbeiderforening, avd. 92.

Punkt 2. For hvert fylte 150-tall medlemmer, forandres til, for hvert fylte 200-tall medlemmer.

Motivering:

Med den store tilslutning vårt forbund har av foreninger og medlemmer vil en begrensning av de store foreningers representasjonsrett være påkrevet. Verdien av den nåværende representasjonsrett motsvares ikke av de utgifter dette medfører.

Fra Representantskapet:

Det foreliggende forslags formål er verd anerkjennelse, for såvidt det tar sikte på den økonomiske side, men virker urettferdig på medlemmene i de store foreninger, som i antall er ubetydelige i forhold til antallet små foreninger. De store foreningers medlemmer har alltid vært underrepresentert i forhold til de små foreninger. Et eksempel: Ifølge de nå gjeldende bestemmelser vil tre foreninger med bare 40 medlemmer få en representant hver, tilsammen tre representanter, med et samlet medlemstall på 120. En stor forening, på 190 medlemmer får to representanter. Det foreliggende forslag vil utdype dette misforhold.

Dette forslag bør sees i sammenheng med forslag fra Sulitjelma bygningsarbeiderforening, avd. 19, og henviser også til representantskapet i forbindelse med dette forslag.

Votering: Bjørkåsens forslag ble enstemmig oversendt lovkomitéen.

Fra Sulitjelma Bygningsarbeiderforening, avd. 19, forelå:

Punkt 2. Valg av representanter til landsmøtet foregår etter følgende regler: 1 for hvert fylte 60-tall og siden 1 for hvert fylte 150-tall medlemmer.

Motivering:

Når avd. 19 foreslår innskrenkning av representanttallet er det ikke for å holde de små avdelinger ute fra landsmøtene, da vi jo selv er en liten avdeling. Men så stort som medlemstallet er, og med den representasjonsrett det er, blir landsmøtene for store og for dyre. Så en liten innskrenkning av representanter vil bare styrke landsmøtenes arbeidseffektivitet. Likeså bør en ta hensyn til økonomien slik at forbundet kan administreres på et forsvarlig grunnlag innen størrelsen av den kontingent en betaler i dag.

Fra Representantskapet:

Når man sammenholder nærværende forslag med forslag fra Bjørkåsen gruvearbeiderforening, avd. 92, tar de sikte på samme formål ad forskjellig vei. Nærværende forslag vil være mer effektivt for fremme av formålet. Etter representantskapets oppfatning er de hver for seg ikke tilfredsstillende, men bør samarbeides.

Representantskapet er enig i, at en bør finne fram til en begrensning av representantenes antall, men det må skje på en måte så ingen berettigede interesser blir skadet. Representantskapet er imidlertid av den oppfatning at sådan som forholdene for tiden ligger an bibeholdes paragrafen uforandret.

Per Nystad foreslo:

Avd. 19, Sulitjelma Bygningsarbeiderforenings forslag oversendes den nedsatte lovkomité til bearbeidelse og forelegges førstkommande landsmøte til realitetsbehandling.

Votering: Nystads forslag ble vedtatt.

§ 11. Avstemninger.

Fra Setså-Langset Jernbanearbeiderforening, avd. 551:

§ forandres til å lyde slik: Over viktigere spørsmål som tariffrevisjoner skal styret o.s.v. (som før).

Fra Representantskapet:

Når denne bestemmelsen i sin tid ble inntatt i forbundets lover var det uten tanke på tariffrevisjoner, idet det i landsmøteperioden kan oppstå foruten tariffrevisjoner, — andre spørsmål av stor betydning uten at det er mulig å forutsi hva spørsmålet angår.

Bestemmelsen tar sikte på spørsmål som er sjenerelle for samtlige forbundets medlemmer.

Tariffspørsmål omfatter — i de fleste tilfelle — enkelte grupper av forbundets medlemmer. Forbundslovens § 8, konflikter, bestemmer hvordan det skal forholdes i tariffspørsmål. Paragrafen foreslås bibeholdt uforandret.

Votering: Forslaget ble sendt lovkomitéen.

§ 17. Forsikringskassen.

Sulitjelma Jern- og Metallarbeiderforening, avd. 20, foreslo:

Punkt 3, 9. avsnitt: Forsikringsbeløpet forhøyes til kr. 1500 — som utbetales ved fylte 65 år, etter betingelsene for æresmedlemskap.

Punkt 5. Etter ordet bedriftssykdommer tilføyes, «samt andre sykdommer som medlemmer blir erklært arbeidsudyktig av.

Punkt 6. Begravelsesbidraget fratrekkes i k k e forsikringsbeløpet.

Fra Stord Arbeiderforening, avd. 43:

Punkt 5. En tilføyelse til punktet så det kommer til å lyde: «Medlemmer som har minst 10 års sammenhengende medlemskap og har innbetalt 500 ordinære merker, og som blir erklært uhelbredelig sinnssyk, samt medlemmer som blir helt invalider som følge av arbeidsulykker eller bedriftssykdommer, som av Rikstrygdeverket blir anerkjent som sådanne, videre de som ved usunt og vått arbeid har pådratt seg asthma, gikt og som følge derav er blitt helt arbeidsuføre, utbetales forsikringsbeløpet i sin helhet.

Motivering på landsmøtet.

Fra Giken Gruvearbeiderforening, avd. 75:

Tillegg til punkt 4.

Medlemmer som er fylt 70 år og ikke har oppnådd æresmedlemskap får utbetalt kr. 500 på forsikringssummen, hvis de har innbetalt 700 ordinære merker.

Motivering:

Grunnet landsmøtebestemmelsen av 1945 om at bare ordinære merker teller for oppnåelse av rettigheter i forsikringskassen etter 1. juli 1940 og enkelte av den grunn ikke oppnår æresmedlemskap og dermed mister sin rett til forskudd på forsikringsbidraget, tør foreningen derfor anbefale forslaget på det beste.

Nordre Stamlinjes Arbeiderforening, avd. 219, foreslo:

Punkt 5. Medlemmer som har minst 10 års sammenhengende medlemsskap og har innbetalt 500 ordinære merker, og som blir erklært uhelbredelig sinnssyk, samt medlemmer som blir helt invalider som følge av arbeidsulykker, eller sykdommer, utbetales forsikringsbeløpet i sin helhet.

Motivering:

Når en arbeider blir invalid som følge av arbeidsulykker, eller sykdommer, og legen erklærer ham for uhelbredelig, må han ha sin fulle rett.

Hellvik Jernbanearbeiderforening, avd. 273, foreslo:

Punkt 5 foreslås å lyde:

Medlemmer som har minst 10 års medlemsskap og har innbetalt 500 ordinære merker og som blir erklært helt arbeidsudyktig samt medlemmer som blir helt invalider som følge av arbeidsulykke eller bedriftssykdom som av legen blir anerkjent som sådan, utbetales forsikringssummen i sin helhet.

Motivering:

Da det er mange medlemmer som kan være i den stilling at de kan være blitt arbeidsudyktige på grunn av sykdom, som også i mange tilfelle kan være pådratt på grunn av arbeid, må de få sin forsikringssum utbetalt.

Vi mener også at når en lege anerkjenner vedkommende som arbeidsudyktig eller invalid, skulle det være tilstrekkelig og ikke som nå at bare rikstrygdeverket kan avgjøre det.

Fra Setså—Langset Jernbanearbeiderforening, avd. 551:

Siste sats av forsikringsbeløpet forhøyes til kr. 1200 — etter 10 år.

Fra Representantskapet:

Forslagene fra avd. 20, avd. 43, avd. 75, avd. 219, avd. 273 og avd. 551 kan ikke anbefales tiltrådt.

Alle disse forslag betyr større økonomiske forpliktelser for forsikringskassen, og hvis forsikringskassen skal kunne greie å balansere med den kontingent som er, kan forsikringskassen ikke påføres større forpliktelser enn den allerede har.

Imidlertid finner representantskapet å ville foreslå at pkt. 6 i § 17 blir forandret slik at den kommer i samsvar med pkt. 4 i samme § som går ut på at det skal gjenstå kr. 300 av forsikringsbeløpet til begravelserbidrag ved medlemmets død.

I henhold hertil gis pkt. 6 følgende ordlyd:

Ved medlems ektefelles død utbetales medlemmet etter minst 4 års medlemsskap og innbetalt minst 200 ordinære merker kr. 100, og etter minst 5 års medlemsskap og innbetalt minst 250 ordinære merker kr. 200, som forskudd på forsikringsbeløpet.

Johs. M. P. Ødegaard foreslo samtlige forslag sendt lovkomitéen.

Votering: Forslaget ble enstemmig vedtatt.

AVDELINGENES LOVER

§ 27. Kontingentens innbetaling.

Fra Bjørkåsen grubearbeiderforening, avd. 92:

Punkt 2. Med den ordning vi har nå med hensyn til strykning av medlemmene på grunn av kontingentrestanser bør denne §'s punkt 2 omredigeres.

Fra representantskapet:

Bestemmelsen i lovens paragraf punkt 2, forandres fra 4 uker til 8 uker.

§ 28. Foreningens ledelse.

Fra Nordre Stamlinjes arbeiderforening, avd. 219:

Avdelingene ledes av et styre som skal bestå av minst 7 medlemmer, nemlig formann, nestformann, kasserer og sekretær, samt 3 representanter. Samtlige styremedlemmers funksjonstid er ett år. Ved generalforsamlingen i januar velges formann, kasserer og en representant. I juli-august velges nestformann, sekretær og 2 representanter.

Motivering:

Når generalforsamlingen skal holdes i utgangen av august bør passusen i § 28, punkt 1 være: Juli, august velges nestformann, sekretær og 2 representanter.

Fra representantskapet:

Det henvises til representantskapets uttalelse i forbindelse med § 30.

Ødegaard foreslo forslagene til §§ 27 og 28 oversendt lovkomitéen.

Votering: Ødegaards forslag ble enstemmig vedtatt.

§ 30. Generalforsamlingen.

Fra *Vegarbeidernes stedlige styre i Vestfold*:

Tilføyelse til § 30 i forbundsloven:

Hvor forholdene vanskeliggjør avholdelse av generalforsamling i januar kan denne sløyfes og blir den da å avholde i august hvor da styret velges for 2 år ad gangen, slik at halvparten av styret velges annenhver gang.

Motivering:

Generalforsamlingen i januar faller meget kostbar å avholde på grunn av snø og kulde som medfører store utgifter til oppvarming av lokale, samt vanskeliggjør transporten av medlemmene til og fra møtelokalet.

Fra representantskapet:

Paragrafen foreslås omredigert således: Helårsgeneralforsamling avholdes innen utgangen av første kvartal. Halvårsgeneralforsamling avholdes innen utgangen av tredje kvartal.

Votering: Representantskapets forslag ble enstemmig vedtatt.

Punkt 4 g): **Bevilgninger til anleggsdriften.**

Fra *Bud vegarbeiderforening*, avd. 29:

Forbundet søker å påvirke statsmyndighetene til å yte større bevilgninger til anleggsarbeid.

Fra representantskapet:

På landsmøtet vil det bli gitt en redegjørelse omkring spørsmålet.

Statsråd Langhelle: Jeg vil starte med en økonomisk oversikt. En mann vil bygge et hus. Hvor meget kan jeg investere i dette hus, er det første spørsmål han stiller seg. Dette spørsmål gjelder i alle forhold også når det gjelder anlegg av forskjellig slags. I året før krigen — i 1939 — brukte vi 12 pst. av vårt nasjonalbudsjett til investering. I 1947, siste år vi har oversikt over, brukte vi 16 pst. Hvordan vil stillingen bli i 1948. Vi hadde regnet med noe mindre investering da, men det vil nok bli noe mer. At vi i dag bruker 16 pst. er en stor anstrengelse av samfunnet. Det er gjenoppbyggingen, vedlikehold og fornyelser, som er de avgjørende poster. Der foregår en utbygging

av landet på mange områder. En sammenlikning: I 1938—39 ble det ordinært til veianlegg bevilget 16.7 millioner kroner, ekstraordinært 8.3 mill. I samme slags kroner så gir det i budsjettåret 1948—49 19.6 millioner. Da skal en se på de endrede forhold også. I 1938—39 hadde vi en betydelig arbeidsledighet, i dag har vi underskudd på arbeidskraft. Den ekstraordinære bevilgning i 1938—39 gir nettopp et bilde av arbeidsledigheten. Ser vi på jernbaneanleggene så var det i 1938—39 gitt ordinært 20.3 millioner og ekstraordinært 13.1 millioner kroner. I 1948—49 var i samme antall kroneverdi gitt 35.5 millioner. Jeg minner her om det samme som under veivesenet at forholdene i dag er ganske annerledes enn før krigen. Nå er det så at vi på visse felter og visse områder av landet er mindre utviklet. Det gjelder bl. a. også industrien. Å finne fram til de forskjellige landsdelers muligheter for økonomisk virksomhet er noe av det viktigste. Der kommer dette med veier og jernbaneanlegg inn. Det foreligger da også krav som aldri tidligere når det gjelder vei- og jernbaneanlegg. Jeg skulle tro at det dreier seg om lag 10 milliarder kroner. Vi skulle således ha noe å stille med i årene framover. Sett i forhold til dette, så kan en si at det som bevilges er lite. Men spørsmålet er hvor langt vi kan gå i investering og til hvilke formål vi kan investere. Det er mange som her konkurrerer. Det er sikkert meget viktig å utvide våre veier og jernbaneanlegg. Men en må nødvendigvis etter hvert vurdere hva som er mest nødvendig. Vi må gi de forskjellige arbeider prioritet. Det er ikke annet å gjøre med det. Når det gjelder sysselsettingen så regner en ved veiarbeidsdriften med 4—6000 mann, jernbaneanleggene ca. 3000 mann. Spørsmålet er om en kan få en jevnere sysselsetting. Hittil har det gjerne vært en stor topp om sommeren og en dyp dal om vinteren. I 1938 var det om vinteren gjennomsnittlig 2300 mann sysselsatt ved veiarbeidsdriften, om sommeren 2700. Tar vi 1947 så var det i vinterhalvåret 5400 mann og i sommerhalvåret 6200. Der har vi en utjevning som er ganske vesentlig. Det ønskelige er å få en mest mulig jevn sysselsetting. Det er naturligvis riktig, hvis en ser snevert på det, at det er en fordel å sette mest mulig arbeidskraft til om sommeren enn om vinteren. Det er så, men ut fra et sosialt syn er det ikke riktig, selv om det blir dyrere anlegg. Når vi nå får driftsutvalgene i gang, er det nettopp disse ting som kan drøftes, at flest mulig knyttes til anlegget hele året igjennom. Med den utvikling vi har hatt, er det klart at vedlikeholdsspørsmålet blir et stort problem. Det hevner seg ikke å holde en høy standard i vedlikeholdet.

Ludvik Karlstad: Når det gjelder bevilgningene til anleggene så er det riktig at det er bevilget meget. Mange veier var i en dårlig forfatning etter krigen. Dekkene var så dårlige mange steder, at veiene måtte stenges i flere måneder. Spørsmålet er om fordelingen av de midler staten bevilger. Spørsmålet er om en ikke i forskjellige fylker har andre industrier og arbeidskilder med andre muligheter, mens en i Nord-Norge har mer behov når det gjelder veier. Vi må få forståelsen av at også vi bor i Norge. Det må ikke deles ved Trondheim. Vi må også benytte noe mer til vedlikehold av de veier som er bygd, så en kan ferdes på dem. Men det later til at pengene ikke anvendes rasjonelt på grunn av dårlige redskaper og verktøy. Vi har noe å arbeide med framover. Vi har ingen jernbaner, vi må ha krav som her sørpå. Vi må sørge for å bli mer likestilt.

Lars Næss: Vi kan vel godt innrømme at det er ikke godt å få alle ender til å møtes. Men oppbyggingen av kommunikasjonsmidlene må da være tjente pengor for landet. Vi har ikke skikkelig jernbane og veianlegg i Nord-Norge. Men vi har også kraftutbyggingen. Skal en klare å få en industri til å sysselsette overskuddet av arbeidskraften, så må utbyggingen av elektrisitetsverker forseres. Vi har sett hvordan industrien må drive på gammeldags manér fordi en ikke har elektrisk kraft.

Oddbjørn Skredderhaug: Jeg tror ikke en får full valuta for de penger en nå bevilger. Det vil en kunne komme nærmere tilbake til under driftsutvalgene. Når det gjelder vedlikehold så er det ikke bare i Nord-Norge at veiene er dårlige. Vi vet at det er veivoktere som ikke får grus til veiene på grunn av mangel på bevilgninger. Det vil senere komme til å koste oss atskillig mer penger. Administrasjonsapparatet ved veivesenet er langt større enn behovet skulle gjøre det nødvendig til det antall arbeidere som er ansatt. Det skulle gå an å innskrenke en rekke funksjonærer i administrasjonen. Det skulle ikke være nødvendig med en funksjonær for hver 10. arbeider.

Chr. Henriksen: Vi kan vel ikke i den nåværende situasjon vente å få større bevilgninger enn det som er gitt. Det som for anleggsarbeiderne har den største betydning er dette med innskrenkningene i arbeidsstyrken om høsten og vinteren. I den senere tid vet jeg at en på Sørlandsbanen vedtok å se å få en jevnere arbeidsdrift ved jernbaneanleggene. Jeg tror derfor at jernbanearbeiderne ville være best tjent med en fast arbeidsstokk året igjennom. En skal heller ikke se bort fra at kanskje administrasjonen kan innskrenkes noe og overføres til andre yrker. Jeg mener imidlertid at vi har grunn til å være fornøyd

med de bevilgninger som er gitt, når vi tar i betraktning de nåværende økonomiske forhold. I henhold til dette vil jeg foreslå: «Landsmøtet har påhørt statsråd Langhelles redegjørelse angående bevilgningene til anleggene.

Landsmøtet vil henstille til de bevilgende myndigheter i forbindelse med bevilgningene å ta sikte på å få en jevnere arbeidsstyrke i budsjettåret.»

Emil Ødegaard: Når det gjelder bevilgninger til anleggsarbeider og da spesielt veiarbeider, så gledet det meg å høre Langhelle uttale at bevilgningene til veianlegg ville bli gitt mer i sammenheng, slik at en ville få et veianlegg ferdig før en begynte på et neste. Vi hadde en henvendelse fra Vei- og jernbanekomiteén. Det forelå veikrav for Telemark fylke på 30 millioner. Da kommer en ikke langt med 10 millioner. Vi mangler veier til å komme fram til skogen for å hogge ved og tømmer. Transporten blir på den måte for kostbar. Nettopp her må en være oppmerksom på veikravene. Det er her en kan få valuta igjen.

Johs. Skrede: Jeg vil understreke det som ble sagt om at det var slett økonomi å vanskjømte vedlikeholdsarbeidene. Når veiene er grusfattige så henger det sammen med krigen og tyskernes slitasje på veiene. Når det er nevnt at det er veivoktere som ikke får en kubikk med grus, så må det bero på spesielle forhold. Så vidt jeg forstår så får hvert overingeniørdistrikt et visst beløp pr. kilometer til vedlikehold. Hvis det er avdelingsingeniører som vil spare disse penger, for å utbygge en ny veistump, så kan det diskuteres. Men det må da foreligge spesielle forhold.

Odin Herø: Vi har en anleggsvirksomhet som ikke er nevnt og det er havnevesenet. Også der har en påkrevde ting som må gjøres og jeg vil be statsråden være oppmerksom på det. Vi har typiske eksempler på nødvendigheten av å utbygge havneområder, ikke minst av hensyn til fiskerne, som f. eks. i Vest-Ofoten og på Sunnmøre. Fiskerne kan ikke utnytte situasjonen slik som forholdene er der.

Strek ble satt.

Andreas Aas: Vi fra Nordlands fylke har hatt mest arbeidsløshet, iallfall siste vinter. I min lille kommune har vi hatt 150 arbeidsledige siste vinter. Det er sørgelig å se voksne, friske folk arbeidsledige i denne tid av mangel på nødvendige bevilgninger. I vår kommune har vi en liten kraftstasjon som tilhører Bjørkåsen gruver. Vi har rett til 400 kilowatt, og det er altfor lite for en kommune. Vi har sendt Vassdragsvesenet krav om

utbygging av kraftstasjonen. Vi kan fullt tilfredsstillende 3 kommuner med det forslag vi har sendt Vassdragsvesenet. De penger vi investerer i kraftverk vil hurtig bringe oss valuta. Jeg vil minne statsråden om denne sak når forslaget kommer opp.

Johan Sivertsen: Veibygging og kommunikasjoner er av de viktigste saker vi har. Derved bygges landet ut. Det er tusener av nye hjem som kan bygges, hvis en kommer fram med veier og jernbaner.

Ludvik Karlstad: Jeg vil understreke det havnevesenets representant sa og det som ble sagt om kraftverkene. Vi har en stor administrasjon. Jeg håper bransjerådene er oppmerksom på de forhold. Det må kunne gå an å sette en del av folkene på veikontorene over til annet nyttig arbeid.

Johannes Høiås: Ved Nordlandsbanen synes vi bevilgningene er små. Men vi hører nå at en skal søke å få en jevnere arbeidsdrift. Anvendelsen av midlene er meget viktig. En har elendig redskap og verktøy. Vi tror det vil være lønnsomt å få en elektrisk drift. Alle de store arbeider står fremdeles igjen ved Nordlandsbanen. Jeg håper at vi slipper elendigheten med de mange arbeidsoppsigelser.

Carl Joh. Frogh: Vi tok opp forskjellige saker i driftsutvalget. Vi har imidlertid ikke noe å si, vi skal bare være rådgivende. Vi tok bl. a. opp dette med asfalteringen av veiene og som fordyrer anleggene. En bør være oppmerksom på asfalt- og betongfirmaene.

Hans Skauff: Vi må få mer tekniske hjelpemidler og en jevnere arbeidsdrift. Det vil bety meget.

Statsråd Langhelle: Det er neppe noe distrikt som ikke har berettigede veikrav. Spørsmålet om arbeidsmetoder og tekniske hjelpemidler er en meget viktig sak. Det skulle også være lettere å ha mer tekniske hjelpemidler ved jernbaneanleggene hvor en har mer jevnt arbeid. Verre er det når det gjelder vei-arbeidet. En bør konsentrere seg om bestemte arbeidsoppgaver og ikke spre det så meget. En bør fortrinnsvis beskjefte seg med færre anlegg og se å få disse helt ferdig og søke å få de raskere gjennomført. Både departementet og regjeringen er interessert i en mer rasjonell drift. Kan driftsutvalgene ta opp saken, så vil det sikkert være meget verdifullt for departementet. Asfalt og betong var nevnt. Vi skal se på det forhold. Når det gjelder Nordland fylke, så er det det fylke som under hele krigen hadde en konstant arbeidsløshet. Det er et av de store spørsmål administrasjonen arbeider med, nemlig å utnytte arbeidsmulighetene der. Jeg understreker også det som er sagt

om kraftutbyggingen. Den bør ha beste prioritet. Jeg er enig i utbyggingen av havner og modernisering av havner. Det er meget viktig. Jeg vil henstille til driftsutvalgene å oppta disse saker til behandling.

Votering: Chr. Henriksens forslag ble enstemmig vedtatt.

De finske gjester tar avskjed.

Viljo Methonen: Kamerater! Det har vært en opplevelse for min kamerat og meg å være til stede her. Arbeiderklassen har en sterk posisjon i de skandinaviske land og en må også kunne si at det internasjonale broderskap på ny gir seg tydelige uttrykk. Vi er den yngste bror i det nordiske samarbeidet. Vi takker for all den gjestvennlighet som er vist oss. Jeg vet at vi har meget å lære av dere. Jeg ønsker representanter fra deres forbund velkommen til vårt landsmøte. Takk for alt. (Bifall.)

Johs. M. P. Ødegaard: Det er ikke mer enn en mening på landsmøtet at en er fornøyd med at vi har hatt representanter til stede fra Finnland. Det er vel så at de finske arbeidere er de yngste brødre i det nordiske samarbeid. Men Finnland var det første land som gjennomførte 8-timersdagen. Det var av betydning også for vårt land. Der har de finske arbeidere et monument å peke på. Riktignok var det så at med de politiske vanskeligheter landet kom opp i, så klarte de borgerlige å slå det over ende. Men da den tid i Finnlands historie var forbi så fikk de den tilbake. Jeg er forvissset om at landsmøtets representanter er enige om å medvirke i det internasjonale samvirke slik at vi slipper å komme opp igjen i den elendighet vi forlot for et par år siden. Vi deler derfor fullt ut det ønske og håp som vår finske kamerat uttalte. Vi vil etter beste evne søke å medvirke i oppfyllelsen herav. Ta med våre beste hilsninger til de finske kamerater og til samtlige fagorganiserte i Finnland. (Bifall.)

Punkt 4 c): Alderstrygd og rikstrygdevirket.

Bjørkåsen gruvearbeiderforening, avd. 99, foreslo:

Forbundet går inn til statsmaktene med krav om at aldersgrensen for utbetaling av alderstrygd til gruvearbeiderne settes til 60 år og at trygdens størrelse til disse skal være minst lik den som er gjort gjeldende for byene.

Motivering:

Etter den erfaring vi har her i Bjørkåsen med den nåværende aldersgrense for utbetaling av alderstrygd, får praktisk talt ingen gruvearbeider alderstrygd, selv med en aldersgrense på 60 år er det ikke mange som vil få nytte godt av dette sosiale gode, og dette er etter et liv med arbeid i gruvene hvor alle før eller siden pådrar seg silikose, en skade som, med de midler vi kjenner til nå, det ikke er sjanse for å helbrede. Disse arbeidere må betale sin del av trygden. Det gjør de som sin sosiale plikt, men når de ser på den ubetydelige del av dem som kan oppnå å få alderstrygd, er det ikke med store forhåpninger de betaler den. Da storparten av gruvearbeiderne er likestilt med byenes industriarbeidere når det gjelder utgifter til livets opphold, skulle det være naturlig at de fikk i alle fall det minimum i trygd som gjelder for byene.

Angående trygden fra Rikstrygdeverket bemerkes:

Med den størrelse som denne trygd har, og med det prisnivå som vi har i dag, er det ikke mulig for den skadede eller vedkommendes etterlatte å eksistere på en noenlunde forsvarlig måte.

Det må derfor arbeides med å få disse ytelser hevet til et forsvarlig nivå og senere regulert med regelmessige mellomrom i forhold til prisnivået.

Fra Stord Arbeiderforening, avd. 34:

1. Forbundsstyret pålegges å arbeide for at Rikstrygdeverkets satser til de silikoseangrepne arbeidere forhøyes.
2. Forbundsstyret må reise kravet om revisjon av alderstrygdloven, slik at alderstrygden til arbeidere i sunnheitsfarlige bedrifter utbetales ved fylte 55 år.

Motivering:**Ad punkt 1.**

For dem som er blitt helt eller delvis arbeidsuføre på grunn av silikose, vet vi at Rikstrygdeverkets satser for understøttelse ikke på noen måte strekker til for underhold. De er henvist til hjelp på annen måte, som mange helst kvier seg for. Derfor er det samfunnets plikt at arbeidere på ordinær måte, dvs. gjennom Rikstrygdeverket, får en understøttelse som kan være til virkelig hjelp for dem og deres familie.

Ad punkt 2.

Det er vel få arbeidere i gruveindustrien som er så heldige å oppnå en alder av 70 år, som er alderstrygdens aldersgrense. Skal

en arbeider få nytte godt av dette samfunnstiltak, bør aldersgrensen nedsettes til 55 år.

Fra representantskapet:

Det vil fra forbundets side bli gjort forsøk på å få en fyldig redegjørelse til, eller på landsmøtet, eventuelt av en representant fra nevnte institusjoner for å få klarlagt om det er tenkt på endringer i de her nevnte forhold, og at man på grunnlag herav kan fatte de vedtak som må ansees nødvendig.

I tilslutning til dette punkt på dagsordenen inntas forslag fra Vegarbeidernes stedlige styre i Vestfold da dette forslaget også har en viss sammenheng med de andre forslag under dette punkt på dagsordenen.

Forslaget er sålydende:

Landsmøtet pålegger forbundsstyret i samarbeid med L.O. å søke utvirket at der for det offentlige regning blir gjennomført effektiv legeundersøkelse av arbeidere ved Statens vegarbeidsdrift 1 eller 2 ganger årlig, og at der på grunnlag av disse undersøkelser blir truffet åtgjerder for å beskytte arbeiderne mot smittsomme sykdommer.

Johs. M. P. Ødegaard: Vi har forsøkt å få en til å innlede om dette spørsmål, men det har vært umulig. Men vi vet at det arbeides med full kraft for en revisjon av disse spørsmål. Jeg vil foreslå:

«Landsmøtet er prinsipielt enig i forslagene fra avd. 92, Bjørkåsen Grubearbeiderforening (side 28) — forslag fra avd. 34, Stord Arbeiderforening (side 29) samt forslag fra Vegarbeidernes stedlige styre i Vestfold (side 30).

Forslagene oversendes det kommende forbundsstyre med anmodning om så snart det er mulig å sette seg i forbindelse med myndighetene og søke påskyndet at disse spørsmål snarest mulig blir tatt opp til behandling med sikte på at så vel alderstrygdens som Rikstrygdeverkets ytelser forhøyes så det gir et levelig utkomme.»

Votering: Ødegaards forslag ble enstemmig vedtatt.

Punkt 4 f): Skatt og skattetrekk.

Fra Holsvassdragets anleggsarbeiderforening, avd. 240, forelå:

1. Det innføres en skatteordning hvor reglene for utligningen av skatt blir mest mulig ensartet, samt at det skattefrie fra-drag må stå i forhold til prisstigning.

2. Det innføres en trekkordning, hvor trekkprosenten er mest mulig ensartet og hvor det tas et rimelig hensyn til forsørgelsesbyrden.

Motivering:

Vi mener det er på sin plass å si fra at misnøyen med skatt og skattetrekk blant anleggsarbeiderne nå er blitt så stor, at en spontan reaksjon kan bli følgen, hvis det i dette forhold ikke blir en ordning til det bedre. Beskatningen av anleggsarbeidernes inntekter står ikke i forhold til at de må føre 2 husholdninger, samt at den store prisstigning ikke kommer til uttrykk i det skattefrie fradraget.

Fra representantskapet:

På landsmøtet vil det bli gitt en orientering over hva det er foretatt fra forbundets side i sakens anledning, og hvordan det fra myndighetenes side er tenkt å ordne de fremtidige bestemmelser.

Lars Næss foreslo: Skattetrykket har etter krigen nådd slike høyder at det er utålelig for lønnsarbeiderne og alle grupper i befolkningen med lave inntekter.

Vi vil ikke lenger finne oss i at vår levestandard gjennom beskatningen holdes på et nivå langt lavere enn før krigen, mens landets produksjon i lengre tid har vært større enn før krigen, og de dominerende krefter innenfor finansverdenen høster inn veldige profitter.

Det er nødvendig å endre dette forhold ved bl. a.:

- a. å øke de skattefrie fradrag i et slikt omfang at de representerer et forsvarlig eksistensminimum.
- b. ens utlikning av skattene ved innføring av en fellesskatt i stedet for de nåværende herreds- og statsskatter.
- c. De indirekte skatter fjernes for alle nødvendighetsvarers vedkommende og alderstrygd og krigspensjoneringsavgift utliknes på skattbar og ikke på antatt inntekt.
- d. Inntil en fellesskatt kan innføres utliknes statsskatten på inntekt med sterkere progressjon og herredsskatten må også utliknes med stigende skatteøre på stigende inntekter.
- e. Personer med dobbelt husholdning gis fradrag i inntekten som svarer til de faktiske merutgifter.
- f. Det innføres ens regler for skattetrekk over hele landet.

Johs. M. P. Ødegaard: Vi hørte av statsråd Meisdalshagen at revisjon av skattelovene er under arbeid og at det allerede vil bli framsatt proposisjon for Stortinget i 1949. Da ser jeg det slik at vi ikke kan foreta oss noe som ytterligere påskynder saken. Men jeg vil foreslå:

«Landsmøtet tar til etterretning den av finansminister Meisdalshagen gitte orientering om spørsmålet, hvorav framgikk at det allerede er satt ned en kommisjon som arbeider med revisjon av skatteloven, og at det vil bli framsatt proposisjon til Stortinget i 1949.»

Votering: Ødegaards forslag ble enstemmig vedtatt.

Punkt 4 h): Forbundets gullmerke.

Fra Holsvassdragets Anleggsarbeiderforening, avd. 240, forelå:

Forbundets gullnål utdeles etter 25 års sammenhengende fagorganisert medlemskap, — ikke som nå etter 25 års sammenhengende medlemskap i Norsk Arbeidsmandsforbund.

Motivering:

Da forholdene og tidene for oss anleggsarbeidere veksler meget mellom anleggs- og bygningsarbeid, og da en etter lovene må overflytte sitt medlemskap til det forbund arbeidet sorterer under, er det håpløst for en anleggsarbeider å oppnå heders-tegnet.

Fra representantskapet:

Den nå gjeldende ordning er at det kreves 25 års sammenhengende medlemskap i forbundet for å få tildelt gullmerket. Bestemmelsen foreslås endret til:

Rett til gullmerke erholdes etter sammenlagt 25 års medlemskap i forbundet og for så vidt at det er sammenhengende medlemskap i *Landsorganisasjonen*.

Ove Amundsen: Når vi ved Holsvassdraget opptok dette forslag er det fordi vi mener at vi blir forfordelt. Vi skifter i vårt arbeid mellom forbundene og kan aldri oppnå gullmerke.

Votering: Representantskapets innstilling ble vedtatt mot 1 stemme.

Møtet hevet.

Ettermiddagsmøtet torsdag den 16. september.

Dirigenter: *Bjarne Larsen og Kristian Tangen.*

Møtet ble satt klokken 14. — Protokollen fra formiddagsmøtet referertes og godkjentes uten merknader.

Johs. M. P. Ødegaard: På dagsordenens side 26 glemte jeg å gjøre oppmerksom på et punkt i representantskapets innstilling, hvor det heter:

«Imidlertid finner representantskapet å ville foreslå at pkt. 6 i § 17 blir forandret slik at den kommer i samsvar med pkt. 4 i samme § som går ut på at det skal gjenstå kr. 300 av forsikringsbeløpet til begravellesbidrag ved medlemmets død.

I henhold hertil gis pkt. 6 følgende ordlyd:

Ved medlems ektefelles død utbetales medlemmet etter minst 4 år medlemskap og innbetalt minst 200 ordinære merker kr. 100, og etter minst 5 års medlemskap og innbetalt minst 250 ordinære merker kr. 200, som forskudd på forsikringsbeløpet.»

Dette må det voteres over og jeg vil henstille til dirigentene om å ta votering herover når kasserer Lien kommer til stede.

Opplysningsvirksomheten.

Lars Bakken: Det er et punkt som ikke er kommet med i dagsordenen og det er opplysningsvirksomheten innenfor forbundet. Men formannen har gjort oppmerksom på at saken ville komme opp. I 1946 tok vi fatt med et landsomfattende kurs på Sørmarka i 14 dager. Men det viser seg at denslags kurs blir så dyre at forbundet har vanskelig for å klare det. I 1947 delte en det opp i 2 kurs av 1 ukes varighet. Det ble det dobbelte antall kursdeltakere, men det ble enda dyrere. Vi må legge vårt opplysningsarbeid an på å aktivisere ungdommen. Der har vi en viktig oppgave. Hvis vi ikke klarer denne oppgave, så vil vi få tilbakegang. Fagorganisasjonens oppgave er å forbedre medlemmenes kår; men da må det også opplysning til. Vi må skape interesse omkring fagorganisasjonens arbeid. Vi er kommet fram til at en bør holde distriktsvise eller fylkesvise kurser. Derved vil vi spare meget i reiseutgifter. Flere steder har en hatt kurser arrangert for lørdag og søndag og meget er oppnådd ved disse. Vi har også Arbeidernes Opplysningsforbund som driver atskillige kurs. Det kan være spørsmål her om samarbeid med Opplysningsforbundet. En har også ved store tilskudd fra fag-

organisasjonen skapt Arbeidernes Brevskole, hvor en nå har om lag 25 kurs utarbeidet. Jeg skulle tro at dette var den letteste måte i vårt land å drive opplysningsarbeid på. Brevskolen har kurs i mer praktiske ting, men har også teoretiske kurs. Forbundet har besluttet å betale for de medlemmer som vil ta slike kurs. Jeg har siden krigen fungert som opplysningssekretær. Jeg er langt fra tilfreds med mitt arbeid. Men til unnskyldning tjener det at forbundets omfattende virksomhet for øvrig har satt opplysningsvirksomheten som en bisak. Jeg er derfor gla over vedtaket i går om en egen reisesekretær, som bl. a. skal ha denne spesielle oppgave. Jeg vil komme til å gjøre en henvendelse til det kommende forbundsstyre om å øke bevilgningen til deltakelsen i Brevskolen. Ved siden av den opplysningsvirksomhet som allerede er nevnt, har forbundet hvert år anvendt en del penger til utdanning av ungdom, kort sagt til alle slags skoler. I beretningene for 1946 og 1947 vil en se at det er trukket opp retningslinjer for arbeidsstipendier, yrkesstipendier og at de også kan ytes medlemmers barn. Jeg vil oppta representantskapets forslag fra juni i år sålydende:

«Forbundsstyret bemyndiges til å benytte det beløp som ansees nødvendig for forbundets opplysnings- og stipendievirksomhet, dog forutsettes at det fortsatt brukes inntil kr. 15 000.— pr. år for utdeling av stipend.»

Johs. M. P. Ødegaard: Jeg kan ikke tenke meg at noen av representantene har imot det forslag og jeg vil anbefale at det vedtas.

Ludvik Karlstad: Vi søkte fra vår forening om plass for 1 mann til et ukekurs; men vi fikk ham ikke med.

Hjalmar Andersen: Det var interessant å høre Bakkens utredning. Jeg har ventet på den. Jeg har ikke meget å tilføye til det Bakken har sagt. Men det er klart at opplysningsvirksomheten må ha som utgangspunkt den maktposisjon arbeiderklassen i dag står i. Jeg nevnte det under beretningen at produksjonsutvalgene må bli mer medbestemmende. Ved å utvikle disse så har vi også det praktiske grunnlag for det opplysningsarbeid som må drives. Arbeidet med dette hittil har vært forelesningskurs, nærmest ovenfra. Det er den opplysning du selv finner og ikke den du får, som er viktigst. Dette er ikke noe særegent for vårt forbund. Det er noe slikt som 56—58 som har deltatt i kursene. Men hvordan er det gått med disse videre? Vi må legge opp en linje som ender i et sosialpolitisk institutt så en virkelig kan bli medarbeider i samfunnets omforming til et sosialistisk. Vi har en representant som ikke er mer enn 22 år gammel. Ung-

dommen kommer med. Det er mange unge ansikter på dette landsmøte. Hva er årsaken til at det ikke er interesse for fagorganisasjonens arbeid? De eldre fikk sin utvikling under kampen for bedre levevilkår eller for selve organisasjonsretten. Vi må selv gi de yngre noe av det som bevegelsen ga de eldre i organisasjonens begynnelse. Her har vi et overmåte viktig arbeid for fagorganisasjonen og for selve samfunnet.

Lars Bakken: Jeg har ikke forstått de innlegg som er gitt slik at en ikke er enig i det forslag jeg har stilt. Til Karlstads kritikk om at Nord-Norge ikke ble representert ved kurset på Ringsaker, vil jeg si at vi hadde en mann fra Lyngen. Vi må ta hensyn til forbundets økonomi. Forbundet har ved siden av kurser også bevilget direkte til stipendier for deltakelse i kurs i Arbeidernes Opplysningsforbund. Vi har også en annen side ved vår opplysningsvirksomhet. Vi har gitt noen lynkurs for akkordberegninger og vi har samlet dette i et lite hefte. Det er kanskje ikke rare greiene, men det er dog en begynnelse som det kan arbeides videre på.

Votering: Bakkens (representantskapets forslag) ble enstemmig vedtatt.

Utvidelse av representantskapet.

Johs. M. P. Ødegaard: Jeg vil oppta forslag om utvidelse av representantskapet slik at også Finnmark fylke får 1 representant. Jeg vil foreslå: «I den kommende landsmøteperiode utvides antallet av medlemmer i Representantskapet fra 21 til 22 for der ved å gi mulighet for en representant fra Finnmark fylke.»

Votering: Ødegaards forslag ble enstemmig vedtatt.

Punkt 4 i): Innkjøp av feriehjem.

Fra Oslo og Omegns Arbeidsmannforening, avd. 21 forelå:

Prinsipielt:

Forbundet går til innkjøp av feriehjem.

Subsidiært foreslås:

Landsmøtet pålegger forbundet å avsette et beløp hvert år i landsmøteperioden for å skape grunnlaget for innkjøp av feriehjem.

Saka utredes og forelegges neste landsmøte.

Motivering:

Da det nå er gjennomført 3 ukers ferie er behovet for feriehjem for de fagorganiserte medlemmer og arbeidere blitt mer aktuelt enn noensinne tidligere, og vi mener derfor at forbundet bør stille seg velvillig til å skaffe sine medlemmer et feriehjem.

Representantskapet foreslo:

I forbindelse med at ferieordningen er fastsatt ved lov skal det i henhold til lovens § 8 oppsettes et feriefond. Til dette fond skal både arbeider og arbeidsgiver yte tilskudd til følgende regler:

Det skal betales av arbeidere og arbeidsgivere hver kr. 1.00 når feriegodtgjørelsen utgjør minst kr. 100.00 og kr. 0.50 når feriebeløpet er mindre.

Det er forutsetningen at det av dette fond skal ytes støtte til bl. a. reising av feriehjem eller andre tiltak som er nødvendig for at arbeiderne kan nytte ferien på hensiktsmessigste måte. Representantskapet finner at saken bør utsettes inntil man har oversikt over hvordan utviklingen arter seg etter at lovens virkninger er mer klarlagt.

Johs. M. P. Ødegaard: Det kunne ha vært interessant å bruke noen tid på dette, men jeg vil innskrenke meg til representantskapets innstilling, som ikke avviser tanken, men at saken utsettes til neste landsmøte.

Hans Fredriksen: Medlemmene er interessert i et feriehjem, men vi går over til representantskapets innstilling.

Votering: Representantskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Punkt 4 k): Frihet for frykt på arbeidsplassen.

Fra Mo Arbeiderforening, avd. 101.

Nærmere begrunnelse vil bli gitt på landsmøtet av representanten fra foreningen.

Fra representantskapet forelå følgende:

Representantskapet kan ikke framkomme med noen uttalelse i anledning spørsmålet før eventuelt etter at foreningen har framholdt sin begrunnelse.

Einar Holm: Det må foreligge en feil et sted her. Vi har nemlig trukket forslaget tilbake.

Dirigenten: Fornuftig. (Munterhet.)

Produksjonsutvalgene.

Chr. Henriksen: Etter freden fikk vi mange nye organer. En ny epoke i arbeiderbevegelsen var inntrådt og vi måtte legge om vårt arbeid. Vi fikk produksjonsutvalg og bedriftsutvalg, organer som skulle være til gagn for vårt fortsatte arbeid. Vi er kommet så langt at dette bare å diskutere om noen ører mer i overenskomsten hører fortiden til. Etter forrige verdenskrig fikk vi arbeiderutvalgene, som imidlertid sovnet hen. Det er også en viss frykt til stede for at de organer som nå er opprettet vil gå samme vei. Det var sagt at det var tannløse greier, og at en ikke har slike bestemmelser for utvalgene, som gir dem den posisjon de bør ha. Men hva er forholdet? Meningene var at vi i vår nåværende maktposisjon skulle utnytte disse organer. 1945 og 1946 skulle ha vært skoleringsperioden for produksjonsutvalgene. Men en ting vil jeg si at en må jo ha troen og tilliten til en sak. Det er her jeg tror at arbeiderne har lullet seg inn i den tankegang at etterat vi har fått lønnsnemnd, så har en ikke noe mer å skulle si. Det er feil. Det er her vi skal begynne. Det er disse organer som kan få betydning for sosialiseringen. Vi har flere utvalg som arbeider bra; men vi har de fleste som arbeider mindre godt. Betegnende er forslaget som var sendt inn om: frykten på arbeidsplassen. Det er vel ikke sine arbeidskamerater en frykter, men arbeidsgiverne? Vi har vel ingen frykt for å hevde våre oppfatninger? Vi har en rekke saker som er forsømt og som hører inn under bedriftsutvalgene. Jeg vil henstille at en tar alvorlig fatt på produksjonsutvalgene og at en søker å realisere dem så langt som mulig og at en senere søker å utvide dem. Jeg sitter som medlem av sentralutvalget. Heller ikke der er det noen interesse. Så vidt jeg vet har vi ikke mottatt noe annet enn protokoller fra de konstituerende møter i produksjonsutvalgene. Derimot har vi produksjonsutvalgene ved Horten, Kongsberg og Raufoss etc. som virkelig viser at det kan gjøres noe og også er gjort noe. Bare tenk på de sosiale og hygieniske forhold som produksjonsutvalgene kan ta seg av. En må ha troen. Hverken lønnsnemnd eller annet kan hindre vår marsj framover. Vi skal trekke sammen, og mener vi noe med og er klar over vår maktposisjon så må vi nå ta rev i seilene. Skal vi nå vårt mål, så må alle krefter medvirke. Arbeiderne er neppe oppmerksom på sin makt og hva som kan gjøres. Vi har her organer som vi må ta med oss på veien for å realisere den posisjon vi har faglig og politisk. Jeg vil foreslå:

«Landsmøtet har behandlet overenskomsten om Produksjons- og driftsutvalg ved anleggene.

Landsmøtet er merksam på at den interesse som disse organer har krav på ikke er ivaretatt i den utstrekning som den burde. Landsmøtet vil på det alvorligste peke på dette forhold og pålegge forbundets medlemmer i Produksjons- og driftsutvalgene å aktivisere sitt arbeid. Utvalgene skal også dyktiggjøre og skolere seg — hvilket er absolutt nødvendig hvis de skal bli i stand til å realisere de store og viktige oppgaver som knytter seg til utvalgene.»

Strek ble satt med 10 inntegnede talere.

Alb. Karlson: Henriksen har i sin innledning gitt en orientering om utviklingen, selv om den ikke dekker alt. Min oppgave blir å gi en oversikt over hvorfor det ble opprettet utvalg ved statens veivesen, havnevesen og fyr- og merkevesenet. Det ble besluttet at det skulle opprettes bedriftsutvalg for disse bedrifter og de har samme oppgaver som produksjonsutvalgene. Når det gjelder bedriftsutvalgene ved veiarbeidsdriften så ble det den 20. mars 1947 opprettet en overenskomst, som stort sett er den samme som avtalen mellom LO. og N.A.F. når det gjelder den private industri. I hvert enkelt fylke skal det være et bedriftsutvalg, hvor arbeiderne velger 2 representanter, funksjonærene 1 og administrasjonen et liknende antall. De skal ha møter hver måned og referat herav skal sendes hovedutvalget eller sentralrådet. I 1947 ble det opprettet bedriftsutvalg ved så å si alle fylker i landet for veiarbeidsdriften. Konstituerende møter er holdt, men stort mer er ikke gjort. I formålsparagrafen står det hva bedriftsutvalgene er, at de er *rådgivende*. En har diskutert sakene, men arbeidsgiveren er den bestemmende. Jeg er klar over at driftsutvalg ved offentlige ikke produktive bedrifter kan ha betydning. Hva kan en så gjøre for å skape en fastere ordning? I § 2 heter det om bedriftsutvalgenes plikter og gjøremål:

«Utvalgene er rådgivende og opplysende organer som skal ta opp til behandling følgende saker:

- a. Orienterende meddelelser fra etatens (virksomhetens) ledelse over virksomhetens gang, de krav den vil bli stilt overfor, drøftelser om hvordan disse vil bli søkt oppfylt, oversikt over de bevilgninger som står til disposisjon og fortrolige meddelelser om virksomhetens økonomiske forhold.
- b. Orienterende og fortrolige drøftelser av driftsteknisk art med sikte på at virksomheten blir så effektiv som mulig. Utvalget skal således arbeide for en sunn og riktig rasjonalisering i begge parters inter-

esse og gjennom opplysningsarbeid skape forståelse for den store betydning dette innebærer både for tjenestemennene og arbeiderne og for samfunnet.

- c. Forslag og tiltak som tar sikte på å øke arbeidernes og funksjonærenes sikkerhet og trivsel i arbeidstiden og på arbeidsplassen, samt forslag om å bedre verne- og helseåtgjørdene. Utvalget skal påse at arbeidervernlovens påbud blir etterlevet av alle parter.
- d. Forslag til ordning eller forbedring av yrkesopplæringen (bedriftsskoler, kurser m. v.).

Utvalgene skal også selv arbeide for at det blir etablert et effektivt tilsyn med at alle får en allsidig utdanning så de kan avlegge eksamen og dyktighetsprøver, og at arbeiderne og funksjonærene får adgang til spesialutdanning og stipendier.

Når saker som er nevnt under bokstavene a og b i denne paragraf blir tatt opp til behandling, skal de opplysninger som blir gitt av bedriften holdes absolutt hemmelig i den utstrekning bedriftsledelsen krever det.

Driftsutvalgene i fylkene er underlagt hovedutvalget. Saker og spørsmål som ikke kan løses lokalt eller som det ikke oppnåes enighet om i driftsutvalgene, kan forelegges hovedutvalget. Spørsmål som angår flere fylker skal som regel forelegges hovedutvalget etterat driftsutvalgene er gitt adgang til å uttale seg.

Saker og spørsmål som bare angår sentraladministrasjonen, behandles i hovedutvalget.»

Alle som representerer veiarbeiderne kjenner overenskomsten vi har. Jeg har på grunnlag herav reist flere saker i hovedutvalget, som revisjon av veiloven. Veidirektøren er personlig enig i det; men da vi i utvalget reiste det, så ville ikke statens representanter være med på at vi skulle avgi noen uttalelse til staten. Jeg reiste forslag om at veiarbeiderne skulle sendes ut på studiereiser. Ved statens havnevesen er det opprettet driftsutvalg, men dog med en annen ordning. Vi har et driftsutvalg for det hele land. Det har arbeidet noe bedre enn ved veivesenet. En har også fått gjennomført forskjellige ting. Det holdes 2 møter i året. Jeg er enig i Henriksens forslag, men det burde ha stått i forslaget at de burde ha mer bestemmende innflytelse.

5 minutters taletid ble vedtatt for de etterfølgende.

Lars Bergundhaugen: Arbeiderne har gravd sitt pund ned i jorden. Vi har forsømt oss meget. Forholdet er at disse valg ble foretatt i de høytideligste former; men noe resultat er det ikke blitt av disse valg. Så lenge som overingeniøren satt som formann, så er det heller ikke godt å få noe fram. Men skal vi overta samfunnet og forme det etter vårt sosialistiske syn, så er det nettopp gjennom disse institusjoner en kan gjøre meget. Det er her en kan dyktiggjøre seg for overtakelsen av samfunnet.

Andreas Rekve: Henriksen var ivrig når det gjaldt bedriftsutvalgene. Men jeg vil si til dem som har myndighet: La oss få medbestemmende innflytelse slik at utvalgene kan hevde seg. De er nå bare rådgivende. Vi ser hvilket byråkrati som hersker. Vi må få den makt og myndighet i utvalgene som vi mener oss berettiget til å ha. Arbeidet i utvalgene er ikke forsømt, men det blir bare med snakk, hvis en ikke skal være mer bestemmende. Vi har også folk på arbeidsplassen som har teknisk innsikt. Jeg har deltatt i et kurs for produksjonsutvalg som forbundet holdt og jeg takker for det. I første omgang var formannen for vårt utvalg direktøren; nå er det meg. Men produksjonsutvalgene arbeider ikke bra. De er bare rådgivende og det er det som har gjort at det ikke er blitt større interesse om dette arbeid. Vi har troen; men vi vil også vite at vi kan få sakene fram til avgjørelse.

Lars Næss: Henriksens foredrag kan jeg understreke. Det er enkelte utvalg som bare har hatt konstituerende møte og ikke noe mer. I vårt utvalg har vi hatt en rekke møter og bl. a. behandlet saker som brakkene, modernisering, bibliotek, radio etc. Vi har satt fram krav og vi har delvis fått overingeniøren med oss. Vi har også behandlet yrkesopplæringen og en har vedtatt en henvendelse til hovedutvalget om yrkesopplæring av en rekke fagarbeidere. Vi har hatt mange ting framme til diskusjon, men når ingeniøren ikke er enig, så går det til overingeniøren, som gjør sin påtegning til hovedutvalget. Vi må få mer bestemmende innflytelse i bedriftsutvalgene, så vil vi også oppnå mange ting. Fra hovedutvalget har vi hørt svært lite. Ikke en protokoll har vi fått derfra.

Oddbjørn Skredderhaug: Jeg står som formann i et bedriftsutvalg. Vi har fått hovedutvalgets protokoll og den har vært referert i vårt bedriftsutvalg. Vi er oppmerksom på utvalgenes arbeid. Vi er ikke redd for å ta standpunkt selv om det går på tvers av ledelsen. Vi har også pekt på administrasjonsforholdene i vårt utvalg. Det jeg vil reise kritikk mot er våre egne medlemmer. Vi som sitter i bedriftsutvalgene må få arbeidsoppgaver. La oss få dokumenter å holde oss til. Medlemmene må peke på de saker og forhold de vil ha fram.

Knut Skauen: I vårt distrikt ser vi at det innkjøpes maskiner som er upraktiske og helt overflødige. Det går igjen utover arbeidet ved vedlikeholdet og veiene forfaller. Vi har mange dyktige folk. Det er en svakhet at utvalgene bare er rådgivende. De burde ha mer å si. Fagsjefen har faktisk mer å si enn noen gang tidligere.

Collin Eriksen: Slik som forholdene er i Troms fylke, særlig med de nedslitte veier, så skulle det være meget å gjøre for bedriftsutvalgene. Nå kan det være at en blir møtt med budsjettmessige hensyn, men en kan iallfall påpeke hvordan en best vil kunne løse arbeidsoppgavene. En må kunne peke på nødvendigheten av å vedlikeholde veiene.

Emil Sakariassen: Det forbauser meg å høre Henriksen si at det ikke er kommet rapporter fra bedriftsutvalgene. I Vestfold har vi behandlet mange saker. Hos oss har vi basert arbeidet slik at avdelingen gir inn sine forslag til forbedringer og det blir behandlet i det stedlige styre og så i produksjonsutvalget. Det mangler ikke på pågangsmot. Motparten er også oppmerksom på at en følger med og det spores meget bra resultater. Vi er på god vei til å få mer respekt. Gjør bare mer ut av bedriftsutvalgene. Vi har sendt inn flere protokoller til hovedutvalget.

Jorulf Haugli: Da vi fikk loven om bedriftsutvalg så tenkte vi det skulle bli anledning til å ta opp mange saker. Vi har hatt flere saker som brakkene, yrkesopplæring, en praktisk fordeling av arbeiderne, men vi har gjort den erfaring at skal vi få noe å gjøre, så må det komme fra medlemmene og stedsstyrene. Motparten legger ikke sakene fram. Vi må selv gjøre det. Jeg vet iallfall at det er enkelte bedriftsutvalg som arbeider godt og som har fått dyktige folk. Henriksens forslag har en brodd mot de utvalg en har. Det vil kunne skade oss og de dyktige trekker seg tilbake ved første anledning.

Birger Eriksen: Jeg er så enig med Skredderhaug. Vi må selv ta fatt i denne sak. Produksjonsutvalgene kan få stor betydning for vårt arbeid for overtagelsen av samfunnet. Men utvalgene må få myndighet. Vi må få en lov som innstifter disse utvalg. Dyng utvalgene ned med materiale og oppgaver. Den dag en kan påvise at arbeidsgiverne bevisst saboterer sakene, kan en fremme loven.

J. Sørensen: Jeg forstår at det er stor misnøye utover i landet med bedriftsutvalgene. Men det er jo nettopp på arbeidsplassen en skal arbeide med disse saker og skaffe arbeidsoppgavene. Vi har ved vår bedrift hatt mange møter, og de krav vi har fremmet, har vi fått igjennom. Vi er alltid blitt enige.

Lars Bakken: Det er mange ting som tyder på at kritikken mot produksjonsutvalgene skyldes at en har satt seg for store forhåpninger. Det er bra at det er misnøye, hvis den kan skape en større intensitet om utvalgene. Mange av utvalgene ved jernbaneanleggene har gjort meget godt arbeid. Hovedutvalget har

riktignok ikke hatt møter på en stund. Den sekretær vi hadde i utvalget, søkte seg vekk fra jernbanen, og det var vanskelig å få en ny sekretær. Nå er han imidlertid kommet tilbake til jernbanen. I hovedutvalget har vi tatt opp saker som boligbygging for arbeidere og funksjonærer, spørsmålet om forbedring av de brakker en har. Videre om yrkesopplæring av anleggsarbeidere og fagarbeidere, om å yte stipendier, standardisering av materialene etc. for å nevne en del.

Votering: Chr. Henriksens forslag ble enstemmig vedtatt. Møtet hevet klokken 16.30 av hensyn til forbundets fest for landsmøtets deltakere i den store sal i Folkets Hus om kvelden.

Formiddagsmøtet fredag den 17. september.

Dirigenter: *Kr. Moljord — Konrad Botten.*

Møtet ble satt klokken 9 presis. — Navneopprop ble foretatt. Protokollen fra gårsdagens ettermiddagsmøte referertes og godkjentes uten merknader.

Gruvearbeiderinternasjonalens virksomhet.

Edward Mattson: Under kriget var våra internationella förbindelser nära nog avbrutna.

Vi stodo före krigsutbrottet 1939 mitt uppe i ett betydelsefullt internationellt arbete inom Gruvarbetareinternationalen, till vilken voro anslutna såväl kol- som andra mineralgruvarbetare. De frågor, som sedan åratall tillbaka före kriget mest dominerade internationalens verksamhet, gällde kolgruvearbetarna. Deras stora problem var en följd av år att söka påverka utvecklingen i de kolproducerande länderna så att ett *internationellt kolavtal* kunde åstadkommas i syfte att effektivt organisera och reglera internationell kolproduktion, marknad och priser. Detta stora problem dryftades ingående inom ländernas gruvarbetareförbund och vid internationalens kongresser. Framställningar gjordes till ländernas arbetsgivareföreningar och till Internationella Arbetsbyrå i Genève. S.k. trepartskonferenser — bestående av representanter för arbetare, arbetsgivare och regeringar — höllos ofta i Genève, och fråga var, om inte något mera positivt skulle kunnat uppnåts, därest inte efter Hitlerregimens tillträde år 1933 Tyskland och Österrike utträtt ur Internationella Arbetsorganisationen.

Sedan dessa länders regeringar och arbetsgivare inte längre mötte upp i Genève, och likaså dessa länders gruvarbetare blevo förhindrade att deltaga i de internationella sammankomsterna, försvarades frågornas behandling avsevärt. Men tack vara Gruvarbetareinternationalens oerhörda aktivitet och krav på detta område var ändå denna fråga på god väg att bära frukt, när kriget bröt ut. Det såg lovande ut, att Internationalens stora plan om en internationell reglering av kolhandeln skulle komma att förverkligas.

En annan fråga, som mycket upptog *Internationalens* verksamhet, var *arbetstiden i gruvorna*, och vid kongressen i Luxemburg år 1938 understöcks kravet, att i de olika länderna så förbereda opinionen att vid 1939 års arbetskonferens i Genève skulle kunna åstadkommas en konvention med maximum 38 $\frac{3}{4}$ veckoarbetstid i gruvorna.

Spörsmålen om *olycksfall i gruvorna*, *silikos* och andra *yrkessjukdomar* ägnades mycken tid vid Gruvarbetareinternationalens sammankomster. Likaså ägnade Internationalen under de senaste åren rätt stort intresse åt *malmgruvearbetarnas speciella* frågor bl. a. frågan om utväxling av statistik rörande malmproduktion, gruvornas tekniska anordningar, export av malm samt löne- och arbetsförhållanden.

Det bör även erinras, att Gruvarbetareinternationalen de senaste åren före krigsutbrottet lämnade gott stöd för den *illegala* agitations- och organisationsverksamheten i det nazistiska Tyskland och till det heroiska spanska folket i dess kamp för frihet och demokrati.

Detta i all korthet något om Gruvarbetareinternationalens verksamhet åren före krigsutbrottet 1939. Sammanhållningen inom Internationalen från de anslutna länderna var mycket god, och i olika avseenden arbetades det energiskt och målmedvetet för densammans konsolidering.

— Det första tecknet på svårigheten att upprätthålla Internationalens verksamhet visades, då i oktober 1939 — alltså två månader efter krigsutbrottet — det planerade styrelsemötet måste inhiberas. Internationalens sekreterare Ebby Edwards i London uppmanade emellertid de anslutna organisationerna att söka uppehålla kontakten med honom. En månad senare i november 1939 hölls också ett styrelsemöte i Bryssel. De frågor, som dominerade vid det mötet, var givetvis situationen i de av kriget då indragna länderna. Intrycket från Bryssel-mötet var nedslående, i det att det tydligt framgick, hur man i de små länderna Belgien, Luxemburg, Holland och även Polen

ängslades för den utveckling av kriget, som senare även blev den fruktansvärda verkligheten.

Trots kriget fortsatte Internationalens energiske generalsekreterare att uppehålla den internationella verksamheten. Sålunda planerade han för ett styrelsemöte i Paris, och på hans förfrågan, om och när jag skulle kunna deltaga i det mötet, svarade jag, att vilken dag som helst efter 20 maj kunde jag komma. Något svar på mitt brev kom dock inte . . .

Jag nämner dessa händelser för att erinra om den goda viljan, som fanns, att trots kriget icke släppa kontakten på det internationella fältet. Detta lyckades dock icke helt, ty år 1941, då England så fruktansvärt fick känna på det totala krigets verkningar, hördes intet från Internationalens sekreterare Edwards. Men 1942 den 17 mars lät han åter höra av sig genom en telegrafisk inbjudan till mig att den 1 maj deltaga i Gruvarbetareinternationalens styrelsemöte i London. Tyvärr blev det inte möjligt för mig att deltaga i Londonmötet, i vilket i England boende flyktingar från skilda länders gruvarbetareförbund annars deltog.

Gruvarbetareinternationalen reorganiseras.

Som framgår av denna rapport var Gruvarbetareinternationalen icke alldeles död under kriget. I varje fall gjorde dess duktige sekreterare alla ansträngningar att uppehålla kontakten mellan Internationalen och förbunden i de allierade länderna. Ibland lyckades detta, ibland inte. Men den 13 februari 1945 hölls i London ett möte med representanter för några gruvarbetareförbund, vilka levde som flyktingar i England. Här beslöts att försöka samla representanter för alla gruvarbetareförbund i världen till ett internationellt möte snarast möjligt. Och den 14 april, således 3 veckor innan Europa-kriget upphörde, utfärdade generalsekreteraren Edwards i London kallelse till gruvarbetareförbunden i ett 30-tal länder att deltaga i en internationell konferens i Paris den 7—10 augusti.

Denna kallelse utgick således till ett antal länder, vilka före 1939 icke voro anslutna till denna yrkesinternational, nämligen till sådana länder som Sydafrika (både vita och färgade folk), Norra och Södra Rhodesia, Indien, Kina, Chile, Columbia, Porto-Rico, Montevideo, Bolivia och Sovjet-Unionen. Givetvis blev det icke möjligt för alla länders gruvarbetare att sända representanter till Paris-mötet, och endast från 10 länder mötte man upp till detta gruvarbetarnas första internationella rådslag

efter kriget, nämligen från England, Frankrike, Belgien, Polen, Tjeckoslovakien, Luxemburg, Indien, Bolivia, Sverige och Norge. (Jag hade av Eder förbundsledning anförtrotts att representera även Norsk Arbeidsmandsforbund; ett förtroendeuppdrag, som jag nu passar tillfället uttala mitt tack för.)

— Om förhållandena i de olika länderna så här strax efter krigsslutet lämnade representanterna rapporter inför konferensen. Jag skall emellertid icke mycket uppehålla mig härom.

Belgien hade svårigheter med sin kolbrytning, huvudsakligen på grund av att tillgången på arbetskraft var otillräcklig. Belgien krävde, att tyska arbetare skulle sändas till de belgiska gruvorna.

I *Tsjeckoslovakien* syntes fackföreningsrörelsen på väg att uppnå verklig enighet, vilket för gruvindustrins arbetare tog sig uttryck i att de sex förbund, som före kriget funnits, slagit sig tillsammans i ett. (Jag skall i detta sammanhang icke yttra mig om den deportering av sudettyskar, som försiggick, ävan anti-nazistiska arbetare.)

De *polska* ombuden rapporterade entusiastiskt, att i deras hemland var socialiseringen på väg, en utveckling som inte bara gällde för industrin utan också för de utpräglat stora godsden.

I *England* hade tidigare gruvarbetarna varit organiserade i distriktsomfattande organisationer. Nu hade dessa sammanslagits till ett landsomfattande förbund «National Union of Mineworkers». Kolfrågan i Storbritannien var mycket aktuell och är så alltjämt. Det förhållandet, att den brittiska kolindustrin ej heller under det andra världskriget kunnat tillfredsställa Englands behov av kol, var ägnat att ånyo aktualisera frågan om en reorganisation av industrin i dess helhet efter krigets slut. Brittiska kolindustrins färdigade brytningsmetoder nödvändiggjorde en genomgripande teknisk nydaning och rationalisering av driften vid gruvorna. Denna rationalisering krävde ett kapitalutlägg på mellan 250 och 300 miljoner pund sterling — omkring 5 miljarder kronor. Den första punkten på den engelska arbetarregeringens program var också *nationalisering av kolgruvorna*. Detta blev som bekant även förverkligat. Resultatet är bl. a.: Höjd kolproduktion, bättre trivsel i arbetet och avsevärt högre löner för Englands gruvarbetare.

I det lilla landet *Luxemburg* hade krigets härjningar medfört stora förstörelser, särskilt i distrikten nära den tyska Siegfriedlinjen. Landet har stor järnmalmindustri.

I *Frankrike* rekonstruerades omedelbart efter kriget gruvarbetareförbundet. Samtliga i förbundsledningen anklagades

nämligen för att vara samarbetsmän (Vichytrogna) och ersattes därför med helt nya funktionärer. För att främja kolbrytningen hade de franska gruvarbetarna beslutat avstå en av de två veckornas lagstadgad semester.

I *Indien* hade man 1940 en kolproduktion på 30 miljoner ton och en stålproduktion på 1¼ milj. ton. Antalet kolgruvearbetare var cirka 200 000, och i olika metallgruvor sysselsattes omkring 100 000, därav 30 000 i järnmalmgruvor och de återstående i zink-, koppar-, guld-, salt- och glimmergruvor. Fackföreningsrörelsen var (och är alltjämt) mycket svagt utvecklad, endast ungefär 12 % av totalantalet indiska arbetare är organiserade.

Före kriget hade indierna 12 timmars arbetsdag i gruvorna = 72 timmar per vecka. Nu (år 1945) arbetade man 9 timmar under jord = 54 timmar per vecka. Arbetsförhållandena i Indien voro ovärdiga och ungefär 20 000 kvinnor arbetade under jord, trots internationella kolkonventioner, som förbjöd kvinnornas arbete under jord.

I anslutning till den indiske delegatens nedslående rapport uttalade konferensen sin fulla solidaritet med de indiska kamraterna, med särskilt understrykande av rätten att bilda fria och oberoende fackliga organisationer. Likaledes fördömdes på det skarpaste, att indiska kvinnor sändas till arbete under jord i gruvorna.

Från *Bolivia* rapporterades om dåliga förhållanden såväl beträffande arbetsvillkoren som förtjänstnivån och i sociala avseenden. 1942 hade en öppen konflikt utkämpats vid gruvorna. Under denna anställde myndigheterna fullständig massaker på de strejkande arbetarna. De bolivianska gruvarbetarna äro organiserade i ett förbund, anslutet till sitt lands landsorganisation, i den mån man nu kan tala om en sådan landsorganisation. Zink-, tenn-, koppar- och något järnmalm förekommer i landets gruvor. Arbetstiden under jord är 8 timmar per dag under veckans sex arbetsdagar. Gruvorna och jämväl övrig industri äges av amerikanskt, franskt och bolivianskt kapital. Ombuden vädjade till internationalen om hjälp i olika avseenden. Och i detta avseende antog konferensen ett uttalande att tillställas de bolivianska myndigheterna.

Ombudet från *Sverige* redogjorde i korthet för de sociala, politiska och ekonomiska förhållandena därstädes, om semesterlagens innebörd i allmänhet och gruvarbetarnas krav om 3 veckors semester m. m.

För *Norge*, vilket lands gruvarbetareförbund det svenska ombudet fått i uppdrag att även representera, lämnades ett

kortfattat och givetvis ofullständigt meddelande om förhållandena vid gruvorna därstädes. Då emellertid vännen Ödegård någon månad tidigare vid konferens i Grängesberg informerat om situationen vid gruvorna i Norge sommaren 1945, hade vi dock någon vetskap i denna fråga.

I och med Parismötet den 7—10 augusti 1945

var således Gruvarbetareinternationalens verksamhet återupptagen.

De organisatoriska problem, som stodo i förgrunden, gällde främst de praktiska detaljerna för det framtida internationella samarbetet på det fackliga området, där det skulle komma att inträda en förändring, som särskilt berör yrkesinternationalerna. Ty enligt den organisationsplan, som av den fackliga världskonferensen i London i februari 1945 tillsatta kommittén utarbetat, och varom en ytterligare världskonferens i Paris den 25 september—8 oktober skulle fatta beslut om, skulle yrkesinternationalerna inordnas i den nya fackliga världsfederationen som särskilda *yrkesdepartement*.

Om dessa departements ställning och rörelsefrihet inom den nya fackliga världsfederationen, till vilken vid dess bildande hösten 1945 praktiskt taget all världens fackliga arbetarorganisationer anslöto sig, dröjde det nära två år, innan federationens representantskap vid sitt sammanträde i Prag den 9—14 juni 1947 kunde fastställa allmänna bestämmelser för de 15 yrkesdepartementen, som skola inlemmas i världsfederationen.

För Gruvarbetareinternationalens vidkommande hade vi vid ett flertal sammanträden behandlat världsfederationens regler för yrkesdepartement samt likaledes förhandlat med federationens styrelse, varför vid vår internationals styrelsemöte i Liège, Belgien, den 25—27 september 1947 vi även kunde enhälligt godkänna texten till dessa stadgebestämmelser.

Därmed var gruvarbetarnas nuvarande international redo för avveckling samt för bildandet av ett yrkesdepartement inom Fackliga världsfederationens ram. Och för att avveckla vår gamla international samt konstituera det nya yrkesdepartementet utfärdades inbjudningar till kongressen, som skulle hållas den 28 mars 1948 och följande dagar i London. Förberedelserna för den konstituerande kongressen voro även påbörjade, och bl. a. skulle i förväg alla nationella gruvarbetareförbund, som ämnade representera vid kongressen, anmodas att inför densamma lämna redogörelser över förhållandena i sina respektiva länder. Dess-

utom fick undertecknad i uppdrag att försöka företaga sådan utredning rörande olika malmgruvor, att det skulle bli möjligt att vid den konstituerande kongressen lämna en internationell översikt häröver. Detta arbete har jag också påbörjat, och kommer jag även att hemställa till vårt norska broderförbund om erforderligt informationsmaterial rörande den norska gruvindustrin. Jag tror själv det skall bli av värde med en dylik internationell översikt av igångvarande malmgruvor, produktionsvolym, export och import, antal anställda gruvarbetare, lön- och arbetsvillkor etc.

— Emellertid har som känt under senaste året tvenne stora händelser inträffat, vilka medfört sådan schism inom fackliga världsfederationen att uppenbar fara för splittring föreligger; det är Marshallplanen samt sprängningen av den franska landsorganisationen, vilket skedde efter generalstrejken i november—december 1947.

Inför den schism, som sålunda är tillfinnandes inom världsfederationen kunde man förutsäga stora vanskligheter att nu försöka bilda det bedådade nya gruvarbetarnas yrkesdepartement, ty säkerligen skulle den konstituerande kongressen komma att gå i oenighetens tecken och sålunda bli en föga tilltalande internationell händelse.

Dessa synpunkter delgav det svenska förbundet i januari i år gruvarbetareinternationalens exekutiv i London, samtidigt som vi föreslog, att bildandet av det nya yrkesdepartementet framflyttades tillsvidare. Engelska och belgiska förbunden understödde omedelbart förslaget, och kongressinbjudningarna återkallades.

När så skedde (i februari i år) skrev Johs. M. P. Ödegård i Oslo några bekymrade rader till det svenska förbundet. Bl. a. säger Ödegård i brevet, att «genom den senare tidens publicering i dagspressen och på annat sätt har det tydligst framgått, att det uppstått vanskligheter inom de internationella fackliga organisationerna, varför gruvarbetareinternationalens meddelande icke var någon överraskning för oss. Vi hoppas emellertid, att det inte tar för lång tid, innan förhållandena bli avklarade, och att det inte kommer att inträffa större konsekvenser än framflyttningen av den påtänkta kongressen. Men ingen kan med bestämdhet förutsäga den framtida utvecklingen, så man gör kanske bäst i att förbereda sig på det värsta», slutar Ödegårds för ovanligheten något pessimistiska synpunkter. Pessimistiskt är kanske inte rätta uttrycket, i stället bör man väl säga, att dessa Ödegårds ord voro *realistiska*. Det är den gamle

trogne internationalisten Ödegård, som nu var bekymrad. Och jag förstod honom. Några månader tidigare, när frågan om den beramade London-kongressen först ble känd för Ödegård, sände han oss i Sverige även följande erinringar: «Jag skulle anse det önskvärt, om både Svenska Gruvindustriarbetareförbundet och vårt förbund blevo representerat vid London-kongressen 1948. Jag ser det så, att därmed avslutas en epok i det internationella samarbetet för gruvarbetarna. Därför synes det mig riktigt, att de skandinaviska länderna blir representerade på mötet. Någon erinring om den redan beslutade omorganiseringen är det icke tal om, och möjligen är det också riktigt, det som beslutats. Jag skulle emellertid önska, att också de länder, som företrädesvis ha malmgruvor och med en förhållandevis hög organisationsprocent bland arbetarna, icke bli glömda och satta utanför den nya organisationen. Därest något kan göras på detta område, är det i första hand Sveriges och därnäst möjligen Norges gruvarbetarorganisationer.» Vid skrivandet av detta brev hade Ödegård i tankarna den tid, då inom vår internationals verksamhet det gavs allt för litet rum för behandling av malmgruvearbetarnas internationella spörsmål. Han ville nu påminna härom inför bildandet av den nya gruvarbetareinternationalen. Även dessa Ödegårds ord förstod jag till fullo. Vi två har nämligen i många år samarbetat på det internationella området.

— Av vad jag här relaterat förstås lätt svårigheterna att reparera en söndertrasad värld och försöka att bygga framtiden på något säkrare grund än hittills.

Den betydelsefulla grågan om Fackliga Världsfederationen och de internationella yrkessekreterariaten inklusive gruvarbetareinternationalen kommer åter upp till behandling vid Världsfederationens sammträde i Paris de närmaste dagarna. Därvid kommer den brittiska landsorganisationens inställning att bli avgörande för dessa förhandlingar. Vid den under den gångna veckan hållna brittiska LO-kongressen i Margate har det internationella fackliga samarbetet ingående och kritiskt diskuterats.

Jag avstår från att i dag kommentera engelsmännens ställningstagande till det internationella fackliga samarbetet, men vill dock säga, att jag understryker engelsmannen Arthur Deakins tal förra onsdagen, när han fastslog, att ingen gjort mera för att hålla det internationella fackliga maskineriet i gång än den engelska arbetarrörelsen.

Gamla gruvarbetareinternationalen fortsätter sin verksamhet.

Således fortsätter som hittills verksamheten inom vår gamla gruvarbetareinternational, till vilken som bekant ryssarna icke äro anslutna. Polackerna ha tidigare tillhört internationalen, men har sedan 1945 icke låtit höra av sig. Över huvud visa de av Sovjet dominerade östeuropeiska ländernas gruvarbetareorganisationer mycket ringa intresse för internationalen. Enda undantaget hittills har varit Tjeckoslovakien, som även hade sina representanter vid sista styrelsemötet den 4—5 augusti i Stockholm.

Vid detta Stockholmsmöte, vari representanter deltog från Amerika, England, Belgien, Holland, Luxemburg, Tjeckoslovakien, Norge och Sverige, tillsattes en kommittö, som skall delta i överläggningarna i Paris i september mellan representanter för Världsfederationen och samtliga yrkesinternationaler.

Ifråga om Marshallplanen för hjälp till Europas återuppbyggnad uttalades vid Stockholmsmötet, att gruvarbetarna inte bör undandra sin medverkan för ett sådant syfte, när man önskar ta deras medverkan i anspråk.

I avvaktan på

det utvidgade internationella fackliga samarbetet, som en allmän anslutning till fackliga världsfederationens bestämmelser för yrkesdepartementen skulle medföra, får yrkesinternationalerna och jämväl gruvarbetareinternationalen fortsätta sin verksamhet med den anslutning som nu finns. Det saknas heller inte arbetsuppgifter; vi ha spörsmålet om gruvarbetarnas ålderspension, arbetstid, obligatorisk olycksfallsförsäkring, sili kosfrågan, semester, arbetslöshetsförsäkring, säkerheten i gruvorna, industriell demokrati, upplysningsverksamheten, arbeidskraftsförsörjningen, socialiseringsfrågan samt gruvarbetarnas ekonomiska och sociala problem.

Vi ha även frågan om den tyska fackföreningsrörelsens återuppbyggnad. Detta är ett spörsmål, som sedan flera år tillbaka livligt diskuteras vid alla internationella fackliga sammanträden, så också inom gruvarbetareinternationalen, vilken var den första av yrkesinternationalerna, som sände en delegation på sex man till Ruhrområdet i Tyskland för att på ort och ställe undersöka, huruvida den återuppståndna västtyska fack-

föreningsrörelsen bygges upp efter sunda demokratiska prinsip.

I slutet av november och början av december 1947 företog denna delegation en nio dagars studieresa till Ruhrdistriktet. Den undersökte de sociala och ekonomiska förhållandena, kolproduktionen och gruvarbetarnas faskliga organisationer. Delegationen fick tillfälle konstatera, att de västtyska gruvarbetarna äro organiserade till 90 procent i ett förbund, oavsett politisk eller religiös inställning. Även ingenjörer och förmän äro anslutna till detta fackförbund, och tyskarna sade sig ha goda erfarenheter härav. Härom skall jag inte nu uttala någon personlig mening.

Delegationen har den uppfattningen, att det tyska gruvarbetareförbundet är uppbyggt efter demokratiska principer, och anser, att förbundet ifråga borde upptagas som medlem av Gruvarbetareinternationalen vid en kommande kongress. De tyska gruvarbetarna visade stor entusiasm inför tanken på ett dylikt återinträde i den internationella fackliga rörelsen. Härom vittnar även det brev, jag till jul erhöll från den gamle 72-årige veteranen August Schmidt, som nu uppehåller den krävande posten som ordförande för tyska förbundet. Schmidt skrev:

«Jag förmodar, att du och de andra kamraterna i den internationella gruvarbetardelegationen ha kommit välbehållna hem.

Ni måste vara laddade av intryck från Ruhrområdet. Det blir så för alla som fått se de sammanstörtade städerna och byarna i väster och av detta kunnat förstå den stora nöden. Alla måste få en djup avsky för allt vad krig heter. Dessvärre ha vi redan måst uppleva det andra svåra kriget i vårt liv.

Jag vill dock gärna tro, att Ni mitt i allt detta även fingo ett gott intryck med Er härifrån, då Ni måste ha sett den glädje vi kände över att kunna efter så lång tid hälsa yrkeskamrater från andra länder hos oss. Det kom verkligen ur vårt djupaste hjärta, när vi i gammal trofast gemenskap kunne trycka varandras händer.

Vi vilja hoppas, att dessa första samtal skall jämna vägen för det tyska gruvindustriarbetareförbundets inträde i yrkesinternationalen och därmed även anslutningen till fackföreningsinternationalen.»

— Som synes är den internationella fackföreningsrörelsen och icke minst Gruvarbetareinternationalen just för närvarande mycket starkt engagerade i denna omfattande för arbetarklassen och hela mänskligheten så gagnande verksamhet. Och det

kan icke bli tal om annat än fortsätta denna gärning om möjligt med än större kraft och energi. Men förutsättningarna härför är att det finns starka och enhetliga nationella organisationer, som ekonomiskt och moraliskt bär upp internationalismen. (Sterkt bifall.)

Johs. M. P. Ødegaard: Jeg vil takke Mattson for den greie og interessante orientering om gruvearbeiderinternasjonals virksomhet. Jeg hadde ikke vært mange ganger med i gruveinternationalen før jeg forstod at det var en handlekraftig og levende organisasjon. Neppe noen organisasjon som er så sterk som den.

Dermed gikk en videre i dagsordenen.

Et forslag vedr. forsikringskassen som var forbigått.

Dirigenten: Vi tar så opp det forslag fra representantskapet på side 26 i dagsordenen og som Ødegaard anmodet om måtte bli tatt opp når kasserer Lien kom til stede.

Representantskapet uttaler:

«Imidlertid finner representantskapet å ville foreslå at pkt. 6 i § 17 blir forandret slik at den kommer i samsvar med pkt. 4 i samme § som går ut på at det skal gjenstå kr. 300.— av forsikringsbeløpet til begravellesbidrag ved medlemmets død.

I henhold hertil gis pkt. 6 følgende ordlyd:

Ved medlems ektefelles død utbetales medlemmet etter minst 4 års medlemskap og innbetalt minst 200 ordinære merker kr. 100.— og etter minst 5 års medlemskap og innbetalt minst 250 ordinære merker kr. 200.—, som forskudd på forsikringsbeløpet.»

Adolf K. Lien: Når representantskapet foreslår forandring i punkt 6 så er det for å komme i samsvar med punkt 4. I punkt 6 heter det nå: Ved medlems ektefelles død utbetales medlemmet etter minst 3 års medlemsskap og 150 innbetalte merker osv. Det står da bare igjen 100 kroner til medlemmets egen begravelse. Derfor foreslår vi denne endring.

Votering: Representantskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Punkt 4 d): Eget gruvearbeiderforbund.

I dagsorden forelå følgende historikk og nærmere orientering vedrørende dette punkt:

Spørsmålet om dannelsen av eget forbund for arbeiderne i gruveindustrien ble allerede reist i 1911—1912, men det var ikke me-

ningen å danne et forbund som utelukkende skulle omfatte gruvearbeiderne, men også arbeiderne ved statens anlegg og private anlegg.

Våren 1912 holdtes en landskonferanse av gruve- og anleggsarbeidere på Røros, hvor det også ble nedsatt et arbeidsutvalg. Det må nærmest sies at spørsmålet falt bort av seg selv, idet nevnte arbeidsutvalg ikke framla noen utredning eller innstilling.

I årene omkring 1912 ble det reist en ganske livlig diskusjon her i landet om organisasjonsformene, og på Arbeidsmandsforbundets landsmøte i Bergen i mai 1913 ble det foretatt en gruppering innen forbundet, så vidt mulig etter industrielle linjer. Grupperingen var slik:

Gruve- og anleggsarbeiderne, elektrokjemisk og kjemisk tekniske, nærings- og nytelsesmiddelindustrien, tekstilindustrien. For disse grupper ble det tilsatt sekretærer og opprettet gruppestyrer. Ordningen besto en del år.

Etter Landsorganisasjonens kongressvedtak i 1923 om organisering etter de industrielle linjer, kom det straks stor fart i arbeidet med omorganiseringen, og som kjent hadde det til følge at flere nye forbund ble dannet, og Arbeidsmandsforbundet avga et stort antall medlemmer til de nystartede forbund, og ved utgangen av 1924 besto Arbeidsmandsforbundet i alt vesentlig av gruve- og anleggsarbeidere.

Spørsmålet om eget gruvearbeiderforbund ble igjen reist på forbundets landsmøte 1938 etter forslag fra Folldal Gruvearbeiderforening.

Det av Folldal Gruvearbeiderforening framsatte forslag lød:

«Landsmøtet beslutter, uten å ta standpunkt til saken, å nedsatte en komité på 5 medlemmer som får i oppdrag å utrede spørsmålet om dannelse av eget gruvearbeiderforbund.»

Foreningen peker i sin begrunnelse på fagkongressens vedtak om industriforbund, videre at forbundet i virkeligheten er et anleggs- og veiarbeiderforbund, som gruvearbeiderne står tilsluttet. —

Den peker videre på gruveindustriens særegne art og at den er en selvstendig industri. Peker også på at gruveindustrien har store utviklingsmuligheter her i landet, samt at gruvearbeiderne, eksempelvis i Sverige, i lang tid har hatt sitt eget forbund.

Landsmøtet fattet sådant vedtak:

«Utredning av spørsmålet eget gruvearbeiderforbund.

1. Landsmøtet nedsetter en komité på 5 medlemmer som får i oppdrag å utrede spørsmålet om eget forbund for gruveindustrien. Sekretariatet anmodes om å oppnevne et medlem som tiltrer denne komité.
2. Spørsmålet forelegges gruveindustriens medlemmer til behandling.
3. Komitéens utredning og avdelingenes behandling av saken behandles av representantskapet, som fremlegger innstilling i spørsmålet for førstkommende landsmøte og Landsorganisasjonen.

Komitéen ble bestående av: Johs. M. P. Ødegård, Simon Simonsen, Peder O. Moan, Hilmar Antonsen og Birger Eriksen.»

Det var forutsetningen at saka skulle utredes og forelegges førstkommende landsmøte som skulle holdes 1941.

Allerede etter krigsutbruddet 1. september 1939 merket en straks at krigen allerede hadde satt merker i gruveindustrien, da flere bedrifter varslet arbeiderne at situasjonen kunne tenkes å utvikle seg dit hen at bedriften måtte innstille arbeidet, og som kjent ble krigen også overført på norsk grunn 9. april 1940, og da var det lite hensiktsmessig å oppta noe arbeid med utredning av dette spørsmål.

Som naturlig var, ble saka igjen opptatt på forbundets landsmøte 1945, men til dette landsmøte var det av naturlige grunner ikke framlagt noen innstilling fra den i 1938 nedsatte komité.

Til landsmøtet i 1945 forelå fra Folldal Gruvearbeiderforening følgende (forespørsel) — forslag:

«Ad opprettelse av eget gruvearbeiderforbund.

1. Er den komité som ble nedsatt på forrige landsmøte for å utrede spørsmålet om dannelse av eget gruvearbeiderforbund, kommet så langt i sitt arbeid at saken kan drøftes av dette landsmøtet?
2. Hvis ikke, vil komitéens arbeid bli påskyndet slik at saken eventuelt kan sendes foreningene til behandling og uttalelse så snart som mulig, og at representantskapet på grunnlag herav kan treffe avgjørelse om det er nødvendig å innkalle et ekstraordinært møte av representanter for gruvearbeiderne til behandling av saken.»

I tilknytning hertil ga forbundets representantskap en oversikt over de momenter som har vært til hinder for at saka ikke forelå utredet.

Likeledes redegjorde representantskapet for den oppfatning en hadde hatt noen mulighet for å danne seg om stillingen innen gruveindustrien i den tid som var gått siden krigens slutt. Situasjonen var meget uklar, og de faktiske forhold ved flere bergverker var at de ennå ikke var kommet videre i gang med driften som for en vesentlig del ble stanset i og med Tysklands nederlag i krigen.

Som følge derav sto en overfor det faktum at bedriftene måtte søke nye markeder når eksport ble mulig. På det tidspunktet landsmøtet holdtes i 1945, var det ingen som hadde noen klar formening om utviklingen.

De her nevnte momenter m. fl. var av den betydning for saka at landsmøtet var klar over at dannelse av eget forbund for gruvearbeiderne for tida ikke var aktuelt.

Landsmøtet var klar over at hermed var ikke saka endelig avgjort, hvilket heller ikke var landsmøtets mening, som framgår av landsmøtets vedtak sålydende:

- «1. Landsmøtet gjentar det på landsmøtet i 1938 fattede vedtak om å utrede spørsmålet om opprettelse av eget gruvearbeiderforbund.
2. Da den på landsmøtet i 1938 valgte komité er blitt delvis defekt, blir komitéen å rekonstruere.
Forslag til komité fremlegges av valgkomitéen.
3. Da spørsmålet om eget gruvearbeiderforbund for tiden ikke kan løses, og ut fra det syn at forbundets formann ikke skal stå som representant for noen enkelt gruppe, er landsmøtet enig i at det ved forbundskontoret opprettes et eget kontor for gruveindustrien som ledes av en valgt tillitsmann for gruvearbeiderne.

Landsmøtet valgte, etter forslag av valgkomitéen, følgende komité:

Johs. M. P. Ødegård, Peder O. Moan, Kr. Moljord, Ole Beck, Birger Eriksen og Johan Skrede.

Denne komité trådte sammen til møte 11. april d. å., og vi viser til etterfølgende protokoll.

PROTOKOLL

År 1948, søndag 11. april kl. 12 holdtes møte på forbundets kontor, Møllergata 3.

Av den på landsmøtet i 1945 nedsatte komité for utredning av spørsmålet om eget gruvearbeiderforbund møtte samtlige medlemmer av komitéen som består av:

Johs. M. P. Ødegård, Kr. Moljord, Johan Skrede, P. O. Moan, Birger Eriksen og Ole Beck.

Dessuten møtte forbundets kasserer, A. K. Lien, som hadde utarbeidet en del oversikter over antall avdelinger innen gruveindustrien, medlemstall og kontingentinnbetalinger av disse avdelinger i 1946 og 1947, dessuten et utkast til minimumsbudsjett for et eget gruvearbeiderforbund.

Formannen åpnet møtet og ga en redegjørelse over sakas behandling på forbundets landsmøter i 1938 og 1945.

Som møtets dirigent valgtes formannen og til sekretær Ole Beck.

K a s s e r e r L i e n redegjorde for de framlagte oversikter over:

I.				
Nr.	Navn	Ant. medl. pr. 31/12—42	Innbet. 1946	Innbet. 1947
7.	Flåt Gruvearb.forening	39	1 723,35	1 244,63
8.	Gruvearbeidernes Fagforening ..	99	3 549,90	5 417,88
9.	Hyttearbeidernes Fagforening ..	94	1 104,10	2 155,40
10.	Vigsnes Gruvearbeiderfor.	57	1 828,30	2 761,40
14.	Rausand Gruvearbeiderfor.	62	1 499,10	2 426,00
16.	Valberg Arbeiderforening	55	1 569,65	3 718,65
19.	Sulitjelma Bygningsarb.for.	41	1 670,90	1 947,55
20.	Sulitjelma Jern- og Met.a.for. ..	82	3 822,45	4 031,73
23.	Aalen Gruvearbeiderforening ..	118	867,30	3 195,20
26.	Drag Feltspatarbeiderforening ..	32	509,15	536,85
32.	Knaben Gruvearbeiderforening	86	2 606,90	3 321,50
34.	Stord Arbeiderforening	109	4 059,20	5 319,82
42.	Sølvverksarbeidernes Fagfor. ..	160	7 582,40	10 176,29
4.	Grubernes Arbeidsm.forening ..	94	2 212,35	4 752,80
51.	Folldal Gruvearbeiderforening ..	199	8 216,87	9 675,19
53.	«Nordens Klippe»	157	7 717,30	10 105,44
56.	Mineralmøllens Fagforening	7	—	694,45
63.	Myntarbeidernes Fagforening ..	63	2 804,40	3 628,05
69.	Malmo Gruvearbeiderforening ..	136	4 727,75	6 033,86
70.	Sandnes Arbeiderforening	148	5 364,65	6 677,50
71.	Fagerli Gruvearbeiderfor.	20	457,00	1 016,15
73.	Jakobsbakkens Gruvearb.for ..	121	4 868,20	6 005,80
75.	Giken Gruvearbeiderforening ..	207	9 075,85	11 772,99
77.	Evje Nikkelverksarb.for	30	1 894,65	1 423,51
78.	Sagmo Gruvearbeiderfor.	57	1 705,95	2 925,10
92.	Bjørkåsen Gruvearb. forening ..	158	6 384,85	7 662,03

Nr.	Navn	Ant. medl.	Innbet.	Innbet.
		pr. 31/12—42	1946	1947
82.	Alvdal Arbeidsm.forening	24	653,30	1 143,45
103.	Arbeiderfor. «Nordlyset»	43	1 202,10	1 185,60
110.	Bratthaugen Arbeiderforening..	25	88,55	921,75
111.	Løkken Gruvearbeiderforening	500	17 550,65	24 629,50
116.	Seteren Kvarterbrudd Arb.for.	29	829,25	1 070,55
123.	Sjønstå Arbeidsm.forening	39	1 047,50	1 362,00
125.	Mofjellets Gruvearbeiderfor.	91	1 837,85	3 118,95
128.	Sulitjelma Hyttarb.forening	51	2 186,50	2 468,65
138.	Framfjord Arbeiderforening	46	1 150,25	1 490,00
142.	Longyearbyen Arbeiderforening	389	8 441,10	16 107,10
146.	Hanken Gruvearbeiderforening	28	385,60	471,40
147.	Orkanger Arbeidsm.forening	389	14 454,10	19 537,86
149.	Altermark Kleberstensbr.a.for.	29	1 041,20	856,85
157.	Skorovass Fagforening	12	104,20	164,28
204.	Bærøy Arbeiderforening	18	572,50	663,85
205.	Hosanger Gruvearbeiderforening	13	598,60	442,80
206.	Skaland Grafittarb.forening	40	1 415,55	1 987,48
214.	Sandbekk Gruvearb.forening	141	4 419,50	7 325,58
217.	Saggrenda Verks Fagforening..	24	1 343,15	1 124,90
231.	Sønvedfjorden Gruvearb.for	3	112,25	106,60
234.	Holandsfjord Arbeidsm.for.	7	34,80	12,15
280.	Fykkesund Arbeiderforening	8	383,85	568,40
288.	Hundholmen Feltspatarb.for.	18		231,30
297.	Sveagruven Arbeiderforening	150	1 421,85	7 467,60
323.	Olivinstenarb.forening	12		196,00
409.	Gloserhei Gruvearb.forening	22	721,90	1 056,00
459.	Søftestad Gruvearb.forening	27	341,50	849,68
481.	Bogen Fagforening	57	1 963,50	3 444,20
484.	Sørfjorden Arbeidsm.for	55	445,10	2 179,97
547.	Søvitt Arbeiderforening	23	2 184,10	817,60
549.	Kings Bay Arbeiderforening	114	4 212,60	6 825,70
			<hr/>	<hr/>
			158 965,42	228 453,52

II.

Detaljeberegning over antall foreninger og medlemmer samt innbetalt kontingent og disses fordeling prosentvis av forbundets samlede medlemsantall og samlet innbetalt medlemskontingent.

	1946.	1947.
Antall foreninger pr. 31/12	57 avd.	57. avd.
Antall medlemmer » »	5 001 medl.	4 858 medl.
Prosentvis medl. av det samlede medlemstall i forbundet	17.00 %	18.00 %
Samlet kontingentinntekt	kr. 160 773.00	kr. 230 312.00
Prosentvis innbetaling av de samlede kontingentinntekter i forbundet	18.00 %	20.00 %
Prosentvis betalt ordinær kontingent	66.28 %	72.53 %
Prosentvis benyttet F.merker	33.72 %	27.47 %

Møtet fortsatte mandag 12. april kl. 13 på samme sted. Samtlige møtte. Man fortsatte behandlingen av det av kasserer Lien utarbeidede utkast til minimumsbudsjett for et eget gruvearbeiderforbund, sålydende:

Inntekter:	Kr.
167,300 1/1 bet. merker à 1.70	= kr. 284,410.00
3,100 1/2 bet. merker à 0.90	= kr. 2,790.00
	<hr/>
	287,200.00
	<hr/>
	287,200.00

Utgifter:	Kr.
Lønningsutgifter:	
2 tillitsmenn	21,000.00
3 kontordamer	17,000.00
Kontorhold:	
Husleie	2,500.00
Lys og brensel	1,000.00
Renhold	1,800.00
Kontorutgifter:	
Porto	1,500.00
Telefon og telegrammer	500.00
Kontorrekvisita	2,000.00
Trykningsutgifter	5,000.00
Assuranser, abonnements m. v.	300.00

Faglig arbeid:	Kr.
Forhandlinger	15,000.00
Agitasjon og opplysningsarbeid	5,000.00
Representasjon	1,500.00
Fagbladet	15,000.00
Kontingenter:	
Kontingent til L.O.	53,000.00
Diverse kontingenter	2,000.00
Møter:	
Forbundsstyremøter	4,000.00
Representantskapsmøter	4,000.00
Kongresser og konferanser	5,000.00
Bevilgninger:	
Kasserergodtgjørelse	3,500.00
Diverse bevilgninger	10,000.00
Diverse utgifter	5,000.00
Utbetalinger vedrørende forsikringskassen	30,000.00
Overskudd	81,600.00
	287,200.00

Av foranstående framgår det at budsjettet balanserer med kr. 287,200.00 pr. år, forutsatt at den ordinære kontingent blir satt til kr. 1.70 pr. uke for heltbetalende og kr. 0.90 for halvtbetalende medlemmer pr. uke, altså en gjennomsnittlig forhøyelse av den nåværende kontingent med ca. 26 %, som etter komitéens mening må være det minimum en må regne med.

Komitéen har gjennomgått gruveindustriens stilling for tida og de utviklingsmuligheter den må antas å ha i tida som kommer, og kan etter disse drøftelser på den ene side slå fast at nivået med hensyn til produksjon og beskjeftigelse innen gruveindustrien i forhold til 1938 ikke på langt nær er nådd.

Vår gruveindustri fikk etter krigen et alvorlig tilbakeslag på grunn av markedets sammenbrudd, slik at over halvparten av de som var beskjeftiget i denne industri måtte søke over i annet yrke.

Avsetningsforholdene har imidlertid nå bedret seg vesentlig, og de fleste gruver, Kirkenes unntatt, er i drift, men mangelen på arbeidskraft har skapt atskillige vansker.

En kan imidlertid ikke regne med noen særlig større beskjeft-

tigelsesgrad innen de gruver som i dag er i drift på grunn av den tiltagende rasjonalisering og mekanisering innen gruveindustrien.

Dessuten må en regne med at endel gruver i de nærmeste år på grunn av manglende drivverdig malm må avskrives.

På den annen side mener komitéen at mulighetene for en framtidig stabil og økt bergverksdrift i vårt land er til stede.

I denne forbindelse pekes på at Staten i større og større utstrekning blir direkte interessert i landets gruveindustri, dels som eneinteressert i flere større gruveforetagender, og dels ved i mange tilfelle å eie den største part av de økonomiske interessene i bedriftene.

Forholdet på dette område er ennå ikke tilfredsstillende stabilisert og vil ganske naturlig ta sin tid. Dertil kommer at det reiste krav om gruveindustriens nasjonalisering ennå ikke er opptatt til behandling.

Komitéen er derfor av den oppfatning at disse forhold må nærmere avklares før gruvearbeiderne går til dannelsen av eget forbund.

Komitéen har også drøftet hvordan virkningen for det samlede Arbeidsmandsforbund vil arte seg når gruvearbeiderne går ut av forbundet.

Det er hevet over enhver tvil at Arbeidsmandsforbundet blir betydelig svekket til skade for medlemmene. Dette forhold har også komitéen tatt omsyn til i forbindelse med konklusjonens utforming.

Komitéen har også inngående drøftet hvilke særlige fordeler gruvearbeiderne kan tenkes å få ved dannelsen av eget forbund på det nåværende tidspunkt, og er kommet til det resultat at under den for industrien nå og i de nærmeste år foreliggende uoversiktelige situasjon, og ved den omforming som er begynt ved Statens stigende interesser i industrien, er det ikke mulig å påvise fordeler for gruvearbeiderne ved dannelsen av eget forbund før situasjonen er mere avklart.

Når det på den ene side kan påvises at det vil være til svekkelse for Arbeidsmandsforbundet at gruvearbeiderne går ut av forbundet, og en på den annen side ikke kan påvise oppnåelige fordeler for gruvearbeiderne under de rådende forhold, er komitéen enig om følgende

konklusjon:

1. For tida kan det ikke tilrådes at gruvearbeiderne går til dannelsen av eget forbund.

2. a) Komitéens innstilling forelegges gruvearbeidernes foreninger til uravstemning før landsmøtets dagsorden sendes ut til samtlige foreninger av forbundet.
- b) Resultatet av uravstemningen sendes forbundets kontor senest innen 10. juni førstkommende.
- c) Saka sendes forbundets samtlige foreninger i forbindelse med landsmøtets dagsorden.
- d) Representantene fra gruvearbeidernes foreninger blir under landsmøtet å sammenkalle til særkonferanse til behandling av spørsmålet.

Oslo, 13. april 1948.

Ole Beck (s.)   Birger Eriksen (s.)   Johan Skrede (s.)
 Peder O. Moan (s.)   Kristian Moljord (s.)
 Johs. M. P. Ødegaard (s.)   A. K. Lien (s.)

Fra representantskapet:

Representantskapet har i møte 31. mai d. å. i prinsippet gitt sin tilslutning til komitéens innstilling.

Ole Beck foreslo:

1. Landsmøtet er enig i komitéens innstilling om at det for tia ikke kan tilrådes at gruvearbeiderne går til dannelse av eget forbund og henviser herunder til den avstemning som har funnet sted blant gruvearbeiderne, som med stort flertall har gått inn for komitéens innstilling.
2. Hvis spørsmålet blir reist på ny av flertallet av gruvearbeiderne under kommende landsmøteperiode, bemyndiges forbundsstyret til å nedsette et utvalg for å bearbeide saken videre til neste landsmøte.

Votering: Becks forslag ble enstemmig vedtatt.

Fridtjof Skjærseth: Kan en ikke få ordet til saken?

Dirigenten: Det har vært rikelig anledning til det.

Johs. M. P. Ødegård: Skjærseth behøver ikke nære noen engstelse for at gruvearbeidernes saker er og vil bli ordentlig behandlet.

Votering (på ny): Becks forslag ble enstemmig vedtatt.

Budsjett.

Fra budsjettkomitéen forelå følgende innstilling:
 Tillitsmennes lønninger fastsettes til kr. 10 500.00 pr. år for samtlige tillitsmenn.

Dietgodtgjørelse for innenbys forhandlinger og møter kr. 500.00 pr. år.

For ekstra forbundsstyremøter, felles forbundsstyremøter i L.O., landsmøter og representantskapsmøter betales innenbys diet.

Tellepenger til kasserer kr. 500.00 pr. år.

Diet og tapt arbeidsfortjeneste:

Utenbys diet kr. 18.00 pr. dag. Innenbys diet kr. 14.00 pr. dag. Natt-tillegg kr. 12.00. Utenlands diet kr. 35.00 pr. dag.

Angående utenlands diet skal det betales etter de satser og regler som til enhver tid er gjeldende i Landsorganisasjonen.

Tapt arbeidsfortjeneste kr. 27.00 pr. dag.

I godtgjørelsen for arbeidstap er inkludert ferietillegg.

Votering: Budsjettkomitéens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Ad § 3. Kontingentens størrelse.

Budsjettkomitéen foreslo:

1. Til fremme av forbundets formål innbetaler avdelingene av hvert medlems ukekongent til hovedkassen kr. 1.50 for $\frac{1}{1}$ bet. og kr. 0.90 for $\frac{1}{2}$ bet. medlemmer samt kr. 0.15 for F.merker.
2. Denne kontingent fordeles således:
  - $\frac{1}{1}$ bet.: Til forbundskassen kr. 1.15 pr. uke, til forsikringskassen kr. 0.20 pr. uke, til ulykkesforsikringen kr. 0.15 pr. uke.
  - $\frac{1}{2}$ bet.: Til forbundskassen kr. 0.55 pr. uke, til forsikringskassen kr. 0.20 pr. uke og til ulykkesforsikringen kr. 0.15 pr. uke.
3. Kontingenten for direkte medlemmer er ordinært kr. 1.65 pr. uke for $\frac{1}{1}$ bet. og kr. 1.05 pr. uke for $\frac{1}{2}$ bet. medlemmer som fordeles således:

$\frac{1}{1}$ bet.: Til forbundskassen kr. 1.30, til forsikringskassen kr. 0.20 og til ulykkesforsikringen kr. 0.15 pr. uke.

$\frac{1}{2}$ bet.: Til forbundskassen kr. 0.70, til forsikringskassen kr. 0.20 og til ulykkesforsikringen kr. 0.15 pr. uke.

Avgiften på F.merker kr. 0.15 pr. uke går til ulykkesforsikringen.

Votering: Budsjettkomitéens forslag ble enstemmig vedtatt.

Godtgjørelse til avdelingskassererne.

Budsjettkomitéen foreslo:

Forbundet betaler i godtgjørelse til avdelingskassererne 3 øre pr. ordinært, innbetalt merke til forbundet. Godtgjørelsen utbetales hvert halvår, og gjøres gjeldende fra 1. januar 1949.

Votering: Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Søknad om bidrag.

Budsjettkomitéen foreslo:

Arbeidernes Godtemplarorden Verdandi bevilges kr. 200.00.

Norsk Sangerforbund bevilges kr. 200.00.

Arbeidernes Jeger- og Fiskerforbund bevilges kr. 200.00 pr. år i landsmøteperioden.

Arbeidernes Ungdomsfylking bevilges kr. 350.00 pr. år i landsmøteperioden.

Arbeidernes Høgskolelag i Hedmark bevilges kr. 1 000.00.

Norges Kristne Arbeideres Forbund bevilges kr. 200.00.

G. Hasselstrøm, avd. 411, foreslo: Bevilgningen til Arbeidernes Ungdomsfylking og Norges Kristne Arbeideres Forbund innvilges ikke, men bevilgningene til disse overføres Arbeidernes Jeger- og Fiskerforbund, så dette blir kr. 1 850.00 pr. år i landsmøteperioden.

Olaf Mydland foreslo: Bevilgningen til Kristne Arbeideres Forbund forhøyes fra kr. 200.00 til kr. 350.00.

Andreas Aas foreslo kr. 200.00 i landsmøteperioden til Norges Kommunistiske Ungdomsforbund.

Lars Bergundhaugen foreslo kr. 1 000.00 til Strøm.

Ødegård (til forretningsorden): Jeg vil foreslå de 2 siste forslag oversendt budsjettkomitéen.

Votering: Ødegårds forslag ble vedtatt.

Fridtjof Skjærseth: Vi har også hos oss en del kristne arbeidere som står tilsluttet Kristne Arbeideres Forbund. De arbeidere bl. a. for at de kristne arbeidere, som mener at de ikke kan stå i fagorganisasjonen, blir med i denne.

Olav Roald: Det står noen ord over scenen her i salen: Tro — Likhet — Håp — Broderskap — Kjærlighet — Frihet. Det er også de kristne arbeideres valgspråk. Vi bør forhøye beløpet til de Kristne Arbeideres Forbund.

Emil Sakariassen: Jeg er forbauset over at en vil ta bevilgningen til de Kristne Arbeideres Forbund. Jeg vil være med på å forhøye beløpet.

Adolf K. Lien: Arbeidernes Ungdomsfylking har i mange år hatt en bevilgning pr. år i landsmøteperioden. Tidligere var det kr. 250.00 og vi foreslår nå kr. 350.00. — Det kan være delte meninger om bevilgningen til Kristne Arbeideres Forbund; men når ansøkingen foreligger, så bør de få det.

Lars Næss: Jeg vil stemme for budsjettkomitéens forslag og for en bevilgning av kr. 200.00 i perioden til N.K.U.

Votering: Hasselstrøms forslag ble forkastet mot noen få stemmer. — For øvrig ble budsjettkomitéens forslag vedtatt, med unntak av at Olaf Mydlands forslag (om kr. 350.00 til Kristne Arb. Forbund) ble vedtatt.

Innstilling fra budsjettkomitéen om innkomne forslag fra avdelingene.

Fra budsjettkomitéen forelå:

Dagsordenen side 21.

Forslag fra avd. 219 om forandring av forbundslovens § 5 punkt 4: «Medlemmer som ikke har oppnådd æresmedlemsskap ved fylte 65 år kan erholde «hvilende rett» og er for framtid fritatt for kontingent. Medlemsboka må da innsendes til forbundets kontor og påføres sådan bevitnelse.»

Innstilling: Da forslaget innebærer en nedsettelse av forbundets kontingentinntekter, finner budsjettkomitéen å måtte tiltre representantskapets forslag i denne sak (at forslaget ikke kan tiltres).

Votering: Budsjettkomitéens forslag ble enstemmig vedtatt.

Dagsordenen side 42.

Forslag fra avd. 219, Nordre Stamlinjes Arbeiderforening, at landsmøtet stiller til disposisjon kr. 25 000.00 til de stedlige styre innen veiarbeidsdriften til agitasjon blant veiarbeiderne i fylkene.

Innstilling: Da landsmøtet har besluttet å ansette en reise-sekretær, anser budsjettkomitéen det ikke nødvendig å foreta noen ytterligere bevilgning til agitasjon.

Votering: Budsjettkomitéens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Dagsordenen side 42.

Forslag fra avd. 101, Mo Arbeiderforening, om bevilgning til reising av et monument over Hans Berntsen som fagorganisasjonen skal reise på hans fødested Mo i Rana.

Innstilling: Da forbundet allerede har reist en minnestein

på Hans Berntsens gravsted i Oslo, kan forbundet ikke foreta ytterligere bevilgning til monument på hans fødested.

Adolf K. Lien: Det må bli sambygdingenes sak å reise en bauta på hans fødested. Stedets befolkning må løse den sak.

Einar Holm foreslo: «Som bidrag til reising av et monument over Hans Berntsen på Mo i Rana, bevilger landsmøtet av forbundskassen kr. 10 000.00.» Berntsen var født på Mo i Rana, men hadde ikke sitt virke der. I denne forsamling er det ikke nødvendig å si noe om hans virksomhet. Det forbauser meg at en vil at stedet skal reise det. Vi skal nok gjøre vårt også, men forbundet må hjelpe til med en bevilgning her. Vi er glad over at en har reist en minnestøtte på hans grav i Oslo. Men det bør også stå en minnestein på hans fødested. Det er skaffet tomt på Mo i Rana til et monument. Under alle tilfelle så skal monumentet reises. Men det vil antakelig komme på kr. 30 000.00. Forbundet bør være med og hjelpe til.

Johs. M. P. Ødegaard: Uten overdrivelse er det vel ingen som kjenner Berntsen bedre enn meg, kanskje Moljord. Da forslaget fra Mo i Rana kom, ble jeg forbauset. En slik sak burde foregå i stillhet og en burde ha reist det selv og i ærbødighet over en sambygding. Minnesmerket på Mo i Rana vil miste en betydelig del av sin verdi hvis andre skal være med og gi bidrag til det. Vil en ære Berntsen så trekker en forslaget tilbake.

K. Bottenvand: Jeg mener det er riktig av oss som nå lever og som har opplevd hvor langt arbeiderklassen er kommet — det er vår plikt å være med og hedre ham. Det er et stort banebrytende arbeid Berntsen utførte. Derfor bør det reises en bauta over ham på Mo i Rana. Det blir framtidens by. Forbundet bør gi et bidrag selv om det ikke blir kr. 10 000.00.

Birger Eriksen: Ødegård antydte at det nærmest måtte ligge til L.O. å være med på å reise denne bauta. Jeg mener at det er ikke riktig at forbundet skal ta et så stort tak, når det gjelder en bauta på hans fødested. Jeg vil foreslå: «Det av Holm framsatte forslag oversendes L.O. med anmodning om velvillig behandling av saken.»

K. Bottenvand: Jeg kan være enig med Eriksen, men vi bør da også kunne si at vi har bevilget. Jeg vil foreslo 1 000 kroner.

Einar Holm: Jeg skal ikke drive noen agitasjon. Vi skal klare å samle inn pengene i Nord-Norge, selv om det skulle være 50 000 kroner. Men Berntsens arbeid har vært så stort for vårt forbund at vi bør være med. Etter det som er framkommet,

vil jeg være med på oversendelse til L.O., og at landsmøtet bevilger 5 000 kroner.

Votering: Budsjettkomitéens forslag ble vedtatt med stort flertall. — Bottenvand og Holms forslag bortfalt. — Birger Eriksens forslag ble vedtatt enstemmig.

De nye kontingentsatser etc. ikrafttreden.

Adolf K. Lien: Jeg vil foreslå at de nye satser for diet og tapt arbeidsfortjeneste blir gjort gjeldende i og med dette landsmøte. Tillitsmennenes lønninger vil jeg foreslå trer i kraft fra 1. oktober, likeledes for tellepengenes vedkommende. De forandrede kontingentsatser vil jeg foreslå fra 1. januar 1949.

Votering: Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Til forretningsordenen.

Chr. Henriksen (til forretningsordenen): Jeg skulle tro at vi kunne avvikle landsmøtet i dag. Det er da spørsmål om vi kunne gå på nasjonalisering av gruveindustrien i dag. Jeg vil foreslå det.

Andreas Rekve: Jeg mener statsråd Evensen bør være til stede under den saks behandling og vil derfor anbefale at den utsettes til han kan komme.

Votering: Henriksens forslag ble forkastet.

Redaksjonskomitéen fremmer sin innstilling.

Etter en pause på 10 minutter fortsatte forhandlingene.

Johs. M. P. Ødegård: Redaksjonskomitéen som består av Jorulf Haug, Guttorm Langseth, Lars Bergundhaugen, Ola J. Vee og meg selv, fremmer følgende innstilling i anledning de forslag landsmøtet har oversendt den:

Til Johan Skredes forslag foreslår komitéen:

I forbindelse med behandlingen av beretningen for Arbeidsmandsforbundets virke i året 1948 og i forbindelse med kravet om sammenhengende beskjeftigelse for dem som har veiarbeid, jernbaneanleggsarbeid og annet offentlig anleggsarbeid som erverv vil landsmøtet uttale:

Utbyggingen av vei- og jernbanenettet i vårt land må sees som en samfunnssak av aller største betydning for vårt land og

folk. Ikke bare de store hovedlinjer som er nødvendig for å knytte landsdelene sammen er ønskelig av hensyn til fremme av turisttrafikken, men også bygdeveier, grendeveier og gårdsveier som vil gjøre det mulig for de mange tusen bruk som ikke har kjørbare forbindelser med utenverdenen til å komme i vei-forbindelse med andre distrikter og derved gis grunnlag for en bedring av sin eksistens og medvirke til at flukten fra landsbygda til byene stanses.

Idet vi viser til foranstående vil landsmøtet på ny rette en inntrengende henstilling til de bevilgende myndigheter å øke budsjetten til vei- og jernbanebygging mest mulig slik at arbeidsledighet ikke kan forekomme og at vårt vei- og jernbanelinnett utbygges i et langt hurtigere tempo enn hva tilfellet er i dag.

Ad Carl Johs. Froghs forslag sålydende:

Landsmøtet krever at som et ledd i gjenreisningen av landet må løftene om gjenreisningen av arbeidskraften nå innfris. Dette har ikke vært tilfelle ved tariffrevisjonene i 1948.

Arsaken til dette er i første rekke Lønnsnemndordningen som har bundet arbeiderklassen i å fremme sine interesser. Utgangspunktet for de fremtidige tariffoppgjør må derfor være at denne ordning opphører og at en igjen får frie tariffrevisjoner som sikrer arbeiderklassen et levelig utkomme.

Landsmøtet pålegger derfor det kommende forbundsstyre å reise disse krav overfor L.O. og Regjeringen.

Redaksjonskomitéen foreslår:

Overendes det kommende forbundsstyre til videre forføyning.

Ad forslagene fra Chr. Henriksen og Lars Næss til uttalelse:

Utviklingen i landet vårt etter krigen har vært preget av gjenreisning. Trass i store vansker har det langt på vei lyktes å gjenreise landet økonomisk, sosialt og kulturelt etter krigens herjinger, og å føre det videre fram. Samtidig er også grunnlaget lagt for fortsatt utbygging og utvikling av landets naturlige rikdommer. Dette er forutsetningen for en heving av folkets levestandard.

Denne utvikling har skjedd under arbeiderregjeringens ledelse og med full tilslutning og aktiv medvirken av arbeiderklassens faglige og politiske organisasjoner.

Men selv om en med berettiget stolthet kan peke på de resultatene som er nådd siden krigen sluttet, står landet for øyeblikket overfor store økonomiske vansker. Grunnlaget for den økonomiske politikken som Regjeringen har ført gjennom stabiliseringen er truet.

Også andre må resignere.

I forståelse av vanskene har arbeiderklassen, med fagorganisasjonen i spissen, vært villig til å resignere. Men det er forstemmende å være vitne til at noen enkelte grupper søker å fremme sine særinteresser, og derved setter levestandarden for de brede lag av folket i fare.

Også medlemmene av vårt forbund har måttet vise måtehold i sine krav, og vi vil fortsatt slutte opp om Regjeringens politikk. Men vi må kreve at det blir sagt kraftig fra overfor de gruppene som prøver å øke vanskene. Vi må kreve at alle lag av folket er med og bærer byrdene, og byrdene må i første rekke bli lagt på dem som har de beste muligheter for å bære dem.

Det må bli fart i priskontrollen.

Vi vil også understreke at det nå må bli fart i arbeidet med å effektivisere priskontrollen. Hvis det ikke lykkes å holde et rimelig prisnivå, vil grunnlaget for den politikken som har vært ført, bli revet bort.

Norsk Arbeidsmandsforbunds landsmøte vil i likhet med fagkongressen slå fast at det bare er Det norske Arbeiderparti som er i stand til å føre folket og landet gjennom vanskene. Gjennom økt innsats på arbeidsplassen og i organisasjonene må hver enkelt bidra til et godt resultat. Vi konstaterer at handelssamkvemmet mellom de forskjellige land ikke er slik som en kunne ønske, og det er derfor mer enn noensinne nødvendig å øke den hjemlige produksjon.

Vis angrepene tilbake.

Det kommende året vil bli preget av sterke politiske motsetninger i folket. I det arbeidet som kommer, vil Norsk Arbeidsmandsforbund ta sin del av oppgavene for at arbeiderklassen skal kunne beholde sine posisjoner og styrke sin stilling.

Norsk Arbeidsmandsforbund vil appellere til alle arbeidere om å støtte vår regjering og vise tilbake alle reaksjonære og nedbrytende krefters forsøk på å vanskeliggjøre den framstegs-linjen som norsk arbeiderbevegelse følger.»

Forslaget fra Lars Næss:

«Det er med stigende uro arbeiderne i landet har sett hvordan den nåværende politikk har ført til en befestelse av kapitalismen.

Dermed legges grunnlaget for nye kriser, kaos og arbeidsledighet.

Arbeiderklassens forventninger er ikke blitt innfridd. Tvert imot har vi i stadig stigende grad merket trykket på vår levestandard og på den annen side kunnet konstatere at kapitalkreftene har kunnet høste inn veldige profitter.

Den faktiske lønnsstopp-politikk er ført samtidig med at levestandardene stadig har steget og arbeidernes rett til indeksregulering av lønningene er blitt satt til side ved pristilskudd som har hatt til formål å holde levekostnadsindeksen under 160.8. Skattetrykket har nådd slike høyder at det er alminnelig å høre blant arbeiderne at dette kan vi ikke finne oss i lenger.

Jordbruks- og valutapolitikken har ført til en slik forverring av forsynings situasjonen at levestandarden er i ferd med å presses ned på et utålelig nivå.

Disse kjensgjerninger konstaterer arbeiderne hver dag, og de ser at deres forventninger forspilles og at Regjeringen ikke er i stand til å gjennomføre en politikk som bryter med kapitalveldet og legger grunnen for et sosialistisk Norge — arbeiderklassens mål.»

Redaksjonskomitéen foreslår:

Landsmøtet gir sin tilslutning til det av hr. Henriksen framsette forslag.

Johs. Skrede: Jeg går over til redaksjonskomitéens innstilling; men jeg vil gjøre oppmerksom på den «skjulte arbeidskraft» som enten går arbeidsledig eller blir dårlig utnyttet.

Votering: Redaksjonskomitéens innstilling vedrørende Skredes forslag ble enstemmig vedtatt. — Likeledes redaksjonskomitéens forslag vedrørende Carl Johs. Froghs forslag. (Frogh gikk over til redaksjonskomitéens forslag.)

Ad forslagene fra Chr. Henriksen og Lars Næss og redaksjonskomitéens innstilling (se ovenfor) ble det debatt.

John Tamnes foreslo navneoppsett undertegnet av 20 representanter.

Fridtjof Skjærseth: Jeg for min del vil ikke stemme. Jeg kan ikke gå fullt inn for noen av disse forslagene. Jeg kan ikke være med på uten forbehold å gi regjeringen anerkjennelse.

Johs. M. P. Ødegård: Det er ikke verdig mannfolk å sitte med hendene i bukselommen og ikke stemme. Det er første gang jeg hører denslags framført fra Arbeidsmandsforbundets ærverdige talerstol.

Lars Næss: Min hensikt med uttalelsen er ene og alene å få regjeringen til å gå inn for arbeiderklassens interesser, intet annet.

Lars Bergundhaugen: Henriksens forslag til uttalelse er en tillitserklæring, Næss' er en mistillit. En skal ikke forsøke å gjemme det bort ved talemåter.

Andreas Rekve: Den priskontroll vi har er så svakt utbygd, at det må gjøres noe effektivt. Vi må få en kraftigere regulering av prisene og la oss få retningslinjer for hva vi selv kan gjøre på det område. Jeg kan ikke være enig i Henriksens forslag.

Andr. Aas: Jeg kan ikke forstå at det er noen mistillit i Næss' forslag. Det er en mistanke en har, fordi han er medlem av det kommunistiske parti. Jeg vil anbefale Næss' forslag. Det er ingen mistillit til regjeringen.

Fridtjof Skjærseth: Jeg hadde ikke tenkt at jeg skulle behøve å ta politisk standpunkt. Men jeg kan ikke være med på en uforbeholden anerkjennelse. Jeg er nemlig ikke enig i at partiet har drevet riktig.

K. Bottenvand: Det viser seg til stadighet at hvis det er synspunkter som kommer fram og som ikke er i overensstemmelse med dem som i dag driver politikken og sitter med makten, så er det mistillit. Jeg tror ikke det er det. En skal se på forholdene. Det er store mangler ved levestandarden her i landet. Vi får lønnsstopp; de andre grupper får bare pene henstillinger om ikke å være for griske. Når en taler med folk rundt i landet, så hører en at det er misnøye på mange hold over forholdene. Skal det være forbudt å si det? Skal det være forbudt oss å si til regjeringen og L.O. at de må føre en annen politikk? Er det blitt en forbrytelse å si det? Det er ingen mistillit til regjeringen og jeg vil heller ikke være med på akkurat å gi regjeringen noen mistillit. Mange gode ting er utført; men det er også meget som ikke er gjort.

Emil Sakariassen: Jeg kan ikke forstå at vi som har en annen oppfatning skal mistenkes. D.N.A. er snart kommet på siden av de borgerlige partier, når det gjelder andres oppfatninger. Det er ikke til arbeiderklassens fordel, at en mistenker slik. Blir ikke tillitserklæringen tatt vekk, vil jeg stemme for Næss forslag.

Votering ved navneoppsett ble så foretatt. Redaksjonskomitéens innstilling (Chr. Henriksens forslag) ble vedtatt med 180 stemmer. — For Lars Næss' forslag ble avgitt 56 stemmer. — 14 representanter var fraværende. — 16 representanter opplyste at de ikke stemte.

De 180 representanter som stemte for Henriksens forslag var følgende:

Elisabeth Grefsrud, Henriette Tangen, Hanna Bakke, A. M. Olsen, Guttorm Langseth, Åsmund Verpe, Hans Fredriksen, Eyolf Werner, Nils Bakken, Olaf Rian, Oskar Torske, Olaf Stubmo, Amund, Hjulstad, Emil Ødegård, Torleif Ørsal, Erik Snoen, Reidar Blokkum, Henrik Damli, Albert Fjelnset, Trygve Berg, Oskar Henriksen, Bjarne Larsen, John Almkjell, L. Aarvik, Ottar Jacobsen, Andrea Olsen, Lars O. Lien, Paul Schwartz, Rolf Janson, Arne J. Rausand, Alfred Sundt, Peder Nystad, Åge Blix, Korneilius Karlsen, Bjarne Renolen, Fridtjof Skjærseth, A. Bjørkheim, Bernhard Reines, Sverre O. Lien, Thorolf Fusccke, Reidar Robertsen, Magnus Aspås, Bj. Pedersen, Oskar Hansen, B. Syrstad, Knut Bringsrud, Olaf Utvik, Arvid Hustoft, O. T. Sandnes, Alfred Tveråmo, Kristian Granly, Trygve Jenssen, Ola J. Vee, Hans Skjauff, Einar Holm, Sigvald Hellesvik, Karl Nilsen, Kristian Nordmo, Harald Henriksen, Alfred Guddal, Karl Haugesen, Johannes Numedal, Hj. Andersen, Joh. Torsrud, Karl Aug. Andersen, Kolbjørn Westengen, Jorulf Haugli, Marius K. Sveen, M. Langbakke, Hjalmar Johansen, Bjarne Evensen, Rikard Hosar, Almar Storjord, Jørgen Løyte, Arnold Vigestad, Arvid Lien, Einar Hauan, Olaf Mydland, Jan Brekkan, Knutin Jervik, Ludvig Vie, Ole E. Doseh, Torleif Ellefsen, Per P. Haugen, Olaf Norum, Marius Madsen, Alf Rafaelsen, Ole Leknes, Emma Fremstad, Thomas Jensen, Henrik Kristiansen, Alfr. Prestegård, Odd Myklebust, Rudolf Olsen, Kr. Morken, Aksel Engstad, Arne Endresen, Håkon Hermansen, Ole Nordvolden, John Tamnes, Sigurd Kvitblikk, Leiv Mikkola, Oddbjørn Skredderhaug, Marius Mauritzen, Ole Kvernberg, Haftor Andersen, Magnus Hagerupsen, Olav Roald, Collin Eriksen, Johannes Høiås, Knus Skauen, Lars Bergundhaugen, Elias Finstad, Anton Kristoffersen, A. Halanger, Andreas Monge, Konrad Botten, Johannes Kristiansen, Hans M. Edset, H. Henrichsen, Johan Gulliksrud, Leif Andresen, Per Nysted, Bård Berntsen, Erling Nordberg, Einar Bø, Sigurd Melum, Olaf Hulen, Reidar Skjeråker, Harald Fossum, Line Johansen, Emil Ødegård, Johan Bolin, O. N. Dalen, Halvard Moseid, Anders Løvåsen, Jens J. Bjorå, Johannes Høiland, T. Røiland, Tom Torkildsen, Jørgen O. Søfteland, Hans Løberg, Petter Solberg Johannessen, Torstein Nysether, Ragnvald Sørnum, Olaf Sønnervik, Johannes Fluge, Peder Eidskrem, Olav Husøy, Emil Kjørsvik, Peder Flødenes, Egill Eriksen, Magnus Solvang, Nikolai Kristoffersen, Peder Kvarv, Einar Paulsen, Peder Eide, Jens Hanssen, Thomas Rødtang, Johannes Sørensen, Levin Andreassen, Rudolf Løv-

slett, Alfred Karoliussen, Walter Isaksen, Johs. M. P. Ødegård, Chr. Henriksen, Alb. Karlsen, Adolf K. Lien, Birger Eriksen, Selma Holmquist, Torine Somdalen, Einar Schei, Johan Skrede, Tønnes Moi, Daniel Martinsen, John Nergård, J. P. Karlsrud, Odin Herø, Botolf Thunshelle og Ove Amundsen.

De 56 som stemte for Lars Næss' forslag var følgende representanter:

Ing. Hugaas, K. Botteivand, Finn Thomassen, Kr. Mortensen, Andr. Rekve, Johan Horvli, Eugen Helgesen, Lasse Bang, August Dokken, Kato Mørch, Sverre Stiberg, Ingv. Holmen, Andreas Aas, Hans P. Hansen, John Wærnes, Olaf A. Olsen, Leif Andersen, Einar Gundersen, Petter Skålbones, Sverre Nordskog, Normann Birkelund, Gustav Hasselstrøm, Karl Olstad, Lars Næss, Svend Stenås, Martin Olsen, Lauritz Jørgensen, Arnt Jakobsen, Olav Løvø, Karl Østrøm, Jacob Andersen, Kristian Tangen, Carl Joh. Frogh, P. Fugleberg, Emil Sakariassen, Kristian Nilsen, Ragnvald Olsen, Sveinung Flatin, John Dokka, Johan Janson, Magnus Guldbakke, Mikal Håndstad, Johs. Svendsen, Nils Gynnild, Ottar Berg, Leif Pedersen, Steffen Høglo, Edv. Bøe, H. Bystadhagen, Jakob Andersen, Eivind Nordahl, Robert Larsen, Hilmar Antonsen, Otto Kristiansen, Kristian Moljord og Didrik Isaksen.

Følgende 16 representanter avholdt seg fra å stemme:

Paul Løvø, Arnt Anrtzen, Bernhard Andersen, Ludvik Karlstad, Oskar Jansson, Olaf Olsen, Arnt Lien, Hjalmar Løkkertsen, Johan Jørgensen, Thomas Berntsen, Petter Johansen, Ragnvald Pedersen, Olav Høiås, Odleif Olsen, Hilmar B. Akselsen og Johan Sivertsen.

Fraværende ved avstemningen var følgende representanter:

J. Jakobsen, E. Mikkelsen, Petter Thorkildsen, Harald Olafsen, Ole Nilssen, Asbjørn Dvervik, Lars Mandelid, Arnt Hendseth, Asbjørn Stensaker, Lars Ødegårdstuen, Aksel Benterud, Sigurd Sagdal, Arne Horgen og Ottar Rugelbak.

Møtet hevet.

Ettermiddagsmøtet fredag den 17. september.

Dirigenter: Kr. Tangen — Bjarne Larsen.

Møtet ble satt klokken 15.

Protokollen fra formiddagsmøtet referertes og ble uten merknader vedtatt.

Bevilgning til Olaf Strøm.

Budsjettkomitéen foreslo som engangsbevilgning til Olaf Strøm kr. 1 000.—.

Lars Bergundhaugen: Jeg synes ikke det er riktig av forbundet å la stifteren gå langs landeveien og selge småsaker. Jeg har foreslått 1 000 kroner pr. år i landsmøteperioden, og det er beskjedent. Det er det minste vi kan gjøre overfor skaperen av forbundet.

Adolf K. Lien: Når budsjettkomitéen ikke fant å kunne gå inn for Bergundhaugens forslag, var det fordi at en på denne måte får en slags pensjon. Han kom ut av forbundet på en noe rar måte og er ikke i dag medlem av forbundet. Vi finner at vi kan gå med på en engangsbevilgning. Men å pensjonere ham finner vi ikke å kunne gå med på. Jeg anbefaler dette som en gave fra forbundet.

Lars Næss: Jeg synes det måtte være en æressak for representantene å gå inn for denne bevilgning. Jeg har møtt Strøm med skreppa og småsaker rundt i landet. Jeg vil anbefale 1 000 kroner pr. år.

Johs. M. P. Ødegård: Jeg skal sikkert være den siste til ikke å anerkjenne Strøms arbeid. Jeg forstår budsjettkomitéens forslag slik at hvert øre av dette beløp skal gå til ham. Forbundet har ikke glemt Strøm. Jeg vet også at han er mer enn vennlig stemt overfor forbundet for hva det har gjort for ham.

Votering: Budsjettkomitéens forslag ble enstemmig vedtatt.

Punkt 4 a): Nasjonalisering av gruveindustrien.

Fra *Bjørkåsen Gruvearbeiderforening, avd. 92*, forelå:

Bjørkåsen Gruvearbeiderforening gjorde i november 1946 en henvendelse til Sosialdepartementet og Stortingets Presidensskap med krav om at gruveindustrien i Norge skal nasjonaliseres.

En nasjonal gruveindustri vil kunne drive på en rasjonell måte både med hensyn til administrasjon og når det gjelder undersøkelser av de kjente mineralforekomsters størrelse. Også når det gjelder undersøkelser etter nye forekomster vil disse kunne drives på en mer rasjonell måte til beste for samfunnet.

Vi er kjent med at arbeiderne ved de øvrige gruver for det vesentligste deler vår oppfatning av dette spørsmål, men slik det er nå arbeider foreningene hver for seg. Saka må derfor tas opp på Landsmøtets dagsorden, slik at vi kan komme til et felles vedtak.

Fra *representantskapet* forelå:

På landsmøtet vil det bli gitt en redegjørelse angående saka.

Kristian Moljord: Når det gjelder spørsmålet fra gruvearbeiderne om nasjonalisering av gruvene, så er det nødvendig med et overblikk over stillingen som den har vært i gruvene og hvordan det er i dag. Når det gjelder de statistiske spørsmål, så skal jeg ikke gå nærmere inn på det, da Beck ga disse opplysninger under en tidligere sak på landsmøtet. Jeg skal begynne med å opplyse om at jeg har deltatt i organisasjonen siden 1907 og har vært med i atskillige forhandlinger med arbeidsgiverne. Under disse — særlig en gang — hørte vi at de ikke kunne gi tillegg, fordi de måtte legge opp fonds. Hvordan gikk det med det? Gruven ble solgt, men da vi forhandlet med den nye eier, så fantes det ikke noe fond. Det er innlysende at slikt ikke er av det gode og det er ikke merkelig at arbeiderne følte seg brøstholdne. Men det alvorligste er selve spekulasjonen i bergverksindustrien. Gruven byttet eier flere ganger. Det ble gitt opp til 300 ganger mer enn aksjene var på. Det førte til at lønningene ble holdt nede. Det er ikke noe underlig i at gruvearbeiderne mener at det må være slutt med dette. Vi har hatt mange kriser i gruveindustrien. De skyldes vesentlig spekulasjon. Vi fikk i Sulitjelma kriseoverenskomsten av 1931 som jeg kort skal referere til. Overenskomsten skulle bygges på dollar- og koppernoteringen. Det var i 1931. Resultatet uteble ikke. De utnyttet overenskomsten og vi opplevde en gjennomsnittslønn av 86 øre timen. Forbitrelsen var stor, for ingen kunne leve av dette. De sparepenger en hadde gikk med; andre måtte lide nød. Vi har i dag høykonjunktur i bergverksindustrien; men vi opplever også under den situasjon ting som er verd å merke seg. Vi har gruver hvor det er nødvendig med oppfaring. Vi på arbeidsplassen forstår det. En vakker dag så står gruve. Det er søkt om statsbidrag for oppfaring og det er gitt tilsagn; men betingelsene er slike at oppfaringen fremdeles står. Det gjelder en av de beste gruver vi har. Det viktigste for oss må være at staten overtar bergverksindustrien. Ingen må dermed tro at alt er hellig forvart. Det er bare det første skritt; det er mange flere skritt som må tas. Men det er viktig at dette første skridt blir tatt. Men da må det ikke skje slik som det fant sted ved Aardal Verk, hvor en ansatte en direktør som først og fremst var eksponent for den amerikanske aluminiumsindustri. Jeg er overbevist om og har sett av regnskaper i flere industrier

at det i dag tjenes millioner og mange millioner. Jeg tror ikke det kan sies at arbeiderne har fått sin åndel. Det må også tas med i vurderingen. Jeg mener videre at gruveindustrien er en nøkkelindustri, som det er av betydning for samfunnet å få hånd om. Slik at en først og fremst sørger for de samfunnmessige hensyn. Det er derfor jeg mener at dette spørsmål er av alvorligste betydning for alle arbeidere i dette land og for hele folket. Bergverksarbeiderne er klar over at her må det en forandring til. Jeg fant det som gruvearbeidernes representant riktig å reise saken i februar 1946 i Stortinget. Da stilte jeg følgende forslag: «Det henstilles til regjeringen å oppta nasjonalisering av bergverksindustrien til utredning, og fremme de nødvendige lovforslag til sakens løsning snarest mulig.» Dette ble behandlet i Stortinget 15. februar 1946. I referatet heter det herom fra presidenten Natvig Pedersen i anledning mitt forslag:

«Voteringen over dette forslag fra Presidentskapet ble i siste stortingsmøte utsatt etter presidentens forslag, da det kom et forslag fra hr. Vogt om realitetsbehandling av hr. Moljords forslag. Jeg ønsket da gjerne på Arbeiderpartiets vegne å grunngi hvorfor vi fant det riktig å oversende forslaget til Regjeringen. Av den grunn foreslo jeg voteringen utsatt til neste møte, da jeg ikke kunne gi en grunngeving fra presidentplassen etter at stortingsmøtetiden var utløpet.

Det gjelder her en sak hvor en vel kan si at en på forhånd vet at flertallet i Stortinget er prinsipielt positivt innstilt til saka. Når jeg allikevel har gått med på og funnet det riktig at saka ble oversendt til Regjeringen er det av den enkle grunn for det første at jeg kjenner til at Regjeringen arbeider med saka.»

Det er det som passerte i Stortinget dengang. Jeg har siden flere ganger etterlyst saken, men det har ikke vært mulig ennå å få noe fram fra regjeringen. Jeg finner det som min plikt å si her at jeg tror at forholdet er av den beskaffenhet at landsmøtet bør si et alvorsord i denne sak. Gjør en ikke det, kan det bli for sent. En bør gjøre alt hva en kan for å rette på disse forhold, for så hurtig som mulig å få en samfunnmessig ordning. Jeg vil foreslå:

«Under hensyntaken til den stilling gruveindustrien er kommet i på grunn av arbeidernes flukt fra gruvene, krever N.A.F.s landsmøte at denne industri nasjonaliseres ved at Regjeringen snarest fremmer de nødvendige tiltak for å gjennomføre dette krav.

For å sikre en rasjonell og samfunnmessig forsvarlig utnyttelse av den nasjonaliserte gruveindustri må arbeiderklassen ha den fulle kontroll av industrien.

Gruvearbeiderne krever derfor selv å få velge sine representanter i ledelsen.»

Ole Beck: Som alle vet skjedde det en faktisk politik kursendring i Europa etter krigen, og at også vi fulgte med i denne utvikling viser valget i 1945. I de fleste land i den såkalte gamle verden var en på det rene med at hvis samfunnet eller det enkelte land skulle bli i stand til å skape rettferdigere, sikrere og bedre levevilkår for folkene, måtte en ha en sterkere kontroll med industrien og næringslivet og ikke minst med de naturrikdommer en rådde over. Noe av det første søkelyset ble rettet mot i en rekke land var gruveindustrien, og det har sin naturlige årsak. De land som har kull vet jo hva dette betyr ikke bare for landets eget behov, men kull er jo en meget ettertraktet vare i handelssamkvemmet med andre land. Metallgruvne skaffer jo råstoffer til en meget stor del av industrien og det sier seg selv at de land som rår over slike råstoffer og som vil bygge ut sin industri for å bli selvhjulpne på enkelte områder og også blir i stand til å eksportere til de mer råstofffattige land, må sørge for å ha en viss kontroll med disse råstoffkilder. En er nå endelig klar over den enkle kjensgjerning at de enkelte land rår over begrensede ressurser på dette område og at disse naturrikdommer må forvaltes ut fra samfunnmessige hensyn og ikke lengre være gjenstand for ren spekulasjon. Det har skjedd store endringer når det gjelder gruveindustriens stilling i vårt land i de senere år. Det er ikke så svært mange årene siden at storparten av våre gruver var på utenlandske hender. I dag er det norsk kapital og norske interesser, som kontrollerer tyngden av bergverksdriften her til lands. Og av de norske interesser er staten uten sammenlikning den største gruveeier, både når det gjelder gruver i drift og bergverksrettigheter for øvrig. Det begynner nå omsider å gå opp for oss her i landet at det lønner seg å utnytte våre mineralforekomster sjøl og det er derfor gledelig å kunne konstatere at gruveindustrien og dens muligheter er kommet sterkere fram i søkelyset også hos våre statsmyndigheter enn noengang tidligere. Når en ser på den utvikling som har foregått særlig etter krigen kan en si at nasjonaliseringen av våre gruver faktisk er begynt og fortsetter. Det som kan diskuteres er tempoet i denne utvikling og selve driftsformen for de gruver vi etter hvert får

hånd over. Landsstyret for Det norske Arbeiderparti behandlet i møte 13. mars 1946 partiets politikk i bergverksspørsmålene og hvor disse retningslinjer ble vedtatt:

1. De gruver, forekomster og bergverksrettigheter som etter hvert blir fri, overtas av staten. Fristbevilgninger bør ikke gis. Bergverk- og bergverksrettigheter som disponeres av Direktoratet for fiendtlig eiendom, overføres til staten. De bergverk og bergverksrettigheter som staten på denne måte får hånd over, kan enten holdes i reserve for framtiden, eller drives av statsselskaper eller overlates til private selskaper på nærmere fastsatte vilkår, hvor samfunnets interesser blir tilgodesett. De norske kullfelter på Svalbard må av samfunnsmessige hensyn snarest mulig overtas og drives av staten.
2. Det må øves en skarp kontroll med at de gruver som er i drift blir drevet på en forsvarlig og bergmannsmessig måte og ut fra et samfunnsmessig hensyn. Det må vedtas bestemmelser som hindrer at gruveselskaper realiserer maskiner og utstyr ved drivverdige gruver.
3. Målet for vår bergverkspolitikk må være fullstendig samfunnsmessig kontroll av hele vår bergverksindustri, og samfunnets overtakelse av de gruveforetak, mineral- og malmforekomster som er av vesentlig samfunnsmessig betydning.
4. Det må snarest mulig gjennomføres en nyorganisering, utvidelse og samordning av den geologiske kartlegging og undersøkelse av våre mineralforekomster. Det må bygges opp en institusjon som planmessig kan undersøke våre råstoffkilder og hvorledes de best kan utnyttes.
5. Arbeiderbeskyttelseslovgivningen, når det gjelder gruveforetakender, tas opp til revisjon. Spesielt gjelder dette beskyttelseslovgivningen for arbeid under dagen og i sunnhetsskadelige bedrifter for øvrig, samt beskyttelse mot sili-kosefaren. En revisjon her er også nødvendig for å sikre rekrutteringen til gruvene. De nødvendige lovendringer søkes utarbeidet og gjennomført i samsvar med disse retningslinjer.»

Spørsmålet om en vil nasjonalisering av vår gruveindustri med ren statsdrift for øye, er neppe på det nåværende tidspunkt aktuell politikk, av flere grunner. De krav som stilles til staten i dag og i tida framover i forbindelse med gjenreising og oppbyggingen etter krigen sammen med de meget betydelige investeringer for reisingen av ny norsk industri etc. er så store,

at en overtakelse av hele vår gruveindustri på det nåværende tidspunkt neppe vil være forsvarlig økonomisk politikk, men må sees på lengre sikt. Et annet forhold som spiller en viss rolle er, at skal en bli i stand til å skape en nasjonalt drevet gruveindustri på økonomisk basis, må en kunne regne med lojalt samarbeid av alle krefter innen bergverksdriften, og det er neppe mulig i dag. Jeg tror det vil være uklokt å koble ut den private foretaksomhet innen bergverksdriften i dag som har gitt og gir verdifulle bidrag til utbyggingen av vår bergverksindustri. En annen sak er det at vi må sørge for den nødvendige kontroll med denne industri, og det i dag ikke er noen privatsak å drive gruve drift. Det følger et meget stort ansvar med å forvalte og nytte ut fjellets rikdommer på en rasjonell og økonomisk forsvarlig måte, og samtidig lede et gruvesamfunn. De nasjonal-økonomiske og samfunnsmessige hensyn må være de avgjørende faktorer når det gjelder vår framtidige gruvepolitikk, enten det er staten, private eller en kombinasjon av begge deler som driver gruvene. Det er ingen lett oppgave å drive gruve drift her i landet. Vi har riktignok store og rike forekomster av svovelkis og jernmalm, men de fleste forekomster er spredt, nokså små med en relativt lav gehalt. Men den tekniske og vitenskapelige forskning har også innenfor gruveindustrien ført til store resultater i de siste årtier. Med billigere og effektivere brytnings- og oppberedningsmetoder er det i dag mulig bedre å nyttiggjøre seg fattigere malmer enn før og på økonomisk basis, som sammen med de moderne malmletningsmetoder, bidrar til ikke bare å forlenge de enkelte gruvesamfunns levetid, men også til en sikrere og stabil drift. Og vi har heldigvis også en stab ingeniører og geologer, som står fullt på høyde med andre lands. Nasjonaliseringen av gruveindustrien er i gang. Det arbeid som er utført av regjeringen på dette område er all anerkjennelse verd. En kan slå fast at den kurs som er lagt for å sikre statens innflytelse og for en nødvendig kontroll er lagt. Gruveindustrien har vært noe av et stedbarn i norsk industri. Det er derfor gledelig å kunne gjenta at nasjonaliseringen er i full gang.

Statsråd *Lars Evensen*: Jeg må først få lov til å korrigere Moljord, når han bl. a. kom inn på at en ved Aardals Verk hadde ansatt en av de fremste eksponenter for den amerikanske aluminiumsindustri. Moljord vet bedre beskjed. Jeg går ut fra at han mente Bache-Wiig. Moljord vet at han aldri har hatt noe med det å gjøre. Jeg har redegjort for forholdene på 2 møter i Aardal hvor ingen stilte spørsmål, heller ikke formannen som er medlem av Moljords parti og som satt på første benk under

disse møter. Den karakteristikk Moljord ga av bergverksindustrien er sikkert riktig. Den er slik som for de fleste industrier. Det er ingen særtegn for bergverksindustrien. Men det er helt på det rene at gruveindustrien i Norge har vært lite florisant. Det har vært kriser- og kriseavtaler. Det har ofte vært små forekomster og kanskje det heller ikke har vært drevet rasjonelt. På visse områder har vi heller ikke kjennskap til de nødvendige spaltningemetoder. Hva har staten av norske gruveforetagender? De viktigste er Kongsberg Sølvverk med om lag 1 million i underskudd. Det henger sammen med at forekomstene holder på å ebbe ut. Staten eier Grong kisgruver. Når det gjelder Sør-Varanger, vår største jernmalmgruve, så foreligger det en proposisjon for Stortinget om gjenoppbygging og som vil komme på 125 millioner kroner. Det trenges dessuten 90 millioner i ny kapital. Staten eier 45 prosent av aksjene. Ved en slik gjenoppbygging vil staten få 75 prosent av aksjene. Dunderlandsfeltet ble kjøpt nå siste vinter og staten eier hele feltet. Det er innkjøpt fra et engelsk selskap. Det maskinelle utstyr går ikke. Det må bygges opp på nytt. Omfattende borer og undersøkelser vil ta et par år og like lang tid å bygge opp anlegget, og samme kapital som for Sør-Varanger. Laskenfeltene i nærheten ble også kjøpt, samt Rana gruver, hvor staten eier 50 prosent og i Sør-Varanger 50 prosent og hvor staten vil komme til å eie 75 prosent av disse. Fosdalen jernmalmgruver, hvor staten har omtrent samtlige aksjer. Videre har staten Stordø kisgruver og en rekke gruver av mindre betydning hvor driften er innstilt eller delvis ikke kommet i gang igjen etter krigen. Videre har staten en del gruver som den har overtatt fra Direktoratet for fiendtlig eiendom. Av gruver på private hender, og hvor lån kan være ydet, er Orkla gruver, Løkkens Verk, som regner med å ha malm i 25 år enda. Videre har en Stovassgruvene under utbygging. Vigsnes gruver — offentlig. Bjørkåsen gruver ser ikke ut til å ha malmforekomster for mange år. Sulitjelma gruver, hvor det er påvist malm for 17 år; men sikkert for ennå lengre tid. Men omfattende geologiske undersøkelser må foretas. Konesjonen utløper 1983. Videre har vi av jernmalmforekomster: Rødsand gruver, som hører til de mindre, Bremanger og andre mindre gruver. Titan er den viktigste. Videre har vi en del sink- og blyforekomster. Når det gjelder nikkel er det praktisk talt uttømt. Nevnes må også Knaben Molybdengruver, som vel kunne drives bedre. Dere som er gruvearbeidere vil vite at det er skjedd en vesentlig bedring og at den største del er på statens hender. Spørsmålet

er hvordan en mest rasjonelt skal kunne drive gruve driften. Et departement egner seg ikke til å lede og drive rasjonelt disse ting. Jeg har nå sittet i departementet i vel 3 år, og min konklusjon er at en departemental kontroll eller ledelse ikke er å anbefale. En må ha det lokale initiativ og ansvar og dermed også *kontrollen* på selve arbeidsstedet. Et departement kan samordne tingene. Vi oppnevnte høsten 1945 en bergverkskommisjon, hvis råd vi fulgte. Videre opprettet vi bransjeråd, som også ga oss nyttige råd. Men det er fremdeles mange problemer. Jeg manglet et samlende organ for de vidt forskjellige problemer en her står overfor. Jeg kom mer og mer til det standpunkt at vi i departementet hadde mer enn nok arbeid med å løse de aktuelle oppgaver, som ellers foreligger, mot å overta mer. En større kommisjon er nedsatt for å komme med forslag om på hvilken måte en best kunne få ledelsen av disse ting — om et Statens Bergvergsselskap, som skulle drive systematiske markedsundersøkelser og et holdingsselskap som skulle være det samordnende organ. En må ikke ta vekk det lokale initiativ og ansvar. Når en får denne innstilling i høst, som jeg håper på, så mener jeg å kunne få den inn for Stortinget kommende høst. Når vi så får et mobilt organ kan vi oppta spørsmålet om det er lønnsomt å overta andre private selskaper. Men med de forekomster staten i dag rår over, så har den en så stor arbeidsoppgave, som først må løses før en går videre. Men dette får jo framtiden vise. Vi har dessverre ennå ikke nådd opp til førkrigsproduksjonen. Det er beklagelig fordi vi nå er i en høykonjunktur. Vi har mange ting å ta igjen fra krigens tid. Men jeg tror at en har rett til å si at det har gått bra framover. Jeg har også inntrykk av at det er et tillitsfullt samarbeid til stede.

Ole Beck foreslo:

1. Landsmøtet tar til etterretning den redegjørelse som er gitt angående spørsmålet om nasjonaliseringen av gruveindustrien og gir sin tilslutning til det av Moljord i Stortinget 15. februar 1947 framsatte forslag i denne forbindelse.
2. Landsmøtet er enig i de retningslinjer som er trukket opp av Det norske Arbeiderparti når det gjelder vår framtidige gruvepolitikk og det arbeid Regjeringen har utført på dette område.
(Debatten om denne sak fortsetter senere.)

5 lønnede tillitsmenn vedtas.

Emil Sakariassen framla på vegne av veiarbeidernes gruppe følgende forslag:

Veiarbeidernes gruppemøte besluttet å henstille til landsmøtet at 6 lønnede tillitsmenn skulle velges.

Vi ser av den framlagte innstilling at det bare er innstilt 5.

Veiarbeidergruppen henstiller til landsmøtet å imøtekomme vårt forslag av den grunn at vi ønsker en av sekretærene som vår spesielle tillitsmann.

Birger Eriksen: Etter hvert er tillitsmennenes antall kommet opp i 6. Nå har landsmøtet vedtatt å ansette en reisesekretær. Etter det en hører om stillingen utover så er det megen brakkmark. Hvor mange ganger har tillitsmennene hatt anledning til å komme ut i avdelingene? De har neppe vært ute i 50 pst. av avdelingene. Jeg vil henstille til landsmøtet at det ikke skjer noen innskrenkning i tillitsmennenes antall.

Chr. Henriksen: Jeg vil henstille at en ikke opptar forslaget om en ny mann. Veiarbeiderne har 2 representanter i forbundsstyret pluss sekretæren.

Ludvik Karlstad: Jeg har ikke sett noen av våre tillitsmenn i vår avdeling siden den ble stiftet for 13 år siden. Vi må ikke forminske antallet av tillitsmenn i forbundet.

Carl Johs. Frogh: Vi vil fremdeles ha det antall tillitsmenn vi nå har. Reisesekretæren forsto jeg slik som at han fortrinnsvis skulle drive opplysningsvirksomhet.

Adolf Lien: Forslaget som går ut på å ansette en tillitsmann til skulle ikke være nødvendig. Karlson er veiarbeidernes spesielle mann, og når arbeidsmengden tilsier det så blir også andre av tillitsmennene satt til. Ved en fornuftig arbeidsinndeling vil en klare seg med det en har. Den reisesekretær som er besluttet ansatt vil bli en dyr mann. Det er ikke bare lønn; men også reiseutgifter en må regne med. Forbundet tåler ikke en ytterligere belastning. Jeg vil anbefale 5 tillitsmenn og i tillegg hertil kommer så reisesekretæren. Det skulle være nok.

Emil Sakariassen: Vi hadde 6 tillitsmenn før og det bør vi beholde. Karlson vil vel etter dette landsmøte rykke opp, og da får han ikke først og fremst veiarbeidernes saker. Men mange andre saker. Da må vi ha vår egen mann.

Alb. Karlson: Jeg vil anbefale at en følger valgkomitéens innstilling om 5 tillitsmenn. Vi plikter å forvalte medlemmenes penger på fornuftig måte. Jeg har i første rekke hatt ansvaret

for veiarbeiderne, havnevesenet, fyr- og merkevesenet. Men jeg kan også ha behandlet andre saker.

Strek ble satt.

Daniel Martinsen: Bemanningen på skuta er oppe i årene og en trenger å få inn nye og yngre krefter som kan overta.

Fridtjof Skjærseth: Da vi besluttet oss for reisesekretær, så var det sikkert de fleste som mente at han var i tillegg til de 6 vi nå har. Jeg vil imidlertid stemme imot Sakariassens forslag om at han skal være veiarbeider. Jeg vil foreslå at landsmøtet velger samme antall tillitsmenn som vi nå har.

Votering: Forslaget om 6 fastlønnede tillitsmenn ble vedtatt med 113 mot 112 stemmer, som ble avgitt for 5 tillitsmenn.

Det oppsto nå en lengre diskusjon om denne votering, hvor flertallet var så knepent.

En rekke representanter hadde ordet.

Dirigenten brøt til slutt av og meddelte at det skulle stemmes med sedler.

Ved den skriftlige avstemning ble 5 tillitsmenn vedtatt med 137 mot 106 stemmer, som ble avgitt for 6.

Valget av de fastlønnede tillitsmenn.

J. P. Karlsruud (valgkomitéens formann) framla komitéens forslag på fastlønnede tillitsmenn. Innstillingen var enstemmig. Til formann ble innstilt *Chr. Henriksen*, viseformann *Albert Karlson*, sekretær *Lars Bakken*, sekretær *Ole Beck*, kasserer *Adolf K. Lien*.

Votering: Samtlige tillitsmenn ble valgt med akklamasjon.

Videre ble vedtatt enstemmig følgende innstilling fra valgkomitéen: «Valgkomitéen var enstemmig om at Lars Bakken i første rekke måtte få jernbane- og kraftanleggene som arbeidsoppgave. Likeså var valgkomitéen enstemmig om at Beck måtte ha stemmerett.

Johs. M. P. Ødegård får enestående hyllest.

Da valget av tillitsmenn var over (kl. 17.40) fikk forbundets nyvalgte formann, *Chr. Henriksen*, ordet og uttalte:

Ærede representanter.

Innen- og utenlandske gjester.

Når jeg i dag har den ære og det er falt i min lodd å holde Norsk Arbeidsmandsforbunds takketale til Ødegård, er det med en følelse av stor takknemlighet og ærbødighet.

Det er ved et slikt høve vanskelig å finne ord som i noen grad gir uttrykk for den store innsats som Ødegård har gjort innenfor Norsk Arbeidsmandsforbund og norsk arbeiderbevegelse i alminnelighet.

Ødegård har vært tillitsmann i vårt forbund i 35 år. Han startet som gruvearbeidernes sekretær i 1913, og han har vært forbundets formann så vidt jeg husker siden 1920. Alle vi som husker tilbake i de 35 år, vet at det har vært en dynamisk periode med uro og kriger og vanskeligheter på mange måter. Men det har også vært rike år for en tillitsmann i fagorganisasjonen.

Ødegård opplevde forbundets store vekst fram til 20-årene, idet Norsk Arbeidsmandsforbund inntil da besto av alle ikke faglærte arbeidere i dette land — med unntagelse av et par forbund som hadde gått ut noe tidligere. Omorganiseringen og dannelsen av industriforbund førte med seg at Norsk Arbeidsmandsforbund svant inn til å bli et lite forbund. Det kan i denne forbindelse være nok å nevne at på forbundets landsmøte i 1922 hadde landsmøtets representanter et medlemstall bak seg på ca. 42 000 medlemmer. Omorganiseringen var et kjempearbeid, og jeg tror å kunne si at det er ikke mange — om det i det hele tatt var noen — som kunne mestre denne historie til alles tilfredshet slik som Ødegård gjorde.

Da omorganiseringen var tilendebrakt sto Ødegård faktisk talt ribbet og kunne på landsmøtet i 1925 ikke regne med et større medlemsantall enn ca. 4 500.

Når organisasjonen fattet sine beslutninger var dette lov for Ødegård og beslutningene måtte og skulle respekteres. Ødegård mistet ikke troen på Norsk Arbeidsmandsforbunds fortsatte beståen. Han resonnererte utvilsomt som så at han hadde sine kjernetropper igjen, nemlig gruvearbeiderne og anleggsarbeiderne, å bygge videre på. Ødegård gjorde realt og skvært opp med de grupper som gikk ut og dannet sine egne forbund, og jeg har aldri hørt at noe forbund har vært misfornøyd med dette oppgjøret.

Ødegård skal ikke dele æren med noen for dette arbeid. Han skal ha den *hele og fulle ære*.

At hans syn var riktig har vi et klart bevis for i dag når vi sitter samlet til landsmøte og vårt forbunds medlemsantall igjen har vært oppe i nærheten av 30 000.

Vi kan ved denne anledning ikke unnlate med noen ord å minnes den alvorlige krise vi gjennomgikk i mellomkrigstiden. En var ikke før ferdig med omorganiseringen før depresjonen

satte inn. Det ble arbeidsløshet, nødsarbeid og det ble kriseavtaler og store vanskeligheter på alle områder. Det rammet kanskje i særlig grad Norsk Arbeidsmandsforbunds medlemmer. Det skapte mismot blant arbeiderne, som naturlig var. Også her kan vi si at vi ikke kan tenke oss noen som kunne mestre disse vanskeligheter på en slik måte som Ødegård kunne gjøre, og det må for Ødegård være en velsignet tilfredshet å kunne sitte på vårt 21. landsmøte og lede dette. Det har hvilt en høy kultur og saklighet ved dette landsmøte. Dette i betraktning av de landsmøter som ble holdt i mellomkrigstiden, hvor en i alt vesentlig grad diskuterte på hvilken måte fattigdommen skulle fordeles. Også her retter vi honnør til Ødegård og vi sier ham hjertelig takk for hans kloke og rettferdige arbeid for å ivareta medlemmenes interesser i en vanskelig tid.

Jeg kan i denne forbindelse bare gi uttrykk for en ting, og det er at de som skal overta Ødegårds arbeid må bli forunt å følge det spor Ødegård har tråkket opp og styre i den samme lei til gagn for Norsk Arbeidsmandsforbunds medlemmer og til gagn for arbeiderbevegelsen i sin alminnelighet.

Jeg vet at dette er Ødegårds ønske og jeg tør kunne si at vi vil gjøre dette så langt våre evner rekker.

På forbundets vegne takker jeg deg, Ødegård, for ditt store, rike og fruktbringende arbeid innenfor vårt forbund.

Jeg ber landsmøtets representanter og gjester å reise seg for å utbringe et 3 × 3 hurra for Ødegård, og dette skal være uttrykk for vårt håndslag til Ødegård.

(Representanter og gjester fulgte spontant oppfordringen og langvarig bifall hilste Ødegård da han kom fram til talerstolen, håndhilste og takket Henriksen.)

Henriksen: Jeg ber om landsmøtets bemyndigelse til på forbundets vegne å gi Ødegård en erkjentlighetsgave. (Vedtatt med akklamasjon.)

Johs. M. P. Ødegård trådte så fram på talerstolen hilst av langvarige ovasjoner: Da landsmøtets dagsorden enda ikke er ferdigbehandlet, blir dette ikke min avslutningstale. Ingen vil fortenke meg i at sterke følelser griper meg i dette øyeblikk. Det er derfor så vanskelig å få fram det jeg skulle ha sagt. Jeg vil si til min kamerat Chr. Henriksen: Takk for de varme og anerkjennende ord som ble sagt. Jeg vet imidlertid ikke annet enn at jeg har gjort min plikt. Det er dog Arbeidsmandsforbundet vi alltid skal ha for oss. Jeg husker meddelelsene i pressen i 1895 da Norsk Arbeidsmandsforbund ble stiftet. Jeg husker videre året 1898 da gruvearbeiderne på Røros slut-

tet seg til forbundet — både Røros arbeiderforening og Hyttearbeidernes forening. Jeg har hatt den ære og glede å følge med fra starten, fra den gang da det antok organisasjonsmessig form. Det er riktignok slik som Henriksen sier at forbundet har gjennomgått mange epoker. Det har ikke bare vært en ferd framover på løpende bånd, uten avbrytelser og uten sår. Men det er neppe noe forbund heller som har stått så steilt mot arbeidsgiverne og som har ført så seige kamper for organisasjonsretten. Det har falt i min lodd å lede forbundet i alle disse år. Det er gode minner og vonde minner; men de vonde minner skyldes ikke medlemmene. Et av de minner som vil følge meg i min grav er den store organisasjonsprosess som fant sted i 1923—24. Det var ikke hyggelig den gang faktisk å legge forbundet på en hoggestabbe og partere det opp. Landsorganisasjonens kongress hadde vedtatt det. Jeg sa, og forbundsstyret sa det samme, at vi skulle gjennomføre vedtaket så langt det var mulig. Vi har fått anerkjennelse for det. Ja, det er mange minner og nå får jeg tid til å ta dem opp igjen. Noen minner vil nok presse fram tårer; men det er ikke sorgens tårer. Det er det motsatte. Jeg håper at jeg fortsatt må få anledning til å følge forbundet på nært hold. Jeg må få benytte anledningen til å takke Henriksen for de anerkjennende ord, forbundsstyret og representantskapet og landsmøtet. (Kraftig, langvarig bifall.)

Chr. Larsen: Når jeg tar ordet, er det for å bringe deres forbunds mangeårige formann, Johs. M. P. Ødegård, en hilsen på vegne av de svenske og danske organisasjoner. Når Ødegård nå har funnet tiden inne til å gå av toget og er nådd endestasjonen, er det naturlig at vi, hans venner, vil bringe ham vår hilsen og beste takk. Ødegård har vært formann i 28 år. Det er enestående for en tillitsmann i fagorganisasjonen. Det er neppe noen annen tillitsmann som kan oppvise noe liknende. Vi kjenner Ødegårds virksomhet, hans store arbeidsevne og de resultater han har oppnådd for de norske arbeidsmenn. Vi vet at det har vært et ærlig og varmt hjerte som har slått ikke bare for de norske arbeidsmenn, men for hele den norske arbeiderklasse. Det er vanskelig for meg å finne ord som tilnærmet kan gi uttrykk for hva vi føler for Ødegård. Han har opplevd medgang og motgang. Han har også opplevd å bli satt innenfor murene som fange i sitt eget land. Tyskerne visste nok hvilken betydelig mann Ødegård var. Derfor beholdt de ham heller ikke. Mitt inntrykk er at hvis de hadde fortsatt å beholde ham, så ville det sikkert ha betydd nye vanskeligheter

for dem. Vi takker ham fra de svenske og de danske arbeidere. Også i disse organisasjoner er Ødegårds navn kjent. Vi har i mange tilfelle fulgt hans kloke råd. Nå har han sagt farvel. Men det er ikke sorgens tårer, men gledens tårer, som kommer fram hos ham i forvissningen om at han har gjort et godt arbeid, en livsgjerning. Hans vennsæle person og hans store hjelpsomhet er kjent. Vi takker deg, Ødegård, og vil overbringe deg våre varmeste hilsninger og denne lille gave, et maleri, som vil minne deg noe om vårt intime samarbeid gjennom mange år. Kjære, gamle venn Ødegård. Vi takker deg. (Sterkt bifall.)

Johs. M. P. Ødegård: Mine danske og svenske venner, unnskyld meg, jeg kan ikke si mer enn *et hjertelig takk*. (Nytt bifall.)

Edw. Mattson: Når vennen Ødegård nå forlater sin plass i forbundet etter 35 års tjeneste, må jeg be om å få si noen ord. I mange år har vi samarbeidet, så vel skandinavisk som internasjonalt. Jeg har alltid satt stor pris på ditt gode hjertelag, ditt gode humør og forståelse overfor dine medmennesker, hvilken oppfatning en enn har hatt. Jeg takker deg for godt og aldri sviktende kameratskap og jeg takker deg for ditt arbeid for arbeiderklassens sak, først og fremst i ditt eget land, men også i det internasjonale samarbeid. Takket være slike menn som deg, har arbeiderklassen nådd de sterke posisjoner den i dag står i. Som en erkjentlighet for din store innsats og i høyaktelse for ditt arbeid vil jeg overrekke deg en minnegave. Den vil alltid minne deg om arbeiderbevegelsen og vi kan også si at den er symbolsk for deg selv. Titelen er: Arbetets sønner. Den handler om veteraner og pionerer i Sverige, som du selv ofte har truffet og samarbeidet med. På egne og Svenska Gruvindustriarbetareförbundets vegne takker vi deg for et aldri sviktende kameratskap. Vi høyakter og elsker deg. (Sterkt bifall.)

Wiktor Södersten: Det er med vemod vi ser at Ødegård nå forlater sitt forbund. Jeg møtte deg for første gang for 25 år siden og jeg takker deg personlig for godt kameratskap. Jeg håper det må lykkes oss å bygge opp en bedre og lykkeligere verden. Motta disse blomster som et lite bevis på vårt kameratskap. (Livlig bifall.)

Joh. M. P. Ødegård: Det er vel ikke om å gjøre for meg å bruke mange ord. Jeg sier hjertelig takk. (Sterkt bifall.)

Oscar E. Forslund: På vegne av Nordiska Väg- och Anläggningsarbetareunionen frambærer jeg vår hjerteligste hilsen. Jeg har kjent deg bare i 11 år, men det har vært nok til å få en

oppfatning av deg og av din gjerning. Jeg kan slutte meg helt ut til alt det gode som er sagt om deg. Jeg vil minne om hva Tranmæl i søndags sa da han vendte seg til Ødegård: Du er den mest typiske samarbeidsmann. Jeg kan for min del helt underskrive dette. Det gjelder ikke bare overfor ditt eget lands forhold, men også i det skandinaviske arbeid. Du har selv tatt initiativet til dannelsen av vår union. Jeg vil på denne organisasjons vegne overrekke deg den svenske Landsorganisasjons historie gjennom 50 år. (Sterkt bifall.)

Ødegård: Jeg sier hjertelig takk. Når jeg har interessert meg så sterkt for det skandinaviske og internasjonale samarbeid, så er det fordi Marx' ord har gått meg i blodet: Arbeidere i alle land, foren Eder.

Einer-Jensen: Ødegård har alltid fulgt den demokratiske linje. Den største glede vi kan gjøre ham er å samle arbeiderklassen mot den felles fiende. Det er et livsverk Ødegård kan se tilbake på. Han har reist seg et minne, som alltid vil stå og leve videre. Vi beundrer ditt arbeid og din energi i det skandinaviske som i det internasjonale samarbeid. Vi vil gi deg denne gave, som er laget av keramiske arbeidere ved vår egen bedrift. (Livlig bifall.)

Ødegård: En hjertelig takk. Jeg vil be de svenske og danske representanter om å ta med en personlig hilsen og takk til sine forbund.

Konrad Nordahl: Du har vært gjenstand for en stor og velfortjent hyllest, en hyllest som du virkelig fortjener. Jeg har fått i oppdrag av sekretariatet å hilse deg. I mange år var du selv medlem av sekretariatet og i L.O.s representantskap har du vært en menneskealder. En ting jeg spesielt vil slå fast er din lojalitet. Vi erindrer årene 1923—24 da kongressen vedtok organisasjonens omlegging, et vedtak som særlig gikk utover Arbeidsmandsforbundet. Du gikk inn for vedtaket. Det er det store ved den ekte demokrat, at når flertallet har bestemt en ting, så bøyer en seg for det, selv om en kan ha hatt en annen oppfatning eller det går mot ens egne interesser. Jeg vil på sekretariatets vegne overrekke deg den tobakkdåse i sølv. (Livlig bifall.)

Ødegård: Hjertelig takk for de anerkjennende ord og for gaven Landsorganisasjonen har gitt meg. Jeg vil be formannen overbringe sekretariatet min hjerteligste takk. De år jeg har sittet i sekretariatet og i L.O.s representantskap har festnet seg meget sterkt i min erindring.

H. L. Børsum: Det har ofte vært sagt at mange av L.O.s

medlemmer har hatt sin vugge i Norsk Arbeidsmandsforbund. Vi er en rekke gjester her, som møter fra forbund som har tilhørt Arbeidsmandsforbundet. Jeg har selv hatt min vugge i dette forbund. Det var med vemod vi i sin tid gikk ut av dette forbund. Men vi skiltes ikke fordi om vi gikk fra hverandre. Vi møttes i det felles arbeid gjennom L.O. På vegne av Papirindustriarbeiderforbundet, Bygningsarbeiderforbundet, Skog- og Land, Kommuneforbundet, Kjemisk Industriarbeiderforbund og Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund, vil jeg overrekke deg dette maleri som er et motiv fra Nordre Østerdal. De forbund jeg nevnte representerer 180 000 medlemmer og jeg gir deg nå et håndslag fra alle disse. (Sterkt bifall.)

Ødegård: Jeg takker for hilsninger og ordene fra de 7 forbund. Jeg har selvsagt alltid med levende interesse fulgt de forbund som har hatt sin vugge i Arbeidsmandsforbundet. Jeg vil si at vårt forbund har hatt glede av sine barn. (Livlig bifall.)

Asmund Verpe: Jeg står her på vegne av landsmøtets representanter for å takke deg. Vi unner deg en velfortjent hvile etter alt det arbeid du har nedlagt i vårt forbund. Det er sagt så meget om din innsats, at jeg kan bare innskrenke meg til å understreke det. En blir så fattig på ord, når det gjelder Ødegårds innsats og livsgjerning. Vi vil også gjerne gi deg en gave; men vi vil at du selv skal bestemme hva du vil ha. Jeg gir deg et håndslag fra alle forbundets medlemmer. (Sterkt bifall.)

Ødegård: Jeg vil gjenta hva jeg sa som svar på Henriksens takk til meg, at jeg ennå en gang vil be om ordet på dette landsmøte før avslutningen. Men det er meg en kjær plikt allerede nå å takke for den hilsen som er gitt meg fra samtlige landsmøtets representanter.

Andreas Rekve: Jeg understreker alle de vakre ord som er sagt om Ødegård. Det er ikke sagt for meget. Jeg vil på gruvearbeidernes vegne takke deg for alt. Vi er riktignok ikke alltid på samme bølgelengde, men vi er ikke langt fra hverandre. (Bifall.)

Ødegård: Ingen vil fortenke meg i at gruvearbeidernes interesser alltid har ligget meg på hjertet. Født og oppvokst i en gruveby, levde jeg opp i gruvemiljøet, så jeg kjenner det livet.

Einar Schei: Når vi nå står foran det faktum at vår formann og gode tillitsmann går fra borde, så vil det særlig blant oss gruvearbeidere bli et tomrom, selv om vi ikke tviler på at våre interesser fortsatt vil bli varetatt på beste måte. Ødegårds

siste gruve før han dro til Oslo var Løkkens Verk. På dette sted tok han initiativet til dannelsen av Løkkens kooperative forening og hans innsats merkedes på så mange måter. Jeg er av Løkkens gruvearbeiderforening anmodet om å overrekke ham en gave med takk for hans levende interesse og som et bevis på vår tillit til ham. Dette bilde jeg her gir Ødegård har en historisk interesse, her står nemlig den bygning hvor Løkken kooperative forening ble stiftet etter initiativ av Ødegård. Bildet er malt av sønnen til en gruvearbeider. (Livlig bifall.)

Ødegaard: Jeg takker Løkkens gruvearbeidere for gaven. Ofte går mine tanker tilbake til Løkken Verk. Hils mine gamle venner på Løkken.

Lars Lien: Som rørosing må jeg frambære vår hjerteligste takk og hilsen. Ødegård har vært vår sterke, hjelpende hånd gjennom alle år.

Ødegård: Hils tilbake til det sted hvor min vugge sto.

Chr. Henriksen: Jeg takker på forbundets vegne alle som har medvirket til å kaste glans over denne høytidsstund.

«Det gryr i Norden» ble sunget som avslutning på høytideligheten.

Chr. Henriksen foreslo valgkomitéens innstilling tilbake-sendt komitéen. — Dette ble enstemmig vedtatt.

Møtet hevet klokken 19.15.

FORMIDDAGSMØTET lørdag 18. september.

Dirigenter: *Konrad Botten* — *Kr. Moljord*.

Møtet ble satt klokken 9. — Navneopprop ble foretatt.

Protokollen fra gårsdagens ettermiddagsmøte referertes og godkjentes med et par bemerkninger. — Et par permisjons- andragender ble innvilget.

Fortsatt behandling av nasjonaliseringen av gruveindustrien.

Ole Beck foreslo:

1. Landsmøtet tar til etterretning den redegjørelse som er gitt angående spørsmålet om nasjonaliseringen av gruveindustrien og gir sin tilslutning til det av Moljord i Stortinget 15. februar 1947 framsatte forslag i denne forbindelse.
2. Landsmøtet er enig i de retningslinjer som er trukket opp av Det norske Arbeiderparti når det gjelder vår fremtidige

gruvepolitikk og det arbeid Regjeringen har utført på dette område.

Kr. Moljord foreslo: Under hensyntagen til den stilling gruveindustrien er kommet i på grunn av arbeidernes flukt fra gruvene, krever N.A.F.s landsmøte at denne industri nasjonaliseres ved at Regjeringen snarest fremmer de nødvendige tiltak for å gjennomføre dette krav.

For å sikre en rasjonell og samfunnsmessig forsvarlig utnyttelse av den nasjonaliserte gruveindustri må arbeiderklassen ha den fulle kontroll av industrien.

Gruvearbeiderne krever derfor selv å få velge sine representanter i ledelsen.

Andreas Aas: Når gruvearbeidernes kår skal diskuteres, ser det ut til å løpe ut i sand. Jeg skal søke å redegjøre litt for det møte vi har holdt hos oss og forholdene ved den gruve vi har i Bjørkåsen. Vår forening sammenkalte høsten 1946 til masse møte for drøfting av flere spørsmål vedrørende gruveindustrien, det økonomiske så vel som det hygieniske forhold innen denne industri, ble drøftet.

Det ble fattet enstemmig vedtak, å sende henvendelse til Sosialdepartementet og Stortingets presidentskap med krav om at gruveindustrien i Norge skal nasjonaliseres.

Bakgrunnen for at massemøtet gjorde slikt vedtak må sees i sammenheng med de forhold som eksisterer ved vår gruvebedrift i Ballangen kommune.

Det kan opplyses at denne gruve har kastet av seg en hel del invalider. Videre har driften fra det år en kan regne med at den begynte som produksjonsdrift i 1917 til denne dag ikke betalt en øre i kommuneskatt, heller ikke statsskatt, utenom den avgift som driften betaler ifølge konsesjonen til staten. Det er et spørsmål om et firma kan drive i disse 31 år med mer eller mindre underskudd?

Det er en utbredt mening i vår kommune at en upartisk granskning av slike driftsmåter må være myndighetenes oppgave. Det er sjølsagt at under slike forhold da firmaer driver i en menneskealder uten å betale skatter, blir alle skattebyrder veltet over på arbeiderne og funksjonærene. Til opplysning kan nevnes at det i de fleste år har skatteprosenten på inntekt vært 18 pst. og en reduksjonstabell ÷ I. Til dette er enhver kommentar overflødig. I tiden etter krigen har nasjonaliserings-spørsmålet vært på dagsorden på mange møter, og det er kommet opp også på dette møte.

De fagorganiserte har i tiden etter krigen fått forståelsen

av at alle lønnskrav er blitt samfunnsspørsmål, som vi skal gå inn for å løse uten arbeidsstans. Dette er også blitt gjort.

Men skal arbeiderne fortsette med dette, så krever en full klarhet over de økonomiske forhold i vårt samfunn. Mange mangler klær og har dårlige hus. Fagorganisasjonens tillitsmenn får alltid høre at produksjonen må økes. Vi kan ikke være imot det, og vi sier det til arbeiderne. Men hva svarer de? «Hva fanden kan vi gjøre mer, når vi ikke tjener mer.» Om gruvene var nasjonalisert, var de mer villige til å ta et tak, for da visste de at de så langt det var gjørlig, ville forholdene i sin alminnelighet bedres. Jeg er enig med Moljord i at gruvene snarest må nasjonaliseres. Å vente med dette på lengre sikt vil føre til at arbeidsmaskiner og redskaper blir nedslitt, så det vil ta lang tid å få lønnsom drift. Det er også riktig at det begynner å ebbe ut for forekomster i mange av de nåværende gruver. Men Bjørkåsen gruver f. eks. har adgang til å undersøke over hele Ballangen, og det er mange steder en har forekomster; men vi vet ikke hvor meget og hvordan undersøkelserne har vært drevet. Jeg tror det skal lykkes oss å beholde det flertall vi har. Men skulle vi miste det ved kommende valgkamp, så vil det ta lang tid før nasjonaliseringen igjen vil bli aktuell.

Vår forening tror de fleste av gruvearbeiderne deler vår oppfatning i spørsmålet om at gruvene og deres drift blir nasjonalisert i vårt land.

Vi tror også at ved en nasjonalisering vil grubeindustrien kunne drives på en mer rasjonell måte både med hensyn til administrasjon og når det gjelder undersøkelse av kjente mineralforekomster, til beste for hele samfunnet.

Vi tror at ved en nasjonalisering av denne industri vil de økonomiske forhold bli fullt belyst og produksjonen kunne økes betydelig. Fagorganisasjonen kunne med større kraft gå inn for høyning av produksjonen.

Jeg vil til slutt sitere et par avsnitt av Alfred Madsens foredrag på Gurbearbeidernes konferanse i Trondheim den 28. juli 1919 som jeg tror er like aktuelt i dag: «I de kommende kamper mellom arbeider og kapital vil sosialismens gjennomføring bli satt på dagsordenen. Når linjene for sosialiseringen er trukket opp, må hele fagorganisasjonen og arbeiderklassens kraft settes inn på å få planen gjennomført. Borgerskapet går ikke med på å sosialisere visse industrier eller naturherligheter, med mindre det kan skje i sådanne former og på en slik måte, at den samlede kapitals interesser ikke trues.

Men en *reell* sosialisering og demokratisering av det økonomiske liv betyr et angrep på selve kapitalklassens maktstilling, og er en fare for dens fortsatte eksistens. Det vil derfor ganske sikkert bli tale om kamp, — hard og omfattende klassekamp. Det er nødvendig at arbeiderne forbereder seg på det — samtidig som de gjør seg fortrolig med at naturherlighetene og produksjonsmidlene overføres til samfunnseie under arbeiderkontroll. Det er et ideal, som viser fram til bedre tilstander — et ideal som det er verd å kjempe og ofre for.» —

Andr. Rekve: For oss som er litt gamle i arbeiderbevegelsen, er det slik at vi har sett fram til dette med nasjonalisering. Med andre ord: produksjonsmidlene over til samfunnet. Ved Stord har staten overtatt gruve og vi så det som et framskritt, og det er det vel. Men forventningene er ikke gått i oppfyllelse. Ledelsen var engstelig for hva som skulle skje. Vi vet imidlertid at det ikke er skjedd noe etter overtakelsen. En har nemlig ventet at i og med statens overtakelse skulle det bli noe bedre for oss. Det er opprettet et styre for gruve og arbeiderne krevde å bli representert. Dette ble også framholdt overfor statsråd Evensen under et møte, men har ikke gitt noe resultat. Det er videre sagt at arbeiderne skal være med i produksjonsutvalgene; men da må bestemmelsene for disse bli endret således at de får noe å si. Vi mangler på mange vis de nødvendige folk, men arbeidernes røst bør også bli hørt.

K. Bottenvand: Dette spørsmål mener jeg og de fleste gruvearbeidere er et spørsmål av den største betydning. Vi må derfor søke å komme fram til et standpunkt som gavner arbeiderne og hele samfunnet. Når vi har reist kravet om nasjonalisering, så er det mange forhold som gjør det. Slik som gruvene nå drives, er det i høy grad blitt konjunkturbedrifter. Vi må vekk fra usikkerheten i denne industri. Vi må skape fastere forhold. Sulitjelma har ikke gitt noe overskudd av betydning siden 1919. Men bedriften har gått den hele tid. Vi tror det foregår en manipulasjon med regnskapene. I sommer har vi hatt besøk av mange utlendinger, ikke minst amerikanere. Kanskje vi ved neste landsmøte kommer her fra et amerikansk selskap. Denne stadige skiftning av eiere skader arbeiderne og landet som sådant. Dette er også en av årsakene til at vi krever nasjonalisering. Det tredje er at vi mener bergverksindustrien er en nøkkelindustri, som kan bety fordeler for hele landet. Overskuddet som bergverksindustrien gir må komme staten og samfunnet til gode. Statsråd Evensen uttalte under sin orien-

tering at departementet ikke egnet seg som leder av disse bedrifter. Enig. Men en kan få en ledelse av bergverksindustrien ved bl. a. å få arbeiderne med. Vi har produksjonsutvalgene. Personlig mener jeg at disse ikke kommer til sin rett. Jeg er ikke interessert i å yte alle mine krefter for privatkapitalismen. Men for samfunnet er jeg villig til det. Produksjonsutvalgene blir hemmet av arbeidsgiverne. Ved en nasjonalisering vil forholdet endre seg. Beck uttalte i går at det ikke ville være forsvarlig nå å gå over til hel statsdrift, men at det ble *statskontroll*. Jeg er ikke enig i det. En effektiv kontroll er det ikke så godt å få til. I regnskapene får de det til underskudd og ved hjelp av skattelovene slipper de å betale skatt. Evensen hevdet at en hadde sikkerhet for driften ved Sulitjelma i 17 år. Jeg tror etter de undersøkelser som foregikk at det vil vare i 2x17 års drift. Etter 35 år kan en overta gruvene. Tror en at verdiene da er til stede? I dag vet vi at verdiene er der, men ikke om 35 år. Landsmøtet må gå inn for å sørge for at denne nøkkelindustri utnyttes for samfunnet. Det veier meget at møtet her stiller bestemt krav om hurtigst mulig nasjonalisering.

Edv. Bøe (til forretningsordenen): Jeg foreslår 3 minutters taletid for de etterfølgende.

Andreas Aas: Jeg vil henstille at en stemmer ned det forslag. Vi må få høve til å diskutere en så viktig sak.

Chr. Henriksen: Vi må ikke fare over med en harelabb, når det gjelder en så stor sak. Jeg vil isteden henstille til talerne å fatte seg i korthet.

Votering: Bøes forslag ble forkastet.

Kr. Moljord: Jeg skal være så kort som mulig. Vi er selvsagt tilfreds med regjeringen når det gjelder de gruver staten har overtatt. Men en må gå videre. Den må også ta de andre gruver som har betydning. *Statskontroll!* Hvordan skal en få kontroll, som Beck var inne på? Tror en at vi får se regnskapene og hvordan gruvene blir omsatt? Evensen sa at en ikke måtte bortta det lokale initiativ. Enig, — men da må arbeiderne gjøres interessert. Det er de ikke nå. Bransjerådet har vært nevnt. De kan vel gjøre noe. Men det er på de enkelte bedrifter vi må inn. Det er uriktig at staten skal låne penger til bedriftene til utnyttelse for deres fordeler. Var det ikke bedre at staten selv utnyttet disse ting? Det er vel så at det er vanskelig med penger. Men en samfunnsmessig utnyttelse vil gi så mange fordeler igjen at det vil lønne seg.

Ingv. Holmen: Når vi fra Sulitjelma går så sterkt inn for

nasjonalisering, er det for de bitre erfaringer vi har høstet. De konjunkturbetonte interesser i denne industri, har nettopp skapt interessen for nasjonalisering av gruveindustrien. Det er i den senere tid talt meget om å øke produksjonen og de som er i produksjonsutvalgene har vanskelig for å få arbeiderne til å forstå dette, når de selv ikke får innrømmet de krav de har stilt for å bedre forholdene, således at produksjonen også virkelig kunne økes. På en enkelt brakke var det 56 mann som i løpet av et par måneder flyttet fra arbeidet. De flyktet fra arbeidet etter en kortere tid. Nå har forholdene vært særlig vanskelige ved denne gruve. For å nevne en ting som et W.C. som sto 3 meter fra kjøkkenbenken. Det var umulig å få det vekk. Bedriften skyldte på materialmangel, som umuliggjorde oppførelsen av et nytt W.C. Ved å varsle helserådet fikk vi endret dette forhold, men først i år. Jeg vil anbefale Moljords forslag.

Strek ble satt.

Johs. M. P. Ødegaard: Det er ingen her som ikke er enig i gruvens nasjonalisering og en bør selvsagt se det ut fra industrien i sin alminnelighet. Staten er også enerådende i mange gruver, og har enn videre kontroll med mange andre, likesom den er interessert i andre industrier. Forslagene fra Beck og Moljord ligger nære opp til hverandre. Jeg har bare en bemerkning å gjøre til siste del i Moljords forslag om at arbeiderne skal være representert i styret. Jeg var til stede ved et møte ved en offentlig bedrift, hvor arbeiderne hadde høve til å velge en representant til styret. Vedkommende taler framholdt at det var ingen arbeider ved bedriften som arbeidet så hardt som nettopp han. Han fikk haugevis av krav fra arbeiderne, berettigede og uberettigede. Han hadde en strid tårn. Jeg vil henstille til Moljord å stryke siste del i forslaget. Det er ingen uenighet om at arbeiderne skal være representert, men om det skal være direkte fra vedkommende arbeidsplass kan det være uenighet om. Det gjelder om å finne en praktisk løsning. Jeg kan stemme for begge forslag med unntakelse av siste del i Moljords forslag.

Ole Beck: Moljord kan vel ikke mene at jeg på dette tidspunkt skal komme med en detaljering når det gjelder den samfunnsmessige kontroll av bergverksindustrien. Med den maktposisjon vi har, så har vi adgang til å fremme den kontroll vi selv ønsker.

Johs. Sørum: Når det gjelder nasjonalisering av gruvene har jeg forstått det slik at det er de store gruver en skal legge under kontroll. Men en må også ta de små gruver. Jeg arbeider

selv ved en liten gruve. Men også disse gruver gir litet eller intet til kommuneskatt. Det blir alltid null igjen, intet til hverken kommuneskatt eller statsskatt. De få arbeidere ved bedriften har betalt halvparten av kommunens budsjett. Det er merkelig at bedriften ikke kan betale iallfall *en* arbeiders skatt. All gruveindustri må nasjonaliseres og inn under statskontroll.

Statsråd *Lars Evensen*: Når det gjelder gruvebedriften i sin alminnelighet må vi ha klart for oss at forekomstene er små og at de er fattige. Det kreves også en omfattende spaltning. Det er en kostbar prosess. Til *Bottenvand* vil jeg si at en løser ikke dette med agitasjonstaler. Jeg tror jeg har hatt de riktige medarbeidere — dyktige gruvefolk og andre. Jeg nevnte igår proposisjonen om *Sør-Varanger*. Vi tok ikke bedriftenes anførsler uten videre. Vi nedsatte en spesialkomité og den kom i alt vesentlig til det samme resultat som bedriften. Men også der ble det regnet med underskudd. Det skrives og tales meget om *Grong-feltene*. Vi arbeider der med en spaltning av kisen for å komme fram til et bedre resultat. Vi har hittil eksportert råmalm og må selge til de priser som er på verdensmarkedet. Det kan ta lang tid før en får tak i de riktige metoder, den riktige foredlingsprosess. Vi håper jo ved jernverket å kunne dekke vårt stålbehov i løpet av forholdsvis kort tid. Det er den videre bearbeiding av malmsforekomstene, som er det vesentlige. Men det krever en veldig kapitalinvestering. Det vil komme på hundrer av millioner. Bearbeidingen er det vesentlige og første for oss. Representasjon i styret har vært drøftet med L.O. og jeg har redegjort for et møte vi hadde ved *Stordø*. Vi tok inntil videre en mann fra forbundet til en finner fram til en ordning av gruveindustrien. Produksjonsutvalgene har tross alt en meget viktig oppgave. Jeg viser der til *Fossdalen* og hvor jeg har mine opplysninger fra 3 forskjellige kanter og hvor en er samstemmig om at samarbeidet er bra. Det som hittil er oppnådd er ikke verst, selv om meget gjenstår. Ved *Bjørkåsen* gruver var produksjonen i 1946 46 000 tonn, en produksjon som er for liten. Når det gjelder kontrollen, så er skattelovene så tydelig at formannskap, likningsvesen og andre lokale instanser kan kontrollere regnskapene, hvis en tviler på at de ikke er riktige.

Votering: Becks forslag ble vedtatt mot noen få stemmer. — *Moljords* forslag — de 2 første avsnitt — ble vedtatt mot noen få stemmer. — Siste avsnitt ble likeledes vedtatt med stort flertall.

Valgkomitéens nye innstilling på forbundsstyre.

Fra valgkomitéen forelå nå følgende nye innstilling:

«Etter landsmøtets beslutning den 17. september har valgkomitéen på ny behandlet innstilling til forbundsstyret, varamenn til forbundsstyret, forbundets representantskap med varamenn, Landsorganisasjonens representantskap med varamenn, kontrollkomité med varamenn og komité for revisjon av forbundets lover og foreslår til

Forbundsstyret:

Komitéen foreslår enstemmig følgende:

1. Selma Holmqvist, avd. 5, Oslo.
2. Oskar Kvernbo, avd. 21, Oslo.
3. Hans Fredriksen, avd. 21, Oslo.
4. Hilmar Antonsen, avd. 154, Akershus.
5. Harald Fossum, avd. 262, Buskerud.

Varamenn til forbundsstyret:

1. Leif Andresen, avd. 91, Bærum.
2. Nils Bakken, avd. 21, Oslo.
3. Anne Marie Olsen, avd. 5, Oslo.
4. Karl A. Andersen, avd. 154, Akershus.
5. Bernhard Andersen, avd. 148, Vestfold.

K. Bottenvand: Jeg har ikke fått meddelelse om at det skulle være møte i valgkomitéen idagmorges kl. 8. Jeg opptar forslaget om *Otto Kristiansen*, istedenfor *Hans Fredriksen*.

Hilmar Antonsen: Innstillingen igår var ikke forbausende, men innstillingen i dag er meget forbausende. Jeg nærer personlig ikke noe ønske om å være med i forbundsstyret.

Alb. Karlsen: Når det gjelder denne innstilling, så er den sterkere enn den som forelå igår. Forbundsloven forutsetter 9 medlemmer med stemmerett. 4 av disse skal være tillitsmenn og 5 fra arbeidsplassen. For forbundet er det av interesse og betydning at flest mulig av gruppene er representert. *Kværnbo* står på arbeidsplassen og representerer anleggs- og jernbanearbeiderne. *Birger Eriksen* representerer kommunen og Kommuneforbundets avdeling vil sikkert kreve det arbeidsområde over til seg.

J. P. Karlsruud (valgkomitéens formann): Innstillingen er framkommet ut fra det synspunkt at det gjaldt om å plasere

best mulig utover og gruppevis. Jeg beklager at valgkomitéen igår ikke hadde den fullstendige oversikt over foreningene i Oslo og omegn. Veiarbeiderne får ved denne innstilling 2 representanter, som de har krav på. Det samme gjelder også for varamennenes vedkommende.

Birger Eriksen: Jeg vil beriktige det Karlsen sa. Jeg arbeider riktignok på et kommunalt område, men jeg kommer ikke til å gå over til Kommuneforbundet. Jeg skal nå først ha ferie og så arbeide i oppsigelsestiden. Jeg kommer til å være medlem av Arbeidsmandsforbundet.

Otto Kristiansen: Jeg kan ikke fri meg for at det fra igår har vært svunget en pisk over valgkomitéen. Igår var det en enstemmig innstilling på Birger Eriksen. Det er gjort noe her, som er uriktig. Eriksen har tatt et klart standpunkt. Jeg vil henstille til landsmøtet å gjenvelge ham.

Votering: Valgt ble nr. 1, 2, 4 og 5 enstemmig. Nr. 3, Fredriksen, ble valgt med stort flertall.

Varamenn:

Elisabeth Grefsrud opptok forslag på Anne Marie Olsen som 2. vararepresentant.

K. Bottenvand opptok forslag på Kjærlaug Skålbones som 1. vararepresentant.

Votering: Valgkomitéens innstilling ble vedtatt med den forandring at Anna Marie Olsen ble 2. og Nils Bakken 3. varamann.

Representantskapet.

Fra valgkomitéen forelå følgende:

«For så vidt angår innstilling på representanter til forbundets representantskap opprettholder komitéen det forslag som var framlagt i møtet den 17. septbr.» Innstillingen var denne:

1. Edv. Laxå, Sulitjelma gruve, 8 stemmer.
1. Kr. Moljord, Sulitjelma gruve, 3 stemmer.
2. Einar Schei, Løkken Verk gruve, 9 stemmer.
2. Andr. Rekve, Løkken Verk gruve, 2 stemmer.
3. Bergiton Syrstad, Kirkenes gruve, enstemmig.
4. Bernhard Reines, Norlandsbanen, 9 stemmer.
4. Lars Næss, Nordlandsbanen, 1 stemme.
5. Bottolf Thunhelle, Østlandsbanene, enstemmig.
6. J. P. Karlsrud, Sørlandsbanen, 10 stemmer.

7. Daniel Martinsen, Troms fylke (vei), enstemmig.
8. Bernt Alfsen, Nordland (vei), enstemmig.
9. Jon Nergård, Sør-Trøndelag (vei), enstemmig.
10. Tønnes Moi, Vest-Agder (vei), enstemmig.
11. Johan Skrede, Sogn og Fjordane (vei), enstemmig.
12. Ove Amundsen, Holsanlegget (kraftanl.), enstemmig.
13. Odin Herø, Alesund (havneves.), enstemmig.

K. Bottenvand: Jeg har dissentert når det gjelder gruvearbeidernes representant fra Sulitjelma og foreslår Kr. Moljord. Han er vel kjent blant gruvearbeiderne og bør gjenvelges. Det er ikke riktig å rydde vekk alle høvdinger. Moljord kom med i forbundet samtidig med Ødegaard. Han vil nok også komme tilbake til sin arbeidsplass. Han har for øvrig utført et bedre arbeid for gruvearbeiderne i Stortinget enn om han hadde stått på arbeidsplassen.

Fr. Skjærseth foreslo representantskapet utvidet fra 22 til 23, så Vestlandet og Sørlandet kunne bli representert.

Lars Næss anbefalte Moljord. Det vil bli en stor skuffelse blant gruvearbeiderne om ikke Moljord blir valgt.

Fr. Skjærseth: Jeg har en mann jeg gjerne vil ha med og det er Einar Wirak, en meget dyktig mann, som også er ordfører i sin bygd.

Johs. M. P. Ødegaard: Vi er nå inne i valgene og en kan ikke endre det som er vedtatt. Vil en ta andre med må en dissentere. Varamennene er personlige varamenn.

Andr. Rekve: Gruvearbeiderne i Sør- og Vest-Norge er ikke tilfreds med innstillingen.

J. P. Karlsrud: Når flertallet i valgkomitéen foreslår Edv. Laxå istedenfor Moljord, så er det ikke fordi Moljord ikke er en dyktig organisasjonsmann. Oppfatningen i komitéen var alene den at Moljord ikke var på arbeidsplassen.

Fr. Skjærseth (til forretningsorden): Landsmøtet kan selv sagt avgjøre om representantskapet skal utvides.

Johs. M. P. Ødegaard: Vi kan ikke først nå oppta et slikt forslag, all den stund innstillingen foreligger og vi allerede er langt i vei med valgene.

Dirigenten: Dirigentene mener at forslaget ikke kan opptas. Ingen ytret seg til det.

Emil Sakariassen: Innstillingen er ensidig. Østfold, Vestfold og Telemark fylker er helt utelatt med representanter. Jeg vil foreslå Hans Schauff istedenfor Bernt Alfsen, Nordland og istedenfor meg foreslår jeg Fugleberg.

Andreas Aas: Jeg er meget forbauset over dette at Moljord ikke kan velges fordi han ikke er på arbeidsplassen. Vi anser ham som selvskreven representant for gruvearbeiderne. Alle har bare godt å si om ham.

Lars Bakken: Landsmøtet skal i første rekke vurdere hva tillitsmennene, forbundsstyre og representantskap har utført i perioden og på grunnlag av dette vurdere hvem som skal representere forbundet i den kommende periode. Er det noen her som med hånden på hjertet vil benekte at Moljord har gjort et utmerket arbeid? Forrige gang kastet en Rekve ut. Det styrket ikke representantskapet. Det vil heller ikke styrke representantskapet å kaste Moljord. Det skal vel ikke være noen forkleinelse for mannen at han er stortingsmann? Det vil føre til en svekkelse av forbundet å kaste ham ut av representantskapet. Jeg vil spørre: Hvorfor skal en egentlig kaste ham ut?

Ole Beck: Jeg har ikke forstått det slik at det ligger noen mistillit i valgkomitéens innstilling når det gjelder Moljord. Vi har hatt stor nytte av ham i Stortinget og jeg vil håpe at han fortsatt vil komme til å representere gruvearbeiderne der. Vi har en mengde fagarbeidere i gruveindustrien og Laxå vil representere dem på en bra måte.

Ingv. Holmen: Moljord har representert oss fra 1917 til i dag. Når Ødegård nå har takket av som høvding, så er det ikke riktig at også den annen høvding skal gå.

Ludvik Karlstad: Veiarbeiderne, gruvearbeiderne og alle andre kjenner vi Moljord. Han er en av de eldste vi har igjen. Han er like god for alle grupper i forbundet. Jeg vil gå med tårer i øynene hvis han kastes.

Fr. Skjærseth ville stemme på Rekve istedenfor Schei.

Strek ble satt.

Henrik Damli: Vi har hatt et stort arbeid for å komme fram til den best mulige innstilling. Trøndelag og Nordland har heller ikke mer enn 2 mann. Det må selvsagt gå ut over noen, når det er et begrenset antall som skal velges.

Votering.

Dirigenten: Vi voterer nå først over de representanter som er enstemmig innstilt.

Votering: Representantene nr. 3 (Syrstad), nr. 5 (Thunhelle), nr. 6 (Karlsruud), nr. 7 (Martinsen), nr. 9 (Nergård), nr. 10 (Moi), nr. 11 (Skrede), nr. 12 (Amundsen) og nr. 13 (Herø) ble enstemmig valgt. — Kr. Moljord ble valgt med stort

flertall. — Einar Schei ble valgt med flertall. — Bernhard Reines ble valgt med stort flertall. — Bernt Alfsen ble likeledes valgt mot noen få stemmer.

Varamenn til representantskapet.

Valgkomitéen innstilte:

1. Bjarne Larsen, Orkanger (gruve), 9 stemmer.
1. Andreas Aas, Bjørkåsen (gruve), 1 stemme.
2. Einar Wirak, Knaben (gruve), enstemmig.
3. Joh. Trasti, Kirkenes (gruve), enstemmig.
4. Johannes Høiås, Nordlandsbanen, 10 stemmer.
4. Olstad, Nordlandsbanen, 1 stemme.
5. Kr. Mortensen, Sørlandsbanen, enstemmig.
6. Aksel Nygren, Sandvika-Asker, enstemmig.
7. Alf Rafaelsen, Finnmark (vei), enstemmig.
8. Torleif Ellefsen, Rogaland (vei), enstemmig.
9. Sigurd Sagdal, Hedmark (vei), enstemmig.
10. Emil Zakariassen, Vestfold (vei), enstemmig.
11. Hans Løberg, Hordaland (vei), enstemmig.
12. Ole Nordvollen, Vinstra-anlegget, enstemmig.
13. Olav Velle, Ålesund (fyrvesenet), enstemmig.

Votering: Valgkomitéens flertallsinnstilling ble vedtatt enstemmig hvor det ingen dissens var. De kandidater det var dissens om ble valgt etter flertallets innstilling.

L.O.s representantskap.

Fra valgkomitéen forelå følgende:

For så vidt angår innstilling på representanter til Landsorganisasjonens representantskap innstiller komitéen følgende:

1. Alb. Karlsen, enstemmig.
2. Bernhard Reines (jernverket), 9 stemmer.
2. Didrik Isaksen (jernverket), 1 stemme.
3. Jorulf Haugli (vei), enstemmig.
4. Øystein Larsen (gruve), 10 stemmer.
4. Andreas Aas (gruve) 1 stemme.

Varamenn:

1. Ole Beck, 8 stemmer.
2. Ove Amundsen (kraftanl.), enstemmig.
3. Jakob Tørresvold (vei), enstemmig.
4. Anders Holum (gruve), enstemmig.

K. Bottenvand opptok forslag på Didrik Isaksen istedenfor Reines.

Konrad Botten: Når Reines er foreslått til L.O.s representantskap så er sikkert alle anleggsarbeidere enig i det og langt utover denne gruppe. Isaksen er gått over fra anleggsarbeid til jernverket. Vi har krav på å få med en mann i L.O.s representantskap.

J. P. Karlsruud: Som en ser av denne innstilling så er den endret noe fra den vi først framla. Valgkomitéens flertall fant at når Lars Bakken ikke fikk stemmerett i forbundsstyret, at en burde innstille en annen mann til L.O.s representantskap.

Kr. Moljord: Det er et merkelig argument, at vi ikke kan ta med en mann i L.O.s representantskap, fordi han ikke har stemmerett i forbundsstyret. Det har intet med L.O. å gjøre. Jeg anbefaler Isaksen på det beste.

Votering: Valgkomitéens flertallsinnstilling på representanter ble vedtatt.

Varamenn:

K. Bottenvand opptok forslag på Lars Bakken istedenfor Beck.

Ole Amundsen foreslo Lauritz Aalvik i sitt sted.

Votering: Valgkomitéens innstilling ble bifalt.

Kontrollkomité.

Valgkomitéen foreslo:

1. Alfr. M. Nilsen, avd. 21, Oslo.
2. Oskar Ryden, avd. 21, Oslo.

Varamenn:

1. Trygve Løvstad, avd. 21, Oslo.
2. Ragnvald Pedersen, avd. 407, Enebakk.

Votering: Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Komité til revisjon av forbundets lover:

Valgkomitéen foreslo:

1. Johs. M. P. Ødegård, enstemmig.
2. Kr. Moljord, enstemmig.
3. A. K. Lien, enstemmig.
4. Oskar Kvernbo, enstemmig.
5. Nils Bakken, 10 stemmer.

Johan Skrede: Til en slik viktig komité er det nødvendig at en så stor gruppe som veiarbeiderne også får med en representant. Jeg vil foreslå Alb. Karlsen, og jeg vil foreslå at komitéen utvides med en mann. Subsidiært foreslår jeg Alb. Karlsen istedenfor Nils Bakken.

K. Bottenvand opptok sitt opprinnelige forslag på Lars Bakken istedenfor Nils Bakken.

J. P. Karlsruud: Det kom sterke og berettigede krav om at kassereren måtte bli med i komitéen og valgkomitéen hadde ikke noe imot det. Videre var det et sterkt krav om å få med en mann fra veiarbeiderne, men vi fant ikke det så absolutt påkrevd. Men når det nå er framkommet ønske og forslag om det, så er det vel ikke noe å si på det.

Ludvik Karlstad: Veiarbeiderne må få en mann med og helst bør han være fra arbeidsplassen. Men når vi ikke kan finne ham så ta Lars Bakken.

Strek ble satt.

Emil Sakariassen: Det er ikke noe urimelig krav fra veiarbeiderne å få med en mann. Vi har 3 tillitsmenn med og vi bør ha noen fra arbeidsplassen. Jeg vil anbefale Bernhard Andersen istedenfor Nils Bakken.

Tønnes Moi anbefalte Alb. Karlsen istedenfor Nils Bakken.

Votering: Ødegård, Moljord, Lien og Kvernbo ble enstemmig valgt. Som 5. medlem ble valgt Alb. Karlsen med 87 stemmer. Dernest hadde Lars Bakken 76, Nils Bakken 40, Bernhard Andersen 8 og John Skrede 1 stemme.

Søknad fra N.K.U.

Andreas Aas foreslo 200 kroner i landsmøteperioden til Norges kommunistiske Ungdomsforbund.

Budsjettkomitéen foreslo ingen bevilgning.

Andreas Aas: Kan ikke budsjettkomitéen nærmere motivere hvorfor en ikke kan gå med på denne beskjedne be-

vilgning? Ute på arbeidsplassen er det ingen splittelse. Det er høyere opp i rekkene at det er splittelse.

A. K. Lien: Budsjettkomitéen fant ingen grunn til å anbefale Aas' forslag. Det forelå heller ikke noen skriftlig søknad derfra.

Lars Bergundhaugen: Jeg er ikke lenger med i ungdomsbevegelsen, hva en kan se av mine grå hår. Men slik som de driver arbeidet, iallfall på mitt sted, så vil jeg anbefale at en ikke gir noen bevilgning. La oss se saken som den er, at det er et politisk oppgjør. La oss ikke putte sakene inn i bomull.

Votering: Budsjettkomitéens innstilling — *ingen bevilgning* — ble vedtatt med stort flertall.

Attentatet mot Nordland Arbeiderblad.

Ingvald Holmen foreslo: Landsmøtet uttaler sin skarpeste forømmelse mot det attentat som natt til 17. september er forøvet mot Nordland Arbeiderblads ekspedisjonslokaler. Den slags fascistiske metoder har det norske folk hatt nok av, og vi går ut fra at det fra myndighetenes side vil bli gjort alt som er mulig for å få tak i forbryterne og få dem strengt straffet.

Forslaget ble vedtatt med akklamasjon.

Johs. M. P. Ødegård: De valgte representanter til L.O.s representantskap må møte til dette allerede mandag.

Avslutning.

Konrad Botten: Det ble i går gitt megen ros til Ødegård for hans lange virke i organisasjonens tjeneste. Jeg vil takke ham på vegne av de mange anleggsarbeidere. Han har utført et likeså godt arbeid for denne gruppe som andre grupper i forbundet. I 13 år satt jeg i forbundets hovedstyre, som det dengang het, og jeg retter en hjertelig takk til Ødegård fra anleggsarbeiderne. (Sterkt bifall.)

Når jeg nå står på tampen; dette er vel antagelig det siste landsmøte jeg står på, kan jeg ikke unnlate å minnes dengang — i 1907 — da vi dannet forening oppe hos oss i Sulitjelma. Dengang sa presten at «nå falt Sulitjelma», og det var riktig. Det har vært mange kamper i disse 41 år, og vi har også hatt mange seire. Vi kan i dag glede oss over å ha et sterkt forbund. Jeg takker alle og jeg vil be de unge rekrutter om å ta med seg framover iallfall noe av den arbeidsvilje og glød som skapte fagorganisasjonen og som har brakt den fram til det den er i dag. (Sterkt bifall.)

Elisabeth Grefsrud: Jeg vil på vegne av vask- og rengjøringskvinnene takke Ødegård for det arbeid han har utført for oss. Jeg husker hvordan han tok imot oss og hjalp oss da vi kom til forbundet. Da var han viseformann. Vi har fått megen støtte i de 30 år vi har virket. Jeg takker Ødegård for alt arbeid og jeg takker også fru Ødegård, som sitter oppe på galeriet. Vi vet hvordan det er for hustruer til en tillitsmann. Vi retter en takk til deg fordi du har ofret din mann for organisasjonen. Vi takker og vil overlevere Ødegård denne erkjenningsgave. (Sterkt bifall.)

Birger Eriksen: Jeg vil benytte anledningen til å takke forbundsstyret, tillitsmennene, representantskapet og landsmøtet og samtlige medlemmer for den tillit som er vist meg i de 10 år jeg har sittet i forbundsstyret. Jeg vil gjerne si at selv om vi har hatt harde påkjenninger, så har en alltid kommet godt gjennom alle saker. Jeg vil spesielt takke Ødegård for hans lojale ledelse. Han vet å kunne samarbeide med alle. Det er bare en liten promille av saker hvor det ikke har vært enstemmighet om. La oss fortsette videre i det spor forbundet har fulgt og gå aktivt inn for sakene. La oss arbeide hen imot et sosialistisk Norge, en sosialistisk verden. (Sterkt bifall.)

Kr. Moljord: Jeg vil takke Ødegård for alle de år vi har samarbeidet. Vi har ikke alltid vært enige, men begge har hatt den ærligste vilje til å gjøre det beste. Takk skal du ha, Ødegård. (Livlig bifall.) Taleren fortsatte så: Jeg takker på dirigentenes og sekretærenes vegne for representantenes deltagelse ved sakenes behandling. Jeg vil også takke for tilliten ved å gjenvelge meg til representantskapet. Jeg skal søke å gjøre mitt beste. (Bifall.)

K. Bottenvand: Jeg vil fra denne plass si noen ord nå da vår gamle høvding skal forlate oss. Det er på Sulitjelma-arbeidernes vegne jeg taler. Ødegård har det beste skussmål blant Sulitjelma-arbeiderne. Han har hatt alle medlemmers tillit, og det må være noe av det beste en tillitsmann kan ha. Vi har ikke alltid hatt samme oppfatning; men vi har alltid hatt det samme felles mål. Jeg vil på vegne av de fagorganiserte arbeidere i Sulitjelma overrekke deg denne gave, en stokk. Jeg er pålagt å overrekke denne gave og takke deg for alt arbeid for gruveslusken. (Sterkt bifall.)

Johan Skrede overbrakte på vegne av veiarbeidernes gruppe et maleri og takket Ødegård for hans alltid levende interesse for medlemmenes forhold.

Johs. M. P. Ødegård: Hvis det ikke hadde vært så tungt å

snakke, ville jeg følt det som min plikt og gi et riss av hva som er hendt i forbundet i disse 35 år. Det er visse ting som har funnet sted og som har hatt betydning og som har hatt sitt opplegg i Arbeidsmandsforbundet. Det skyldes forbundets store arbeidsområde. Fru Grefsrud nevnte de første årene da vårt samarbeid begynte. Det har gledet oss alle at vi har fått kvinnene med i forbundet. Her står Oslo Vask- og Rengjøringskvinnens Forening på høyde med hvilken som helst forening. Jeg vil understreke hva kassereren sa at kvinnene var de beste til å holde medlemsskapet i orden. Jeg vil henstille til representantene å ta dette med ut til medlemmene. Gjør kvinnene den ære! Jeg takker foreningen for den vakre blomst og betrakter det som en stor ære. Fru Grefsrud rettet noen ord henvendt til min hustru, og det er bare en ting å si: hjertelig takk. Jeg takker også Sulitjelma-arbeiderne for gaven. Neppe noe gruvesamfund har vært i så mange og store vanskeligheter som dette, og som ofte truet med å ødelegge det lille samfunn. Men det er heller neppe noe sted en har klart å følge så ettertrykkelig med. En har alltid ligget på et høyt kulturnivå. Bedriftens øverste leder har også uttalt det samme. Jeg ber alle om å ta med en takk — det er ingen spesiell å nevne — jeg står i like stor takknemlighetsgjeld til alle. Hvorvidt en kan bruke høyding vet jeg ikke. Men jeg vil si hva jeg uttalte da jeg tiltrådte forbundet: Det er bare en ting jeg kan love og det er å være ærlig. Det løfte har jeg aldri glemt. Det har alltid fulgt meg. Den tid jeg har igjen vil jeg fremdeles ha det for øye. Jeg vil også nevne at jeg er meget takknemlig for å få være med i den komité som skal revidere forbundets lover. For å bevise min ærlighet skal jeg meddele at jeg ba om å få bli med i komitéen. Det var for å ha noe med forbundet å gjøre. Det er vanskelig for meg å nevne alle som jeg burde bringe en personlig takk. Men jeg må nevne en og det er Kr. Moljord. Han har vært medlem av representantskapet fra 1916. Moljord og jeg har hver på vår måte de lengste år i forbundet. Det er ingen tillitsmann i fagorganisasjonen her i landet som har så mange tjenesteår som meg. Moljord og jeg har nok hatt delte meninger og alle har vel heller ikke alltid vært enig med meg. Men det er sant hva som er sagt, at når først vedtakene var tatt, så gikk alle inn for at de skulle gjennomføres. Jeg er glad over å kunne forlate forbundet uten bitterhet mot noen. Enig eller uenig med meg, så håper jeg det ikke ligger noen bitterhet i sinnet hos noen. Det sier seg selv og det vil alle forstå, at særlig de nærmeste arbeidskame-

rater, de jeg daglig har samarbeidet med, må ha en spesiell takk. Jeg har meget å takke dem for. Jeg tenker på dem alle og har ingen glemt; men det er de som jeg inntil nå har stått sammen med: Henriksen, Karlsen, Beck, Bakken og Lien jeg spesielt takker. Jeg kan takke dem for godt kameratskap. Representantene kan si til medlemmene at en har tillitsmenn som vil gjøre sitt beste. Jeg vil også nevne mine utmerkede arbeidskamerater — forbundets funksjonærer — og da spesielt frøken Elonora Olsen, som har vært på forbundets kontor i 30 år og som har hatt med kassen å gjøre. Aldri noen feil, alltid greie regnskaper. Våre andre kontordamer er relativt yngre. Jeg er bange for å nevne dem i noen rekkefølge, for kvalifikasjonene er like god hos alle. De er alle interessert i forbundets arbeid og utfører det på en helt ut tilfredsstillende måte. Jeg takker dem alle sammen, og jeg ser at de er kommet til stede. Jeg takker dem for solid og godt kameratskap og arbeid. Når det gjelder representantskapet og forbundsstyret så har det vært skiftninger gjennom årene; men jeg er sikker på at de alle har gjort sitt beste for å finne fram til det beste resultat. Jeg vil takke forbundsstyret og representantskapet som mine medarbeidere for den tillit som er vist meg. Jeg takker dem hjerteligst. I min takk til funksjonærene ligger også en takk til vaktmesteren i Møllergata 3. Jeg vil også takke ekspeditør Gulbrandsen, som har utført sitt arbeid til min og forbundets tilfredshet. Jeg vil be representantene ta med en anmodning til avdelingene om at foreningenes styrer må være påpasselig med adresseforandringer til «Arbeidsmanden». Ja, kamerater, jeg håper dere unnskylder at jeg har brukt så lang tid, men jeg bebudet at jeg skulle komme igjen en gang til. Jeg vil be deg, Henriksen, om å komme her hen til meg på talerstolen. Det er meg en stor glede å gratulere deg som forbundets formann, og jeg føler meg ikke et øyeblikk i tvil om at forbundet har gjort et heldig valg. Min siste handling i forbundet er da å gi deg forbundets klubbe. Bruk den med forstand. (Henriksen overtok så dirigentklubben og inntok dirigentplassen.)

H. L. Børsum: Jeg skal på samtlige innenlandske gjesters vegne takke for interessant og hyggelig samvær. Landsmøtet har hatt mange saker og problemer, som rekker langt utenfor deres egne rekker. Det har vært et saklig og godt landsmøte. Jeg lykkes å ønske de nye tillitsmenn og takker for alt under disse dagers samvær.

Edw. Mattson: Det sier seg selv at det ikke er lett for meg

å stå på denne talerstol for å holde en avskjedstale etter Ødegårds utmerkede avskjedstale. Jeg vil på egne og Söderstens vegne og på vegne av samtlige de utenlandske gjester som allerede er reist få takke for samværet denne uke. Vi har hatt anledning til å se meget av deres lands skjønnhet. Alt dette har gjort et uforglemmelig inntrykk på oss. Jeg tviler ikke på at samtlige utenlandske gjester i sine rapporter til sine organisasjoner også vil tilkjennegi det utmerkede kameratskap som er kommet til syne her. Representantene har vist disiplin og beherskelse ved sakenes behandling. Jeg vil særlig nevne diskusjonen om produksjonsutvalgene, opplysningsarbeidet og forkortelsen av arbeidstiden i gruvene, og i dag debatten om nasjonaliseringen av gruvene. Vi har de samme problemer hos oss og vi har med interesse påhørt den diskusjon som har vært ført og vi skal ta med oss alle de lærdommer vi har fått her. Vi takker nok en gang for at vi har fått høre til å være til stede. Jeg vil henstille til representantene om å ta med en solidarisk hilsen fra de utenlandske forbund. Vi skal gjøre vårt beste for å fortsette det skandinaviske og internasjonale samarbeid. Arbeiderbevegelsen begynner å bli gammel og det betyr igjen at en har tradisjoner og historie å vise til. Det er en stadig kamp for friheten. Også i dag frambærer vi vår takk til vennen Ødegård. Vi ønsker at du skal få nyte ditt otium under de aller beste forhold. Det har du ærlig fortjent. Når det gjelder den nye formann, så tror vi at dere har gjort et heldig valg. Han vil sikkert følge i Ødegårds linje. Vi har også et bestemt inntrykk av at alle deres tillitsmenn er verd en takk for sitt gode arbeid i forbundets tjeneste. La oss rette blikket framover og fortsatt gå inn for forbedring av arbeiderklassens kår økonomisk og sosialt. (Sterkt bifall.)

Oscar E. Forslund: Kamerater. Jeg skal understreke hva Mattson nettopp har uttalt. På vegne av Egnell, Einar Johansen og Lindell takker jeg for samværet. Jeg vil i likhet med Mattson understreke at vi har den oppfatning av valgene at de både når det gjelder formann og øvrige tillitsmenn har funnet de beste. Vi har gleden av å kjenne dem fra år tilbake. Jeg vil til slutt si til Ødegård: Jeg er glad for at du ikke helt kobler av. Du skal være med og revidere forbundets lover og det skulle nettopp du være den første til. Jeg takker for samværet og ønsker forbundet fortsatt framgang med de beste ønsker for at vedtakene må bli omsatt i handling.

John Foster, England, brakte så en hjertelig takk for samværet med de beste ønsker for forbundets framtidige arbeid. Han

rettet en spesiell takk til Ødegård. Den beste måte å hedre Ødegård på var å overføre den tillit han hadde hatt til hans ettermann i stillingen. (Talen ble tolket av fru Nylund.)

Fru Nylund: Jeg ber landsmøtets representanter unnskyldte meg at jeg i tilslutning til oversettelsen sier noen ord på vegne av forbundets funksjonærer. Det største ved Ødegård er at han alltid har vist menneskelighet. Han har karakterens adelskap. Vi har hatt den lykke gjennom alle år å ha en forståelsesfull og god sjef, som vi under alle forhold kom godt ut av det med. Jeg takker og ønsker på funksjonærenes vegne alt godt for Ødegård i de kommende dager. (Sterkt bifall.)

Alb. Karlsen: På vegne av de øvrige tillitsmenn takker jeg for det gode samarbeid. Hver på vår måte har vi hatt den oppgave å vareta medlemmenes interesser. Når representantene kommer tilbake til sine arbeidsplasser vil jeg henstille til dem å bibringe medlemmene større forståelse og sterkere pågangsvilje for de saker vi har behandlet, så det må lykkes oss å nå hurtigere fram. Personlig noen ord til Ødegård. Det er rart og vemodig å skulle skilles. Vi har ikke bare lyse minner å peke på. I 1938 stod vi i den situasjon at vi i løpet av 2 minutter skulle ta stilling til spørsmålet om streik for veiarbeiderne. Takk for samarbeidet, Ødegård. (Bifall.)

Chr. Henriksen: På egne og kameratenes vegne takker jeg representantene for tilliten. Vi håper at det må lykkes oss i vårt arbeid å vise at vi er tilliten verdig. Men det er representantene på landsmøtet og medlemmene som må være med i arbeidet. Alle må hjelpe til. Troppene må alltid være med. Vi har hatt et landsmøte som jeg tør si er et av de beste i forbundet siden jeg kom med. Vi er kommet langt i saklighet og det har vært en glede å høre diskusjonene. Det bærer bud om at vi går lysere tider i møte. Tiden foran oss blir neppe lett. Vanskelighetene er store, men med den politiske makt og de posisjoner vi har inn tatt skulle det ligge godt til rette. Jeg vil henstille til representantene når de kommer hjem å redegjøre for sakene, hva vi har talt om og vedtatt og at alle må være med å trekke lasset framover. Tro og optimisme må til. Da skal vi komme fram. Vi er alle interessert i at de kommende valg må gå i den retning at vi beholder makten. La oss aldri få tilbake det forhold vi hadde i 1932 med en bondepartiregjering og veiarbeiderne som kom ut i langvarig konflikt. Ødegård har fått så mange gode ord, at jeg kan ikke legge mere til. Jeg innskrenker meg til å understreke alt det som er sagt. Han har ennå krefter igjen og vi skal nok rådføre oss med deg, når det gjelder saker og ting

hvor vi vet at du kan gi oss det beste råd. Jeg retter videre en takk til regjeringens representanter og for deres deltakelse i landsmøtet. Det har skapt klarhet i mange ting. Statsråd Even- sen ba meg overbringe en hilsen til representantene. Vi må håpe at det blir større fart i arbeidet med prisspørsmålet og skatte- spørsmålet. Jeg slutter meg til takken til forbundets funksjonæ- rer og håper at vi får den samme velvilje derfra i arbeidet. Jeg takker videre de representanter som går ut av forbundsstyret og representantskapet. Jeg takker videre våre utenlandske og in- nenlandske gjester for deres deltakelse i vårt landsmøte og jeg henstiller til dem om å bringe vår hilsen til sine respektive for- bund. Vi følger med levende interesse alt som foregår i våre naboland. Jeg vil takke dirigenter og sekretærer for utmerket arbeid og vil foreslå at hver bevilges kr. 50.—. (Vedtatt med akklamasjon.)

Protokollen for dagens møte ble så referert og uten bemerk- ninger vedtatt.

Chr. Henriksen: Hermed erklærer jeg Norsk Arbeidsmands- forbunds 21. landsmøte for avsluttet. (Klubben falt, klokken var 14.15.)

